

TURİZM

KAYNAKLARI VE TURİZM COĞRAFYASI

PENCERESİNDEN

GORONTALO EYALETİ (ENDONEZYA)

Prof. Dr. Emin Atasoy
Doç. Dr. Evren Atış
Saltanat Zh. Akhmedova
Akmaral M. Karabayeva
Aigul K. Serikbayeva
Zhanat E. Sdykova

 SERÜVEN
YAYINEVİ

Genel Yayın Yönetmeni / Editor in Chief • C. Cansın Selin Temana

Kapak & İç Tasarım / Cover & Interior Design • Serüven Yayınevi

Birinci Basım / First Edition • © Eylül 2026

ISBN • 978-625-8911-39-8

© copyright

Bu kitabın yayın hakkı Serüven Yayınevi'ne aittir.

Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz, izin almadan hiçbir yolla çoğaltılamaz. The right to publish this book belongs to Serüven Publishing. Citation can not be shown without the source, reproduced in any way without permission.

Serüven Yayınevi / Serüven Publishing

Türkiye Adres / Turkey Address: Kızılay Mah. Fevzi Çakmak 1. Sokak

Ümit Apt No: 22/A Çankaya/ANKARA

Telefon / Phone: 05437675765

web: www.seruyenyayinevi.com

e-mail: seruyenyayinevi@gmail.com

Baskı & Cilt / Printing & Volume

Sertifika / Certificate No: 47083

Prof. Dr. Emin Atasoy
Bursa Uludag University,
Faculty of Education,
Department of Social Sciences,
Bursa City, Türkiye
E-mail: eatasoy@uludag.edu.tr

Assoc. Prof. Dr. Evren Atış
Kastamonu University, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Department of Geography, Kastamonu City, Türkiye,
E-mail: evrencografya@gmail.com

Akmaral M. Karabayeva
PhD student at Al-Farabi Kazakh National University
Almaty City, Republic of Kazakhstan
E mail: Akmaralokmpi@mail.ru

Saltanat Zh. Akhmedova
PhD student at Kazakh Academy of Sport and Tourism,
Faculty of Tourism and Sports Management,
Head of the Department of Tourism and Service,
Almaty City, Republic of Kazakhstan
E-mail: a_saltanat@list.ru

Aigul K. Serikbayeva
Senior Lecturer, Department of «Natural Sciences», Faculty of Education,
Caspian University of Technology and Engineering named after Sh. Yessenov,
Aktau City, Republic of Kazakhstan
E-mail: aigul.serikbayeva@yu.edu.kz

Zhanat E. Sdykova
PhD student at Abai Kazakh National Pedagogical University,
Faculty of Natural Sciences and Geography,
Department of Geography and Ecology,
Almaty City, Kazakhstan
E-mail: sdykova.zhanat@gmail.com

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	11
1. Sulawesi Adasının Coğrafi Konumu ve Genel Özellikleri.....	14
2. Sulawesi Adasının Benzersiz Ekolojik Zenginliği.....	20
3. Sulawesi Adasının Fiziki Coğrafya Özellikleri.....	25
4. Sulawesi Adasının İdari Yapısı ve Beşeri Coğrafya Özellikleri.....	37
5. Sulawesi Adasının Ekonomik Özellikleri	44
6. Sulawesi Adasının Turizm Merkezleri.....	46
7. Turizm Merkezleri Penceresinden “Sulawesi Top 5”	48
8. Gorontalo Eyaletinin Coğrafi Konumu ve Fiziki Coğrafya Özellikleri	58
9. Gorontalo Eyaletinin Beşerî Coğrafya Özellikleri	66
10. Gorontalo Eyaletinin Doğal Turizm Çekicilikleri.....	69
10.1. Limboto Gölü.....	73
10.2. Tomini Körfezi ve Olele Deniz Milli Parkı.....	77
10.3. Diyonumo Adası	82
10.4. Dulamayo Çam Ormanı.....	84
10.5. Layang Tepesi	88
10.6. Lampu Adası.....	91
10.8. Saronde Adası.....	96
10.9. Hungayono Doğa Koruma Alanı.....	99
10.10. Nantu Yaban Hayatı Koruma Alanı.....	102
10.11. Popaya - Mas - Raja Doğa Koruma Alanı.....	104
10.12. Botubarani Balina Köpekbalığı Turizm Köyü.....	110
10.13. Bogisa Adası.....	114
10.14. Otalojin Kayası	117
10.15. Wonosari Taş Bahçesi	120
10.16. Botubarani Jeolojik Doğa Koruma Alanı.....	123

10.17. Bukit Cinta (Aşk Tepesi).....	126
10.18. Tanggul Puncak Langgula.....	128
10.19. Tangale Doğa Koruma Alanı.....	130
10.20. Puncak Lestari	134
11. Gorontalo Eyaletinin Beşeri Turizm Çekicilikleri.....	137
11.1. Limboto Kulesi	140
11.2. Pulo Cinta Ekolojik Tatil Köyü	143
11.3. Tangga 2000 Park.....	146
11.4. Taman Wisata Religius Bubohu.....	149
11.5. Pentadio Resort	152
11.6. Tiara Su Parkı	156
11.7. Dulohupa Geleneksel Evi.....	159
11.8. Otanaha Kalesi.....	163
11.9. Mooi Gölü Rekreasyon Merkezi	165
11.10. Gorontalo Eyalet Müzesi.....	168
11.11. Bung Karno Amfibi Uçak Müzesi.....	170
11.12. Torosiaje Deniz Köyü.....	172
11.13. Nani Wartabone Anıtı.....	175
11.14. Ulanta Kalesi.....	178
11.15. Orange Kalesi.....	182
11.16. Limboto Kültür Parkı	185
11.17. Puncak Meranti Kaplıcaları.....	187
11.18. Tri Rukun Turizm Köyü	189
11.19. Bukit Proja Su Parkı.....	194
11.20. Lombongo Kaplıcaları	197
12. Gorontalo Eyaletinin Turistik İslam Kökenli İnanç Merkezleri	200
12.1. Hunto Sultan Amai Camisi.....	202

12.2. Walima Emas Camisi.....	206
12.3. Baiturrahman Limboto Büyük Camisi.....	210
12.4. Baiturrahim Pohuvato Ulu Camisi	214
12.5. Masjid Aisyah Desa Pontolo.....	216
12.6. Masjid Agung Baiturrahim Gorontalo Utara.....	218
13. Gorontalo Eyaletinin Turistik Hristiyan Kökenli İnanç Merkezleri.....	221
13.1. St. Theodorus Kaaruyan Catholic Church.....	223
13.2. City Harvest Church Gorontalo.....	224
13.3. Gereja Katolik Paroki Santo Kristoforus.....	227
13.4. GPIG Imanuel Kaaruyan.....	229
13.5. GPIG Sentrum Gorontalo Wilayah I Kota Gorontalo	231
14. Gorontalo Eyaletinin Turistik Hindu Kökenli İnanç Merkezleri.....	233
15. Gorontalo Eyaletinin Turistik Budist Kökenli İnanç Merkezleri.....	234
16. Gorontalo Eyaletinin Başlıca Turistik Plajları	235
16.1. Bolihutuo Plajı.....	237
16.2. Leato Plajı.....	239
16.3. Kurenai Plajı	242
16.4. Pohon Cinta Plajı	243
16.5. Pantai Taulaa	246
16.6. Pantai Biluhu	248
16.7. Ratu Plajı	250
16.8. Milango Gentuma Raya Plajı.....	253
16.9. Dunu Plajı	254
16.10. Pantai Pasir Putih Pinomontiga.....	256
16.11. Pantai Exotic.....	257
16.12. Botutonuo Plajı.....	260
16.13. Minanga Plajı.....	263

16.14. Oluhuta Plajı.....	266
16.15. Monano Plajı.....	269
17. Gorontalo Eyaletinin Görkemli Turistik Şelaleleri	272
17.1. Taludaa Şelalesi.....	273
17.2. Bondula Şelalesi.....	275
17.3. Lombongo Şelalesi	278
17.4. Tenilo Şelalesi	281
17.5. Air Terjum Boroma (Tumba).....	283
17.6. Huila Şelalesi.....	286
17.7. Botuwombato Şelalesi.....	287
17.8. Botu Helili Şelalesi.....	289
17.9. Waterblue Şelalesi	291
17.10. Ayuhulalo Şelalesi	294
17.11. Didingga Şelalesi	297
17.12. Payung Şelalesi	299
17.13. Botu Helili Şelalesi	301
17.14. Taluditi Şelalesi.....	304
18. Gorontalo Eyaletinin Başlıca Turizm Sorunları.....	305
18.1. Çevre ve yerleşme sorunları.....	306
18.2. Turistik merkezlerde altyapı yetersizliği.....	307
18.3. Turizm faaliyetleri hakkında halka yönelik bilgilendirme yetersizliği	
308	
18.4. Ulaşım bağlantıları sorunları ve turistik tesislere yetersiz erişim	308
18.5. Turistik merkezlerde insan kaynakları ve mesleki sorunlar.....	309
18.6. Turistik merkezlerde ve büyük yerleşmelerde uygar hizmet tesisi	
yetersizliği.....	309
18.7. Plansız yapılaşma ve kıyılarda çirkin betonlaşma.....	310

18.8. Başlıca ekolojik sorunlar	311
18.9. Turist ve otel profili	311
18.10. Tanıtım ve Reklam eksikliği	312
18.11. Zıtlıklarla ve çelişkilerle yüzleşebilmek.....	312
19. Son Söz	314
KAYNAKLAR.....	317
ELEKTRONİK KAYNAKLAR	322

ÖNSÖZ

2026 yılında Endonezya turizm coğrafyası alanında iki akademik eser yayınlandı. Bunlardan ilki, tarafımda kaleme alınan Lombok Adası odaklı olup 2026 yılında Türkiyede yayımlanarak okuyucularla buluşmuştu. İkinci eser ise, ortak yazarlarla birlikte hazırladığımız ve şu an elinizde bulunan Sulawesi Adası ile Gorontalo Eyaleti odaklı kitaptır. Bu çalışma da 2026 yılında yayımlanmış olup, Endonezya turizm coğrafyasına ilişkin ortak araştırmalarımızın en güncel ürününü oluşturmaktadır... Böylece, benim açımdan, Kazakistandaki çalışma ortamı epey verimli ve renkli geçti çünkü iki yıllık görevlendirmem esnasında 5 farklı ülkeyi, kısa süreliğine de olsa, ziyaret etme fırsatım oldu. Böylece hayatım boyunca ziyaret ettiğim ülke sayısı ilk kez 40'ı aştı. Bundan daha büyük mutluluk ve bundan daha büyük zenginlik ne olabilir ki? Ayrıca iki yıllık görevlendirmem esnasında Kazak meslektaşlarım ve doktora öğrencilerimle Scopus ve SSCI dergilerinde 20'den fazla makale yayımladık. Son olarak 2024 – 2026 döneminde Kazakistanda 10'dan fazla üniversitede davetli profesör olarak dersler verdim. Tüm bunlar, yeni eğitim kurumları, yeni bilim ortamları ve yeni meslektaşlarla tanışmalar ve iş birlikleri anlamına gelmektedir. Bu verimli ortamı sağlayan ve bana güvenen rektörüm Prof. Dr. Ferudun YILMAZ ile dekanım Prof. Dr. Salih ÇEPNİ hocalarıma ne kadar teşekkür etsem azdır. Temmuz ayında Türkiyem, Uludağ Üniversitem ve Bursamla tekrar kucaklaşacağız. Görev fazlasıyla tamamlanmış ve büyük bir iç huzurla eve dönüş süreci başlamıştır...

Bu mütevazı kitap, dostum ve meslektaşım Doç. Dr. Evren ATIŞ ve Kazak meslektaşlarımın katkılarıyla tamamlanmıştır. Hepsine ayrı ayrı teşekkür etmeyi borç bilirim. Bu eser, Gorontalo Eyaletinin coğrafi özelliklerini, doğal ve turizm kaynaklarını ile turizm potansiyelini detaylı anlatan bir “Gorontalo El Kitabı” veya “Gorontalo Turizm Rehberi” olarak tanımlanabilir. Yazarlar olarak, Sulawesi Adasını ve Gorontalo Eyaletini ziyaret etmek isteyen gezginler için bir turistik klavuz veya bir gezi rehberi oluşturmaya çalıştık. Bu kitapta, Gorontalo Eyalet sınırları içindeki başlıca göller, volkanlar, milli parklar, plajlar, oteller, şelaleler, müzeler, otantik köyler, tarihi kaleler, su parkları, doğa koruma alanları ve tüm önemli turistik merkezler detaylı bir

şekilde açıklanmıştır. Kitapta hem Sulawesi Adasının coğrafi konumu, demografik ve ekonomik özellikleri ele alınmış, hem de Gorontalo Eyaletinin başlıca turistik bölgeleri ile turizm merkezlerine dikkat çekilmiştir. Meraklı gezginlerin ve turistlerin oluşturacakları gezi rotalarını kolaylaştırmak amacıyla Gorontalo Eyaletinin en popüler doğal ve kültürel turizm çekicilikleri ayrı ayrı başlıklar altında kitapta detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Böylece Gorontalo Eyaletini karış karış gezmek isteyenler için elinizdeki eser vazgeçilmez bir turistik rehber veya gezgin el kitabı olarak da ele alınabilir.

Aslında girişin başına dönersek, Gorontalo Eyaleti ile ilgili bu çalışmayı ilk başta yazarlar olarak makale şeklinde yayımlamak istedik. Fakat zaman içinde bilgi toplama süreçleri uzadıkça ve yazılan metin çoğaldıkça araştırmanın sıradan bir makaleye sığmayacağını anladık. Elimizdeki metin 150 sayfayı aşınca da bu araştırmayı küçük bir kitap olarak yayımlamaya karar verdik. Kitabın ilk 7 bölümünde Sulawesi Adasının coğrafi ve turizm özellikleri ele alındı. Çünkü Gorontalo Eyaleti Sulawesi Adasında yer almakta. Bu adayı incelemeyi Gorontalo'yu irdelemek doğru olmaz diye düşündük. Bu nedenle kitapta bir yandan 6 Eyaleti kapsayan Sulawesi Adasının coğrafi, demografik, idari ve ekonomik özellikleri kısaca ele alınmış, diğer yandan da adanın turizm potansiyeli, turizm merkezleri ve turizm coğrafyası tartışılmıştır. Sulawesi Adasını ziyaret etmeyi planlayan meraklı gezginler için çok özel bir bölüm oluşturduk. Turizm Merkezleri Penceresinden "Sulawesi Top 5" başlığını taşıyan bu bölüm adanın en popüler şelalelerini, doğa koruma alanlarını, göllerini, adalarını, müzelerini, volkanlarını ve benzeri turizm merkezlerini bir araya getirmektedir. Kitabın sekizinci bölümünden itibaren Gorontalo Eyaleti incelenmeye başlanmıştır. Gorontalo Eyaletinin coğrafi konumu, doğal ve beşerî özellikleri sekizinci ve dokuzuncu bölümde ele alınmıştır. Gorontalo Eyaletinin kültürel ve doğal turizm çekicilikleri onuncu ve on birinci bölümlerinde irdelenmiştir. Bu iki bölümde toplam 40 turizm çekiciliği ortaya konuldu. Bölüm on ikiden, bölüm on beşe kadar Gorontalo Eyaletinin turistik inanç merkezleri incelenmiştir. Gorontalo Eyaletinin başlıca plajları on altıncı bölümde Gorontalo Eyaletinin başlıca Şelaleleri on yedinci bölümde kaleme alınmıştır. Son bölüm olan on sekizinci bölümde ise Gorontalo Eyaletinin başlıca turistik sorunları ele alınmıştır.

Kitapta ele alınan konuların daha anlamlı ve daha somutlaşmış olması için birbirinden güzel toplam 144 fotoğraf kullandık. Turizm kaynaklarını ve turizm çekiciliklerini fotoğraf olmadan anlatmak çok yüzeysel kalır düşündük ve bu nedenle metin içinde her bölüme bol bol fotoğraf ekledik.

Kitap okumalarının ve kitap satışlarının azaldığı bir dünyada, yazarlığın artık sadece keyif için yapılan bir uğraş olduğunu düşünüyoruz. Bilgisayar, sosyal medya ve cep telefonları yaygınlaştıkça kitap satışlarının azaldığı bir dönemden geçiyor gezegenimiz. Onaylasak da onaylamasak da bu yalın gerçeği artık kabullenmeliyiz. Bu nedenle artık “kitap yazmak da kitap okumak da ayrıcalıklı bir zevk” olmuştur. Bu nedenle Gorontalo Eyaletini yazarlar olarak tasvir ederken, konuları araştırırken ve bu eseri kaleme alırken büyük keyif aldığımızı, tüm bunları gönüllü, istekli ve zevkle yaptığımızı özellikle belirtmeliyim.

Endonezya, geniş topraklara ve renkli kültürlere, yüzlerce etnosa ve binlerce adaya sahip çok kimlikli ve çok renkli bir adalar devletidir. Ülkemizde Endonezya kültürü, Endonezya tarihi, Endonezya turizmi, Endonezya ekonomisi ve Endonezya coğrafyası ile ilgili yok denecek kadar az kitap yazılmıştır. Sıradan Türk okuyucu için, Cava Adası, başkent Cakarta ve turistik Bali dışında Endonezya kimseye pek bir şey çağrıştırmaz. Bir başka anlatımla, çok popüler Bali Adası dışında Endonezyada başka turistik merkezlerin, başka güzel adaların ve başka ilginç mekânların da olduğunu kanıtlamak için bu kitabı kaleme aldık. Şimdi sizleri çok merak ettiğiniz Sulawesi Adası ve Gorontalo Eyaletiyle baş başa bırakıyoruz...

Yazarlar adına

Prof Dr. Emin Atasoy

(Petropavlovsk, Kazakistan)

21/05/2026

1. Sulawesi Adasının Coğrafi Konumu ve Genel Özellikleri

Dünyanın 11. en büyük Adası olan Sulawesi Malay takımAdaları içinde yer alan Büyük Sunda Adalarının bir parçasını oluşturmaktadır. Sulawesi Adasının toplam yüzölçümü 174 600 km² olup, tamamı Endonezyaya ait olan ülkenin ikinci büyük Adasıdır. Portekiz sömürge dönemini çağrıştıran Selebes (Celebes) adanın eski adı olup, bugün artık pek kullanılmamaktadır. Borneo Adasının doğusunda, Cava Adasının kuzeydoğusunda, Timor Adasının kuzeybatısında ve Filipinler Cumhuriyetinin güneyinde yer alan Sulawesi, dış görünümü “K” şeklinde olan, çok sayıda yarımada ve körfez tarafından bölünmüş, girintili çıkıntılı kıyılara sahip benzersiz bir coğrafi mekândır. Dışa doğru uzanan dört ince koluyla Sulawesinin örümcek benzeri şekli haritalarda kolayca tanınabilir.

Harita 1: Güneydoğu Asya Haritasında Sulawesi Adasının Coğrafi Konumu

Kaynak: <https://kids.mongabay.com/learn-about-sulawesi-part-1/>

Coğrafi konum bakımından Sulawesi Adasının kuzeyinde Filipin Adaları, güneyinde Flores ve Timor adaları, batısında Kalimantan (Borneo)

Adası ve doğuda Maluku Adaları yer almaktadır. Sulawesi Adasının güneyinde Flores Denizi, kuzeyinde Selebes (Sulawesi) Denizi, doğusunda Banda Denizi ve Maluku Denizi (Molucca Sea) yer almaktadır. Sulawesi Adasının batısında yer alan Makassar Boğazı, Sulawesi ile Borneo Adaları arasında yer alan doğal bir su sınırı oluşturmaktadır. Cava Denizini Selebes (Sulawesi) Denizine bağlayan Makassar Boğazının yaklaşık 500 kilometrelik uzunluğu ve yaklaşık 200 kilometrelik genişliği vardır. Sulawesi Adasının güneydoğusunda yer alan Wawonii Boğazı ise Wawonii Adasını batı komşusu Sulawesi Adasından ayırır.

Sulawesi Adasının matematik konumuna bakıldığında $03^{\circ}30'$ kuzey ve $6^{\circ}00'$ güney enlemleri arasında yer aldığı ve her iki yarımkürede toprağı olduğu anlaşılmaktadır. Hem kuzey hem de güney yarımkürede arazilere sahip olan adada tipik ekvatorial iklim özelliklerin görülmesi adanın sahip olduğu matematik konumunun doğal bir sonucudur. Yıl boyunca yüksek nem ve yüksek sıcaklık, ayrıca yüksek biyolojik çeşitlilik tüm adanın ortak özelliğidir.

Sulawesi Adası yüzlerce körfeze sahiptir ve bunlardan bazıları Endonezyanın en büyük körfezlerine örnektirler. Sulawesi Adasının güney kıyılarında Bone ve Mandar körfezleri, kuzey kıyılarında Dondo ve Manimbaya körfezleri, batı kıyılarında Timbu, Palu ve Rangasa körfezleri, doğu kıyılarında ise Lasolo, Tolo, Tavarı, Poso, Tomini ve Uebonti körfezleri yer almaktadır. Tomini ve Bone yüzölçümü olarak Sulawesi Adasının en büyük körfezlerini oluşturmaktadırlar. Sulawesi Adasının güneydoğusunda yer alan Tioro Boğazı Muna ve Butong adalarını Sulawesi Adasından ayırmaktadır.

Harita 2: Endonezya Haritasında Sulawesi Adasının Coğrafi Konumu

Kaynak: <https://www.worldatlas.com/islands/sulawesi.html>

“Sulawesi” adının, “ada” anlamına gelen “sula” kelimesi ile “demir” anlamına gelen “besi” kelimesinin birleşmesinden geldiği düşünülmektedir; bu da muhtemelen Matano Gölü demir yataklarından yapılan tarihi demir ihracatına atıfta bulunmaktadır. Sulawesi Adası, aynı adı taşıyan Celebes Denizine atıfta bulunarak “Celebes” olarak da anılmıştır. Ancak, Endonezya bağımsızlığını kazandıktan sonra ada için yaygın olarak kullanılan isim “Sulawesi” olmuştur. Sulawesi Adasının yaklaşık 5478 km. uzunluğunda bir kıyı şeridi vardır. Kıyı şeridi çok fazla girintili – çıkıntılı olduğundan dolayı yüzlerce koy/körfez ve burun/yarımada barındırmaktadır. Sulawesi Adası çok dağlık ve engebeldir, bazı verimli ovalara ve bazı aktif volkanlara da sahiptir.

Fotoğraf 1: Tondano Gölü Kıyılarından Muhteşem Bir Doğal Manzara

Kaynak: <https://indobuddies.com/sulawesi/best-things-to-do-in-manado/>

Sulawesi Adası, Güneydoğu Asyanın en derin Gölü olan Matano Gölü de dahil olmak üzere 13. önemli tatlı su Gölü havzasına sahiptir. Towuti Gölü (561km²) adanın en büyük alanına sahip Gölüdür. GÖL, Sulawesi Adasının orta kesiminin güneydoğusundaki dağlık bölgede, deniz seviyesinden 293 metre yükseklikte yer almaktadır. Towuti Gölü yaklaşık 600 kilometrekarelik bir alanı kaplamakta ve derinliği 203 metreye ulaşmaktadır. Göl havzası tektonik kökenlidir.

Matano Gölü (Endonezce: Danau Matano), Matana olarak da bilinir, Endonezyanın Güney Sulawesi Eyaletinin Doğu Luwu bölgesinde bulunan ve derin katmanlarındaki eşsiz çevresiyle dikkat çeken tropikal bir GÖLdür. Matano 590 m. derinliğiyle Endonezyanın en derin Gölüdür, ayrıca dünyanın 11. en derin Gölüdür. Deniz seviyesinden yüzey yüksekliği sadece 382 metre olan Gölün yüzölçümü 164 km²'dir. Danau (Tempe Gölü), Sulawesi Adasının ikinci büyük Gölü ve tüm Endonezyanın en büyük GÖLLerinden biridir; yağışlı mevsimde çevredeki arazinin büyük bir kısmı sular altında kaldığında 350 km²'lik bir alanı kaplamaktadır. Özetle, Poso, Lindu, Matano, Mahalona, Towuti, Tempe, Sidenreng, Lautkecil, Perintis, Atinggola, Tondano, Linau,

Seper, Tanralili, Linow, Moat, Lotah, Dampelas ve Ranai Balaisang Sulawesi Adasının en büyük GÖlleridir.

Fotoğraf 2: Sulawesi Adası Kıyılarından Romantik ve Benzersiz Bir Görünüm

Kaynak: <https://mynameis.travel/en/tour/sulawesi-togean-bunaken>

Sulawesi Adası irili ufaklı çok sayıda akarsuya sahip olsa da nehir boyunda akarsuya sahip olmadığı gibi hiçbir akarsuda gemilerle nehir ulaşımı da yapılamaz. Akarsu ağı çok yoğunudur, ama akarsu uzunlukları kısa ve yatak eğimleri çok fazladır. Bu nedenle ada genelinde akarsu aşındırması ve akarsu erozyonu çok güçlüdür. Akarsu yataklarında ve çok sayıda kanyon, Şelale ve akarsu set Gölü bulunmaktadır. Hidroelektrik kaynakları bol ve sulama için uygundur, ancak akarsuların ulaşım açısından bir değeri yoktur. Lariang (245 km.) ırmağı Sulawesi Adasının en uzun akarsuyudur.

Sulawesi Adasının akarsuları dört büyük deniz havzasına sularını boşaltmaktadırlar: Flores Denizi, Selebes Denizi, Banda Denizi ve Maluku Denizi. Tüm bu denizler Büyük Okyanusu havzasında yer almaktadırlar. Bu nedenle Sulawesi Adasının tüm akarsuları Büyük Okyanusu havzasında bulunmaktadır. Sulawesi Adasının başlıca akarsuları şunlardır: Jeneberang,

Kelara, Walanae, Binanga Puncaca, Tangka, Sadang, Bia, Mamuju, Karama, Budun Budung, Palu, Lariang, Balingara, Buol, Bone Bolango, Paguyaman, Alo, Daenaa, Molalahu, Bionga, Marisa, Miango, Dutula Tilamuta, Randangan, Tondano, Poigar, Ranoyapo, Talawaan, Dumoga, Sangkub, Ongkaw, Bongka, Kalaena, Laa, Lalindu, Poso, Sampara, Nana, Kemik, Mamasa, Lasolo. Kuşkusuz Lariang (245 km.), Sadang (150 km.) ve Poso (100 km.) Sulawesi Adasının en uzun akarsularıdır.

Tektonik çöküntüler, delta ovaları, alüvyal ovalar, akarsu ağzları, vadi ovaları ve kıyı ovaları Sulawesi Adasında en yaygın görülen düzlükler ve ovalardır. Adanın %80 yüksek ve engebeli arazilerden oluştuğundan dolayı bu ovalar hayati öneme sahiptirler. Sulawesi Adasının en büyük ovaları şunlardır: Güney Sulawesi Ovaları, Sidenreng – Rappang Ovası, Maros – Pangkep Ovası, Luwu Ovası, Gumbasa Ovası, Konawe Ovası, Dumoga Ovası.

Fotoğraf 3: Sulawesi Adasında Mutlu ve Neşeli Çocuklar Kameraya Poz Verirken

Kaynak: <https://murexresorts.com/10-reasons-north-sulawesi/>

2. Sulawesi Adasının Benzersiz Ekolojik Zenginliği

Sulawesi Adası, karasal flora ve faunada olağanüstü bir çeşitliliğe ve zengin kıyusal deniz yaşamına sahiptir. Bu eşsiz ada, Wallace Hattı üzerinde yer aldığından, hem Asya hem de Avustralya kökenli canlı türleri barındırır, ancak çoğunluğu Avustralya kökenlidir. Karasal bölgelerde, endemik türlerin yüksek oranı özellikle dikkat çekmektedir. Sulaweside bilinen 127 memeli türü vardır ve bunların %62'si (79 tür) adaya özgüdür ve dünyanın başka hiçbir yerinde bulunmaz. Bunların en kalabalık olanı cüce anoa bufalosı veya Celebes bufalosudur. Sıklıkla inanıldığı gibi sadece Okyanusya ve Amerika kıtalarında değil, Sulaweside de keseli kedilerin yaşadığını belirtmekte fayda var. Kuş türlerinin %34'ü yerel endemiktir. Genel olarak, Sulawesi faunası Avustralya tipinden ziyade Asya tipine aittir. Adada görülen eşsiz türler arasında babirusa veya domuz geyiği, Celebes bufalosı, siyah boyunlu babun ve cüce anoa bufalosudur.

Fotoğraf 4: Sulawesi'nin Doğusunda Yer Alan Togian Adasından Nefis Bir Kıyı Manzarası

Kaynak: <https://www.indietraveller.co/sulawesi-travel-guide/>

Ayrıca, Sulawesinin yaklaşık 1500 kuşunun %34'ü endemiktir. Adadaki diğer fauna türleri ne yazık ki az incelenmiştir. Örneğin ada sınırları içinde, 25 amfibi türü, 40 kertenkele ve en az 52 karasal yılan türü bilinmektedir. Ayrıca, Alfred Russell Wallaceı adayı ziyaretinde büyüleyen 38 tür büyük kırlangıç kuyruklu kelebek de bulunmaktadır. Araştırmacılar ayrıca Sulawesinin giderek azalan mangrov ormanlarında 67 endemik balık türü keşfetmişlerdir. Sulawesi Adasında yaklaşık 6000 bitki türü keşfedilmiş ve bunlardan 2200'den fazlası sadece buraya özgü olan endemik türlerdir. Sulawesi sularında yaklaşık 70 tatlı su balığı türü yaşamaktadır; bunların 55'i endemik türlerdir. Ayrıca Sulawesi Adası kıyılarında 6 dev midye türü yaşamaktadır.

Sulawesi, geniş deniz çayırları ve mercan resifleri habitatlarıyla zengin denizlerle çevrilidir. Bu habitatlar, deri sırtlı, şahin gagalı ve yeşil deniz kaplumbağalarının yanı sıra dugonglara ve dünyanın yedi dev istiridyeye türünden altısına ev sahipliği yapmaktadır. Suları geçiş yolu olarak kullanan balinalar arasında ispermeçet balinaları, cüce balinaları ve katil balinalar bulunmaktadır. Lembah Boğazı, Lembah Adasını Kuzey Sulawesiden ayıran dar bir su geçididir. Dünyaca ünlü bu deniz boğazı, yeryüzündeki en yüksek oranda nadir ve sıra dışı deniz canlısına ev sahipliği yapmaktadır. Lembah Boğazında dalış yapan meraklı dalgıçlar, dünyanın hiçbir yerinde görülmeyen ilginç ve ürkütücü deniz canlıyı burada görebilirler.

Sulawesi, şaşırtıcı derecede çeşitli orman türlerine sahiptir: on dört farklı orman ekosistemi belirlenmiştir. Ormanların geniş çeşitliliği, adanın yüksek endemizm ve biyoçeşitlilik oranının nedenlerinden biridir.

- **Mangrov ormanları:** Sulawesinin geniş kıyı şeridi boyunca ve haliçlerde bulunur. Bir zamanlar mangrovlar kıyı şeridinin büyük bir bölümünü kaplıyordu, ancak bunların çoğu yok oldu.

- **Dağ ormanları:** 1000 metrenin üzerinde yükselen bu ormanlar, Sulawesideki en bozulmamış ormanlardan bazılarıdır. Alt Dağ ormanları öncelikle meşe ve kestane türlerinden oluşurken, üst Dağ ormanları çeşitli kozalaklı ağaçları barındırır.

- **Muson ormanları:** Bu eşsiz orman türü az incelenmiştir. Endonezyanın tamamında en az yağış alan orman türüdür ve uzun

kuraklıklara dayanabilir. Ancak, bu orman türünün büyük bir kısmı otlak alanına dönüştürülmüştür.

- **Ultrabazik ormanlar:** Besin açısından fakir ultrabazik topraklarda yetişen, bitki çeşitliliğinin az olduğu ancak benzersiz bitkilerin (örneğin sürahi bitkileri) bu nişi doldurmak için evrimleşmesi nedeniyle yüksek endemizm oranına sahip eşsiz bir orman türüdür. Ultrabazik ormanlar kısa, kıvrımlı ağaçlardan oluşur. Burada çok az hayvan yaşar.

- **Kireçtaşı ormanları:** Sığ toprak ve dik yamaçlar, bu ormanları hem bolluk hem de çeşitlilik açısından düşük hale getirir. Salyangozlar gibi bazı endemik türlere ev sahipliği yaparlar.

- **Turba bataklığı ormanları:** Sulaweside turba bataklığı ormanlarının alanları küçük olsa da, özellikle kuş türleri açısından yüksek biyoçeşitliliğe sahiptirler.

- **Tatlı su bataklığı ormanları:** Turba bataklığı ormanları gibi, tatlı su ormanları da Sulawesinin küçük bir alanını kaplar. Palmiye ağaçları, pandanlar ve sürahi bitkilerinden oluşurlar.

Sulawesi, Endonezyayı Avustralya ve Asya flora ve faunasına sahip iki bölgeye ayıran teorik "Wallace Hattı" ile bölünmüş olmakla kalmayıp, aynı zamanda yeryüzünde bulunan en çeşitli dalış olanaklarını ve en geniş deniz türü çeşitliliğini de sunmaktadır. Bu ada, ekosistem çeşitliliği, flora ve fauna bakımından gezegendeki en eşsiz bölgelerden biridir.

Sulawesi Adasında 7 milli park ve on dokuz doğa rezervi bulunmaktadır. Orta Sulaweside, adanın en bilinen parkı olan ve 229000 hektarlık bir alanı kapsayan "Lore Lindu Milli Parkı" yer almaktadır. Bu park, UNESCO Biyosfer Rezervidir. Kuzey yarım Adasında, "Bogani Nani Wartabone Milli Parkı" 2871 km²'lik bir alanı korurken, güneydoğu Sulaweside "Rawa Aopa Watmohai Milli Parkı" 105 194 hektarlık bir alanı korumaktadır. Ancak Milli Parkların çoğu, yasadışı ağaç kesimi, madencilik ve hatta tarım arazilerine dönüştürülme nedeniyle sık sık işgale uğramaktadır. Bantimurung-Bulusaraung Milli Parkı (Endonezya dilinde: Taman Nasional Bantimurung-Bulusaraung), Endonezyanın Güney Sulawesi Eyaletinde bulunan sıra dışı güzelliklere sahip olan bir milli parktır . Park alanı, Güneydoğu Çin'den

sonra dünyada bilinen en büyük ikinci karst alanı olan Rammang-Rammang karst alanını içermektedir. Park alanı, Makassar'ın 50 kilometre kuzeyinde (bir saatlik sürüş mesafesinde) veya Sultan Hasanuddin Uluslararası Havalimanına sadece 20 kilometre uzaklıktaki Maros Bölgesinde yer almaktadır.

Fotoğraf 5: Sulawesi Adasının En Büyüleyici ve En Sıra Dışı Görüntüsü:
Moramo Şelalesi

Kaynak: <https://travelingyuk.com/air-terjun-maromo/302160/>

Bogani Nani Wartabone Milli Parkında binlerce yasadışı altın madencisinin faaliyet gösterdiği tespit edilmiştir. Kuzey Sulawesideki “Tangkoko Milli Parkı”, IUCN (Uluslararası Doğa Koruma Birliği) kurumu tarafından – mümkün olan en yüksek seviyede sınıflandırılan ve çok sıkı korunan bir doğa koruma alanıdır. “Gandang Dewata Milli Parkı” Endonezyanın Batı Sulawesi Eyaletinin Mamasa bölgesinde yer almakta olup,

endemik kuş türlerin korunması ve yüksek biyoçeşitliliğini korunması amacıyla 2016 yılında kurulmuştur.

Sulaweside ayrıca üç milli deniz parkı bulunmaktadır: Bunaken, Wakatobi ve Take Bonerate. “Bunaken Deniz Milli Parkı”, adaları, mangrovları, deniz çayırlarını ve mercan resiflerini içermektedir. “Taka Bonerate Deniz Milli Parkı”, dünyanın üçüncü büyük ve Güneydoğu Asyanın en büyük mercan Adası olan Taka Bonerate atolünü (ve çevresindeki mercan resiflerini) korumaktadır. Son olarak, “Wakatobi Deniz Milli Parkı” ada zincirlerinden ve 25 mercan resifinden oluşmaktadır.

Aşağıdaki satırlarda Sulawesi Adası sınırları içinde yer alan ve hem büyük ekolojik önemi olan hem de büyük turizm işlevi olan başlıca doğal koruma alanları sıralanmıştır:

- Olele Deniz Parkı
- Tumbak Deniz Parkı
- Hungayono Doğa Koruma Alanı
- Nantu Yaban Hayatı Koruma Alanı
- Popaya-Mas-Raja Doğa Koruma Alanı
- Tanjung Panjang Doğa Rezervi
- Panua Doğa Koruma Alanı
- Tangale Doğa Koruma Alanı
- Tangkoko Batuangus Dağı Doğa Koruma Alanı
- Manembo Nembo Doğa Koruma Alanı
- Tasikoki Yaban Hayatı Kurtarma Merkezi
- Bukit Larata - Desa Kinunang Doğa Koruma Alanı
- Gunung Tumpa Büyük Orman Parkı
- Lahendong Çam Ormanı ve Kaplıcası
- Leang Leang Archaeological Park

- Tongke-Tongke Mangrov Ormanı
- Malino Highlands
- Taman Batu Karst Balocci

3. Sulawesi Adasının Fiziki Coğrafya Özellikleri

Sulawesi Adası Büyük Sunda Adaları olarak bilinen ada zincirinin bir parçasıdır. Ayrıca, dağlık arazisi ve yağmur ormanlarıyla tanınır; yağmur ormanları bir zamanlar adanın tamamını kaplıyordu, ancak insan faaliyetleri sonucu kitlesel ormansızlaşma yaşandı ve doğal ormanların büyük bir bölümü yok edildi. 2007 yılında yapılan bir araştırmaya göre, Sulawesi ormanlarının %80'i ya yok edildi ya da bozuldu. Bu süreç, hükümetin ticari ağaç kesimi ve büyük tarım projelerini desteklemeye başlamasıyla 20. yüzyılın sonlarında hızlandı. Yerel halk da ormanları nakit getiren ürünlere dönüştürmeye başladı. Ağaç ve orman ürünleri ticareti, orman alanlarının planlı bir şekilde tarım arazilerine dönüştürülmesi, madencilik faaliyetleri, kaçak kereste ticareti ve ormanlık arazilerde yeni yerleşim yerlerin açılması adadaki kitlesel ormansızlaşmanın başlıca itici etkenleridir. Oysa barındırdığı endemik hayvan ve bitki türleriyle benzersiz bir biyolojik çeşitlilik hazinesi olan Sulawesi, ekolojik zenginlik bakımından dünyanın en sıra dışı adaların başında gelir.

Sulawesi Adası Endonezyanın en dağlık ve en engebeli adalarının başında gelir. Derin vadiler, eğimli yamaçlar, yüksek platolar, engebeli ormanlı araziler adanın büyük bir bölümünü oluşturmaktadırlar. Oysa verimli ovalar, delta sahaları, mangrov ormanları ve geniş düzlükler çok küçük bir alana sahiptirler. Güney Sulawesi Ovaları, Sidenreng – Rappang Ovası, Maros – Pangkep Ovası, Luwu Ovası, Gumbasa Ovası, Konawe Ovası ve Dumoga Ovası Sulawesi Adasının en büyük ovalarını oluşturmaktadırlar.

Fotoğraf 6: Yağmur Ormanlarını, Yemyeşil Çayırıları ve Geleneksel Mimariyi Aynı Karede Buluşturan Tipik Bir Sulawesi Manzarası

Kaynak: <https://wiotto.com/en/article/sulawesi-island-in-indonesia>

Sulaweside hava durumu yılın her döneminde istikrarlıdır. Ekvator iklimi sıcaklık dalgalanmalarıyla karakterize edilmez. Yaz ve kış aylarında gündüz hava sıcaklığı 29-30°C, gece ise 22-23°C civarındadır. Adada yağmur mevsimi Ekim'den Marta kadar sürer. Temmuz, yılın en kurak ayı olarak kabul edilir. Tana Toraja yaylaları gibi güney bölgelerinde genellikle Kasım-Nisan ayları arasında muson yağmurları görülürken, Kuzey Sulaweside yağmur her an başlayabilir. Ocak ve Şubat ayları genellikle her yerde en çok yağmurun yağdığı aylardır; başkent Makassarda gök gürültülü fırtınalar muhtemeldir ve dalgıçlar ve şnorkelli yüzücüler için deniz daha dalgalı olabilir.

Fotoğraf 7: Sulawesinin Turistik Vitrini: Nefes Kesen Güzelliğe Sahip Olan Saluopa Şelalesi

Kaynak: <https://lifestyle.haluan.co/2025/01/29/menikmati-keindahan-dan-kesegaran-air-terjun-saluopa-di-poso/>

Sulaweside emin olabileceğiniz bir şey varsa o da, yıl boyunca havanın sürekli sıcak olmasıdır; ada genelinde ortalama sıcaklıklar 30°C - 32°C civarındadır. Ekim - Aralık dönemi genellikle yılın en sıcak dönemidir ve birçok kişi daha yüksek rakımlı iç bölgelerdeki yüksek platolara ve dağlık bölgelere çekilmeyi tercih eder. Ada genelinde muhteşem hava Mayıs ayında başlar ve Haziran, Temmuz ve Ağustos ayları boyunca devam eder. Eylül ayında ise sıcaklıklar tekrar yükselmeye başlar. Bir başka deyişle iklim özellikleri bakımından Mayıs – Ekim dönemi (yağışsız kuru dönem) seyahat için en uygun zaman dilimini oluşturmaktadır.

Sulawesi Adası hem depremler ve yanardağı faaliyetleri hem de seller, heyelanlar ve tropikal siklonlar gibi doğal afetler bakımından riskli bir adadır. Ada sınırları içinde neredeyse her yıl bir trajik doğal felaket veya bir beklenmedik doğal afet yaşanmaktadır. Doğal olarak tüm önlemlere rağmen

bazı doğal felaketler can kaybı ile sonuçlanmaktadır. Aşağıdaki satırlarda Sulawesi Adasının en tehlikeli volkanların özellikleri kısaca açıklanmıştır.

- **Lokon Dağı (1580 m.)**

Lokon Dağı Empung Dağı ile birlikte, Endonezyanın Kuzey Sulawesi Eyaletinde, Manadonun yaklaşık 10 km. güneyinde yer alan ikiz bir volkanır (aralarındaki mesafe 2,2 km.). Her ikisi de Tondano ovasının üzerinde yükselir ve Sulawesinin aktif volkanları arasında yer alırlar. Lokon Dağının zirvesi düz ve kratersizdir. Sonuç olarak, Lokon Dağı aslında daha eski olan Lokon ve daha genç olan Empung olmak üzere iki volkanik koniden oluşmaktadır.

- **Mahawu Dağı (1324 m.)**

Mahawu Dağı Endonezyanın Kuzey Sulawesi Eyaletinde, Lokon-Empung yanarDağının hemen doğusunda yer alan bir stratovulkanik Dağdır. YanarDağın Tepesinde, kuzey yamaçlarında iki piroklastik koni bulunan, 180 metre genişliğinde ve 140 metre derinliğinde bir krater bulunmaktadır. 1789 yılında küçük bir patlayıcı püskürme kaydedilmiştir. 1994 yılında, krater Gölünün yeşilimsi kıyısı boyunca fumeroller, çamur havuzları ve küçük gayzer aktiviteleri gözlemlenmiştir.

- **Soputan Yanardağı (1785 m.)**

Soputan Yanardağı Endonezyanın Kuzey Sulawesi Eyaletinde, Langoan kasabasının batısında bulunan bir stratovulkanik Dağdır. Kuvaterner döneminde oluşmuş Tondano kalderasının güney kenarında yer alır ve Sulawesideki en aktif ve en tehlikeli yanarDağlardan biridir. 2004 yılında, güneybatı yamacından lavların akmasıyla patlamış fakat herhangi bir can kaybı kaydedilmemiştir. Soputan volkanı, 6 Haziran 2008 sabahı, yamaçlarından 4 km'ye kadar ısı bulutları ve 2 km. yüksekliğe kül püskürterek tekrar patlamıştır. 2 Temmuz 2011'de saat 21:03'te tekrar patlayarak 5000 metre yüksekliğe kül ve duman püskürtmüştür.

- **Ambang Yanardağı (1795 m.)**

Ambang YanarDağı Endonezyanın Kuzey Sulawesi Eyaletinde, Kotamobagu kasabası ile Miat Gölü arasında yer alan bir volkan kompleksidir. Volkan bölgesi yakınlarında Mooat Gölü ve Tondok Gölü olmak üzere iki GÖL bulunmaktadır. Ambang YanarDağı 750 metre yükseklikte, çapı 400 metreye kadar ulaşan birkaç krater alanı içermektedir. Patlamasına dair tek tarihi kayıt, 1850li yıllarda meydana geldiği yönündedir.

- **Karangetang Yanardağı (1872 m.)**

Karangetang YanarDağı aslında Api Siau Volkanı olarak da bilinir. Endonezyanın Kuzey Sulawesi Eyaletinde ve Siau Adasının kuzey tarafında bulunan bir yanarDağıdır. Sangir Takımadalarında yer alan Küçük Siau Adası 46 000 kişi tarafından iskan edilmektedir. 1675ten beri kırk bir kez patlamış olan Karangetang, Endonezyanın en aktif yanardağlarından biridir. 1997'deki patlamada güçlü bir piroklastik akıntı üç kişinin ölümüne neden olmuştur.

- **Klabat Dağı (1995 m.)**

Klabat yanarDağı, Endonezyanın Kuzey Sulawesi Eyaleti sınırları içindeki Manado şehrinin doğusunda yer alan Sulawesi Adasının en yüksek volkanıdır (1995 m.). Klabat Dağı, aktif olmayan bir volkanıdır. Klabat Dağının zirvesinde, suyu çok berrak olan küçük bir krater Gölü bulunmaktadır. Airmadidi bölgesinden Klabat Dağına tırmanmak yaklaşık 8 saat sürmektedir.

- **Tangkoko Dağı (1113 m)**

Dağcılar ve turistler arasında çok popüler olan Tangkoko Dağı Endonezyanın Kuzey Sulawesi Eyaletinde ve Bitung kentinin kuzeyinde bulunan bir stratovolkandır. Zirvesinde uzunlamasına derin bir krater vardır. Doğu yamacında düz bir lav kubbesi olan Batu Angus bulunmaktadır. Tarihsel kayıtlar yalnızca 17. ve 19. yüzyıllardaki patlamaları gösteriyor; bunlar arasında 1680'de olası bir volkanik patlaması da vardır. Sulawesi Adasının kuzey kesiminde yer alan Tangkoko Batuangus Doğa Koruma Alanı, resmi adını Tangkoko volkanından almıştır ve bu doğa koruma alanı Celebes

Tepeli makak maymunu ve hayalet tarsiyer gibi ilginç canlı türlere ev sahipliği yapmaktadır.

- **Tondano Dağı (1202 m)**

Tondano Dağı Endonezyanın Kuzey Sulawesi Eyaleti sınırları içinde Kawangkoan kasabasının doğusunda yer almaktadır. Tondano Dağı, Geç Miyosen veya Erken Pliyosende büyük bir patlama sonucu oluşan 20×30 km genişliğinde bir kalderaya sahiptir. Kaldera sonrası aktivite, kaldera bölgesinde piroklastik koniler obsidyen akıntıları ve çeşitli ilginç şekilli jeotermal alanları içermektedir. Tondano Gölü, kalderanın doğu tarafında yer almaktadır. Aslında 5 km uzunluğunda ve 3,5 km genişliğindeki elips şeklindeki Pangolombian kalderası tamamen Tondano Kalderası içinde yer alır ve daha eski bir Somma volkanının büyük bir patlaması sonucu oluşmuştur.

- **Sempu Dağı (1549 m.)**

Sempu Dağı Kuzey Sulawesi Eyaleti sınırları içinde yer alan ve Langoan kasabasının batısında bulunan bir yanardağdır. Soputan volkanının hemen doğusunda yer alan Sempu, 3 km. genişliğinde bir kaldera içeren bir volkandır. Kalderanın güneybatısında Kawah Masem adı verilen bir maar oluşmuştur ve bir krater Gölü içermektedir. 1938 yılından beri Maardan kükürt yatakları çıkarılmaktadır.

- **Awu Dağı (1320 m.)**

Awu Dağı Endonezyanın Kuzey Sulawesi Eyaleti Sangih Adasında bulunan en büyük stratovulkanik Dağdır. 1711, 1812, 1856, 1822, 1892 ve 1966 yıllarında meydana gelen güçlü patlamalar, yıkıcı piroklastik akıntılar ve laharlara neden olmuş ve 11048 can kaybına yol açmıştır. Awu volkanında 1640 yılından itibaren toplam 18 patlama kaydedilmiştir.

- **Ruang Dağı (725 m.)**

Ruang, Endonezyanın Kuzey Sulawesi Eyaletindeki Sangihe Adaları yayının en güneyindeki stratovulkanik Dağdır. Ufak boyutlarıyla dikkat çeken, 4 x 5 kilometre genişliğinde küçük bir adadan oluşmaktadır. Zirvesi kısmen

lav kubbesi içerir ve yaklaşık 725 metre yüksekliğe ulaşır. Sangihe volkanik yayı üzerinde yer alan Ruang Dağı korkutucu ve şiddetli patlamalarıyla ünlüdür. Darwin Volkanik Kül Danışma Merkezine (VAAC) göre, 25 Eylül 2002'deki Ruang YanarDağı patlaması, uzun yıllardan beri Endonezyadaki en büyük patlamaydı ve uydu sensörleri tarafından yakından gözlemlendi. Patlama bulutu yaklaşık 20 km yüksekliğe ulaştı ve güneydoğuya doğru ilerleyen piroklastik akıntı 1,6 km²lik bir alanı tahrip etti. Piroklastik akıntıdan hiçbir köy etkilenmese de, iki köy çok kalın kül tabakası nedeniyle ağır hasar gördü.

- **Dua Saudara Dağı (1351 m.)**

Dua Sudara Dağı, Bitung şehir merkezine yaklaşık 12 km uzaklıkta, Madidir köyü yakınlarında yer almaktadır. Dua Sudara, Tangkoko Batu Angus doğa koruma alanına doğrudan bakan, aktif olmayan bir Dağdır. Dua Sudara, Kuzey Sulawesideki Gunung Klabatın doğusundaki bölgenin en yüksek Dağıdır. Aslında, Tangkoko-Batu Angus-Dua Sudara Milli Parkı bölgesine adını veren üç ana zirve bulunmaktadır. Dua Sudara Dağının ikiz zirveleri, özellikle Lembah Boğazı Kıyısından çekildiğinde mükemmel bir panoramik Fotoğrafğraf karesi sunmaktadır. Volkan etkileyici olsa da, bugüne kadar çok az kişi deniz seviyesinden 1351 metre yüksekte bulunan zirvesine tırmanmaya cesaret etmiştir.

- **Moncong Lompobattang Dağı (2874 m.)**

Moncong Lompobattang, Endonezyanın Güney Sulawesi Eyaletinde yer alan ve 2874 metre yüksekliği ile Sulawesi Adasının en önemli turistik dağlardan biridir. Yaklaşık 5°21S -119°56E koordinatlarında yer alan bu bölge, Makassar şehrinin yakınlarında, dik sırtlar, yoğun ormanlar ve ara sıra edelweiss çayırları içeren engebeli ve volkanik kökenli sıradağların bir parçasını oluşturmaktadır. Moncong Lompobattang Dağı, Makassar geleneklerinde kültürel ve manevi öneme sahiptir; adı "Büyük Göbek Dağı" anlamına gelir ve yerel efsaneler onu, yakınlardaki 2 840 metrelik Bawakaraeng zirvesinin dişi karşılığı olarak kabul edilir. Dağ sırası aslında iki büyük Dağdan oluşmaktadır: Lompobatang (2874 m) ve daha kuzeyde ve

biraz daha alçak olan Bawakaraeng (2840 m). Yerel efsanelere göre, Lompobatangın dişi özellikleri, Bawakaraengin ise erkek özellikleri vardır; ikincisi, yamaçlarında ölen Dağcı sayısı bakımından birincisinden daha acımasızdır.

Moncong Lompobatang, zirvesinde kaldera yapısının hakim olduğu, dik duvarlarla çevrili ve engebeli profiline katkıda bulunan kendine özgü bir volkanik morfoloji sergiler. Manzara, ana zirve alanından kuzeye doğru uzanan belirgin dar sırtlar ve aralarında zorlu bir geçiş arazisi oluşturan kayalık levhalar ve kaya oluşumlarıyla karakterize edilir. Endonezyanın güney Sulawesi bölgesinde yer alan önemli bir stratovolkan olan Moncong Lompobatang, Pleistosen döneminde bölgenin volkanik manzarasını şekillendiren potasyumca zengin volkanizmanın bir parçası olarak oluşmuştur. Patlama ürünleri yaklaşık 2,3 ila 0,8 milyon yıl öncesine tarihlenmektedir ve bu da yapının yaklaşık 1,5 milyon yıl boyunca inşa edildiği uzun bir aktivite dönemini göstermektedir.

- Sulawesi Adası sınırları içinde yer alan Batu Angus Dağı, Bawakaraeng Dağı, Mekongga Dağı, Colo Dağı, Ogoamas Dağı ve Manimporok Dağı adanın diğer önemli volkanik dağlarını oluşturmaktadırlar.

Sulawesi Adası sınırları içinde çok sayıda yarımada yer almasına rağmen en büyük olanların başında Minahasa YarımAdası, Güneydoğu YarımAdası, Güney YarımAdası ve Doğu YarımAdası gelir. Flores Denizi ile Banda Denizi arasında yer alan Güneydoğu YarımAdasının en büyük kentlerini Kendari, Kolono, Tavori, Laloa, Pomalaa, Malamala, Parauna, Susua, Tinagea, Labota, Kolaka ve Kasipute oluşturur. Yarımadanın en büyük şehri ve en büyük iktisadi merkezi Kendaridir. Güneydoğu YarımAdası ile Güneydoğu Eyaletinin sınırları büyük ölçüde örtüşmekte olsalar da farklı coğrafi kavramlardır.

Fotoğraf 8: Poso Gölü Kıyısında Yer Alan “Poso Siuri Plajı”

Kaynak:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tentena_Danau_Poso_Siuri_Beach.jpg

Banda Denizi ile Maluku Denizi arasında yer alan Doğu YarımAdası, Sulawesi Adasındaki en büyük dört ana yarımadadan biridir. Orta Sulawesi Eyaletinin bir parçası olan bu yarımadanın en büyük kentlerini Luwuk, Uebonti, Baturube, Toli, Bunta ve Ampa oluşturur. Bu girintili çıkıntılı yarımada, Sulawesi Adasının orta kesiminden doğuya doğru uzanarak Tomini Körfezinin güney kıyıları ve Tolo Körfezinin kuzey kıyıları kapsamaktadır. Peleng Adası ve Bangay TakımAdaları yarımadanın güneydoğu kıyısında, Togian Adaları ise kuzeyinde yer alır. Batı – doğu istikametinde uzanan Minahasa YarımAdası, Kuzey Sulawesi YarımAdası veya Gorontalo YarımAdası olarak da bilinir. Bu ilginç yarımada, Selebes Denizi ile Maluku Denizi arasında yer almakta, ayrıca Gorontalo Eyaletleri ile Orta Sulawesi'nin bir bölümünden oluşmaktadır. Sulawesi Adasının en kuzey topraklarını oluşturan bu yarımadanın en büyük şehirlerini Manado, Bitung, Gorontalo, Tolitoli, Leor, Lolak, Tumpaan, Likupang, Tatelu, Tondano, Airmadidi, Tomohon, Ratahan, Tanahwangko, Langowan, Marisa, Tilamuta ve Moutong oluşturmaktadır.

Güney YarımAdası, Sulawesi Adasının dört ana yarımAdasından biridir ve adanın orta kesiminden güneye doğru uzanır. Kuzey – güney istikametinde uzanan bu yarımada, Güney Eyaletinin bir parçasıdır. Bone Körfezinin batısında ve Makassar Boğazının doğusunda yer alan Güney YarımAdası, Sulawesinin en yoğun nüfuslu ve en gelişmiş yarımAdasıdır. Sulawesi nüfusunun %45inden fazlası burada yaşamaktadır. Özetle, Sulawesi Adasındaki en kalabalık nüfus kitlesi ve en fazla kenti Güney YarımAdası barındırır. Makassar, Sinjai, Ujung Bulu, Bantaeng, Watampone, Sengkang, Palopo, Polewali, Rappang, Parepare, Enrekang, Galesong, Lalabata, Kalampa ve Pangkadjene Güney YarımAdasının en büyük yerleşmeleridir. Yarımadanın en büyük kenti olan Makassar, aynı zamanda Sulawesi Adasının da en büyük yerleşmesini oluşturmaktadır.

Fotoğraf 9: Pasi Gusung Selayar Adası Turizm Bölgesinden doğal bir manzara

Kaynak: <https://www.investinsouthsulawesi.com/peluang-investasi/kawasan-pariwisata-pulau-pasi-gusung-selayar-1679307561>

Fotoğraf 10: Sulawesi Adasında Toraja Geleneksel Mimariyi Yansıtan Yerel Tarihi Evler

Kaynak: <https://wiotto.com/en/article/sulawesi-island-in-indonesia>

Tablo 1: Sulawesi Adasının Başlıca Coğrafi ve İdari Özellikleri

Yer Aldığı Adalar Grubu: Malay Takım Adaları Büyük Sunda Adaları	Matematik Konum: 03°30' kuzey ve 6°00' güney enlemleri 118°45' doğu ile 124°15' doğu boylamları arası.
Yüzölçümü: 174 600 km ² km ²	Toplam Nüfus: 20,6 milyon
En Büyük Kent: Makassar (1,5 milyon)	Aritmetik Nüfus Yoğunluğu: 111 kişi/km ²
Kapsadığı Eyaletler: Batı Sulawesi, Güney Sulawesi, Orta Sulawesi, Güneydoğu Sulawesi, Gorontalo ve Kuzey Sulawesi	En Büyük Yarımadalar: Minahassa Yarım Adası, Doğu Yarım Adası, Bira, Güneydoğu Yarım Adası, Güney Yarım Adası, Sangkarang, Muna, Banggai, Buton, Balantak.
En Uzun Akarsu: Lariang (245 km.)	En Büyük Göl: Towuti Gölü (561 km ²)

En Büyük Körfez: Tomini (56 000 km ²)	En Yüksek Nokta: Latimojong (3478 m.)
Başlıca Şelaleler: Moramo, Saluopa, Takapala, Bantimurung, Tunan, Kali, Tekaan Telu, Tumimperas, Taludaa, Waterblue,	Başlıca Ovalar: Güney Sulawesi Ovaları, Sidenreng – Rappang Ovası, Maros – Pangkep Ovası, Luwu Ovası, Gumbasa Ovası, Konawe Ovası, Dumoga Ovası.
Başlıca Volkanlar: Lokon - Empung, Mahawu, Klabat, Soputan, Sempu, Latimojong, Ambang, Tangkoko, Tondano, Colo, Una Una.	Başlıca Körfezler: Bone, Mandar, Dondo, Manimbaya, Timbu, Palu, Rangasa, Lasolo, Tolo, Tavari, Poso, Tomini, Kendari, Manado ve Uebonti.
Başlıca Göller: Poso, Lindu, Matano, Mahalona, Towuti, Tempe, Sidenreng, Lautkecil, Perintis, Atinggola, Tondano, Linau, Seper, Linow, Moat, Lotah, Dampelas, Ranai Balaisang,	Başlıca Adalar: Sangihe Takımadaları, Bunaken Takımadaları, Talaud Takımadaları, Togian Takımadaları, Banggai Takımadaları, Sangir Takımadaları, Buton, Muna, Peleng, Bangka, Siau, Wowoni, Kabaena, Wangiwangi, Lembah, Tanakeke, Talisei, Selayar.
Başlıca Akarsular: Jeneberang, Kelara, Walanae, Binanga Puncaca, Tangka, Sadang, Bia, Mamuju, Karama, Palu, Lariang, Balingara, Buol, Paguyaman, Molalahu, Bionga, Marisa, Miango, Dutula Tilamuta, Randangan, Tondano, Poigar, Ranoyapo, Talawaan, Dumoga, Sangkub, Ongkaw, Bongka, Kalaena, Laa, Lalindu, Poso, Sampara, Nana, Kemik, Mamasa, Alo, Lasolo.	Başlıca Büyük Yerleşmeler: Makassar, Gorontalo, Tilamuta, Suwawa, Marisa, Limboto, Kwandang, Tahuna, Ondong, Kavun, Tondano, Amurang, Airmadidi, Ratahan, Lolak, Boroko, Tutuyan, Molibagu, Manado, Bitung, Tomohon, Kotamobagu, Sinjai, Palopo, Parigi, Rantepao, Mamuju, Palu, Poso, Ampana, Luwuk, Kolondale, Kendari, Kasipute, Pomalaa, Moutong Lasusua, Parepare, Pinrang, Sengkang, Rappang, Pangkajene.

4. Sulawesi Adasının İdari Yapısı ve Beşeri Coğrafya Özellikleri

Endonezya Adaları arasında, yalnızca Sumatra , Borneo ve Papua yüzölçümü bakımından Sulawesi Adasından daha büyüktürler ve yalnızca Java ve Sumatra daha kalabalık nüfus barındırırlar. Sulawesi Adası Borneonun doğusunda, Maluku Adalarının batısında ve Filipinlerdeki Mindanao ve Sulu Takımadalarının güneyinde yer almaktadır. Sulawesi ada sınırları içinde altı Eyalet yer almaktadır ve her biri sıra dışı doğal özelliklere ve benzersiz turizm çekiciliklerine sahiptir. Yüzölçümleri ve nüfusları farklı olan bu altı Eyalet şunlardır: Gorontalo, Batı Sulawesi, Güney Sulawesi, Orta Sulawesi, Güneydoğu Sulawesi ve Kuzey Sulawesidir.

Adanın altı Eyaleti arasında Güney Sulawesi en büyük nüfusa sahip olanıdır. Güney Sulawesi, Sulawesinin toplam alanının yaklaşık dörtte birini kaplar, ancak Sulawesi nüfusunun yaklaşık %45ini oluşturur ve nüfus yoğunluğu da adanın altı Eyaleti arasında en yüksektir. Güney Sulawesinin merkezi şehri Makassardır ve Makassar sadece tüm Sulawesinin değil, aynı zamanda Endonezyanın doğu bölgesinin (Sulawesi, Maluku, Küçük Sunda Adaları ve Batı Yeni Gine) de merkezi şehridir.

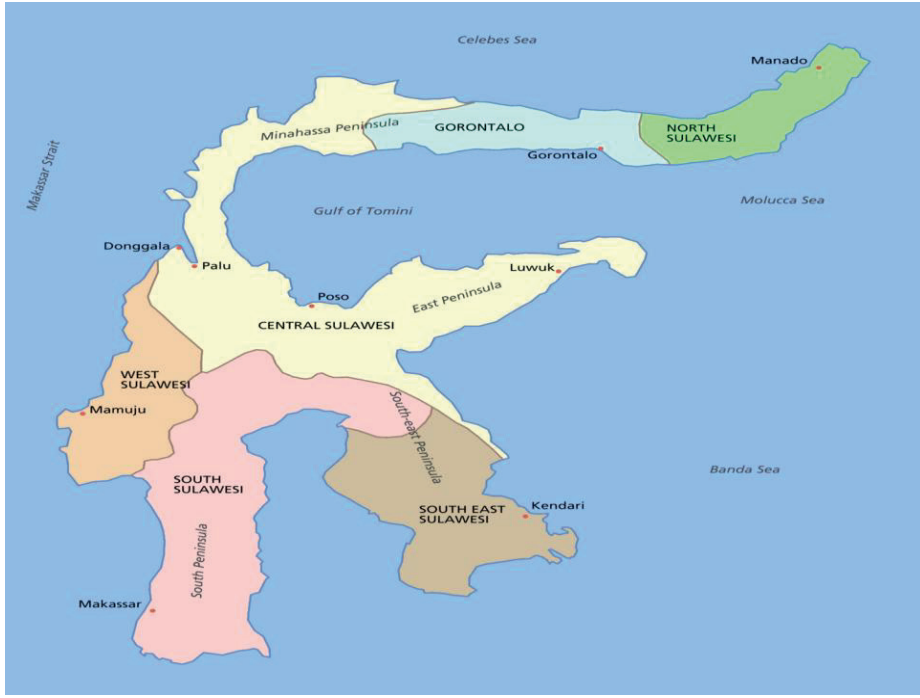
Tablo 2: Sulawesi Adasının idari yapısı ve nüfus özellikleri

Eyalet	Başkent	Alan (km ²)	Nüfus (2023 Yılı)	Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²)
Güney Sulawesi	Makassar	45 330	9 362 290	207
Batı Sulawesi	Mamuju	16 594	1 481 077	89
Güneydoğu Sulawesi	Kendari	36 159	2 743 574	76
Orta Sulawesi	Palu	61 605	3 086 750	50
Gorontalo	Gorontalo	12 025	1 213 180	101
Kuzey Sulawesi	Manado	14 500	2 681 540	185
TOPLAM	-----	186 216	20 568 411	111

Sulawesi Adasının idari yapısı ve demografik özellikleri irdelendiğinde aşağıdaki sonuçlara kolaylıkla ulaşılabilir:

- Adanın yüzölçümü bakımından en büyük Eyaleti Orta Sulawesi, oysa en küçük Eyaleti Gorontalo'dur.
- Adanın en fazla nüfus barındıran Eyaleti Güney Sulawesi, oysa en az nüfus barındıran Eyaleti Gorontalo'dur.
- Gorontalo hem alan hem de nüfus bakımından Sulawesi Adasının en küçük Eyaletidir.
- En fazla nüfusa sahip Eyalet olan Güney Sulawesi aynı zamanda en yoğun nüfuslu Eyalettir.
- Adanın yüzölçümü bakımından en büyük Eyaleti olan Orta Sulawesi, en seyrek nüfuslu Eyalettir.
- Eyalet başkentleri arasında bir tek Mamujunun nüfusu 50 000'den azdır ve bir tek Mamuju Eyalet başkentleri arasında kent statüsüne sahip değildir.
- Adanın yüzölçümü Kamboçya, Uruguay veya Suriye devletlerinin yüzölçümlerine çok yakındır.
- Adanın toplam nüfusu Kazakistan, Somali, Zambiya ve Çad devletlerinin toplam nüfus değerlerine çok yakındır.
- Adanın Eyaletleri arasında bir tek Güney Sulawesi 4 milyondan fazla nüfus barındırır. Geri kalan tüm Eyaletlerin nüfusları 4 milyondan azdır.
- Adanın Eyaletleri arasında sadece Güneydoğu Sulawesi ve Gorontalo Eyaletlerinin nüfus yoğunlukları 80 kişi/km²'den daha azdır.
- Ada nüfusunun neredeyse yarısı Güney Sulawesi Eyaletinde yaşamaktadır.

Harita 3: Sulawesi Adasını Oluşturan Altı Eyalet

Kaynak: https://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Sulawesi

Nüfusları 100 000'den fazla olan Makassar, Gorontalo, Manado, Bitung, Palu, Baubau, Kendari, Palopo, Tomohon, Kotamabogu ve Parepare şehirleri Sulawesi Adasının en büyük kentlerini oluşturmaktadırlar. Yaklaşık 1,5 milyonluk nüfusa sahip olan Makassar adanın en büyük kentidir ve aynı zamanda adanın tel metropol şehridir. Makassar aynı zamanda adanın en büyük sanayi, ticaret ve ulaşım merkezidir. Özetle, Sulawesi Adasında nüfusu 2 milyondan fazla olan bir şehir yer almadığı gibi Makassar dışında nüfusu 1 milyonu aşan bir başka şehir de yoktur

Tablo 3: Sulawesi Adasında Nüfusu 100 000den Fazla Olan Şehirler

	Şehir, Eyalet	Nüfus 2024 Yılı
1	Makassar ,Güney Sulawesi	1 477 861
2	Manado , Kuzey Sulawesi	464 808
3	Palu , Orta Sulawesi	389 959
4	Kendari , Güneydoğu Sulawesi	370 760
5	Bitung , Kuzey Sulawesi	214 724
6	Gorontalo , Gorontalo	203 812
7	Palopo , Güney Sulawesi	180 518
8	Baubau , Güneydoğu Sulawesi	162 377
9	Parepare , Güney Sulawesi	161 599
10	Kotamobagu , Kuzey Sulawesi	121 189
11	Tomohon	103 812

Kaynak: <https://www.citypopulation.de/en/indonesia/cities/>

Sulawesi Adasında toplam 11 kentin nüfusu 100 000'i aşmaktadır. Kasaba görünümlü Tondano, Langoan, Tumpaan, Luwuk, Donggala, Tilamuta, Tolitoli, Tinombo, Taipa, Majene, Polewali, Rante Pao, Pangkajene, Maros, Takalar, Bantaeng, Bulukumba, Sinjai, Bone, Rappang, Lasusua, Kolaka, Kasipute, Konawe, Labota, Bahodopi, Poso, Sorowako, Toili ve Ampaña Sulawesi Adasının diğer büyük yerleşmeleridir.

Çok kimlikli, çok inançlı ve çok kültürlü bir ada olan Sulawesi, onlarca dil konuşan çok sayıda inanç ve etnik gruba ev sahipliği yapmaktadır. Sulawesi, Endonezyanın diğer bölgelerine kıyasla daha az gelişmiş, daha az sanayileşmiş ve daha yoksuldur. Bu nedenle, halkının çoğu geçimini sağlamak için hala adanın topraklarına, denizlerine, madenlerine ve diğer doğal kaynaklarına bağımlıdır.

Fotoğraf 11: Sulawesi Adasının En Sıra Dışı İnanç Merkezi: Makassar Şehrindeki “99 Kubbeli Cami”

Kaynak: <https://www.worldatlas.com/islands/sulawesi.html>

Sulawesi, yedi büyük etnik gruba ev sahipliği yapmaktadır. Bunlar Toala, Toraja, Bugines, Makassarese, Minahasan, Mori ve Gorontaloesedir. Toala halkı adanın neredeyse her bölgesinde ve her Eyaletinde yaşamaktadır. Toala topluluklar göçebe bir yaşam tarzı sürdürürler ve genelde adanın ormanlarında yaşarlar. Diğer etnik gruplar ise çoğunlukla belirli bölgelerde yaşamaktadır. Örneğin, Toraja halkı Sulawesinin orta, güney ve doğu kesimlerinde yaşar. Bugines ve Makassarese halkları adanın güney kesiminde yaşar. Minahasan halkı Manado çevresindeki bölgede yaşamaktadır. Dağlık bölgelerde yaşayan Mori halkı, Sulawesinin doğu kesiminin büyük bir bölümünde yaşarken, Gorontaloese halkı ise kuzeydoğu yarımAdasının batı ve güney-orta kesimlerinde yaşamaktadır.

Çarpıcı doğal manzaralarının ve büyüleyici plajların ötesinde, Sulawesi muazzam kültürel ve folklorik öneme sahiptir. Ada, her biri kendine özgü gelenekleri, dilleri ve adetleriyle çeşitli etnik grupların bir araya geldiği bir renkli etnokültür potasıdır. Denizcilikteki yetenekleriyle bilinen Bugisler topluluklardan, ayrıntılı cenaze törenleriyle ünlü Toraja halkına kadar, Sulawesinin kültürel dokusu zengin ve canlıdır. Özellikle Toraja yaylaları, kültürel turizmle ilgilenen herkes için mutlaka ziyaret edilmesi gereken bir yerdir. Tongkonan olarak bilinen geleneksel evleri ve benzersiz gömme uygulamaları, yüzyıllardır büyük ölçüde değişmeden kalmış bir kültüre büyüleyici bir bakış sunmaktadır.

Sulawesi Adası, Papua ve Kalimantan adalarından sonra dünyada en çok dil konuşulan üçüncü adadır. Bir başka deyişle dil çeşitliliği bakımından dünyanın üçüncü en zengin Adasıdır. Sulawesi Adasında toplam 114 dil konuşulmaktadır. Bu dillerin tamamı Avustralyaca dil ailesine aittir. Sulaweside en yaygın konuşulan dil, 4 milyon konuşmacısı olan Buginese dilidir. Adada konuşulan diğer önemli diller arasında Makassarese, Mandarese, Toraja ve Massenrempulu yer almaktadır. Aynı adı taşıyan yerleşim yerlerinde Manado ve Makassar olarak bilinen Malay lehçeleri konuşulmaktadır. Endonezya takımadalarındaki diğer adalarda olduğu gibi, Sulawesinin yerel dilleri de Endonezyanın resmi ulusal lehçesi olan Bahasa Indonesia ile kademeli olarak yer değiştirmektedir. Sulawesi nüfusunun büyük çoğunluğu Bahasa Indonesia dilini bir nebze bilmektedir; bu dilin ana dili olarak konuşan gençlerin sayısı da giderek artmaktadır.

2000 nüfus sayımında, Sulawesi Eyaletinin nüfusu 14,9 milyon olup, ülkenin toplam nüfusunun yaklaşık %7,25ini oluşturmaktadır. 2010 Nüfus Sayımında adanın toplam nüfusu 17,3 milyona, 2020 Nüfus Sayımında 19,9 milyona ve 2023 yılında da 20,6 milyona ulaşmıştır. Bugün adanın toplam nüfusu 21 milyonu aşmaktadır.

Fotoğraf 12: Sulawesi Adasının En Lüks Otellerinin Başında Gelen
“Wakatobi Dive Resort”

Kaynak: <https://authentic-indonesia.com/activities/the-wakatobi-islands/>

Fotoğraf 13: Sulawesi Adasından Çok Çarpıcı Bir Kare: Doğa ile Sanatın
Gizemli Birleşimi

Kaynak: <https://theworldtravelguy.com/sulawesi-pictures-that-will-make-you-want-to-visit-indonesia/>

Endonezyalıların çoğu gibi, Sulawesi halkı da büyük ölçüde Müslümandır. Çoğu Sünni İslamı benimser. Bununla birlikte, ada nüfusunun yaklaşık %19unu oluşturan önemli bir Hristiyan azınlık da vardır. Hristiyan toplulukların sadece %2'si Katoliklerden geri kalan büyük bölümü ise Protestanlardan oluşmaktadır. Adada Yahudiler ile Ortodoks Hristiyanların sayısı yok denecek kadar azdır. Adadaki Hindi ve Budistlerin toplam oranı ise %1'i aşmaz. Toraja ve Minahasan halklarının çoğu Hristiyandır. Kendilerini Hristiyan veya Müslüman olarak tanımlayanlar, yerel, geleneksel dini uygulamaları da takip edebilirler. Sulawesideki Müslümanlar ve Hristiyanlar arasında zaman zaman şiddet olayları ve çatışmalar yaşanmıştır. İki dini topluluk arasındaki en büyük şiddet olayları 1999 ve 2001 yıllarında meydana gelmiştir.

5. Sulawesi Adasının Ekonomik Özellikleri

Sulawesi halkının büyük çoğunluğu geçimini tarım, ormancılık ve balıkçılıktan sağlamaktadır. Adada yaygın olarak yetiştirilen tarımsal ürünler arasında pirinç, mısır, manyok, kahve, kakao, soya fasulyesi, tütün, Hindistan cevizi, sebze ve meyve türleri yer almaktadır. Adadaki tarla faaliyetlerinin ve bitkisel üretimin çoğu küçük arazilerde yapılmaktadır. Karanfil ticareti de oldukça karlı olduğu için ada genelinde yaygındır. Sulawesideki en önemli hayvancılık türü ise büyükbaş hayvanlar. Balıkçılık da adada birçok kişiye iş imkânı sağlamaktadır. Bazıları hala geleneksel yöntemlerle balık avlarken, karides çiftlikleri ve işleme tesisleri gibi modern balıkçılık yöntemleri de giderek yaygınlaşmaktadır. Sulawesi Adası, yağmur ormanlarında bulunan pahalı tropikal ağaçlarıyla da ünlüdür. Adada madencilik faaliyetleri arasında nikel, alüminyum ve altın çıkarımı yer almaktadır. Bakır ve diğer minerallerin yatakları da mevcuttur ve gelecekte işletilebilir. Sulawesi Adasındaki sanayi faaliyetleri, Endonezyanın diğer bölgelerine kıyasla daha az gelişmiştir.

Güney Sulawesideki Makassar kenti, Sulawesi ekonomisinin gerçek merkezidir ve ticari gemilerin aktif olarak girip çıktığı Endonezyanın lojistik merkezlerinden biridir. Makassar aynı zamanda Sulawesi Adasında rekabetçi

bir üretim tabanına sahip tek şehirdir. Makassarın üretim sektörleri arasında gıda, giyim, ağaç işleme, kağıt, kimya ve metal işleme endüstrileri yer almaktadır. Adanın diğer şehirlerinde, örneğin Manado ve Gorontalo da bazı fabrikalar bulunmaktadır, ancak üretim sektörü Makassardaki kadar gelişmiş değildir.

Coğrafi, iklimik ve ekolojik koşulları sayesinde Sulawesi Adasında üretilen pirinç, Makassar ve diğer ülkeler aracılığıyla Endonezyanın çeşitli bölgelerine, ayrıca Filipinlere, Papua Yeni Gineye ve Malezyaya ve diğer komşu ülkelere ihraç edilmektedir. Pirince ek olarak, Sulawesi Adasında yaygın olarak manyok, fasulye , Bu tarım ürünlerinin yanı sıra adada kahve, biber, vanilya, kakao ve hindistan cevizi gibi çeşitli özel ürünler de üretmekte ve ihraç edilmektedir.

Günümüzde Sulawesi ekonomisi daha çok balıkçılık, hayvancılık, gıda endüstrisi, madencilik, bitkisel üretim, ormancılık ve turizm etrafında gelişmiştir. Endonezya aslında Filipinler ile birlikte dünyanın en büyük nikel üreticisidir ve 2018’den beri tesislerini önemli ölçüde genişleterek dünyanın 1 numaralı üreticisi olmuştur. Endonezyadaki en büyük nikel üreticileri Sulawesi ve Maluku Adalarıdır (özellikle Halmahera Adası). Ayrıca Orta Sulawesi, Güney Sulawesi ve Güneydoğu Sulawesi Eyaletlerinde birçok nikel madeni bulunmaktadır. Sulawesi Adasında az miktarda petrol üretilmesine rağmen, nikelin yanı sıra altın ve magnezyum gibi çeşitli yer altı kaynakları da çıkarılmaktadır. Kuzey Sulawesi de bir miktar doğal gaz çıkarılmaktadır. Tarım ve madenciliğin yanı sıra, balıkçılık da ada sakinlerinin geçim kaynaklarının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Güney Sulawesi bölgesinde ormancılık , geleneksel dönemden beri gelişmiştir ve Makassar abanozunun ünü, sömürge döneminden beri Avrupada yaygın olarak bilinmektedir.

Fotoğraf 14: Sulawesi Kıyılarından Büyüleyici Bir Okyanus Manzarası

Kaynak: <https://www.tripadvisor.com.au/>

6. Sulawesi Adasının Turizm Merkezleri

Endonezya, dünyanın en büyük takımadalarından biridir ve dünya turizm destinasyonu olarak mükemmel bir potansiyele sahiptir. Endonezya bir adalar devleti olarak, Sumatra, Java, Kalimantan, Sulawesi ve Papua olmak üzere beş büyük adaya sahiptir ve dünyanın en güzel ve en iyi 10 mercan resifi ekosisteminden 6sına ev sahipliği yapmaktadır; Endonezya topraklarının büyük bir kısmı ise mükemmel deniz turizmi olanaklarına sahip kıyı bölgelerinden ve benzersiz tropikal sahillerden oluşmaktadır.

Sulawesi, Endonezya takımadalarının merkezinde yer alır ve dört yöne uzanan büyük yarımadalarıyla Celebes, Java ve Banda denizleri arasında ilgi çekici bir turistik mekân oluşturmaktadır. Bu nedenle, Sulaweside hiçbir yer denizden 100 km'den daha uzakta değildir. Bu muhteşem ada, kendine özgü bozulmamış kültürleri, keşfedilmemiş dağları, şaşırtıcı törenleri ve dünya standartlarında dalış noktalarıyla meraklı gezginlere çok şey sunmaktadır. Güney Sulawesideki Bugis halkı ve Tana Torajanın eşsiz kültürü, yoğun ormanlarında bulunan tropikal vahşi yaşam kadar renklidir.

Fotoğraf 15: Sulawesi Adasının En Güzel ve En Ünlü Plajlarından Biri Olan
“Bira Beach”

Kaynak: <https://journeybeyonddhorizon.com/tanjung-bira-south-sulawesi/>

Sulawesi Adası bir yandan Wakatobi, Toggians, Labengki, Bunaken ve Lembeh gibi dünyanın en iyi dalış mekânlarını, diğer yandan da Tanjung Bira, Bunaken, Paal, Bara, Patokan gibş Endonezyanın en muhteşem plajlarını ziyaretçilere sunmaktadır. Bu gizemli tropikal ada bir yandan Moramo, Saluopa, Takapala, Bantimurung, Tunan gibi görkemli Şelalelere diğer yandan da Lokon - Empung, Klabat, Soputan, Ambang ve Tangkoko gibi Endonezyanın en tehlikeli volkanlarına ev sahipliği yapmaktadır. Benzersiz plajları ve milli parklarıyla, çok kültürlü köyleri ve kentleriyle, ürkütücü mağaraları ve dalış merkezleriyle, muhteşem koyları ve GÖLleriyle, sıra dışı müzeleri ve doğa koruma alanlarıyla, şifa Dağtan kaplıcaları ve su parklarıyla Sulawesi Adası meraklı turistleri adeta mıknaş gibi çekmektedir.

Sonuç olarak Sangihe, Bunaken, Togian, Banggai, Talaud takımadaları; Makassar, Manado, Tomohon ve Palu kentleri; Lokon - Empung, Klabat, Soputan, Ambang, Tangkoko yanardağları; Tanjung Bira, Bunaken, Paal, Bara, Patokan plajları; Selayar, Lembeh, Siladen, Bangka, Siau adacıkları ve “Bogani Nani Wartabone Milli Parkı”, “Tangkoko Milli Parkı”, “Bunaken Deniz Milli Parkı”, “Gandang Dewata Milli Parkı”, “Wakatobi Deniz Milli Parkı” Sulawesi Adasının en ünlü ve en çok ziyaret edilen turizm merkezleridirler.

Fotoğraf 16: Sulawesi Adasının Turistik Çekiciliklerinden Birisi: Büyüleyici Bantimurung Şelalesi

Kaynak: <https://www.wandernesia.com/product/makassar-bantimurung-maros-leang-leang/>

7. Turizm Merkezleri Penceresinden “Sulawesi Top 5”

Aşağıdaki satırlarda Sulawesi Adasında yer alan hem yerli hem de yabancı turistlerin en çok tercih ettikleri turistik mekânlar maddeler halinde sıralanmıştır:

En popüler 5 kent: Makassar, Manado, Tomohon, Mamuju, Palu

En popüler 5 adacık: Selayar, Lembeh, Siladen, Bangka, Siau

En popüler 5 Şelale: Moramo, Saluopa, Takapala, Bantimurung, Tunan

En popüler 5 takımada: Sangihe, Bunaken, Togian, Banggai, Talaud

En popüler 5 yanardağı: Lokon - Empung, Klabat, Soputan, Ambang, Tangkoko

En popüler 5 plaj: Tanjung Bira, Bunaken, Paal, Bara, Patokan

En popüler 5 Göl: Poso (Danao), Tondano, Paisu Rok, Matano, Tempe

En romantik 5 turistik mekân:

- Pulo Cinta Eco Resort
- Bukit Kasih (Aşk Tepesi)
- Rante Pao
- Bunaken Adası
- Parangloe Şelalesi

En popüler 5 müze:

- Museum La Galigo (Makassar)
- Museum Baila Lompoa (Gowa)
- Museum Negeri Sulawesi Tengah (Palu)
- Museum İndota Dung (Tana Toraja)
- Museum Negeri Sulawesi (Manado)

En popüler 5 Milli Park:

- Bogani Nani Wartabone Milli Parkı
- Tangkoko Milli Parkı
- Bunaken Deniz Milli Parkı
- Gandang Dewata Milli Parkı
- Wakatobi Deniz Milli Parkı

Fotoğraf 17: Klasik Bir Tropikal Sulawesi Manzarası

Kaynak: <https://theworldtravelguy.com/sulawesi-pictures-that-will-make-you-want-to-visit-indonesia/>

Fotoğraf 18: Dünyaca Ünlü Olan “Wakatobi Ulusal Deniz Parkı”

Kaynak: <https://www.worldnomads.com/explore/southeast-asia/indonesia/guide-to-sulawesi>

En popüler 5 köy:

- Kete Kesu (Tana Toraja)
- Lemo (Tana Toraja)
- Batutumonga (Kuzey Toraja)
- Londa (Tana Toraja)
- Torosieje (Gorontalo)

En popüler 5 doğa koruma alanı:

- Nantu Yaban Hayatı Koruma Alanı
- Popaya-Mas-Raja Doğa Koruma Alanı
- Bukit Larata - Desa Kinunang Doğa Koruma Alanı
- Olele Deniz Parkı
- Manembo Nembo Doğa Koruma Alanı

Fotoğraf 19: Tana Toraja Yöresindeki Benzersiz Kaya Mezarları

Kaynak: <https://luwukbanggai.com/en/sulawesi-travel-guide/>

En popüler 5 mağara:

- Leang – Leang Prehistorik Parkı (Maros - Makassar)
- Ramang – Ramang Mağaraları
- Londa Mezarları (Tana Toraja)
- Bolu Sipong 4 Mağarası
- Gua Mampu Mağarası

En popüler 5 su parkı:

- Bugis Waterpark (Makassar)
- Citral Land Waterpark (Manado)
- Planet Waterboon (Gorontalo)
- Citral Land Waterpark Kendari (Kendari)
- Grand Splash Water Park (Makassar)

Fotoğraf 20: Togeian Adalarında Yer Alan Muhteşem Ampana Kırıları

Kaynak: <https://luwukbanggai.com/en/sulawesi-travel-guide/>

En popüler 5 kaplıca:

- Leija Kaplıcaları (Soppeng – Güney Sulawesi)
- Makula Kaplıcaları (Tana Toraja)
- Ranopaso Kaplıcaları (Minahassa - Kuzey Sulawesi)
- Lahendong Çam Ormanı ve Kaplıcaları (Tomohon - Kuzey Sulawesi)
- Ranolewo/Toraget Kaplıcaları (Langowan - Kuzey Sulawesi)

En popüler 5 AVM:

- Trans Studio Mall (Makassar)
- Nipah Mall (Makassar)
- Mall Panakkukang (Makassar)
- Manado Town Square (Manado)
- Megamall Manado (Manado)

Fotoğraf 21: Büyük Okyanus Kıyısındaki Makassar Kentinin Gece Görüntüsü

Kaynak: <https://authentic-indonesia.com/blog/10-amazing-places-to-visit-in-sulawesi/>

En kaliteli ve en lüks 5 otel:

- Wakatobi Dive Resort (Güneydoğu Sulawesi)
- Bunaken Oasis Dive Resort & Spa (Kuzey Sulawesi)
- Siladen Resort & Spa (Bunaken)
- Lembah Resort - Dive Resort & Spa (Bitung)
- Hyatt Place Makassar (Güney Sulawesi)

En sıra dışı 5 turistik mekân:

- Batu Angus Doğa Parkı
- Kete Kesu Toraja Evleri
- Bukit Larata - Desa Kinunang
- Mooi Gölü Kıyısında yer alan “Cafe Batudaa”
- Torosiaje Deniz Çingeneleri Köyü

Fotoğraf 22: Beşerî Ortam İle Doğal Ortamın Birlikteliği: Togeian Adaları

Kaynak: <https://authentic-indonesia.com/blog/10-amazing-places-to-visit-in-sulawesi/>

Endonezya takımadalarının ortasında yer alan Sulawesi, çeşitli ekosistemlere, çeşitli etnik topluluklara ve renkl inançlara ev sahipliği yapmaktadır. Adanın iç kesimleri, yemyeşil yağmur ormanlarından volkanik zirvelere kadar uzanan, endemik yaban hayatı açısından zengin bir ekolojik çeşitliliğe ev sahipliği yapmaktadır. Adanın kıyı şeridi, el değmemiş plajları, ıssız koyları ve canlı mercan resifleriyle, hem dalgıçlar hem de doğa tutkunları için bir tropikal cennet sunmaktadır. Adada hem karasal hem de okyanusal kökenli çok sayıda doğa koruma alanı yer almaktadır ve bunlar gezegenimizin hiçbir yerinde göremeyeceğiniz canlılar barındırmaktadırlar.

Doğal güzelliklerinin ötesinde, Sulawesi zengin bir kültürel mirasa renkli topluluklar ve ilginç gelenekler mozağıdır. Çok sayıda etnik topluluk ve azınlık, çok sayıda dil ve gelenek, çok sayıda ritüel ve inanç çok kimlikli ve çok renkli bir adanın ortaya çıkmasını belirlemiştir. Engebeli, dağlık iç kesimleri, kadim gelenekleri ve ayrıntılı cenaze törenleriyle eşsiz bir yaşam biçimine nadir bir bakış sunan Toraja halkına ev sahipliği yapmaktadır.

Fotoğraf 23: Güney Sulawesinin Parangloe Bölgesinde Bulunan Nefes Kesen Parangloe Şelalesi

Kaynak: <https://www.legendakhatulistiwa.com/journal/discover-the-exotic-parangloe-gowa-waterfall-a-hidden-tourist-gem-in-the-wilderness>

Eskiden Celebes olarak bilinen Sulawesi, Endonezya coğrafya haritasına dikkatle bakıldığında ilk dikkat çekici adalardan biridir. Tuhaf ve akrep benzeri ada şekli, yüksek Dağ sıraları, görkemli volkanik konileri, gizemli köy isimleri, ıssız kıyı adacıkları ve sessiz plajları; tüm bunlar insanın hayal gücünü harekete geçirir ve bu ilgi çekici topraklara biraz daha derinlemesine bir yolculuk yapmaya teşvik eder. Hristiyan, Müslüman, Budist ve Hindu tapınakların yan yana yer aldığı bu adada, asırlar boyunca etnik tolerans ve dinsel hoşgörü hâkimdir. Bu nedenle Sulawesi, her şeyden önce dillerin, azınlıkların, dinlerin ve geleneklerin harmanlandığı benzersiz bir kültürel mekândır.

Fotoğraf 24: Geleneksel Kıyafetleriyle Mutlu ve Şirin Toraja Çocukları

Kaynak: <https://stujarvis.com/2016/09/22/funeral-season-tana-toraja-sulawesi/>

Tana Toraja, Sulawesinin en ünlü kültürel bölgesidir. Bu dağlık bölgenin insanları, ölülerin bedenlerine sanki hala yaşıyormuş gibi davranılan son derece karmaşık ve görkemli cenaze törenleri geliştirmiştir. Cesetler, kireçtaşı kayalıklarına oyulmuş küçük mezar odaları bulunan mağaralara yerleştirilir ve "tau tau" adı verilen ahşap ölü heykelleriyle korunur. Bölgenin yaşayan animist kültürünün geri kalanını da eklerseniz – beyaz bufalo kültü, tekne şeklindeki evler, şamanizm ve ruhlara olan inanç – Tana Torajaya yapılacak bir

yolculuğun tamamen farklı, kayıp bir dünyaya dalmakla aynı şey olduğunu anlayacaksınız.

Sulawesi Adasının tarihi, kaçınılmaz olarak sömürgecilik ve Avrupa güçleri arasında ticaret yollarının kontrolü ve değerli baharat tarlalarına erişim konusunda yaşanan acımasız çatışmalarla bağlantılıdır. Sulawesi Adası, günümüzde bile dünyanın başlıca karanfil, hindistan cevizi, kopra, kakao, vanilya ve kahve üreticilerinden biri olmaya devam etmektedir; ancak Sulawesiyi bu kadar ilgi çekici bir seyahat destinasyonu yapan sadece tropikal baharatlar değildir. Nefes kesen Dağ manzaraları, benzersiz karstik ve volkanik araziler, renkli kentler ve otantik köyler, ıssız adacıklar ve uçsuz bucaksız ormanları, büyüleyici Şelaleler ve pirinç tarlaları, huzurlu plajlar ve mağaralar, tarihi camiler ve tapınaklar, eşsiz flora ve fauna ve her şeyden önemlisi, ada halkının büyüleyici ve gizemli kültürü, Sulawesinin otantik bir macera vaadini oluşturmaktadır.

Fotoğraf 25: Gorontalo Eyaletinin En Büyüleyici Mekânlarından Birisi:
Saronde Adası

Kaynak: https://www.tripadvisor.co.id/Attraction_Review-g1602653-d9559913-Reviews-Saronde_Island-Gorontalo_Gorontalo_Province-Sulawesi.html

8. Gorontalo Eyaletinin Coğrafi Konumu ve Fiziki Coğrafya Özellikleri

Dünyanın 11. en büyük Adası olan Sulawesi Malay takımadaları içinde yer alan Büyük Sunda Adalarının bir parçasını oluşturmaktadır. Sulawesi Adasının toplam yüzölçümü 174 600 km² olup, tamamı Endonezyaya ait olan ülkenin ikinci büyük adasıdır. Portekiz sömürge dönemini çağrıştıran Selebes (Celebes) adanın eski adı olup, bugün artık pek kullanılmamaktadır. Borneo Adasının doğusunda, Cava Adasının kuzeydoğusunda, Timor Adasının kuzeybatısında ve Filipinler Cumhuriyetinin güneyinde yer alan Sulawesi, dış görünümü “K” şeklinde olan, çok sayıda yarımada ve körfez tarafından bölünmüş, girintili çıkıntılı kıyılara sahip benzersiz bir coğrafi mekândır.

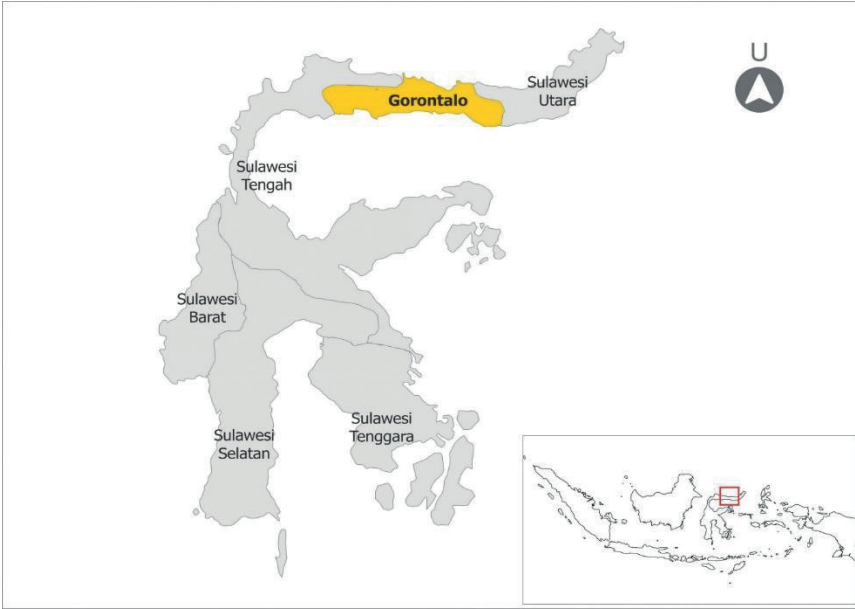
Sulawesi ada sınırları içinde altı eyalet yer almaktadır ve her biri sıra dışı doğal özelliklere ve benzersiz turizm çekiciliklerine sahiptir. Yüzölçümleri ve nüfusları farklı olan bu altı eyalet şunlardır: Gorontalo, Batı Sulawesi, Güney Sulawesi, Orta Sulawesi, Güneydoğu Sulawesi ve Kuzey Sulawesidir. Bu araştırmada Gorontalo Eyaletinin turizm potansiyeli ve başlıca turizm kaynakları incelenmiş ve tartışılmıştır.

Gorontalo Eyaleti, Endonezyanın Sulawesi Adasının kuzey kesiminde yer alan, Minahasa YarımAdasının orta kesimlerini kapsayan bir Eyalet veya idari bölgedir. Doğu batı istikametinde uzanan bu Eyalet, güneyde Maluku Denizi (Molucca Sea) ve kuzeyde de Sulawesi (Selebes) Denizi ile çevrilidir. Gorontalo Eyaletinin doğusunda Kuzey Sulawesi Eyaleti batısında ise Orta Sulawesi Eyaleti yer almaktadır. Başkenti ve en büyük şehri, ekonomik ve idari merkez görevi gören Gorontalo kentidir. Bu nedenle Eyalet ile idari merkez aynı adı taşımaktadırlar, tüm bunlar ise bazen karışıklıklara sebep olmaktadır. Bir başka deyişle Gorontalo Eyaleti, Gotontalo ilçesi ve Gorontalo kenti birbirlerinden farklı olan 3 kavramdır.

5 Aralık 2000de Kuzey Sulawesi Eyaletinden ayrılarak bağımsız bir Eyalet olarak kurulan Gorontalo, 12 215 km²lik bir alanı kaplamaktadır. Bu nedenle yüzölçümü bakımından Sulawesi Adasının en küçük Eyaletinin kuruluş tarihi de 5 Aralık 2000 olarak kabul edilmektedir. Eyaletin toplam nüfusu 1,3 milyon

olup, km²'ye 102 kişi düşmektedir. Gorontalo, Sulawesinin diğer Eyaletlerine kıyasla her alanda daha az gelişmiş ve daha yoksuldur. Yıllarca Kuzey Sulawesi yönetimi altında kaldıktan sonra, Gorontalo 2000 yılında bağımsız Eyalet statüsünü kazanmıştır. Bu statü, bölgedeki kalkınmayı ve yaşam kalitesini iyileştirmenin bir yolu olarak verilmiştir.

Harita 4: Gorontalo Eyaleti Lokasyon Haritası

Kaynak: <https://perkim.id/profil-pkp/profil-provinsi/profil-perumahan-dan-kawasan-permukiman-provinsi-gorontalo/>

Gorontalo Eyaleti, Sulawesi Adası'nın kuzey kesiminde yer almaktadır. Gorontalo Eyaleti, 0°19' 00" - 1°57' 00" Kuzey enlemi ve 121°23' 00" - 125°14' 00" Doğu boylamı arasında yer almaktadır. Bu Eyaletin alanı, iki başka Eyaletle doğrudan sınır komşuluğu vardır: Batıda Orta Sulawesi Eyaleti ve doğuda Kuzey Sulawesi Eyaleti. Gorontalo Eyaletinin kuzeyinde Sulawesi Denizi, güneyinde ise Tomini Körfezi yer almaktadır. Gorontalo Eyaletinin toplam alanı 12215 km²'dir. Endonezya alanıyla karşılaştırıldığında, bu Eyalet ulusal toprakların sadece %0,63'ünü oluşturmaktadır. Gorontalo Eyaleti 5 ilçe ve 1 kentsel belediyeden oluşmaktadır. Bunlar Boalemo ilçesi, Gorontalo

ilçesi, Pohuwato ilçesi, Bone Bolango ilçesi, Gorontalo Utara ilçesi ve Gorontalo Belediyesidir. Pohuwato ilçesi, toplam alanın %36,23ünü oluşturarak Gorontalo ilinin en büyük yüzölçümüne sahip ilçesidir. Gorontalo Kentsel Belediyesi ise Eyalet topraklarının sadece %0,46sını oluşturarak Gorontalo ilinin en küçük yüzölçümüne sahip ilçesidir (<https://www.gorontalokab.go.id/>).

Tepelik araziler, verimli ovalar, küçük kıyı adacıkları, derin vadiler, uzun kıyı düzlükleri, tropikal ormanlar, mercan resifleriyle kaplı kıyılar, verimli akarsu ovaları, volkanik araziler ve 2000 metreyi aşan zirveler Eyalet sınırları içinde en yaygın görülen doğal manzaralardır. Gorontalo Eyaletinin en seyrek nüfuslu arazilerini kuşkusuz aşırı yüksek ve engebeli sahalar ile yoğun ormanlık araziler oluşturmaktadır. Boalemo ilçesinde bulunan Tabongo Dağı Eyaletin en yüksek zirvesini oluşturmaktadır. Gorontalo Eyaletinin kuzey kıyılarında Libuiyo Lelato, Libuiyo Buloilu gibi küçük körfezler yer almaktadır.

Harita 5: Gorontalo Eyaleti İdari Haritası

Kaynak: <https://sultansinindonesieblog.wordpress.com/sulawesi/raja-of-bintauna/prov-gorontalo-3/>

Gorontalo Eyalet sınırları içindeki en uzun ırmaklara örnek olarak Bolango, Paguyaman, Bionga, Bone, Sungai Miango, Dutula Tilamuta, Marisa ve Randangan gösterilebilir. Bolango, Alo, Daenaa, Bionga, Bone ve Molalahu ırmakları Lomboto Gölünde birleşmektedirler. Eyaletin orta kesimlerinde yer alan, sularını Tomini Körfezine boşaltan ve 136 km. uzunluğundaki Paguyaman Eyaletin en uzun akarsuyudur. Eyalet sınırları içinde irili ufaklı çok sayıda GÖL yer alsa da Limboto Gölü aralarında en büyük ve turizm açısından en popüler olanıdır. Perintis Gölü ve Atinggola Gölü Eyalet sınırları içinde yer alan diğer popüler turistik GÖLLerdir. Eyalet sınırları içinde en yaygın görülen ağaç türleri şunlardır: rattan, okaliptüs, abanos ve sal ağacı.

Gorontalo Eyaletinde ekvatorial iklim egemendir; yıl boyunca sıcak, nemli ve yağışlıdır, ancak yağışlar Aralık-Mart ayları arasında daha sık, Temmuz-Eylül ayları arasında ise daha seyrekler. Endonezyanın Gorontalo Eyaleti, Köppen-Geiger iklim sınıflandırmasına göre “Af” olarak sınıflandırılan, tropikal yağmur ormanı iklimine sahiptir. Bu iklim tipi, zengin bir biyoçeşitliliği destekler ve zengin yerel ekosistemleri ile verimli tarım uygulamalarını önemli ölçüde etkiler. Bir yerdeki hava sıcaklığı, enlem, bakı, karasallık ve diğer faktörlerin yanı sıra, o yerin deniz seviyesinden yüksekliğine ve deniz kıyısına olan uzaklığına bağlıdır. Ekvatora çok yakın konumda bulunan Gorontalo Eyaletinin hava sıcaklığı 12 ay boyunca oldukça yüksektir. Minimum aylık ortalama sıcaklık Şubat ayında 21,6°C olarak kaydedilirken, maksimum aylık ortalama sıcaklık Ekim ayında 35,1°C olarak tespit edilmiştir. Örneğin 2021 yılında Gorontalo Eyaletinin yıllık ortalama hava sıcaklığı coğrafi konuma balı olarak 26,6°C ile 27,3°C arasında değişmektedir. Yine 2021 yılında Gorontalo Eyaletinin ortalama nem oranı %81 ile %89 arasında değişmektedir. Gorontalo Eyaletinin ortalama aylık yağış miktarları 80 mm. ile 260 mm. arasında değişmektedir. Coğrafi koşullara bağlı olarak Eyalet içindeki yıllık toplam yağış miktarı ise 1200 ile 1700 mm. arasında değişmektedir. Eyalet sınırları içinde bir ay içindeki en yüksek yağışlı gün sayısı ise 19 – 21 güne ulaşmaktadır. Genel olarak Gorontalo Eyaletinde en çok yağmur Ocak - Mayıs döneminde ve en az yağmur da Ağustos - Eylül döneminde düşmektedir. Gorontalo Eyaleti kıyılarındaki deniz suyu sıcaklığı

Ağustos ayında 28,5°C ile Mayıs ayında 30,0°C arasında değişmektedir. Bu da 12 ay boyunca deniz turizmi için uygun deniz suyu sıcaklıklarının varlığına işaret etmektedir.

Fotoğraf 26: Tomini Körfezi Kıyılarından Romantik Bir Kesit

Kaynak: <https://observerid.com/tomini-bay-the-forefront-of-gorontalo-marine-tourism/>

Gorontalo Eyaleti, jeomorfolojik koşullarına göre dört bölgeye ayrılır. Bu dört jeomorfolojik bölge, Tilongkabila-Boliohuto Kuzey Dağ Bölgesi, Paguyaman-Limboto İç Ova Bölgesi, Bone-Tilamuta-Modello Güney Dağ Bölgesi ve Pohuwato Kıyı Ova Bölgesidir. Tilongkabila-Boliohuto Kuzey Dağ Bölgesi genellikle Miyosen-Pliyosen çağına (yaklaşık 23 milyon ila 2 milyon yıl önce) ait volkanik kaya oluşumlarından oluşmaktadır.

Genellikle, diyorit, granodiyorit ve bazı granitler şeklinde orta ila asidik magmatik kayalardan, yani intrüzif kayalardan oluşmaktadır. Diğer kayalar ise lav, tuf, breş veya konglomeradan oluşan volkanik kökenli tortul kayalardır. Bu kayaların birleşimi, özellikle altın olmak üzere değerli metal minerallerinin ortaya çıkmasına yol açmaktadır. İkinci jeomorfolojik bölge,

Gorontalo Eyaletinin ortasında yer alan Paguyaman-Limboto İç Ovasıdır. Gorontalo şehrinin doğusundaki Lombogodan başlayıp Gorontalo, Limboto Gölü, Paguyaman ve batıda Botulantioya kadar uzanan bu verimli geniş ova, kuzey ve güney dağlarını ayıran doğal bir sınırdır. Bu ovanın, Pohuwatonun kuzeyindeki Dapi-Utilemba dağlarında veya Taludaanın kuzeyindeki Ali Dağında (Bone) gözlemlenebilen normal bir fay yapısı tarafından kontrol edildiği düşünülmektedir.

Bone-Tilamuta-Modello Güney Dağ Bölgesi genel olarak volkanik tortul kayaç oluşumlarından (Eosen – Oligosen) ve diyorit, granodiyorit ve granit (Pliyosen) intrüzyonlarından oluşmaktadır. Eski volkanik kayaçlar genellikle bazalt lav, andezit lav, breş, kumtaşı ve silt taşından oluşmaktadır; bazıları metamorfoza uğramış kireçtaşı içermektedir. Kuzeyde olduğu gibi, bu kayaçların birleşimi, Bone Pantai, Tilamuta ve Marisadaki Pani Dağı gibi yerlerde halk tarafından elle çıkarılan altın mineral içeriğine de yol açmaktadır. Son dördüncü bölge, Pohuwato Kıyı Ovasında nispeten sınırlı bir alana sahiptir. Doğuda Marisadan batıda Torosiajeve ve Orta Sulawesi Eyaleti sınırına kadar uzanan ovalar, çoğunlukla bataklık ve gelgit bölgeleri olan kıyı alüvyal alanlarıdır. Güneyde, günümüzde bile, aslında Wallaceaya özgü kuş türü Maleoya ev sahipliği yapan geniş mangrov bataklıkları bulunmaktadır. Ama bu bölge deniz turizmi ve nefes kesen plajlarıyla ünlüdür.

Gorontalo Eyaletinin kuzey ve güney kıyılarının toplam uzunluğu 903,7 kmdir; bunun 572,5 kmsi kuzey Kıyısında, 331,2 kmsi ise güney Kıyısında yer almaktadır. 32/2014 sayılı Kanun uyarınca, Gorontalo, kıyı şeridinden 12 mil (yaklaşık 20 km) uzaklıktaki suları yönetmekle yükümlüdür; bu alan 9638 km²lik bir alanı ve 127 adayı kapsamaktadır. Bölge, biyolojik çeşitlilik açısından zengin mercan üçgeni içinde yer almaktadır. Güney kıyı şeridi, yarı kapalı Tomini Körfezinin bir parçasını oluşturmaktadır. Gorontalo Eyaleti sınırları içindeki 127 adacık ve diğer su alanları doğa koruma alanı olarak yönetilmektedir. Kıyı bölgeleri balıkçılık, turizm, yaşam ve diğer faaliyetler için kullanılmaya devam etmektedir.

Tablo 4: Gorontalo Eyaletinin Başlıca Özellikleri

Yer Aldığı Ülke: Endonezya Cumhuriyet	Toplam Yüzölçümü: 12 215 km ²
Yer Aldığı Ada: Sulawesi Adası	Toplam Nüfus: 1,3 milyon
Kapsadığı İlçeler: Gorontalo, Kuzey Gorontalo, Pohuwato, Bone Bolango ve Boalemo	İlçe Başkentleri: Tilamuta, Suwawa, Marisa, Limboto ve Kwandang.
Aritmetik Nüfus Yoğunluğu: 106 kişi/km ²	En Yüksek Nokta: Tabongo Dağı
Başlıca GÖLLer: Limboto, Perintis ve Atinggola	Başlıca Körfezler: Tomini, Libuiyo Lelato, Libuiyo Buloil
En Uzun Akarsu: Paguyaman (136 km)	En Büyük GÖL: Limboto Gölü (208 km ²)
Matematik Konum: 0°19 – 0°57 Kuzey Enlemi ve 121°23 – 125°14 Doğu Boylamı arasında yer almaktadır.	En Ünlü Turizm Merkezi: • “Olele National Marine Park” • “Pulo Cinta Eco Resort” • “Saronde Adası”
Başlıca Akarsular: Bone, Randangan, Bolango, Paguyaman, Alo, Daenaa, Molalahu, Bionga, Marisa, Sungai Miango, Dutula Tilamuta.	Başlıca Turistik Adalar: Bitila, Bogisa, Pulau Cinta, Diyonumo, Lahe, Lampu, Monduli, Saronde, Kayangan, Pulo Dua, Popaya, Mohinggito, Otilade.
Önemli Büyük Yerleşmeler: Gorontalo, Tilamuta, Suwawa, Marisa, Limboto, Kwandang, Bone Raya, Bulawa, Datahu Isimu, Atinggola, Tibawa, Dulupi, Malingkapoto, Gentuma, Bulontio, Tolangohula, Yosonegoro, Botumoito,	Başlıca Doğa Koruma Alanları: • Olele Deniz Parkı • Hungayono Doğa Koruma Alanı • Nantu Yaban Hayatı Koruma Alanı

Bongo, Molotabu, Lembah Hijau, Bilungala, Taludaa, Sidomulyo, Tabulo.	• Popaya-Mas-Raja Doğa Koruma Alanı • Tanjung Panjang Doğa Rezervi • Panua Doğa Koruma Alanı • Tangale Doğa Koruma Alanı
---	---

Gorontalo Eyaletinin kuzey ve güney kıyılarında sayıları 127 olan küçük adacık yer almaktadır. Bu küçük adacıklarda genelde sürekli nüfus ve yerleşme yoktur ama günübirlik turizm faaliyetleri bakımından önem taşımaktadırlar. Sulawesi (Selebes) Denizi içinde yer alan “Lito Dudepo”, “Lito Ponelo”, “Lito Monas”, “Lito Mohinggito”, “Lito Saronde”, “Rlibuto Dokokayu Daa”, “Rlibuto Dokokayu Kiki”, “Lito Huha”, “Lito Lampu”, “Lito Bogisa”, “Lito Limboso Dua”, “Lito Kaposo”, “Lito Otilade”, “Lito Manggaila”, “Lito Limuyudu”, “Lito Bohu”, “Lito Matuo”, “Lito Popaya” ve “Lito Duyonumo” Eyaletin en büyük kuzey kıyı adalarını oluşturmaktadırlar.

Maluku Denizi (Molucca Sea) içinde yer alan “Torosiaje, Meldian”, “Lito Cipto”, “Lito Sangii”, “Lito Dudepo”, “Lito Pajongge Kiki”, “Lito Pajongge Daa”, “Lito Pasigiogo”, “Lito Huliahedaa”, “Lito Samaun”, “Lito Molioto”, “Lito Lolahe”, “Lito Pomoliadaa”, “Lito Pomoliakiki”, “Lito Puntu”, “Lito Tomelo”, “Lito Dulawono”, “Lito Taludahe”, “Lito Molopinggulo”, “Lito Mohupombo Kiki”, “Lito Mohupombo Daa”, “Lito Asiangi”, “Lito Dulupi”, “Lito Batade”, “Lito Duluo”, “Lito Tapata”, “Lito Podo”, “Lito Biato” ve “Lito Lahengo” Eyaletin en büyük güney kıyı adalarını oluşturmaktadırlar. Pulau Unauna ve Pulau Togian TakımAdaları Tomini Körfezinde yer alan en büyük Adaları oluşturmaktadırlar. Fakat idari statü olarak bu takımAdaları Gorontalo Eyaletinin sınırları dışında yer almaktadırlar.

Fotoğraf 27: Deniz Çingenelerin Yaşam Alanı Deniz Üzerindeki Yoksul Ahşap Evleridir

Kaynak: <https://amazingbalinatablog.wordpress.com/2017/04/26/heaven-under-the-enchanting-tomini-bay-in-gorontalo/>

9. Gorontalo Eyaletinin Beşerî Coğrafya Özellikleri

İdari yapılanma bakımından Gorontalo Eyaleti 5 ilçeden ve 1 özel kent bölgesinden oluşmaktadır. Gorontalo, Kuzey Gorontalo, Pohuwato, Bone Bolango ve Boalemo bu beş ilçenin resmi adıdır. Tilamuta, Suwawa, Marisa, Limboto ve Kwandang Eyalet sınırları içindeki 5 ilçenin idari merkezleri olup aynı zamanda Gorontalo Eyaletinin en büyük yerleşmeleridir. Küçük kasaba görünümlü yerleşmeler olan Botutonuo, Bilungala, Tibawa, Boliyohuto, Paguat, Lemito, Popayato, Biawu, Bulontio, Moluo, Gentuma, Pinontoyonga, Malingkapoto, Leboto, Labanu, Iloponu, Bakti, Bumela, Datahu Isimu, Mohiyolo, Bululi, Randangan ve Molombulahe Eyalet sınırları içindeki diğer büyük yerleşmelere örneklerdir. Okyanus kıyıları ve verimli akarsu vadileri Eyaletin en yoğun nüfuslu alanlarıdır. 2000 yılında Gorontalo Eyaleti resmen

kurulduğunda, sadece iki ilçe (Gorontalo ve Boalemo) ve bir kente sahipti, oysa bugün 5 ilçe ve bir özel kente sahiptir. Eyalet sınırları içinde 657 köy (desa) ve 72 kasaba (kelurahan) yer almaktadır. Tüm bu yerleşmeler sayıları 77 olan ve “kecamatan” denilen, Türkiye'deki Mahallelere benzer yerel idari birimlerde toplanmıştır.

Tablo 5: Gorontalo Eyaletinin İdari Yapısı

İlçe	İlçe Merkezi	Kuruluş Yılı	Alan (km ²)	Nüfus (2023)
Gorontalo	Limboto	1959	2 189	418 244
Boalemo	Tilamuta	1999	1 830	151 337
Bone Bolango	Suwawa	2003	1 915	172 301
Pohuwato	Marisa	2003	4 244	160 187
Kuzey Gorontalo	Kwandang	2007	1 777	130 400
Gorontalo Kenti	Gorontalo	1959	70.9	205 390

Gorontalo Eyaletinin toplam nüfusu 1,3 milyon kişidir ve nüfus yoğunluğu 106 kişi/km²'dir. Eyalet nüfusunun dinsel Dağılımı şu şekildedir: İslam (%96,93), Protestan (%1,93), Katolik (%0,68), Hindu (%0,37) ve Budist (%0,09). Gorontalo Eyaleti, Pohalaa (Aile) şeklinde çeşitli etnik gruplar tarafından iskân edilmektedir; bunlar arasında Pohalaa Gorontalo (Hulontalo Ailesi), Pohalaa Suwawa (Suwawa/Tuwawa Ailesi), Pohalaa Limboto (Limutu Ailesi), Pohalaa Bolango (Bulango/Bolango Ailesi) ve Pohalaa Atinggola (Atinggola Ailesi) yer almaktadır. Tüm Pohalaalar Gorontalo veya Hulontalo etnik grubuna dâhildir.

Fotoğraf 28: Gorontalo kıyılarında orman, deniz ve kumsalın aynı karede bütünleşmesi

Kaynak: <https://amazingbalinatablog.wordpress.com/2017/04/26/heaven-under-the-enchanted-tomini-bay-in-gorontalo/>

Stratejik coğrafi konumu ve işlek ticaret güzergâhların üzerinde yer almasından dolayı, Gorontalo Eyaleti Endonezyanın en canlı ve en hızlı büyüyen ekonomilerinden biri olmuştur. Tarım, turizm, madencilik, ormancılık, balıkçılık ve hizmet sektörü, yerel ekonomiye büyük katkı sağladıkları için Eyaletin en gelişmiş ve en önemli iktisadi kollarıdır. Mısır, soya fasulyesi, Hindistan cevizi, kakao, kopra, pirinç, yer fıstığı ve manyok Eyalet topraklarında en yaygın yetiştirilen tarım ürünleridir. Fakat Eyalet genelinde en geniş ekili-dikili araziler mısır ve pirinç tarlalarından oluşmaktadır.

Balıkçılık ve denizcilik sektörü, uzun bir kıyı şeridine sahip olan Gorontalo için önde gelen iktisadi sektörlerin başında gelmektedir. Eyalet kıyılarının toplam uzunluğu 900 kilometre civarında olup, çok fazla girinti – çıkıntıya sahip oldukları için burun/yarımada ve koy/körfez sayısı bakımından zengindirler. Gorontalo Eyaleti kıyıları çok zengin deniz ürünleri ve çok çeşitli

balık türlerine sahiptir. Ton balığı, karides, palamut ve yengeç Eyalet sularında en çok avlanan deniz ürünlerinin başında gelirler. Deniz yosunu yetiştiriciliği ve inci avcılığı da Eyalette yaygındır. Madencilik Gorontalo Eyaletinin en eski ve en gelişmiş ekonomik faaliyetlerinden biridir. Eyalet topraklarında zengin altın, bakır ve granit yatakları yer almaktadır.

Fotoğraf 29: Gorontalo Eyaletindeki “Sanctum Una Una Eco Dalış Tesisi“

Kaynak: https://www.tripadvisor.com/Hotel_Review-g12719069-d7217610-Reviews-Sanctum_Una_Una_Eco_Dive_Resort-

10. Gorontalo Eyaletinin Doğal Turizm Çekicilikleri

Gorontalo, Sulawesinin en az ziyaret edilen Eyaletlerinden biridir ve Endonezyanın en muhafazakâr Müslüman bölgelerin başında gelir. Gorontalo Eyaletinin Filipinler’e olan coğrafi yakınlığı, bir yandan Hristyan kültürel etkileşime diğer yandan da etnik ve dinsel çeşitliğe işaret etmektedir. Karayolu ağının yetersiz olması, toplu taşımanın zayıf olması ve yağmur mevsiminin Gorontaloyu çoğu zaman ulaşılamaz hale getirmesi nedeniyle yerleşmeler arasında ulaşım kolay değildir. Ancak burası, Kuzey Sulawesiden gelen gezginler ve dalgıçlar için Togean Adalarına açılan ana geçit

güzergâhlarından en işlek ve en önemlisidir. Eyalet sınırları içinde çok sayıda koy ve körfez, burun ve yarımada, plaj ve Şelale, orman ve doğa koruma alanının yer alması Gorontalonun en büyük doğal zenginliğini oluşturmaktadırlar. Gorontalo Eyaletinde bugüne kadar ulusal ölçekli büyük turizm yatırımları yapılmamış olsa da gelecek için umutlu turizm girişimleri devam etmektedir. Özellikle kültür turizmi, deniz turizmi, inanç turizmi ve ekoturizm bakımından Eyalet topraklarının zengin kaynaklara sahip oldukları bilinmektedir. Sonuç olarak Gorontalo Eyaletindeki doğal turizm çekicilikleri bu topraklardaki jeomorfolojik, iklimatik, hidrografik ve ekolojik çeşitliliğin bir aynasıdır. Bir başka deyişle Eyalet topraklarındaki coğrafi ve ekolojik zenginlik doğal turizm kaynaklarının da çeşitlenmesine ve zenginleşmesine yol açmıştır.

Tablo 6: Gorontalo Eyaletinin Başlıca Doğal Turizm Çekicilikleri

Wisata Alam Bukit Peyapata	CA Tanjung Panjang	Pulo Dua Adası
Pondok Tempat İstirahat	Bukit Kromo Leksono	Pantai Oluhuta
Tanggul Puncak Langgula	Desa Cipta Karya	Puncak Bajo
Wisata Mangrove Bolangitang I	Leato White Beach	Pulau Dionumo
Geosite Granodiorit Saripi	Wisata Hungayono	Atinggola Gölü
Camping Area – Dulamayo	Mangrove Batu Hijau	Puncak Lestari
Wisata Tracking Mangrove	Geopark Site Tohupo	Jinn Caves
Geosite Red Limestone Lahumbo	Mahoni Zirvesi	Mahoni Zirvesi
Balina Köpekbalığı İzleme Noktası	Embung Iloheluma	Nantu Rainforest
Lampu Naga Dalış Noktası	Tanjung Huwongo	Limboto Gölü
Dulamayo Çam Ormanı	Lombongo Şelalesi	Layang Tepesi

Taludaa Şelalesi	Air Terjun Permai	Perintis Gölü
Botuwombato Şelalesi	Bondula Şelalesi	Huila Şelalesi
Botu Helili Şelalesi	Lombongo Şelalesi	Pantai Exotic
Didingga Şelalesi	Waterblue Şelalesi	Pantai Tihu
Olele Deniz Milli Parkı	Kwandang Plajı	Kurenai Plajı
Pohon Cinta Plajı	Diyonumo Adası	Bolihutuo Plajı
Pantai Milango Gentuma Raya	Pantai Pasir Putih	Libuo Plajı
Pantai Pasir Putih Pinomontiga	Pantai Dulukapa	Taulaa Plajı
Bendungan Batumerah Biyonga	Pantai Botutonuo	Ratu Plajı
Pulau Idaman Boalemo	Pantai Minanga	Dunu Plajı
Air Terjun Milango Lo Jini	Tumba Şelalesi	Lelato Peak
Syamsuddin Anshori	Tenilo Şelalesi	Biluhu Plajı
Cagar Alam Tangale	Langala Beach	Batudaa Plajı
Air Terjun Bongodaa	Pantai Kikia	Puncak Palakala

Gorontalo Eyaletinin büyük bir bölümü dağlık ve ormanlık alanlardan oluşmaktadır. Gorontalo Dağları ve yağmur ormanları, yabancı turistlerin ilgisini çeken eşsiz flora ve faunaya ev sahipliği yapmaktadır. Anoa, Tarsius, Maleo ve Babirusa, bu Eyalette bulunabilen nadir hayvan türleri arasında yer almaktadır. Örneğin Maleo, yumurtaları kendi vücutlarından daha büyük olan bir kuş türüdür. Tarsius ise dünyanın en küçük primatı olup yaklaşık 10 cm. uzunluğundadır. Yağmur ormanları ve doğa koruma alanları, dalış merkezleri ve mağaralar, manzaralı Tepeler ve heybetli Şelaleler, turistik parklar ve yarımada, ilginç hidrografik ve jeomorfolojik oluşumlar,

romantik ve تنها plajlar, derin kanyon vadileri ve turistik GÖLLer, ıssız adacıklar ve şifalı su kaynakları Gorontalo Eyaletinde en sık görülen doğal turizm çekicilikleridir.

Çok renkli ve çok kimlikli bu Eyaletin neredeyse her bölgesinde nefes kesen Şelalelere, büyüleyici manzaralara sahip seyir noktalarına, canlı su parklarına ve ilginç kıyı oluşumlarına rastlanır. Bu sıra dışı Eyaletin adeta her yöresinde, yerel beşeri zenginlik ve otantik kültürel ortam, benzersiz ekosistemlerle, sessiz ve büyüleyici doğal güzelliklerle birleşir. Bu nedenle meraklı turistler ister Gorontalonun güney ister kuzey kıyılarını ziyaret etsinler büyüleyici doğal manzaralarla ve o yöreye özgün turistik çekiciliklerle yüzleşeceklerdir. Girintili çıkıntılı kıyılar, nefes kesen manzaralar sunan Tepeler, kalabalık turist kitlelerden uzak sessiz ve تنها koylar, görkemli dimdik falezler, yeşil tropikal yağmur ormanları, muhteşem kıyı uçurumları, upuzun ıssız beyaz plajlar, sakin ve sessiz adacıklar, güler yüzlü misafirperver halk ve her yere damgasını vuran derin sessizlik Gorontalo Eyaletinde en sık karşınıza çıkan turistik manzaralar olacaklardır. Aslında Gorontalo Eyaletindeki en popüler, en ilginç ve en ünlü doğal turizm çekicilikleri kendi içinde bir gruplandırma yapılsa Şelaleler, mağaralar, manzaralı Tepeler, doğa koruma alanları, plajlar ve küçük adacıklar ayrı ayrı gruplar oluşturacak kadar kalabalık sayıda oldukları görülecektir. Bu nedenle bu araştırmada plajları ve Şelalelere yer vermedik.

Gorontalo Eyaleti sınırları içinde en çok ziyaret edilen, en ilgi çekici ve dünyaca ünlü olan doğal turizm çekiciliklerinin başında “Limboto Gölü”, “Olele Deniz Parkı”, “Saronde Adası”, “Hungayono Doğa Koruma Alanı” ve “Popaya - Mas - Raja Doğa Koruma Alanı” gelmektedir. Aşağıdaki satırlarda Gorontalo Eyaletinde en popüler, en ilginç ve en ünlü TOP 20 listesindeki doğal turizm çekicilikleri özetlenerek açıklanmıştır. Bu 20 doğal turizm merkezinin coğrafi konumu, önemi ve işlevi, turistik özellikleri kısaca açıklanarak Gorontalo Eyaletinin turizm kaynaklarına ve turizm potansiyeline ışık tutulmaya çalışılmıştır.

10.1. Limboto Gölü

Endonezyanın Gorontalo Eyaleti ve Gorontalo ilçe sınırları içinde bulunan Limboto Gölü, göz kamaştırıcı bir doğal güzelliştir. Bu devasa gölü 208 km²lik bir alana sahiptir ve Gorontalo Eyaletinin en büyük gölüdür. Göl derin değildir ve maksimum derinliği 10 metreyi aşmaz. Gorontalo kentinin hemen batısında yer alan bu göle yerli halk “Bulalo lo Limutu” adını vermiş olsa da bilimsel literatürde “Limboto” terimi daha sık kullanılmaktadır. GÖL alanının yaklaşık %30’u Gorontalo şehrinin idari bölgesinde, geri kalan %70’i ise Gorontalo ilçesinde yer almaktadır. Kristal berraklığındaki suları ve yemyeşil Tepelerin muhteşem manzarasıyla bilinen bu geniş göl, hem dinlenme ve balıkçılık hem de açık hava aktiviteleri için ideal bir destinasyondur. Gölün sakin atmosferi, ziyaretçilere şehir hayatının koşturmacasından mükemmel bir kaçış sunar. Ziyaretçiler burada, kano, balıkçılık, piknik, su sporları gibi çeşitli aktivitelerle meşgul olabilir veya nefes kesen manzaraların tadını çıkarabilir, yürüyüş yapabilir veya balık avlayabilir. Çevredeki bölge biyolojik çeşitlilik açısından zengindir ve kuş gözlemciliği ve doğa Fotoğrafçılığı için ideal bir yerdir. Gölü keşfederken, bu bölgeye özgü yerel flora ve fauna ile karşılaşabilirsiniz. Yakındaki köyler, dost canlısı yerlilerle etkileşim kurabileceğiniz ve otantik Gorontalo mutfağının tadını çıkarabileceğiniz kültürel deneyimi zenginleştirir.

Fotoğraf 30: Limboto Gölü Kıyılarında Huzur Dolu Bir Manzara

Kaynak: <https://www.indonesia-tourism.com/blog/a-serene-and-beautiful-limboto-lake-in-gorontalo/>

Gorontalo Eyaletinin turizm simgesi olan Limboto Gölünün eşsiz bir lakabı vardır: “Bulalo La Limu O Tutu”, kelime anlamı "cennetteki limonatadan inen göl"dür. On yıllardır meydana gelen yoğun tortulaşma ve toprak/alüvyal malzeme birikmesi nedeniyle bu gölün durumu endişe vericidir. Giderek sığılaşmakta olan Limboto Gölünün muhtemelen 20-25 yıldan daha kısa bir süre içinde tamamen yok olacağı tahmin edilmektedir. Kurak mevsimde göl suları çekilerek su sümbülleri ortaya çıkabilir, ancak doğanın içinde dinlenmek için serin bir yer olmaya devam etmektedir. Ziyaretçiler gölden pitoresk Dağ manzaralarının tadını çıkarabilir ve gün batımında uçan yabani kuşları izleyebilirler. Ayrıca göl havzasında çok sayıda balık üretim çiftliği faaliyet göstermektedir bu da yerel ekonomiye önemli katkı sağlamaktadır.

Günümüzde Limboto, temiz su kaynağı, flora ve fauna için yaşam alanı olması ve sel baskınlarını önlemeye yardımcı olması bakımından önemli bir ekolojik rol oynamaktadır. Ayrıca devasa göl havzası beş büyük ırmak ve 23 derenin su toplama alanıdır. Örneğin Bionga, Molalahu, Bone Bolango, Alo

ve Daenaa ırmakları bu göl havzasında yer almaktadırlar. Göl, 6 alt bölge ve 24 köy de dahil olmak üzere Gorontalo şehrindeki insanların geçimini doğrudan etkilemektedir. Göl aynı zamanda çeşitli kuş türlerine de ev sahipliği yapmaktadır ve bu da onu kuş gözlemciliği için popüler bir turistik mekan haline getirmektedir. Göl havzasında en yaygın bulunan kuş türleri arasında, Beyaz Kanatlı Sumru (*Chlidonias leucopterus*), Brahmini Çaylakları (*Haliastur indus*), Cava Gölet Balıkçılı (*Ardeola speciosa*) ve Küçük Ak Balıkçıl (*Egretta garzetta*) yer almaktadır. Göl havzasındaki kuşların ortak amacı gölden taze balık bulup yemektir. Limbotodaki balık çiftlikleri, bol miktarda taze balık bulunması nedeniyle kuşlar için oldukça cazip bir beslenme mekanı oluşturmaktadır. Limboto göl yüzeyinin %40'ı su sümbülü ile kaplı olmasına rağmen, burası hala önemli bir ekolojik ve kuş gözlem alanıdır. Macera arayanlar için Limboto Gölü, muhteşem manzaralara sahip çeşitli yürüyüş parkurlarına açılan bir kapı niteliğindedir. İster deneyimli bir yürüyüşçü olun ister sadece dinlenmek için huzurlu bir yer arıyor olun, bu destinasyon herkese bir şeyler sunmaktadır.

Limboto Gölü ve yakın çevresinde yapılması önerilen başlıca turistik faaliyetler şunlardır:

- Tekne kiralayarak Gölün güzelliklerini keşfederek huzurlu bir tatili deneyimleyin.
- Kaliteli bir dürbünle Limboto Gölü Kıyısında kuş gözlemciliği yapınız.
- Yakın mesafede yer alan Limboto Kulesi, Otanaha Kalesi ve Mooi Lakeyi mutlaka ziyaret ediniz.
- Göl Kıyısında yer alan “Museum of President Soekarnos Amphibious Aircraft Landing” müzesini mutlaka ziyaret ediniz.
- Gölün batı tarafında yer alan sıcak su kaynaklarının kalitesini deneyiniz.
- Muhteşem manzaraya sahip “Bukit Layang” ve “Gunung Layang” manzara izleme noktalarında hatıra Fotoğrafçılarını çekiniz.
- Göle yakın mesafede yer alan “Lokawisata Tepi Desa”, “Pemandian Barakati”, “Pemandian Potanga”, “Villa Desaku” ve “Embung Hutadaa Parkı” özellikle çocuklar ve aileler için müsait bir piknik ve eğlence alanı

oluşturdukları için bu dinlenme mekanlarından birinde keyifli zaman geçiriniz.

• Gorontalo kent merkezinde yer alan “Monumen Tugu Langga”, “Menara Center Point”, “Great Mosque Baiturrahim Gorontalo” ve “Tiara Water Park” görülmesi gereken diğer turizm çekiciliklerdir.

Limboto Gölüne Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Sunset Guesthouse
- Kost Kenari Limboto
- New Bam Residence
- Aston Gorontalo Hotel & Convention Center
- Hotel Amaris Gorontalo
- New Sentris Hotel
- The Garden Hotel
- Sunrise Hotel
- Grand City Hote
- Hotel İmperial
- Grand Q Hotel Gorontalo
- FOX Hotel Gorontalo

Limboto Gölüne Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Limboto Kulesi
- Otanaha Kalesi
- Mooi Lake
- Museum of President Soekarnos Amphibious Aircraft Landing
- Bukit Layang
- Gunung Layang
- Lokawisata Tepi Desa

- Pemandian Barakati
- Pemandian Potanga
- Embung Hutadaa Parkı
- Monumen Tugu Langga
- Menara Center Point
- Great Mosque Baiturrahim Gorontalo
- Tiara Water Park

Fotoğraf 31: Limboto Göl yüzeyinin %40'ı Su Sümbülleri ile Kaplıdır

Kaynak: <https://authentic-indonesia.com/blog/gorontalo-limboto-lake-panorama/>

10.2. Tomini Körfezi ve Olele Deniz Milli Parkı

Gorontalo Eyaletinin güneyinde yer alan Tomini Körfezi, yüzölçümü bakımından Endonezyanın en büyük Körfezidir. Körfez suları 13 ilçe ve üç Eyalet (Orta Sulawesi, Kuzey Sulawesi ve Gorontalo) tarafından bölünmüştür. Yunanistan Cumhuriyeti büyüklüğünde olan bu körfez 137 700 km²lik bir alanı kaplamakta, ayrıca yaklaşık 1350 kilometre uzunluğunda bir kıyı şeridine sahiptir. Geniş suları ve zengin biyoçeşitliliği, Tomini Körfezine "Mercan Üçgeninin Kalbi" unvanını kazandırmıştır. Orta Sulawesi ile Gorontalo Eyaletleri arasında yer alan Togian TakımAdaları körfez sularında yer alan en

büyük ada topluluğunu oluşturmaktadırlar. Deniz Kıyısında yer alan Marisa, Gorontalo, Sigenti, Ampibabo, Parigi, Torue, Tokorondo, Poso, Ampana, Tomeang, Bunta, Padang, Lobu ve Pagimana kasabaları Tomini Körfezi kıyılarında yer alan en büyük yerleşmelerdir. Tomini Körfezi, bu bölgeye özgü inanılmaz bir deniz yaşamı çeşitliliğini destekleyen 1031 hektarlık büyüleyici mercan resiflerine ev sahipliği yapmaktadır. Küresel deniz biyoçeşitliliğinin merkezi olan Mercan Üçgeninin kalbinde yer alan körfez, bozulmamış resifler, gelişen balık popülasyonları ve dünyanın dört bir yanından dalgıçları ve deniz tutkunlarını kendine çeken el değmemiş su altı ekosistemi sunmaktadır. “Olele Deniz Parkı” ve “Bilitia Deniz Parkı”, Tomini Körfezinde yer alan ve koruma altına alınmış olan en ilginç, en bakir ve en sıra dışı turistik mekanlardır.

Olele Deniz Parkı, Bone Bolango İlçesi, Kabila Bone yöresi, Olele Köyü yakınlarında yer almaktadır. Gorontalo kentinden karayoluyla yaklaşık 1 saat, aynı şehirden sürat teknesiyle ise yaklaşık 30 dakika süren bir yolculukla buraya kolaylıkla ulaşılabilir. Olele Deniz Parkında bulunan eşsiz şeylerden biri, parkın çeşitli yerlerine Dağılmış halde bulunan Salvador Dali süngeri (*Petrosia lignosa*) adı verilen büyük mercan süngerleridir. Bu ilginç süngere, şeklinin sürrealizm ustası Salvador Dalinin resimlerini anımsatması nedeniyle bu isim verilmiştir. Olele Deniz Milli Parkı, çeşitli deniz manzaraları ve canlılarıyla öne çıkan birçok muhteşem dalış noktasına sahiptir. Bazı dalış uzmanları deniz parkında dokuz dalış noktası olduğunu iddia etmektedirler. En iyi seçeneklerden bazıları “Coral Pole”, “Goa Jin” ve “Salvador Dalidir”. Ancak, bu mekanları keşfetmeye cesaret edenler yalnızca deneyimli dalgıçlardır. Çünkü dalış noktalarının hem derinlik hem de zorluk seviyeleri oldukça yüksektir. Olele Deniz Parkının yakın çevresinde “Shava Beach Resort” dışında başka bir kalite konklama tesisinin yer almaması bu turistik yörenin geleceğini baltalayan en büyük olumsuzlukların başında gelir.

Fotoğraf 32: Olele Deniz Parkı Zengin Balık Türleri ve Renkli Mercanları İle Ünlüdür

Kaynak: https://www.indonesia-tourism.com/gorontalo/olele_marine_national_park.html

Olele Deniz Parkı, Gorontalo Körfezindeki eşsiz deniz manzaralarıyla, benzersiz dalış noktalarıyla ve çevredeki büyüleyici plajlarıyla dikkat çekmektedir. Yerel ve uluslararası kurtarma ekipleri ve su altı Fotoğrafğrafçılığı meraklılarının bu deniz parkına "Sulawesinin Gizli Cenneti" lakabını takması şaşırtıcı değildir. Olele Deniz Parkı, dünyanın dört bir yanından turistlerin ve deniz sporları severlerin uğrak noktası haline gelmiştir. Bunun nedeni, diğer deniz parkı alanlarına kıyasla kalabalık olmayan plajlarıyla doğal bir ortamı barındırmasıdır. Olele Deniz Parkına yakın mesafede yer alan "Pantai Oluhuta", "Pantai Tihu", "Pantai Pasir Putih Pinomontiga", "Olele Beach" ve "Pantai Botutonuo" yörenin en popüler plajlarıdır.

Fotoğraf 33: Doğal Ortamın Güzelliği İle Beşeri Ortamın Çirkinliğini
Yüzümüze Vuran Sıra Dışı Bir Tomini Körfezi kesiti

Kaynak: <https://www.indonesia.travel/gb/en/travel-ideas/wellness/discover-the-enchanting-eco-tourism-at-the-teluk-tomini-festival/>

Olele Deniz Parkına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Jinn Caves
- Wisata Batu Tembaga KKNT23
- Puncak Oluhuta
- Pantai Karang Tajam
- Wombohe Cinta
- Pantai Botutonuo
- Bukit Tangga Baly
- Masjid An-nuur
- Wisata Batu Pandang
- Villa Pasir Panjang
- Pantai Exotic

- Pantai Ombuo
- Wisata Pantai Moopiya
- Pantai Mamungaa
- Olele Deniz Parkına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:
- Wila"s Home
- Villa Pasir Panjang
- Pantai Wisata Molotabu
- Shava Beach Resort
- Villa Pantai - CV Modern

Fotoğraf 34: Diyonumo Adası Bakir,
Büyüleyici ve Duru Bir Güzelliğe Sahiptir

Kaynak: <https://wanderlog.com/tr/place/details/6140974/lito-duyonumo>

10.3. Diyonumo Adası

Diyonumo Adası veya “Lito Duyonumo”, turizm gelişim potansiyeli olan büyüleyici ama ıssız küçük bir adadır. Kuzey Gorontalo ilçesinde Bulado ve Deme köylerinin 3-4 km. kuzeyinde yer alan bu adacık, güneybirlik ziyaretler için ideal ortamlar sunmaktadır. Beyaz kumlu kıyılarıyla çevrili Diyonumo Adası, ziyaretçilerini her zaman büyülemeyi başarmıştır. İssiz ve sessiz adanın atmosferi son derece huzurlu ve rahatlatıcıdır. Bu da adada çok az insan görüldüğü anlamına gelmektedir. Ayrıca adada, birçok kamp alanının bulunduğu çimenli bir Tepe de vardır. Adada birçok hindistan cevizi ağacı yetişmektedir. Bu özellikleriyle herkes huzurlu bir şekilde küçük bir maceranın veya güneybirlik bir piknik keyfinin tadını çıkarabilir. Sakin ve derin mavi rengiyle denizin de büyüleyici olduğunu belirtmeliyiz.

Saklı bir tropikal cennet olan Diyonumo Adası bakir, büyüleyici ve duru bir güzelliğe sahiptir. Ayrıca, yerli halk, binaların, yerleşmelerin ve tesislerin yokluğu nedeniyle burasını “bakir ada” olarak adlandırmıştır. Adadaki en yaygın turistik aktivitelerin başında sahilde yürüyüş yapmaktır. Kıyı şeridinin uzunluğu, turistleri deniz manzarasını izlerken keşfe çıkmaya teşvik etmektedir. Plajdaki kumulların yumuşak dokusu sayesinde, insanlar ayakkabı giymeden bile sahilde yürüyüş yapabilirler. Diyonumo Adasını keşfederken keyif alabileceğiniz bir diğer şey ise birlikte yemek yemek, piknik organize etmek ve denizde yüzmektir. Bunu ister arkadaşlarınızla ister ailenizle yapabilirsiniz! Ancak turistlerin hem yemek ve deniz malzemeleri hem de gereken ekipmanları kendi imkanlarıyla getirmeleri gerekmektedir. Sonuçta burada herhangi bir hizmet veya tesis bulamayacaklardır. Bir diğer önemli husus ise çevre kirliliğidir. Ada sınırları içinde kimsenin çöp atmasına izin verilmez! Yemekten sonra turistler çöplerini plastik poşetlere koyup limana geri getirmelidirler. Diyonumo Adası, plajda, karada ve deniz altında çeşitli doğal güzellikler sunmaktadır. Bunlardan en kolay deneyimlenebilenlerden biri, İalang Tepelerinin doğal güzelliği ve adanın büyüleyici beyaz kumsallarıdır. Buraya gelen ziyaretçiler kristal berraklığındaki deniz suyuyla plaj atmosferinin tadını çıkarabilir veya Diyonumonun en yüksek noktası olan İalang Tepesine tırmanarak nefes

kesen deniz manzarasını izleyebilir. Bulado köyü yakınlarında yüksek bir yamaçta yer alan “Warkop Bukit Ceria” Diyonumo Adasını uzaktan izleyebileceğiniz en iyi manzaraya sahip turistik mekandır. Diyonumo Adasının 7-8 kilometrelik çemberinde hiçbir kaliteli restoran, market ve otelin bulunmaması yabancı turistler için büyük bir olumsuzluk oluşturmaktadır.

Fotoğraf 35: Diyonumo Adasının Issız Plajları İle Karşıdaki Sulawesi Adasından Bir Kesit

Kaynak: <https://indonesiakaya.com/pustaka-indonesia/pulau-diyonumo-lukisan-alam-indah-nan-elok-di-gorontalo-utara/>

Diyonumo Adasına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Pangkalan Perahu Opin
- RM. Saronde
- Warkop Bukit Ceria
- Cafe Buladu
- Masjid Firdaus Buladu
- Pondok Karim İshak
- Pantai Hulapa Sumalata

- Pantai Libonu
- Hutokalo Plajı
- Deme Plajı
- Pantai Dulukapa
- Pantai Motihelumo
- Balai Budaya Desa Hulawa

Diyonumo Adasına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Pantai Deme Otel
- Homestay Alfathin
- Deswita Homestay
- Penginapan dan Rumah Makan
- Humz RAN 2

10.4. Dulamayo Çam Ormanı

“Puncak Hutan Pinus Dulamayo” veya diğer adıyla “Dulamayo Çam Ormanı” hava kirliliğinden, kalabalık şehir gürültüsünden, yoğun kent trafiğinden uzaklaşıp doğa ile baş başa kalmak isteyenler için ideal bir kaçış ve dinlenme yeridir. Çadırla kamp yapmak veya günübirlik piknik için burası ideal doğal koşullar sunmaktadır. Dulamayo Çam Ormanı, Gorontalo İlçesi, Telaga Biru Yöresi, Kuzey Dulamayo Köyünde yer almaktadır. Kuzey Dulamayo Köyü, deniz seviyesinden 820 metre yükseklikte yer almaktadır. Dulamayo Çam Ormanının bir Dağın en yüksek bölgesinde bulunması (yaklaşık 960 metre), burayı son derece serin ve havadar kılmaktadır. Temiz hava ve serin Dağ suyu, ziyaretçiler için eşsiz bir cazibe merkezidir. Kuzey Dulamayoya araba veya motosikletle ulaşılabilir. Gorontalo şehrinden yolculuk, Tapa Bölgesi ve Bone Bolangodan geçerek yaklaşık bir saat sürmektedir. Dulamayoya girerken yol dikleşir. Araziye aşına olmayanların

kendi araçlarıyla gelmemeleri tavsiye edilir. Dulamayo köyüne varıldıktan sonra, zirveye doğru yolculuk yürüyerek devam etmektedir. Yerel halk tarafından inşa edilen merdivenleri tırmanmak yaklaşık 10 dakika sürmektedir. Zirvedeki güzelliklerin ve manzaraların tadını çıkarmak için turistlerden kişi başı sadece 10000 Rupiah ücret alınmaktadır. Konuyu özetlersek, Gorontalo şehrinden Dulamayo çam ormanı turistik alanına arabayla yaklaşık 30 dakika, ardından yürüyerek 10 dakika daha gidilerek ulaşılır. Dinlenme alanları, otoparklar ve bazı güvenlik noktaları, ziyaretçilere ve turistlere sorunsuz, güvenli ve keyifli bir tatil sağlamak için mevcuttur.

Fotoğraf 36: Dulamayo Çam Ormanından Nefes Kesen Bir Manzara

Kaynak: <https://getlost.id/2023/05/09/berkemah-di-tengah-hutan-pinus-dulayamo-gorontalo/>

Dulamayo çam ormanının yakın çevresinde market, otel veya restoran gibi turistik hizmetler veren tesisler yoktur, sadece çeşitli ucuz kulübeler ve geleneksel konaklama yerleri bulunmaktadır. “Roemah Keboen Dulamayo” ve “Belle Li Opa Damu” Dulamayo çam ormanına en yakın mesafede bulunan konaklama tesisleridir. Bu yöreyi ziyaret eden gezginler ve turistler yakın mesafede yer alan ve nefes kesen güzelliklere sahip olan “Air Terjun Payung”, “Air Terjun Waterblue” ve “Waterfall Dulamayo Utara” Şelalelerini de mutlaka görmelidirler. Dulamayo Çam Ormanını ziyaret edenler hamak kurma, piknik organize etme ve kamp yapma imkanına sahipler. Ancak, ekipmanlarını kendileri taşımali ve aktivitenin keyfini çıkaracakları doğru yeri kendileri bulmalıdırlar. Tek kural, sessizlik ve çöp atmamalarıdır. Sonuçta, herkes ziyaret sırasında çevreye özen göstermelidir.

“Camping Area – Dulamayo” olarak da adlandırılan Dulamayo çam ormanı, özellikle gün doğumu ve gün batımında panoramik doğal güzellikler sunan popüler bir turistik mekandır. Yüksek yeşil çam ağaçları, temiz hava, derin sessizlik ve bölgeyi sık sık kaplayan ince sis, bu büyüleyici mekanı ziyaretçiler için eşsiz bir çekiciliğe dönüştürmektedir. Yaşlı çam ağaçları arasında geceleme, ormanda yürüyüş yapmak, mangal başında sohbet etmek, yerel bitkileri, hayvanları ve çiçekleri incelemek, doğal ortamı kahve yudumlarken izlemek, ilginç Fotoğrafğraflar çekmek ve daha çok sayıda etkinlik bu büyüleyici turistik mekanda yapılabilir. Ayrıca, orman alanında ziyaretçilerin ve turistlerin uymaları gereken bazı kurallar vardır. Bunlar arasında gece yüksek sesle konuşmanın yasaklanması, erkeklerin ve kadınların çadırlarda yalnız kalmasının yasaklanması, zirveden inerken çöplerin yanlarında taşınması ve sağlık protokollerine uyulması yer almaktadır.

Fotoğraf 37: Dulamayo Çam Ormanında Hamaklarda Dinlenen Turistler

Kaynak: <https://infopublik.id/galeri/Fotoğraf/detail/72616>

Dulamayo Çam Ormanına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Special Stage Dulamayo
- Rumah Isran Pakaya
- Puncak Lestari
- Puncak Palakala
- Air Terjun Payung
- Air Terjun Waterblue
- Waterfall Dulamayo Utara
- Alfred & Marsal Field
- Air Terjun Malahu
- Air Terjun Tuloa
- Wisata Sungai Longalo Botu Motolioluwo
- Rifly Villas

- Bendungan Batumerah Biyonga
- Pasambaya River Side
- Mesjid Al - Abidin Desa Longalo
- Air Terjun Milango Lo Jini

Dulamayo Çam Ormanına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Roemah Keboen Dulamayo
- Belle Li Opa Damu
- Modelidu Village
- Wombohe Opa Taju
- Villa le FAMO

10.5. Layang Tepesi

“Bukit Layang” veya “Layang Tepesi” Gorontalo, Gorontalo şehrinin Hulonthalangi ilçesi, Siendeng köyünde bulunan çok popüler bir turistik mekândır. Gorontalo kentinin en ünlü turistik simgelerinden biri olan bu ünlü Tepe deniz seviyesinden 700 metre yüksekliktedir ve şehir merkezine yaklaşık 3 kilometre uzaklıkta yer almaktadır. Bu nedenle Gorontalo kentinden otomobille Bukit Layang Tepesine ulaşmak sadece 10 - 15 dakika sürmektedir. Bukit Layang Gorontalo, 2017 yılında turistik mekân olarak resmen hizmete açılmıştır. Çevresine göre yüksek bir rakımda yer alan Tepe, Gorontalo şehrinin ve Sulawesi Denizinin muhteşem manzaralarını sunmaktadır. Bu ilginç turistik mekânı ziyaret etmek için en uygun zaman, gökyüzünün güzel renk geçişleriyle ışıldadığı gün doğumu veya gün batımıdır. Ayrıca, Layang Tepesindeki serin ve temiz hava, rahatlatıcı bir atmosfer yaratmaktadır, dinlenmek ve piknik yapmak için de burası çok uygundur. Birçok turist, doğal güzelliğin tadını çıkarırken anı Fotoğrafğraf makineleriyle ölümsüzleştirmek için buraya gelir. Bukit Layang yani Layang Tepesi, sadece muhteşem manzaralarıyla değil, aynı zamanda çeşitli eğlence aktiviteleri için de harika, popüler ve sevimli bir yerdir. Turistler çardaklarda dinlenebilir, kamp

kurabilir veya yakındaki tezgâhlarda çeşitli yerel yemeklerin tadını çıkarabilirler. Bukit Layanga hem iki tekerlekli hem de dört tekerlekli araçlarla kolayca ulaşılabilir. Ayrıca Gorontalodaki gençler için bu büyüleyici Tepe popüler bir buluşma noktasıdır. Eşsiz çekiciliğiyle Bukit Layang, Gorontalo'yu ziyaret ederken mutlaka görülmesi gereken bir turistik mekândır.

Fotoğraf 38: Layang Tepesi Gorontalo Şehrini En Güzel Manzarasına Sahiptir.

Kaynak: <https://wisato.id/wisata-alam/pesona-kota-gorontalo-dari-bukit-layang/>

Layang Tepesini ziyaret etmenin en yaygın nedeni, Tepeye tırmanmak ve trekking yapmaktır. Turistler, özellikle hafta sonlarında belirgin yorgunluğa rağmen bu yolculuğun tadını çıkarırlar. Trekking için en uygun zamanlar sabah veya öğleden sonradır. Tepenin zirvesine ulaştıktan sonra ise asıl eğlence başlamaktadır. Çünkü turistler burada diledikleri gibi manzara seyredip Fotoğrafğraf çekebilecekler, yerel lokantalarda yemek yiyebilirler veya arkadaşlarla derin sohbete dalarak bir şeyler içebilirler. Daha önce de belirtildiği gibi, bu Tepenin en büyük cazibesi Gorontalo şehrinin büyüleyici manzarasına sahip olmasıdır. Bu nedenle ziyaretçilerin mutlaka Fotoğrafğraf

makinesi bulundurmaları gerekmektedir. Bu Tepeye yakın mesafede bulunan “Tangga 2000 Park”, “Lapangan Taruna Remaja”, “Patung Nani Wartabone” ve “Masjid Sultan Amai Hunto” mutlaka görülmesi gereken turistik mekânlardır.

Layang Tepesine en yakın mesafede yer alan konaklama tesislerin başında “New Melati Hotel” ve “Grand Q Hotel Gorontalo” gelir. Aslında “New Melati Hotel” ekonomik koşullarda konaklama yapmak isteyenler için oysa “Grand Q Hotel Gorontalo” daha konforlu ve daha kaliteli otel arayanlar için ideal seçim oluşturmaktadır.

Layang Tepesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Tangga 2000 Park
- Museum Provinsi Gorontalo
- Monumen Tugu Langga
- Benteng Otanaha
- Limboto Gölü
- Wisata Pemandian Potanga
- Lapangan Taruna Remaja
- Patung Nani Wartabone
- Masjid Sultan Amai Hunto
- Planet Waterboom
- Tiara Water Park

Layang Tepesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Aston Gorontalo Hotel & Convention Center
- Hotel Amaris Gorontalo
- New Sentris Hotel
- The Garden Hotel
- Sunrise Hotel
- Grand City Hote

- Hotel Imperial
- Grand Q Hotel Gorontalo
- FOX Hotel Gorontalo
- New Melati Hotel

10.6. Lampu Adası

“Lito Lampu” veya “Lampu Adası”, okyanus sularının ortasında kaybolmuş sessiz, huzurlu, temiz ve küçük bir adacık olarak tanımlanabilir. Sürekli nüfus ve yerleşme barındırmayan bu tropikal cennet, medeniyetten kaçmak isteyenler için adeta gizli bir tatil mekanıdır. Büyüleyici doğal güzelliklere, bakir ormanlara, تنها koylara ve uzun plajlara sahip olan adayı çok az turist ziyaret ettiği için bu mini adacık doğal çekiciliğini ve bakir doğal ortamını korumayı başarmıştır. Lito Lampuda volkanik kayalarla çevrili bir deniz feneri, çok sığ mercanlara sahip el değmemiş beyaz kumlu bir plaj ve küçük bir kayalık ada yer almaktadır. Ada küçük olduğu için yürüyerek tamamını keşfetmek fazla zaman almayacaktır. Ada sınırları içinde karayolu, hastane, market, otel, bakkal, okul veya eczane gibi hiçbir medeniyet izi yoktur. Huzur dolu bu küçük adanın en büyük cazibe noktası eski bir deniz feneri barındırması, ayrıca güneşlenmek veya yürüyüş için uygun olan çarpıcı sarı kumlu kıyı şeridine sahip olmasıdır. Balık tutmak, yürüyüş yaparak adanın doğal güzelliklerini keşfetmek, denizde yüzmek, piknik yapmak, kiralık tekneyle kıyıları dolaşmak Lampu Adasında yapılabilen en yaygın turistik aktivitelerdir. Saronde Adasında yer alan “Saronde Island Resort” ve Kwandang kıyılarındaki “Oile Dive Resort” Lampu Adasına en yakın mesafede yer alan konaklama tesisleridir.

Fotoğraf 39: Lampu Adasının İssiz Plajlarından Doğal Bir Kesit

Kaynak: https://www.indonesia-tourism.com/gorontalo/lampu_island.html

Lampu Adasına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Adacıklar:

- Lito Bogisa
- Lito Saronde
- Lito Mohinggito
- Lito Huha

Lampu Adasına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama

Tesisleri:

- “Saronde Island Resort”
- “Oile Dive Resort”

10.7. Perintis Gölü

Bazı turistler ve gezginler Gorontalo Eyaletindeki ünlü Limboto Gölünü duymuş olabilir. Ancak, Perintis Gölünün varlığından haberdar olanların sayısı oldukça azdır. Popülaritesi Limbotoya göre daha düşük olsa da, bu yapay GÖL ziyaretçilerine farklı cazibeler sunmaktadır. Perintis Gölü, Bone

Bolango ilçesindeki Huluduotamo Köyü yakınlarında yer almaktadır. Gorontalo kent merkezinin hemen doğusunda kırsal bir bölgede yer alan GÖL, Limboto Gölünden çok daha küçüktür. GÖL Kıyısındaki temiz doğal ortam, çok rahatlatıcı ve huzurlu bir turistik mekâna işaret etmektedir. Bu küçük şirin GÖL, ağaçlar, çalılıklar, yerel çiftlikler ve Dağlarla çevrilidir. Ayrıca yerel halk turistlere daha iyi hizmet verebilmek için GÖL kıyısına kulübeler, bakkalar, tezgâhlar ve iskeleler gibi çeşitli tesisler inşa etmiştir. GÖLde balıkçılık yapılmakta, ayrıca kıyılarda gezi amacıyla sık sık tekneler de görülmektedir. Perintis Gölü, yerel yönetim tarafından esas olarak sulama ve su ihtiyaçlarını karşılama amacıyla inşa edilmiştir. Aslında, köylüler suyu tarımsal sulama ve tarla faaliyetleri için kullanıyorlar. Bu da, daha basit sulama amacıyla yakınlarda birçok yerel çiftliğin faaliyet göstermesinin nedenini açıklamaktadır. Turistler, GÖL ziyaretleri sırasında bu çiftlikleri ve agroturizm merkezlerini de ziyaret edebilirler.

Doğal güzellikleriyle büyüleyici bir atmosfere sahip olan ve tarihi değeri de barındıran Perintis Gölü, Sulawesi halkı arasında pek bilinmiyor. Rivayete göre bu GÖL, geçmişte pirinç tarlalarını sulamak için insanlar tarafından kasıtlı olarak barajla kapatılmış suni bir GÖL havzasıdır. Perintis bölgesi aynı zamanda Endonezyanın bağımsızlığını kazanmak için mücadele eden savaşçılar için bir müzakere yeri olarak da kullanılmış ve bu da 23 Ocak 1942'deki Endonezyanın Gorontalodan bağımsızlığının ilanına yol açmıştır. Bu nedenle GÖL çevresinin tarihsel ve vatansever rolü de olduğu söylenilebilir. Perintis Gölüne yakın mesafede yer alan “Benteng Ulanta”, “Alun - Alun Bone Bolango”, “Lombongo Waterfall”, “Taman Taqwa”, “Agrowisata Mekar Jaya Farm”, “Wisata Alam Air Panas”, “Wisata Pemandian Air Panas Lombongo” ve “Khansa Wedding Gallery” yöresinin en popüler turizm merkezleri olduklarından dolayı, Göl ziyareti bittikten sonra bu turizm çekicilikleri de ziyaret edilebilir.

Fotoğraf 40: Perintis Gölünün Popüler Yüzen Turistik Kulüpleri

Kaynak: https://www.indonesia-tourism.com/gorontalo/perintis_lake.html

Perintis Gölüne Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Swimming Pool Lombongo, Bone Bolango
- Pondok Kaita Indah
- Bundo Berkah, Pondok AINA
- Benteng Ulanta
- Alun - Alun Bone Bolango
- Lombongo Waterfall
- Taman Taqwa
- Agrowisata Mekar Jaya Farm
- Wisata Alam Air Panas
- Wisata Pemandian Air Panas Lombongo
- Khansa Wedding Gallery
- Menara Center Point
- Wisata Alam Bukit Peyapata

- Wisata Bukit Arang Gorontalo
- Asmara Garden

Perintis Gölüne Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Kost Wisma Antieq
- Homestay Kost Kosan Sinar Lestari
- My Kost Putra
- Kos Mawar Putri
- Kost Putri Alfiza
- Kost Cahaya
- Kos Asona
- Kost Karina
- Swift Kos
- Al Fatih Kost Putri

Fotoğraf 41: Perintis Gölü Kıyılarında Huzur ve Derin Sessizlik

Kaynak: <https://infopublik.id/kategori/nusantara/769510/badan-keuangan-tampilkan-wonderful-perintis-lake-di-gorontalo-karnaval-karawo>

10.8. Saronde Adası

“Lito Saronde” veya “Saronde Adası”, Endonezyanın en bakir plaj destinasyonlarından biridir ve gerçekten de beyaz kumlu plajları, kristal berraklığındaki suları ve mercan resifleri tatilcileri adeta bir mıknaş gibi kendisine çekmektedir. Saronde Adasının yakın çevresinde Bogisa, Mohinggito, Otilade ve Lampu gibi keşfedilebilecek başka küçük turistik adalar da bulunmaktadır. Lito Saronde, Kuzey Gorontalo ilçesi Kwandang Körfezi yakınlarında bulunan küçük bir adadır. Kwandang kasabası bu adaya en yakın büyük yerleşmedir. Bogisa Adasının güneyinde ve Mohinggito Adasının batısında yer alan Saronde, Gorontalo Eyaletinin hem en romantik ve en temiz Adasıdır hem de en sakin ve en huzurlu deniz turizmi imkanlarına sahip turizm merkezlerinin başında gelir. Bu kadar küçük olmasına rağmen, adanın cazibesi uluslararası alanda iyi bilinmektedir. Yoğun sezonda bu adaya çok sayıda yabancı turist gelmektedir.

Tropikal bir cennete benzeyen Saronde Adasını birçok yabancı turist Gorontalonun en güzel Adası olarak görmektedir. Güzelliği, sessizliği ve doğallığı ile Saronde ünlü Maldivlere benzetilmektedir. Turistik aktiviteler açısından ziyaretçiler bu küçük adacıkta, şnorkelli yüzme, Fotoğrafçılık, gezi, piknik, güneşlenme, trekking, dinlenme ve daha birçok şeyin tadını çıkarabilirler. Saronde yaklaşık 1 km² lik yüzölçümü ile çok küçük bir ada sayılır. Adanın iskele, otel, restoran ve kiralık kulüpleri de dâhil olmak üzere birçok imkânı olması da güzel bir özelliktir. Bir diğer dikkat çekici özellik ise adayı çevreleyen yumuşak dokulu beyaz kumlu kıyı şerididir. Ada kıyılarında denizin sığ ve berrak temiz sulara sahip olması, ayrıca tropikal yeşillikler içinde muhteşem sessiz bir sahile sahip olması Sarondenin diğer turistik avantajlarını oluşturmaktadır. Ada kıyılarında dalgalar oldukça küçük olduğu için herkes su sporlarının keyfini rahatlıkla çıkarabilir. Saronde Adası kuşkusuz Gorontalo Eyaletinde şnorkelli yüzme için en iyi noktalardan biridir. Deniz suyu 365 gün boyunca sıcak ve berraklığı mükemmeldir. Bu nedenle, şnorkelli yüzücüler ve dalgıçlar su altı panoramasını iyice keşfedebilirler. Ada kıyılarında hem rengarenk mercanlar hem de balıklar su

altında net bir şekilde görülebilir. Ancak herkesin dalış ekipmanlarını yanında taşıması gerekir.

Saronde Adası aslında Moluo Köyüne bağlıdır ve Kwandang yöresinde yer almaktadır. Ada sınırları içinde sürekli nüfus ve yerleşme yoktur, faaliyet gösteren tek turistik tesis ise “Saronde Island Dive Resort” hem yerli hem de yabancı turistlere hizmet vermektedir. Saronde Adası hala çok doğal, çok temiz, çok tenha, dahası hem kalabalık turist kitlelerinden hem de su ve hava kirliliğinden uzaktır. Doğası çok sakinleştirici, ortam çok sessiz ve huzurlu, deniz dalgaları ise sizi şımartmaya hazırdır. Burada dilediğiniz kadar yüzebilir, sörf yapabilir, okynus sularına dalabilir, şnorkelli yüzebilir veya su kayağı yapabilirsiniz. Su çok sıcak ve güzel olduğu için tereddüt etmeden sıcak okyanus sularına atlayıp yüzebilirsiniz. Dahası çadırıla birlikte geldiyseniz kamp kurabilirsiniz veya kiralık köy kulübelerinden birinde geceleyebilirsiniz.

Fotoğraf 42: Beyaz Kumlu Plajlar, Yeşil Ormanlar Ve Berrak Mavi Suların Birleşimi: Saronde Adası

Kaynak: <https://www.travelmarbles.com/2018/08/manifold-gorontalo/>

Saronde Adasına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Benteng Orange
- Mihinggito Adası
- Bogisa Adası
- Otilade Adası
- Lampu Adası
- Huha Adası
- Ponelo Kepulauan
- Gereja Karmel Kwandang
- Masjid Nurul Iman Katialada
- Pantai Bongo
- Pantai Bengel
- Pantai Logpon
- Pantai Gudang Arang

Saronde Adasına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Saronde Island Dive Resort
- Oile Dive Resort
- Hotel Puncak Panorama

Fotoğraf 43: “Saronde Island Dive Resort” Otelı Saronde Adasının Tek Konaklama Tesisidir

Kaynak: <https://sarondeisland.com/>

10.9. Hungayono Doğa Koruma Alanı

Hungayono Doğa Koruma Alanı gelen ziyaretçilere, bozulmamış bakir yağmur ormanları, benzersiz doğal güzellikler, ilginç Şelaleler ve mağralar, dahası dünyanın bir başka yerinde göremeyeceğiniz canlılar sunmaktadır. Ağaçların bolluğu sayesinde havası oldukça ferahlatıcı. Bölge özellikle ünlü siyah Macaca Nigra veya siyah maymunlar olmak üzere çok sayıda hayvana ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca bol miktarda Maleo kuşları ve Tarsius kuşları da burada doğal ortamda yaşamaktadırlar. Dahası, bölge yürüyüş, piknik ve Dağcılık için uygun bir topoğrafyaya sahip. Hungayono, hem macera hem de huzur arayan turistler için mutlaka ziyaret edilmesi gereken ilginç ve renkli bir turistik mekândır. Bu büyüleyici turistik mekan, nefes kesen doğal güzelliklerle çevrilidir ve ziyaretçilerin sakin manzaralara ve canlı yerel kültüre kendilerini kaptırmalarına olanak tanımaktadır. Bölge, yemyeşil doğası, görkemli Şelaleleri ve Gorontalonun çarpıcı topoğrafyasını sergileyen

panoramik manzaralarıyla bilinmektedir. Hungayonoda gezinirken, her türden gezgine hitap eden çeşitli aktiviteler keşfedebilirsiniz. Doğa tutkunları, manzaralı seyir noktalarına götüren yürüyüş parkurlarının tadını çıkarabilirken, yerel kültüre ilgi duyanlar ise dost canlısı köylülerle etkileşime geçebilir ve otantik yöresel yemekleri tadabilirler.

Hungayononun cazibesi sadece pitoresk manzaralarında değil, aynı zamanda topluluğun sıcaklığında da yatmaktadır; bu da onu doğayla bağlantı kurmak ve yerel gelenekleri deneyimlemek isteyen turistler için ideal bir yer haline getirmektedir. Fotoğrafğrafçılar ve sosyal medya meraklıları, bölgenin dört bir yanında, canlı renklerdeki bitki örtüsünden ufka uzanan etkileyici manzaralara kadar, çarpıcı görüntüler yakalamak için sayısız fırsatlar bulacaklardır. İster günübirlik bir gezi, ister uzun süreli bir konaklama planlıyor olun, Hungayono Doğa Koruma Alanı, macera, rahatlama ve kültürel zenginleşmeyi bir araya getiren unutulmaz bir deneyim vaat ederek, her ziyaretçinin değerli anılarla ayrılmasını fazlasıyla sağlamaktadır.

Fotoğraf 44: Hungayono Doğa Koruma Alanı İçindeki Karst Şekillerinden İlginç Bir Kesit

Kaynak: https://jadesta.kemenparekraf.go.id/atraksi/karst_tebing_bidadari

Nani Wartabone Milli Parkı sınırları içindeki Hungayono Doğa Koruma Alanı, Gorontalo Eyaleti, Bone Bolango İlçesi, Doğu Suwawa Yöresi, Tulabolo Köyü yakınlarında yer almaktadır. Hungayono, serin bakir ormanları, otlaklar, kireçtaşı mağaraları ve derin akarsu vadileri gibi doğal güzellikleriyle öne çıkmaktadır. Doğal güzelliklerinin yanı sıra, tarsiyeerler, maleo kuşları ve diğer endemik kuş türleri de dahil olmak üzere koruma alanında birçok endemik tür bulunmaktadır. Hungayono ayrıca, Bogani Nani Wartabone Milli Parkı içindeki üç kuş koruma alanından biri olan Hungayono Maleo Koruma Alanına da ev sahipliği yapmaktadır.

Hungayono Maleo Koruma Alanına hem iki tekerlekli hem de dört tekerlekli araçlarla ulaşılabilir. Gorontalo şehir merkezinden Tulabolo Köyüne arabayla yaklaşık bir saatte veya Gorontalonun Jalaluddin Havaalanından arabayla yaklaşık iki saatte ulaşılabilir. Hungayono kamp alanına yürüyerek yaklaşık 45 dakika sürmektedir. Diğer koruma alanlarına benzer şekilde, bu bölgedeki aktiviteler arasında yumurtlama döneminde maleo kuşlarını gözlemlemek, maleo yumurtalarını aramak, yumurtaları kuluçka tanklarına aktarmak ve yavruları serbest bırakmak yer almaktadır. Maleo yuvalama aktivitesinin gözlemlenmesi genellikle sabah 5:00 ile 10:00 arasında yapılır. Turistler gözlem kulesinden (gözetleme noktası) gözlem yapabilirler. Maleo gözlemine ek olarak, ziyaretçiler Goa Kapurun, Alang-alang Kaya zirvesinin doğal güzelliğinin, Bone ırmağında yüzmenin, kuş gözleminin ve orman yürüyüşünün tadını çıkarabilirler. Bu turistik cazibe merkezinin potansiyeli, çalışma kulübeleri, yuvalama alanına giden patikalar, barınaklar, gözetleme kuleleri, kuluçkahaneler, alıştırma kafesleri ve daha fazlası gibi diğer destekleyici tesisler ve altyapı ile de desteklenmektedir.

Hungayono Doğa Koruma Alanına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Air Terjun Wageo 1
- Lombongo Waterfall
- Olele Deniz Milli Parkı
- Wisata Alam Air Panas
- Wisata Alam Buntho Alale

- Desa Pinogu
- Air Terjun Permai
- Wisata Alam Bukit Peyapata
- Wisata Cibu
- Pantai Tihu
- Pantai Pasir Putih Pinomontiga
- Pantai Ombuo

Hungayono Koruma Alanına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Tindito Homestay
- Lala Palangi
- Nancy Detuage
- Desa Tinemba

10.10. Nantu Yaban Hayatı Koruma Alanı

1999 yılında Endonezya hükümeti tarafından kurulmuş olan “Nantu Yaban Hayatı Koruma Alanı” yaklaşık 600 km²lik bir alanı kaplamaktadır. Nantu Ormanları, küresel öneme sahip yaban hayatı habitatını kapsamaktadırlar. Bu doğa koruma alanı, Sulawesinin nadir ve nesli tükenmekte olan birçok hayvan türü için son sığınaktır. Boynuzlu Anoa ve Babirusa yaban domuzu da dahil olmak üzere birçok hayvan için gezegenimizin son koruma alanıdır. Özellikle de Boynuzlu Anoa için uluslararası öneme sahiptir. Bilim insanları Nantuyu "Güneydoğu Asya'daki en iyi beş biyolojik çeşitlilik alanından biri" olarak tanımlamıştır. Endonezya Çevre ve Ormancılık Bakanlığının yetki alanında olan Nantu Yaban Hayatı Koruma Alanı, Sulawesinin günümüze kadar bozulmamış, el değmemiş yağmur ormanlarından birini kapsamaktadır. Nantu, uluslararası ölçekte Sulawesinin olağanüstü biyoçeşitliliğinin önemli popülasyonlarını desteklemektedir. Bu doğa koruma alanı, Dağ Anoları, Babirusa, Heck Makakı, Jatna Tarsiyeri gibi türleri ve 100'den fazla türü içeren zengin bir kuş

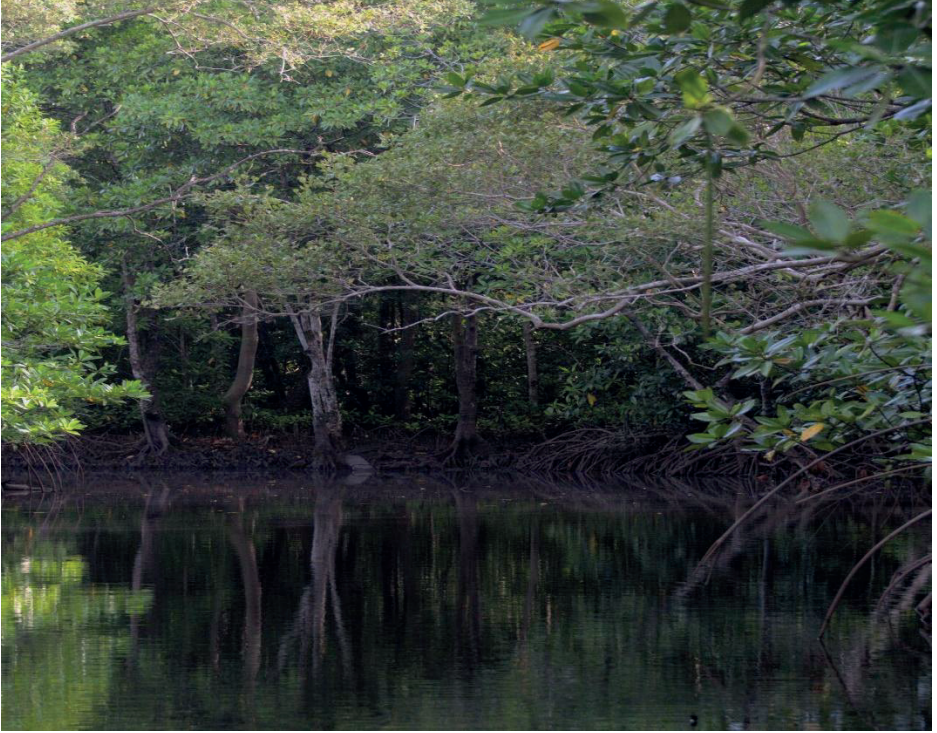
çeşitliliğini kapsamaktadır; bunların 35ten fazlası endemiktir. Dikkat çekici örnekler arasında Kırmızı Gagalı Boynuzlu Kuş ve Sulawesi Cüce Boynuzlu Kuşu yer almaktadır. Ayrıca, yeni tanımlanan Dişli Kurbağa ve henüz tam olarak incelenmemiş yüzlerce yeni canlı tür de bu bölgede bulunabilir.

Nantu Yaban Hayatı Koruma Alanı, Sulawesi'nin olağanüstü biyolojik çeşitliliğinin uluslararası öneme sahip popülasyonları için hayati bir sığınaktır ve hem bilinen hem de yeni keşfedilen birçok canlı türü içermektedir. En dikkat çekici canlı sakinleri arasında, Sulawesiye özgü, nesli kritik derecede tehlike altında olan iki cüce manda türü olan Ova Anoa ve Dağ Anoadır. Nantu Orman ayrıca, yukarı doğru büyüyen dişleriyle ünlü eşsiz bir yaban domuzu olan Babirusaya ve oldukça sosyal bir primat türü olan Heck Makakınaya da ev sahipliği yapmaktadır. Bir diğer büyüleyici hayvan ise, gece görüşü için özelleşmiş devasa gözleriyle bilinen, yakın zamanda tanımlanmış küçük bir primat türü olan Jatna Tarsiyeridir. Nantudaki kuş çeşitliliği de aynı derecede etkileyici; 100'den fazla kuş türü barındırıyor ve bunların 35ten fazlası Sulawesiye özgü. Bunlar arasında çarpıcı Kırmızı Gagalı Boynuzlu Kuş ve nadir görülen Sulawesi Cüce Boynuzlu Kuşu da bulunuyor; her ikisi de tohum Dağıtımında önemli roller oynayarak orman yenilenmesine katkıda bulunmaktadır.

Bunların ötesinde, Nantu, böceklerden ve amfibilerden bitki yaşamına kadar, birçoğunun bilim için yeni olduğu düşünülen, henüz tam olarak incelenmemiş yüzlerce türe ev sahipliği yapmaktadır. Bu zengin ve büyük ölçüde keşfedilmemiş biyolojik çeşitlilik, Nantu Ormanını hem koruma hem de bilimsel keşif için bir merkez haline getirmektedir. Dünyanın başka hiçbir yerinde bulunmayan türler için kritik bir sığınak görevi görüyor ve bu eşsiz ekosistemi ormansızlaşmadan ve insan müdahalesinden korumak ve muhafaza etmek için devam eden çabalara duyulan acil ihtiyacın altını çiziyor. "YANI" (Yayasan Adudu Nantu International), 1993 yılından beri Nantu Ormanında birlikte çalışan bir ekip tarafından 2002 yılında kurulmuştur. Bu ekip, Nantunun eşsiz biyolojik çeşitliliğini belgelemekte önemli bir rol oynamış ve 1999 yılında Endonezya hükümeti tarafından Nantu Yaban Hayatı

Koruma Alanının kurulmasına katkıda bulunmuştur. “YANI”, 20 yılı aşkın süredir bu el değmemiş ekosistemi korumak için yorulmadan çalışmaktadır.

Fotoğraf 45: Nantu Yağmur Ormanından Doğal ve Sade Bir Manzara

Kaynak: <https://nantuforest.org/nantu/>

10.11. Popaya - Mas - Raja Doğa Koruma Alanı

Popaya Adası veya Lito Popaya, Kuzey Gorontalo ilçesinde Sumalata yöresinde yer alan çok küçük ama şirin bir adacıktır. En yüksek noktası deniz seviyesinden 2 metreyi aşmayan bu düz ada, okyanusun ortasında medeniyetten uzak bir coğrafi konuma sahiptir. Adanın neredeyse tamamı ormanlarla kaplıdır. Raja Adasının hemen batısında yer alan Popaya Adası, sürekli nüfus ve yerleşme barındırmaz, ayrıca adacukta hiçbir turistik tesis de faaliyet göstermez. Bu nedenle günübirlik ziyaretler ve kısa süreli tatiller için

ada daha müsaittir. Popaya Adasının hemen batısında yer alan “The Kombongers Bay”, derin dalış için Gorontalo Eyaletinin en güzel noktalarından biridir. Popaya Adası hala çok bakir ve ıssız, çok temiz ve sessizdir, dahası hem kalabalık turist kitlelerinden hem de su ve hava kirliliğinden uzak olduğu için doğallığını korumayı başarmıştır. Ada genelinde çok sakin bir ortam vardır ve nadiren turistler buraya gelir. Meraklı balıkçılar, adrenalin tutkunu dalgıçlar ve kaçamak yapmak isteyen çiftler bu adaya en sık ziyaret edenlerdir. Deniz suyu sıcak ve berrak, ortam çok sessiz ve huzurlu, deniz dalgaları ise sakinleştirici doktor gibidir. Bu adaya gelen gezginler ve turistler burada yüzebilir, sörf yapabilir, okyanus sularına dalabilir, sahilde güneşlenebilir, şnorkelli yüzebilir veya su kayağı yapabilir.

Fotoğraf 46: Kaplumbağaların Yuvalama Alanı Olan Küçük ve Şirin Popaya Adası

Kaynak: <https://mongabay.co.id/2017/02/28/mongabay-travel-berteman-sepi-di-pulau-cantik-popaya/>

Sulawesi ana karasından Popaya Adasına tekneyle ulaşmak yaklaşık 20 dakika sürmektedir. Ada 2,4 hektarlık bir alanı kaplamakta ve yaklaşık 621 metre uzunluğundadır. Popaya Adasının hemen doğusunda Raja Adası bulunmaktadır. Mas Adası ile birlikte küçük bir üçgen oluşturmaktadırlar. Raja Adası bu üç adanın en büyüğü; 5677 metre uzunluğunda ve 145 hektarlık

bir alana sahiptir. Mas Adası ise en küçüğü, 0,75 hektarlık bir alana ve 397 metrelik bir çevreye sahiptir. Özetle, bu üç adacık “Popaya - Mas - Raja Doğa Koruma Alanı” sınırları içindeki en önemli kara parçalarıdır. Tropikal mercanların, okyanus tabanının, deniz ekosistemlerin ve deniz kaplumbağalarının korunmasında kşkusuz bu doğa koruma alanı yöneticilerine büyük görevler düşmektedir. Raja Adası ve Popaya Adasını da kapsayan “Popaya - Mas - Raja Doğa Koruma Alanı”, dört deniz kaplumbağası türünün de bulunduğu çeşitli yaban hayatı türleri için kritik bir yaşam alanıdır. Bununla birlikte, bölge balık avlama bombaları ve kaplumbağa yumurtası ve kuş avcılığı gibi yasadışı faaliyetlerden kaynaklanan tehditlerle sık sık karşı karşıya kalmaktadır.

Fotoğraf 47: Okyanusun Ortasında Adeta Yeşil Bir Göz Damlası:
“Popaya Adası”

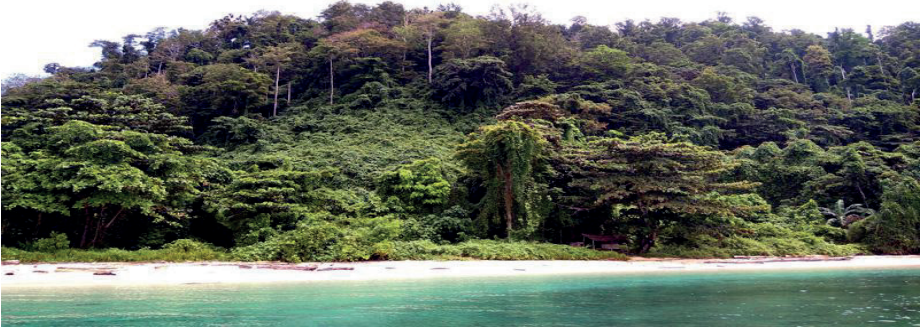

Kaynak: https://wisata.viva.co.id/wisata/9318-pemerintah-jadikan-pulau-raja-dan-pulau-popaya-kawasan-konservasi-untuk-pelestarian-lingkungan-laut#goog_rewarded

Popaya ve Raja adaları çevresindeki mercan resifleri o kadar güzel ki, kaplumbağalar sık sık orada yüzmektedir. Ancak bazı bölgelerde mercan

resiflerinin büyük bir kısmı tahrip olmuş durumda. Bunun sebebi yerel balıkçıların balık bombaları ile avlanmalarıdır. Raja Adasının topoğrafyası Tepelik ve yoğun ağaç örtüsüne sahip. Önünde güzel mercan resifleri uzanmaktadır. Ancak ada, 1990ların sonlarında bir kuraklık ve yangın felaketi yaşamıştır. Eski balıkçılar sahilde ateş yakmış ve kuru yaprak ve dalları tutuşturarak büyük bir yangına neden olmuşlardı. Tüm çabalarına rağmen yangın iki hafta boyunca devam etmiş ve doğal ormanlara ve çalılıklara büyük zarar vermiştir. Popaya ve Raja Doğa Koruma Alanı, 27 kuş türüne ve 20 bitki türüne ev sahipliği yapmaktadır, bu nedenle bu küçük adacıklar kalabalık turist kitlelerine kapalıdır. Bu adacıkların varlığı gerçekten büyüleyici ama burada geceleme veya dinlenmek için yetkili birimlerden özel izin almanız gerekmektedir.

Fotoğraf 48: Yağmur Ormanları, İlginç Hayvan Türleri ve Plajlarıyla Ünlü Paja Adası

Kaynak: <https://mongabay.co.id/2017/02/28/mongabay-travel-berteman-sepi-di-pulau-cantik-popaya/>

Raja Adası Sulawesi Denizinde, Kuzey Gorontalo İlçesinde yer almaktadır. Kahverengi ve beyaz kumlu plajlarıyla Raja Adası, yalnızlık ve

sessiz tatil arayan turistler için popüler bir destinasyondur. Adanın küçük ormanı ve çeşitli kuş türleri, konaklamanın konforunu artırmaktadır. Yerel halk bu adaya, koni şeklinde veya Dağ benzeri ada anlamına gelen “Motutuo” adını vermiştir. Adanın merkezindeki Tepe, uzaktan bakıldığında küçük bir Dağa benziyor. Ada, kumlu plajlar ve bazı kayalık kıyılarla çevrilidir. Raja Adası, Gorontalo şehrine yaklaşık iki saatlik sürüş mesafesindedir. Kuzey Gorontalo İlçesi, Dunu Köyüne varıldığında, adaya yolculuk bir balıkçı teknesi kiralananarak devam eder. Her ziyaretçiden ulaşım için 50000 Rp ücret alınmaktadır. Karadan adaya yolculuk yaklaşık 20 – 30 dakika sürer. Bu adada beş kişiyi ağırlayabilecek küçük kulübeler bulunmaktadır. Ziyaretçiler ayrıca, direkler üzerine inşa edilmiş kulübelerin etrafına çadır da kurabilirler. Raja Adasındaki konaklamaları boyunca turistler yiyecek ihtiyaçlarını kendi malzemeleriyle karşılayabilir veya yerel balıkçılardan balık yemekleri sipariş edebilirler.

Raja Adasındaki eğlence aktiviteleri arasında denizde yüzmek, mercan resiflerini gözlemlemek için dalış yapmak, gün batımını Fotoğrafçılık yapmak ve güneş batarken binlerce yarası izlemek yer alıyor. Elbette, sahilde ızgara balık yemenin de aynı derecede keyifli bir deneyim olduğunu söyleyebiliriz. Ancak Raja Adasını ziyaret etmek için Gorontalo Doğal Kaynaklar Koruma Ajansından (BKSDA) izin alınması gerekmektedir. Ada, Popaya, Mas ve Raja olmak üzere üç adadan oluşan Popaya Mas Raja Doğa Rezervinin bir parçasıdır. Raja Adasında turizm de kısıtlıdır ve özel ilgi alanı kategorisine girmektedir. Popaya, Mas ve Raja adaları, dört deniz kaplumbağası türü için önemli yaşam alanlarıdır: şahin gagalı kaplumbağa (*Eretmochelys imbricata*), iribaş kaplumbağa (*Caretta caretta*), deri sırtlı kaplumbağa (*Dermochelys coriacea*) ve yeşil deri sırtlı kaplumbağa (*Chelonia mydas*). Şanslı ziyaretçiler, bu adalarda kaplumbağaların yumurta bırakmasına bile şahit olabilirler.

Popaya ve Raja Adalarına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- The Kombongers Bay
- Pantai Dulukapa

- Pantai Desa Dunu
- Puncak Dunu
- Bukit Ceria Desa Dunu
- Tempat Lumut Laut
- Pantai Monano
- Pantai Motihelumo
- Diyonumo Adası
- Mesjid AL-Hidayah I Monano
- Benteng Orange
- Mihinggito Adası
- Bogisa Adası
- Otilade Adası
- Lampu Adası

Popaya ve Raja Adalarına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- My Home Stay
- Humz RAN 2
- Penginapan dan Rumah Makan
- PPKBD Desa Monano
- Penginapan Citra Monas

Fotoğraf 49: Botubarani Kıyılarından Balina Köpekbalığı ile Yerli Balıkçı Aynı Kareden Buluşmuş

Kaynak: <https://www.idntimes.com/travel/destination/desa-wisata-botubarani-gorontalo-00-mk1yf-4b7hx5>

10.12. Botubarani Balina Köpekbalığı Turizm Köyü

Gorontalodaki Botubarani Balina Köpekbalığı Turizm Köyünün Endonezyada ikonik ve stratejik bir turizm merkezi özelliklerine sahiptir. Botubarani, Tomini Körfezi Kıyısında yer alan popüler bir turistik köydür. Bu köy, Gorontalo Eyaleti, Bone Bolango İlçesi, Kabilabone Bölgesinde yer almaktadır. Botubarani Köyü sakinlerinin büyük çoğunluğu küçük tekneler kullanarak geleneksel balıkçılıkla geçimini sağlamaktadır. Tarım, turizm ve balıkçılık köyün temel iktisadi kollarıdır. Balina köpekbalığı gözlemleri sadece Gorontalodaki Botubarani Plajı ile sınırlı değildir, diğer bölgelerde de meydana gelir. Bununla birlikte, Botubarani Plajı en popüler yerlerden biridir. Botubarani Plajını ziyaret eden turist sayısının yüksek olmasının birkaç nedeni vardır. Bu faktörler şunlardır:

- **Botubarani Plajına kolay erişim.** Botubarani Plajı, Trans Sulawesi Karayoluna 50 metreden daha az mesafededir ve Gorontalo şehir merkezinden 30 dakikadan daha kısa sürede ulaşılabilir. Bu konum, turistlerin plaja hızlı ve ucuz bir şekilde ulaşmasını sağlamaktadır.

- **Balina köpekbalığının kıyıya yakınlığı:** Balina köpekbalıkları kıyı şeridinden sadece yaklaşık 20-30 metre uzaklıkta ortaya çıkmaktadır. Balina köpekbalığı alanlarının yakınlığı, turistlerin balina köpekbalığını görmek için motorlu bir tekneye ihtiyaç duymadıkları anlamına geliyor.

- **Botubarani Plajının Berrak Suları:** Deniz suyunun berraklığı, balina köpekbalıklarının hem yüzeyden hem de su altından net bir şekilde görülebileceği kadar temiz ve şeffaftır.

- **Balina Köpekbalıkları Günü her Saatinde Görünür:** Balina köpekbalıkları, üreme mevsiminde her gün sabahdan öğleden sonraya, hatta geceye kadar ortaya çıkabilir. Bu, balina köpekbalıklarını görme olasılığını önemli ölçüde artırmaktadır.

Endonezya, olağanüstü zengin deniz turizmi olanaklarına sahip bir takımda ülkesi olarak bilinir. Sabangdan Meraukeye kadar Endonezya denizleri, birçok başka ülkede bulunmayan eşsiz güzellikler ve deneyimler sunmaktadır. Son zamanlarda turistlerin dikkatini çeken yerlerden biri de Gorontaloda bulunan ve balina köpekbalıklarıyla doğal ortamlarında doğrudan karşılaşma gibi nadir bir deneyim sunan Botubarani Turizm Köyüdür. Botubarani Turizm Köyü, tipik bir turistik destinasyondan çok daha fazlası. Bu şirin köy, doğa, yerel topluluklar ve turizmin nasıl bir arada var olabileceğinin somut kanıtıdır. Botubarani sularında sık sık görülen balina köpekbalıkları, köyü uluslararası alanda ünlü yapmıştır. Botubarani Köyüne vardığınızda, sizi berrak, turkuaz bir deniz karşılayacak; burada turist teknelerinin etrafında sık sık balina köpekbalıkları yüzerken görülebilir. Denizin güzelliğinin yanı sıra, yerel halkın sıcaklığı da Botubaranide geçirilen zamanı daha da ilgi çekici hale getirmektedir.

Botubarani Plajındaki balina köpekbalığı turları üç ana kategoriye ayrılır: izleme, yüzeyde yüzme ve dalış. Tur seçimi, her ziyaretçinin istek ve yeteneklerine bağlıdır. Balina köpekbalığı tekne turları, yüzey dalışı (şnorkelli

dalış) turları ve derin dalış tüplü dalış turları turistlerin en çok tercih ettikleri turların başında gelirler. Turistlerin ödedikleri ücret genellikle balina köpekbalığı bölgesine götürecek tekne kiralama ve tur boyunca size yardımcı olacak yerel bir rehberin hizmetlerini içerir. Ortalama fiyat, şnorkelli yüzme, dalış veya sadece balina köpekbalıklarını yakından görmek için tekne turu gibi seçtiğiniz aktiviteye bağlı olarak 100 000 ila 300 000 Rp civarındadır.

Botubarani Köyüne Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Villa Pasir Panjang
- Shava Beach Resort
- Pantai Wisata Molotabu
- Century Beach Resort
- Oceana Dive Resort - Dive Center
- Villa Pantai - CV Modern

Botubarani Köyüne Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Puncak Botubarani
- Pantai Botutonuo
- Bukit Stairs Bali Botutonuo
- RTH Kabila Bone
- Wisata Batu Pandang
- Love Beach Cofee
- Masjid Nurul Iman
- Whale Shark Gorontalo
- Kurenai Beach Resort
- Geosite Batu Gamping Botubarani
- Nayanlia Beach

- Pantai Botubarani
- Wisata Bahari Leato
- Wisata Pantai Kaisomaru
- Al-Aksar Mosque
- Pantai Exotic
- Bukit Tangga Baly

Fotoğraf 50: Tomini Körfezi Kıyısındaki Turistik Botubarani Köyü

Kaynak: <https://www.idntimes.com/travel/destination/desa-wisata-botubarani-gorontalo-00-mk1yf-4b7hx5>

Fotoğraf 51: Meraklı Dalgıç ile Balina Köpekbalığının
Botubarani Kıyılarında Buluşması

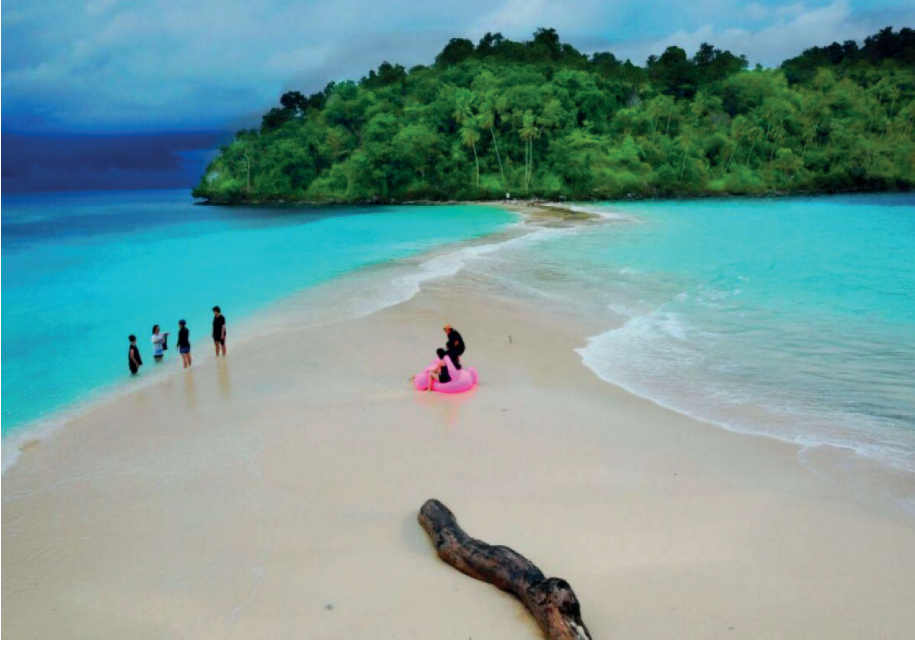
Kaynak: <https://www.quora.com/What-do-you-know-about-the-province-of-Gorontalo>

10.13. Bogisa Adası

Saronde Adasının hemen kuzeyinde yer alan ve Blue Bay Diversa ait olan Bogisa Adası, tropikal macera tutkunlarının ve gözlerden uzak tatil yapmak isteyenlerin popüler destinasyonudur. Bogisa Adası yaklaşık 101 metre genişliğinde ve 454 metre uzunluğundadır. Bu küçük adanın en önemli özelliklerinden biri, güneşlenmek ve okyanusun çarpıcı renklerinin tadını çıkarmak için mükemmel bir kum birikim şerididine sahip olmasıdır. Ayrıca adanın büyük bir bölümü ormanlarla ve yeşil örtüyle kaplıdır.

Bogisa, güzel plajları, kristal berraklığındaki suları, تنها kıyıları ve canlı deniz yaşamıyla ünlüdür. Ziyaretçiler genelde gündüzleri şnorkelli yüzerek, piknik yaparak veya sadece plajda dinlenerek zaman geçirirler. Bogisa Adası, günlük hayatın koşturmacasından uzak, kentsel gürültüden ve yoğun trafikten uzak, doğal güzellik ve huzur sunan sakin bir kaçış noktasıdır.

Fotoğraf 52: Sarı Kumsal, Yeşil Orman ve Mavi Denizin Bütünleşmesi:
Bogisa Adası

Kaynak: <https://gorontalo.antaranews.com/berita/49100/melihat-keindahan-pasir-putih-pulau-bogisa>

Coğrafi konum olarak, Bogisa Adası Kuzey Gorontalo İlçesi, Kwandang Yöresindeki Moluo Köyünde yer almaktadır. Bu ıssız ada, sessiz ve huzurlu bir doğal ortam, kristal berraklığında mavi suları ve muhteşem deniz manzarasıyla meşhurdur. Kıyı şeridi ve تنها plajları da yumuşak dokusuyla turistleri şaşırtmaya devam ediyor. Turistler, yakın konumu nedeniyle genellikle Saronde Adasını ziyaret ettikten sonra veya önce buraya uğrarlar. Ayrıca, rahatlamının ve huzurlu ortamın tadını çıkarmanın yanı sıra, ziyaretçiler burada başka şeyler de yapabilirler. Bunlardan biri de sahilde yürüyüş yapmaktır. Bazı turistler kamp kurmayı, bazı turistler ise berak sularda yüzmeyi tercih etmektedirler. Ayrıca küçük ada, herkesin keşfedebileceği egzotik beyaz kumlu kıyı şeritleri sunmaktadır. Aslında, adanın neredeyse yarısı kumla kaplıdır. Adanın sahil kenarında turistler

genellikle güneşin doğuşunu ve batışını izlemeyi tercih etmektedirler. Adanın üzerinde hiçbir bina, veya turistik tesis yoktur.

Bogisa Adasına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Saronde Island Resort
- Oile Dive Resort
- Hotel Puncak Panorama

Fotoğraf 53: Tropikal Bir Cenneti Andıran Bogisa Adasından Nefes Kesen Bir Görüntü

Kaynak: <https://sarondeisland.com/activities/>

Bogisa Adasına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Saronde Adası
- Mohinggito Adası

- Pantai Bongo
- Pantai Bengel
- Pantai Logpon
- Benteng Orange
- Otilade Adası
- Lampu Adası
- Huha Adası
- Ponelo Kepulauan
- Gereja Karmel Kwandang
- Masjid Nurul Iman Katialada
- Pantai Gudang Arang

10.14. Otalojin Kayası

Kuzey Gorontalo ilçesinde Atinggola kasabasının hemen kuzeyinde yer alan Otalojin kayası, ealetin en ilginç jeolojik oluşumlarından biridir. Kotajin Köyünde yer alan büyük kaya parçasına Otalojin veya Otajin denir ve bu da "cinlerin bulunduğu sarayının kalesi" anlamına gelir. Otalojin bölgesi, doğal süreçlerle oluşmuş, düzenli bir kaya yapısıdır ve ilginç bir jeolojik bölgedir. Bu jeolojik bölge, eşsiz sarkıt ve dikitlerden oluşan doğal kayalardan meydana gelmiştir. Jeolojik olarak Otalojin, çözünme sürecinden geçmiş büyük bir kireçtaşı kayasıdır. Bu köyde nesilden nesile aktarılan hikâyelere göre, Otalojin arkeolojik alanında doğal taştan yapılmış dokuz oda, bir çift taş masa ve sandalye bulunmaktadır. Bu nedenle de bu kaya oluşumlarına "büyülü kayalar" adı verilmiştir. Bu kayalardan adeta fışkıran ağaçlar ise bir başka ilginç görüntü oluşturmaktadır. Yerel inanişâ göre, bu büyülu kaya cinlerin şehrine giriş kapısıdır. Kota Jin topluluğundaki halk hikâyelerinden biri de Batu Ota Lo Jin hikâyesidir. Kota Jinin kendisi, içinde bir mağara bulunan bir kaya yığınıdır veya yerel dilde Ota Lo Jindir. "Ota", kale veya saray anlamına

gelirken, “Lo Jin” cinlerin mülkü anlamına gelir, bu nedenle Ota Lo Jin, cinlerin kalesi veya cinlerin sarayı anlamına gelmektedir.

Otalojin bölgesi, Gorontalo Eyaleti ile Kuzey Sulawesi Eyaleti sınırındaki Atinggola Yöresinde yer almaktadır. Pirinç tarlalarının ortasında, “Guajin” olarak bilinen bir tünel veya mağara vardır. Kotajin Köyüne girerken ziyaretçileri “Kotajine Hoş Geldiniz” yazan bir tabela karşılar. Coğrafi olarak Otalojin, içinde dar bir mağara bulunan büyük bir kaya parçasıdır. Otalojin ören yeri, Kuzey Gorontalo İlçesi, Atinggoladaki Kotajin Köyünde yer almaktadır. Gizemli görünümüne rağmen, mekân perili veya gizemli gibi hissettirmiyor. Üzerinde dimdik duran büyük bir banyan ağacı, mekâna eşsiz ve mistik bir hava katmaktadır. Köy çocukları sık sık neşeyle çevrede oynuyor, kayalara tırmanıyor ve korkmadan dar mağaralara giriyorlar. Ziyaretçilerin bir rehber veya bölgeyi daha iyi tanıyan biriyle görüşmeleri tavsiye edilir. Otalojin ören yeri halk bilimi, jeoloji, mitoloji, folklor ve turizm gibi farklı alanların birleşme mekânıdır. Bu nedenle yöreyi ziyaret edecek olan turistler Otalojin topraklarında bir doğa mucizesinden veya sıra dışı bir görüntüden çok daha fazlasını keşfedeceklerdir. Otalojin bölgesini ziyaret eden turistlere yakın mesafede yer alan Masjid AnNur Kotajin Utara, Gate “Welcome to the Gorontalo province”, Gapura Wisata Pantai Minanga, Pantai Minanga, Pasir Putih ve Masjid Besar Al-Munawwarah Atinggola gibi turistik yerleri de görmeleri tavsiye edilmektedir. Deniz Kıyısında yer alan “Minanga Resort” ve “Conttage Minanga Beach” Otalojin yöresinin en kaliteli konaklama tesisleridirler.

Fotoğraf 54: Tarım Arazilerinin Ortasındaki Ürkütücü Otalojin Kayası

Kaynak: <https://travel.detik.com/galeri-Fotoğraf/d-5439451/penampakan-gua-jin-di-gorontalo-utara>

Otalojine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Masjid AnNur Kotajin Utara
- Gate "Welcome to the Gorontalo province"
- Gapura Wisata Pantai Minanga
- Pantai Minanga
- Pasir Putih
- Masjid Besar Al-Munawwarah Atinggola
- Taman Kota Atinggola

Otalojine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Minanga Resort
- Conttage Minanga Beach
- Tanjung Pesona
- Ponompia Home Stay

- Rumah Yuni Pulumoduyo
- Aqsa Home Stay
- Ulan
- House Kk Anggy

Fotoğraf 55: Tanjung Harapan Köyünde Yer Alan Sıra Dışı
“Wonosari Taş Bahçesi”

Kaynak: <https://patoameme.digitaldesa.id/wisata/taman-batu-boalemo>

10.15. Wonosari Taş Bahçesi

Boalemo ilçesi, çeşitli ilgi çekici turistik mekânlara sahip olup doğal güzellikleriyle tanınmaktadır. Bunlardan biri de Wonosari bölgesi, Tanjung Harapan köyünde bulunan Boalemo Taş Bahçesi veya diğer adıyla Wonosari Taş Bahçesidir. Yerel dilde Wonosari Taman Batu (Wonosari Taş Bahçesi) olarak adlandırılan bu turistik mekân yakın zamanda keşfedilmiş olmasına rağmen, şimdiden oldukça tanınmış ve selfie ve Instagram meraklıları arasında favori bir yer haline gelmiştir. Tanjung Harapan Köyünde yer alan

Wonosari Taş Bahçesi, uzaktan bakıldığında, Tepelik bir alanda uzanan, çevreye gelişigüzel Dağılmış düzensiz büyük kayalar görüntüsü vermektedir. Öğleden sonra ziyaretçiler, büyük kayalıkların Tepesinden gün batımını doğrudan izleyebilirler. Ziyaretçiler ayrıca bu anı ücretsiz olarak Fotoğrafçayabilirler. Piknik veya yürüyüş yapmak, hatıra Fotoğrafçay çekmek buraya gelen turistler arasında en yaygın rekreasyon faaliyetleridir. “Tanjung Harapan Taman Batu” olarak ta bilinen bu turistik mekân, ilginç jeomorfolojik oluşumlara meraklı olan bilim uzmanlarının dikkatini çektiği gibi, meraklı gezginlerin ve turistlerin de uğrak yeri olmuştur. Wonosari yöresi güzel ve tarihi Hint tapınaklarıyla ünlüdür bu nedenle Wonosari Taş Bahçesi gezisi bittikten sonra bu tapınakları yakından görmekte fayda vardır. “Pura Dalem Dwi Dharma Trirukun”, “Pura Agung Mandala Giri”, “Pura Dalem Tampuagan”, “Pura Prajapati”, “Pura Dalem Desa Adat Raharja”, “Pura Dadya Pasek Gelgel” ve “Pura Maha Gotra Tirta Harum” Wonosari yöresinin en popüler Hint tapınaklarıdır. Wonosari yöresinde camilerin, kiliselerin ve Hindu tapınakların yan yana yer alması yörede hem inanç ve kültürel çeşitliliğine hem de dinsel hoşgörüyü işaret etmektedir. “Gereja Oikumene Hosiana” yörenin en güzel kilisesi, “Masjid Al-Falah” yörenin en görkemli camisi ve “Pura Agung Mandala Giri” de Wonosari yöresinin en büyük ve en popüler Hindu tapınağını oluşturmaktadırlar.

Fotoğraf 56: Muhteşem Mimariye Sahip Olan ve Wonosari Yöresinin En Popüler Hindu Tapınaklarından Biri Olan “Pura Dalem Dwi Dharma Trirukun”

Kaynak: https://jadesta.kemenpar.go.id/desa/tri_rukun

Wonosari Taş Bahçesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Pondok Tempat İstirahat
- Embung Pemancingan
- Perbatasan Desa Suka Mulya
- Pura Dalem Desa Bongo 3
- Wisata Taman Bunga R.A
- Masjid Al-Falah
- Gereja Oikumene Hosiana
- Pura Dalem Dwi Dharma Trirukun
- Pura Agung Mandala Giri

- Pura Dalem Tampuagan
- Pura Prajapati
- Pura Dalem Desa Adat Raharja
- Pura Maha Gotra Tirta Harum
- Pura Dadya Pasek Gelgel

Wonosari Taş Bahçesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Walet Anton T
- Lapak Imogen Milea
- Rumah Iyaa
- Rumah Nurtin Polihito
- Fitriia Homestay
- Belle Le Sede
- Homestay Febby
- Kost & Homestay Erlangga
- Karya Baru Atas

10.16. Botubarani Jeolojik Doğa Koruma Alanı

Gorontaloda, bilim ve eğitim amaçlı bir turistik cazibe merkezi olma potansiyeli taşıyan Botubarani Jeolojik Doğa Koruma Alanı yörenin en popüler turizm merkezlerinden biridir. Bu ilginç koruma alanı Gorontalo Eyaleti, Bone Bolango İlçesi, Kabila Bone Bölgesi, Botubarani Köyünde bulunmaktadır. “Botubarani Jeolojik Alanı” veya diğer adıyla “Botubarani Jeositi”, kalsit ve mikrit minerallerinden oluşan resif kireçtaşıdan oluşmakta olup, doğal olarak oluşmuş üç mağara içermektedir. Botubarani Jeositi alanında, deniz yüzeyinin

altında, canlıların kalıntılarından oluşmuş kireçtaşının varlığı görülmektedir. Tüm bu bulgular milyonlarca yıl önce Botubarani Köyünün deniz seviyesinin altında olduğunu kanıtlamaktadır. Bölge sakinlerine göre bu yerle ilgili toplumda Ti Barani ile ilgili bir efsane vardır. Efsaneye göre, sömürge döneminden önce, bu jeolojik alandaki mağara, Ti Barani adında bir adam tarafından öldürülen düşman korsanların cesetlerinin gömüldüğü bir yer olarak kullanılmıştır. Zamanla, yerel halk bu korsanların eylemlerinden ve saldırılarından rahatsız olmuş ve mücadele kararı almıştır. Daha sonra, yerel halkın da yardımıyla korsanlara karşı savaşmak için cesur bir figür ortaya çıkmıştır. Bu kahraman figür, Ti Barani adında, korsanları öldürerek ve cesetlerini Botubarani jeolojik alanındaki mağaraya gömen adamdır. Yerel halk arasında kulaktan kulağa dolaşan bu mitolojik hikaye Botubarani Jeolojik Alanına bir başka bakış açısı sunmaktadır. Bu jeolojik alan 2025 yılında Ulusal Jeopark olarak belirlenmemiştir. Ancak, Enerji ve Maden Kaynakları Bakanlığı Jeoloji Ajansından alınan bir doğrulama mektubuna dayanarak, Gorontalonun 2026 yılında Milli Jeopark olarak belirlenmesi önerilmiştir.

Botubarani Jeolojik Alanına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Bukit Stairs Bali Botutonuo
- RTH Kabila Bone
- Wisata Batu Pandang
- Love Beach Cofee
- Masjid Nurul Iman
- Whale Shark Gorontalo
- Pondok Hiu Paus
- Wisata Hiu Paus Botubarani

- Pantai Botubarani
- Kurenai Beach Resort
- Geosite Batu Gamping Botubarani
- Nayanlia Beach
- Wisata Pantai Kaisomaru
- Wisata Bahari Leato
- Pantai Leato Selatan

Botubarani Jeolojik Alanına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Villa Pasir Panjang
- Shava Beach Resort
- Pantai Wisata Molotabu
- Century Beach Resort

Fotoğraf 57: Botubarani Jeolojik Doğa Koruma Alanı

Kaynak: <https://gorontalo.tribunnews.com/2023/07/31/soal-penemuan-geosite-botubarani-bcpb-gorontalo-hanya-sisa-sedimentasi>

10.17. Bukit Cinta (Aşk Tepesi)

Gorontalo Eyaletinin güney bölgesinde, Bukit Cinta veya diğer adıyla “Aşk Tepesi” adında popüler bir turistik yer var. Ziyaretçiler burada çeşitli çiçeklerin ve güzel manzaranın tadını çıkarabilirler. Bu yeni cazibe merkezi giderek daha fazla ziyaretçi çekmeye başlamıştır. İdari olarak Bukit Cinta, Bone Bolango İlçesi, Kabila Bone Bölgesi, Batubarani Köyünde yer almaktadır. Ünlü Botubarani Plajına yaklaşık 1 kilometre mesafede olan Bukit Cinta hem yeni bir piknik mekânı hem evli çiftlerin Fotoğraf çektikleri bir yerdir hem de yerli ve yabancı turistler arasında çok popüler olan yeni bir turistik destinasyondur. Aşk Tepesinin en yüksek noktası deniz seviyesinden yaklaşık 150 metre yüksekliğindedir. Zirveden ziyaretçiler Gorontalo şehrinin, Tomini Körfezinin ve çevredeki köylerin güzelliğine tanık olabilirler. Aşk Tepesinde birbirinden güzel birçok Fotoğrafğraf çekim noktası vardır. Özellikle genç çiftlerin favorisi olan yerlerden biri, kalp şeklinde tahtalardan yapılmış, "Seni Seviyorum" yazısıyla süslenmiş ve bir uçurumun kenarına doğru uzanan deniz manzaralı ahşap platformdur. Okyanus manzarasında kutlama yapmak isteyenler, arkadaşlarıyla selfie çekmeyi sevenler veya ailece piknik yapmak arzulanlar için Aşk Tepesi tam da aradıkları turistik mekândır.

Aşk Tepesine ulaşmak hiç de zor değildir, ister otomobil ister motosikletle buraya karayoluyla gelebilirsiniz. Bu ünlü romantik Tepe, balina köpekbalıklarıyla yüzebileceğiniz, dünyaca ünlü Batubarani Plajına çok yakın mesafede olduğu için son yıllarda çok popüler bir turizm merkezine dönüşmüştür. Bukit Cintaya ulaşmak için motosiklet veya özel araç da kullanabilirsiniz, ardından 10 dakikalık bir yürüyüşle ulaşabilirsiniz. Gorontalo şehir merkezinden karayoluyla geliyorsanız, Bukit Cintaya ulaşmak sadece 30 - 40 dakika sürer. Deniz seviyesinden yaklaşık 150 metre yükseklikteki Bukit Cintaya ulaştığınızda, Tomini Körfezinin ve berrak mavi denizinin nefes kesen okyanus manzarasını göreceksiniz. Tepenin zirvesinden, ünlü Botubarani Plajını, yakın çevredeki yerleşim alanlarını ve yeşil Tepeleri de görebilirsiniz. Bukit Cintada kaldığınız süre boyunca size her zaman hafif bir esinti eşlik edecektir. Bukit Cintaya yakın mesafede yer alan “Geosite Batu Gamping Botubarani”, “Whale Shark Gorontalo”, “Pantai

Botubarani” ve “Kurenai Beach Resort” bu yörenin en popüler turizm çekicilikleridir.

Fotoğraf 58: Bukit Cinta Tepesinde Deniz, Orman ve Turistin Gizemli Bütünleşmesi

Kaynak: <https://wisato.id/wisata-alam/bukit-cinta-gorontalo-tempat-terbaik-menikmati-pesona-teluk-tomini/>

Bukit Cinta Tepesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Bukit Stairs Bali Botutonuo
- RTH Kabila Bone
- Wisata Batu Pandang
- Love Beach Cofee
- Masjid Nurul Iman
- Whale Shark Gorontalo

- Pondok Hiu Paus
- Wisata Hiu Paus Botubarani
- Pantai Botubarani
- Kurenai Beach Resort
- Geosite Batu Gamping Botubarani
- Nayanlia Beach
- Wisata Pantai Kaisomaru
- Wisata Bahari Leato
- Pantai Leato Selatan
- Tambang Suwawa
- Bukit Cinta Tepesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:
- Villa Pasir Panjang
- Shava Beach Resort
- Pantai Wisata Molotabu
- Century Beach Resort

10.18. Tanggul Puncak Langgula

Gorontalo Eyaletinin güney kıyılarında, Gorontalo ilçesinin Batudaa Pantai yöresinde yer alan “Tanggul Puncak Langgula” yörenin en popüler turistik mekânlarından biridir. Tilalohe Beach Resortun hemen batısında ve Karang Putih Plajının hemen doğusunda yer alan “Tanggul Puncak Langgula” Gorontalo ilçesinin en büyüleyici manzara seyir noktalarından biridir. Nefes kesen okyanus manzarasında doğum günü veya evlilik yıl dönümü kutlaması yapmak isteyenler, arkadaşlarıyla unutulmaz anları Fotoğrafçılarla ölümsüzleştirmek isteyenler veya ailece piknik yapmak arzulayanlar için “Tanggul Puncak Langgula” tam da aradıkları turistik mekândır. Gorontalo

kentinin batısında ve Tilamuta kasabasının doğusunda yer alan bu deniz izleme noktası son yıllarda hem yerli hem de yabancı turistlerin popüler turistik mekânına dönüşmüştür. “Tanggul Puncak Langgula” izleme noktasına yakın mesafede yer alan Tihu Camisi, Karang Putih Plajı, Lapangan Lamu Oyun Alanı, Bekas Dermaga Kıyıları, Pantai Luluo Plajı, Desa Botuboluo Boluo tarihi mekan, Lobuto Plajı, Botuboluo Beach Park, Tulidu Barakatı Ormanı, Pantai Pasir Putih, Buton Beach, Pantai Tersembunyi, Kayubulan Plajı ve Pantai Biluhu Timur yörenin en popüler turistik mekanlarıdır.

Fotoğraf 59: “Tanggul Puncak Langgula” Büyüleyici Tomini Körfezi Manzarasına Sahiptir

Kaynak: <https://id.trip.com/travel-guide/attraction/batudaa-pantai/tanggul-puncak-langgula-138781214/>

Tanggul Puncak Langgulaya Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Tihu Camisi
- Karang Putih Plajı
- Lapangan Lamu Oyun Alanı
- Bekas Dermaga Sahili
- Pantai Luluo Plajı
- Desa Botuboluo Boluo tarihi mekânı

- Lobuto Plajı
- Botuboluo Beach Park
- Tulıdu Barakatı Ormanı
- Pantai Pasir Putih
- Pantai Tersembunyi
- Kayubulan Plajı
- Tilalohe Plajı
- Pantai Biluhu Timur
- Pantai Alumbango
- Air Terjun Bongodaa
- Desa Cahaya Biluhu Timur
- Imbihami Plajı
- Buton Beach

Tanggul Puncak Langgulaya Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Tilalohe Beach Resort
- Rumah Juliyanti Rajak
- Horison Dive Camp
- Aryan by Kadena Resort Otel
- Vila Bunda Tuti Wantu
- Oboss Resto and Resort Otel
- Putri Bilale Homes

10.19. Tangale Doğa Koruma Alanı

Gorontalo Eyaleti sınırları içinde beş koruma alanı bulunmaktadır: “Nantu Yaban Hayatı Koruma Alanı”, “Panua Doğa Rezervi”, “Tanjung Panjang Doğa Rezervi”, “Pulau Mas Popaya Raja Doğa Rezervi” ve “Tangale Doğa Koruma Alanı”. Tangale Doğa Koruma Alanı, Gorontalo Eyaleti ve Gorontalo İlçesinde bulunan sıra dışı bir doğa koruma alanıdır. “Cagar Alam

Tangale” olarak ta bilinen bu doğa koruma alanı, idari olarak, Tibawa Yöresi ve Labanu Köyüne dahildir. Malingkapoto kasabasının güneyinde yer alan Tangale Doğa Koruma Alanı, Endonezya Orman Bakanlığının 431/Kpts/II/92 sayılı Kararnamesi ile doğa koruma alanı olarak belirlenmiştir. Bu kararname 5 Mayıs 1992 tarihinde yayımlanmıştır. Tangale Doğa Koruma Alanı, 112 hektarlık bir alanı kaplayacak şekilde belirlenmiştir. Belirlenmesinin amacı, hem fauna ve flora türlerini hem de yöredeki doğal yağmur ormanlarının korunmasıdır.

Tangale Doğa Koruma Alanında yaklaşık 250 bitki türü listelenmiş olup, bunların 72 türü, bu bölgede yaşayan yerel halk tarafından gıda, meyve ve sebze kaynağı, tıbbi amaç, süs bitkisi ve ev yapımı için kullanılmaktadır. El değmemiş yağmur ormanlarına sahip olan Tangale Doğa Koruma Alanı 102’den fazla ağaç türüne ev sahipliği yapmaktadır. Koruma alanının yakın çevresi ekoturizm ve botanik turizmi için elverişli ortam sunmaktadır. Fakat bölgede hiçbir turistik tesisin faaliyet göstermemesi yabancı ziyaretçiler açısından büyük bir eksiklikler.

Coğrafi koordinat sisteminde, “Cagar Alam Tangale” veya Tangale Doğa Koruma Alanının coğrafi konumu 0°35 - 0°36 Kuzey Enlemi ve 122°45 – 122°47 Doğu Boylamı olarak belirlenmiştir. Bu doğa koruma alanındaki topografya unsurları, ovalar ve Tepeler olarak ayrılmıştır. Koruma alanı sınırları içindeki arazi yüksekliği deniz seviyesinden 100 ila 350 metre arasında değişmektedir. Tangale Doğa Koruma Alanının yıllık ortalama yağış miktarı 2390 milimetredir ve neredeyse yıl boyunca her ay belirli miktarda yağmur alır. Kurak mevsim sadece iki ay sürer. Bu doğa koruma alanındaki ekosistem el değmemiş bakir tropikal yağmur ormanlarıdır. Burada yaşayan bitki türlerinden bazıları nantua, bambu ve banyan ağacıdır. Bu arada, yaşam alanını oluşturan memeli türleri arasında tarsiyerler, yaban domuzları, kara maymunlar ve anoalar bulunur. Ayrıca, genç kuşlar ve kartallar gibi çeşitli kuş türleri de burada yaşamaktadır.

Fotoğraf 60: Tangale Doğa Koruma Alanında yaşayan Sulawesi Ayı Kuskusu
(Ailurops Ursinus)

Kaynak: <https://regional.kompas.com/read/2018/07/04/20461701/seekor-kuskus-beruang-dilepasliarkan-di-cagar-alam-tangale>

Tangale Doğa Koruma Alanına Manado şehrinden Gorontalo ilçesi, Tibawa bölgesindeki Labanu köyüne gidilerek ulaşılır. Gorontalo kentine varıldığında, doğa koruma alanına doğrudan bir yol vardır. Manado şehrinden Labanu köyüne (Tibawa bölgesi) dört tekerlekli araçla 415 kilometrelik mesafe 8 saat sürmektedir. Tangale Doğa Koruma Alanına Gorontalo şehrinden Limbotoya, ardından Kuandanga giderek de ulaşılabilir. Tibawa Bölgesindeki Labanu Köyü, 35 kilometre uzaklıkta olup, yolculuk 40 dakika sürmektedir. Kaçak bambu ağacı kesimi, kırsal nüfusun çöp atması, yasa dışı hayvan ve bitki türleri ticareti, yasa dışı altın arama, yasa dışı avcılık ve yasa dışı ormancılık Tangale Doğa Koruma Alanında sıklıkla görülen ve çözüm bekleyen başlıca sorunlardır. Tangale Doğa Koruma Alanına yakın mesafede yer alan “Monumen B. J. Habibie”, “Masjid Al-Maghfirah Reksonegoro”, “Masjid Baiturrahman Isimu” ve “Puncak Pontolo Indah” yörenin en popüler turizm merkezleridir.

Tangale Doğa Koruma Alanı Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Rumh Fadil Family
- Kolam Ria Mas Sugeng
- Dusun Onggamo
- Monumen B. J. Habibie
- Masjid Al-Maghfirah Reksonegoro
- Masjid Baiturrahman Isimu
- Ruwaidah Aliyu
- Ruma le Cowan
- Bukit Lalunga
- Puncak Pontolo Indah
- Taman Kwandang Gorontalo Utara
- Masjid Kompleks Blok Plan Gorontalo Utara
- Masjid Aisyah Desa Pontolo

Tangale Doğa Koruma Alanı Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Hotel Akbar
- Hotel Rukun
- Penginapan Ar-Rahman
- Hotel Manggata
- Wıdı & Yusuf
- Al Makarawo
- Mahmud Hasim
- Yuliana Husain

10.20. Puncak Lestari

Gorontalo Eyaleti, "bulutların üzerindeki toprak" olarak bilinen büyüleyici Puncak Lestari manzara seyir noktasına ev sahipliği yapmaktadır. Bu turistik mekan, Gorontalo İlçesi, Telaga Biru Bölgesi, Tapaluluo Köyünde yer almaktadır. Ziyaretçiler, deniz seviyesinden 810 metre yükseklikte bulunan Puncak Lestari'de nefes kesen doğal manzaraların tadını çıkarabilirler. Kuşkusuz burası Gorontalo Eyaletinin en büyüleyici manzara seyir noktasıdır. Gün doğumu ve gün batımı sevenler için Puncak Lestari'yi ziyaret etmek kesinlikle doğru bir tercihtir. Ufukta yansıyan turuncu parıltıyı veya doğu ufukunda şafağın yavaşça doğuşunu izlemek için bu yörede birçok mükemmel izleme noktası mevcuttur. Dulamayo çam ormanının aksine, buranın giriş ücreti yoktur. Bu nedenle, ziyaretçiler ve meraklı turistler Puncak Lestari'de tüm doğal güzelliklerin tadını ücretsiz ve huzur içinde çıkarabilirler.

Fotoğraf 61: Gorontalo Eyaletinin En Büyüleyici Manzara Seyir Noktası:
“Puncak Lestari”

Kaynak: <https://wisato.id/wisata-alam/puncak-lestari-spot-berkemah-dengan-pemandangan-lautan-awan-yang-begitu-menawan/>

Puncak Lestaride ziyaretçiler çadır kurup gün batımını bekleyebilirler. Sabahları bölge beyaz bulutlarla kaplıdır. Puncak Lestaride gün doğumu, Endonezya Merkez Saati (WITA) ile sabah 6:00da başlar. Bu seyir noktası piknik, trekking, kamp ve harika Fotoğrafçılar çekmek için mükemmel bir doğal ortam sunmaktadır. Özellikle de gün doğumu ve gün batımını izlemek ve Fotoğrafçılar çekmek için bu turistik mekân nefes kesen manzaralar sunmaktadır.

Puncak Lestari, Gorontalo şehrinde bulut denizinin güzelliğinin tadını çıkarmak isteyenler için özellikle gençler arasında favori bir turistik mekândır. Tertemiz atmosferi, nefes kesen manzarası ve bakir doğal ortamı, ziyaret eden herkesi derinden etkilemektedir. Puncak Lestaride, trekking veya kamp gibi heyecan verici aktivitelerin tadını çıkarabilir veya sadece doğal güzelliğin keyfini sürebilirsiniz.

Puncak Lestarinin popülaritesi büyük ölçüde ziyaretçiler tarafından yaygın olarak kullanılan sosyal medyanın rolünden kaynaklanmaktadır. Ziyaretçiler Puncak Lestaride çektikleri muhteşem manzaralı Fotoğrafçılar paylaşılarak burayı popüler bir turistik mekan olarak ünlenmesine neden olmuşlardır. Böylece 2017 yılındaki açılışından bu yana Puncak Lestari seyir izleme noktası hem yerli hem de yabancı turistler arasında giderek daha popüler hale gelmiştir. Puncak Lestariye hem iki tekerlekli hem de dört tekerlekli araçlarla ulaşılabilir. Telaga Biru Bölge hükümet merkezinden yolculuk yaklaşık bir saat sürmektedir. Puncak Lestarinin yer aldığı yörede birbirinden güzel 10'dan fazla Şelale yer almaktadır. Bunlar arasında en güzel olanlar "Air Terjun Meranti", "Air Terjun Tuloa", "Air Terjun Botuwapadu", "Payung", "Malahu" ve "Waterblue" Şelaleleridir. Puncak Lestariyi ziyaret eden turistler mutlaka bu turistik mekânlardan birini de görmelidirler.

Fotoğraf 62: Puncak Lestari'de Doğal Ortam ile Bütünleşmiş Yalnız Bir Turist

Kaynak: <https://wisato.id/wisata-alam/puncak-lestari-spot-berkemah-dengan-pemandangan-lautan-awan-yang-begitu-menawan/>

Puncak Lestari'ye Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Malahu Şelalesi
- Waterblue Şelalesi
- Puncak Palakala
- Puncak Gunung Pau Pau
- Puncak Bukit Alas
- Payung Şelalesi
- Vila Durian
- Lapangan Takraw
- Alfred & Marsal Field
- Bendungan Batumerah Biyonga
- Wisata Sungai Longalo Botu Motolioluwo
- Air Terjun Tuloa

- Pasambaya River Side
- Air Terjun Meranti
- Air Terjun Botuwapadu
- Air Terjun Botu Helili

Puncak Lestariye Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Pondok Duda
- Roemah Keboen Dulamayo
- Patah Kompas
- Kedai

11. Gorontalo Eyaletinin Beşeri Turizm Çekicilikleri

Sulawesi Adasının en eski kasabalarından ve en eski camilerinden bazılarına ev sahipliği yapan Gorontalo, kadim medeniyetlerin ve muhteşem tarihi mirasın renkli mekânıdır. Doğu Endonezyada İslamın merkezi olan bölge, Müslüman Upiya Karanji sanatıyla, klasik Gorontalo güzel sanatlarıyla, Karawo el sanatlarıyla ve muhteşem şiiirleriyle gurur duymaktadır. Aksine, Hollanda mirası burada en güçlü şekilde hissedilmekte ve sakin sömürge havası korunmaktadır. Gorontaloyu daha da renkli kılan şey, hayranlık uyandıran kültürel çeşitliliğe katkıda bulunan çok sayıda yerli etnik gruptur; bu da tesadüfen hem kıyı hem de iç kesimlerdeki muhteşem doğal güzelliklerle tamamlanmaktadır.

Gorontalo Eyaletindeki beşeri turizm çekicilikleri bu topraklardaki sömürge döneminin ve modern cumhuriyet döneminin tarihsel ve kültürel izlerini yansıtmaktadır, zaman içindeki iktisadi ve toplumsal dönüşümü yansıtmaktadır, Eyaletin etnik ve dinsel çeşitliliğini yansıttığı gibi. Sömürgecilik dönemin mirası olan tarihi kaleler, renkli ve canlı parklar, ilginç mimariye sahip inanç merkezleri, milliyetçiliği pekiştiren anıtlar, benzersiz tatil köyleri ve kırsal yerleşmeler, kutsal tapınaklar ve kalabalık rekreasyon merkezleri, otantik kültürü harmanlayan müzeler Gorontalo Eyaletinde en sık görülen beşeri turizm çekicilikleridir.

Gorontalo Eyaletindeki beşeri turizm çekiciliklerin merkezinde dinsel turizm merkezleri ve rekreasyon alanları yer almaktadır. Müslüman camiler, Hristiyan kiliseleri, Hindu ve Budist tapınakları sayıca o kadar fazla ki inanç kökenli bu turizm merkezlerini ayrı bir başlık altında irdelemeyi uygun gördüm. Müzeler ve tarihi kaleler, sanat ve spor alanları, kent meydanları ve dinlenme merkezleri, orman kampları ve eğlence parkları, havuzlar ve su sarayları Eyalet topraklarında en sık görülen rekreasyon merkezleridir.

Gorontalo Eyaleti sınırları içinde en çok ziyaret edilen, en ilgi çekici ve dünyaca ünlü olan beşeri turizm çekiciliklerinin başında “Otanaha Kalesi”, “Botubarani Köyü”, “Pulo Cinta”, “Limboto Kulesi”, “Pentadio Resort Kaplıcaları”, “Gorontalo Eyalet Müzesi” ve “Torosiaje Deniz Köyü” gelmektedir. Gorontalo Eyaletini ziyaret edip te bu turistik merkezleri görmemek büyük bir hata olur doğrusu. Bu nedenle sıralanan bu turistik çekicilikler Eyaletin hem en ünlü kültür miraslarıdır hem de gezginler arasında en popüler olan beşeri turistik destinasyonlardır.

Gorontalo Eyaleti sınırları içinde en çok ziyaret edilen ve en popüler beşeri turizm çekicilikleri şunlardır:

- Botanik bahçeleri ve agriturismo merkezleri
- Su ve eğlence parkları
- İnanç merkezleri ve tapınaklar
- Kaplıcalar ve havuzlar
- Tarihi kaleler ve mimari eserler
- Müzeler ve anıtlar
- Sanat ve spor alanları
- Kent meydanları ve dinlenme merkezleri
- Orman kampları
- Kent meydanları ve şehir parkları
- AVM merkezleri

Tablo 7: Gorontalo Eyaletinin Başlıca Beşerî Turizm Çekicilikleri

Gorontalo Eyalet Müzesi	Torosiaje Deniz Köyü	Alam Buntho Alale
Dulohupa Geleneksel Evi	Rumah Alam Dunggala	Pentadio Resort
Great Mosque Baiturrahim Gorontalo	Alun - Alun Bone Bolango	Tanjung Oile
Gorontalodaki BJ Habibie Anıtı	GPIG Imanuel Kaaruyan	Villa Le Lubis
Masjid Walima Emas Gorontalo	Lapangan Taruna Remaja	Tiara Su Parkı
Bung Karno Amphibious Airplane Museum	Rumah Adat Dulohupa	Alun-Alun Tilamuta
Taman Wisata Religius Bubohu	Kolam Renang Lahilote	Tugu Panua Anıtı
Wisata Pertanian Huntu Selatan	Taman Kota Gorontalo	Renata Water Park
Pedaratan Amfibi Uçak Müzesi	Air Toino Desa Talulobutu	Bulalove
St. Theodorus Kaaruyan Church	Monumen Tugu Langga	Bukit Kayangan
Masjid Aisyah Desa Pontolo	Lapangan Taruna Remaja	Malioboro KW
Bendungan Batumerah Biyonga	Monumen B.J. Habibie	Masjid At-Taqwa
Kolam Mandi Villa Mutiaraku	Kebun Bunga Celosia	Masjid Al Hidayah
Masjid Blok Plan Gorontalo Utara	Wisata Bunga Bukit Cinta	Tangga 2000 Park
Universitas Muhammadiyah Gorontalo	Puncak Pontolo Indah	Limboto Kulesi
Masjid Aisyah Desa Pontolo	Pulo Cinta Eco Resort	Masjid Nurul Yakın
Masjid Sabiilurasyaad UNG	Walima Emas Mosque	Villa Desaku
Mooi Gölü Rekreasyon Merkezi	Klenteng Hong San Bio	Benteng Ulantha
City Harvest Church Gorontalo	Lokawisata Tepi Desa	Benteng Orange
Masjid Agung Baiturrahim Pohuwato	Gorontalo State University	Benteng Otanaha
Taman Kwandang Gorontalo Utara	Museum Provinsi Gorontalo	Ju Panggola
Pura Girinatha Hint Tapınağı	Botuboluo Beach Park	Bukit Proja Su Parkı

Gereja Katolik Paroki Santo Kristoforus	Nahdlatul Ulama University	Menara Center Point
Tri Rukun Dini Turizm Köyü	Hunto Sultan Amai Mosque	Bukit Kayangan
Vihāra Buddha Dharma - Kota Gorontalo	Wisata Pemandian Barakati	Nani Wartabone Anıtı
Pemandian Air Panas Lombongo	Klenteng Hong San Bio	Kolam Polontanga
Masjid Agung Baiturrahim Kwandang	Pura Agung Mandala Giri	Bindawood Villa
Masjid Kompleks Blok Gorontalo Utara	Tilalohe Beach Resort	Limboto Kültür Parkı
Gereja Masehi Advent Hari Ketujuh	GPIG Imanuel Kaaruyan	Puncak Meranti
GPPS Gunung Moria - Kota Gorontalo	Pura Mandala Giri Sari Murni	Bunga Bukit Cinta
GPIG Sentrum Gorontalo Wilayah	Lombongo Kaplıcaları	Wisata Jati Lodungga
Pura Dalem Dwi Dharma Trirukun	Bukit Proja Su Parkı	Planet Waterboom

Aşağıdaki satırlarda Gorontalo Eyaleti sınırları içindeki turistler tarafından en çok ziyaret edilen ve en ünlü TOP 20 listesindeki beşeri turizm çekicilikleri irdelenmiştir. Bu 20 beşeri turizm merkezinin coğrafi konumu, önemi ve işlevi, turistik özellikleri kısaca açıklanarak Gorontalo Eyaletinin hem turizm kaynaklarına hem de turizm potansiyeline ışık tutulmaya çalışmıştır.

11.1. Limboto Kulesi

Endonezyanın Gorontalo Eyaletindeki Limboto şehrinde yer alan Limboto Kulesi (“Menara Pakaya” veya “Limboto Tower” olarak bilinir), bölgenin zengin kültürel mirasına ve çarpıcı doğal güzelliğine tanıklık eden görkemli bir tarihsel yapıdır. Paris kentindeki Eyfel Kulesine benzeyen 65 metre yüksekliğindeki kule, Limboto şehrinin sembollerinden biri haline gelmiş ve Gorontalodaki popüler turistik yerlerden biridir. Bu etkileyici yapı,

sadece büyüleyici bir mimari eser değil, aynı zamanda Gorontalonun turistik mekânlarını yüksek görmek isteyen ziyaretçiler için de bir odak noktasıdır. Kuleye çıktığınızda, etrafını saran yemyeşil manzaraların panoramik görüntüsüyle ödüllendirilirsiniz ve unutulmaz Fotoğrafçılar için ideal bir arka plan oluşturur. Kulenin benzersiz tasarımı, yerel geleneklerden ilham alarak modernliği kültürel önemle kusursuz bir şekilde harmanlar. Kulenin dibinde bulunan ziyaretçi merkezi, yerel kültür ve tarih hakkında bilgi edinmek için bir kapı görevi görür ve turistler için ideal bir başlangıç noktasıdır. Güler yüzlü personel, bilgi paylaşmak ve soruları yanıtlamak için hazır bulunur ve ziyaretinizin hem bilgilendirici hem de keyifli olmasını sağlar. Merkez, sık sık kültürel sergilere ve etkinliklere ev sahipliği yaparak ziyaretçilerin yerel yaşam tarzına kendilerini kaptırmalarına olanak tanır.

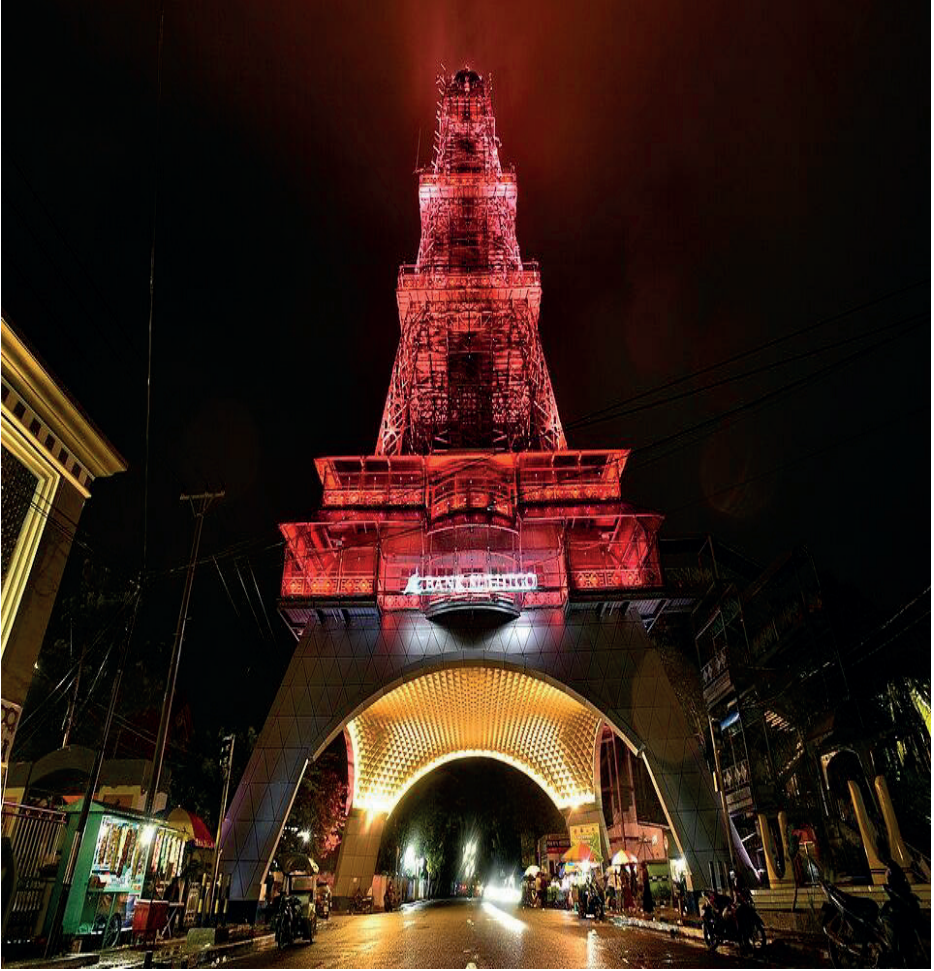
Günümüzde Pakaya Kulesi olarak da bilinen Limboto Kulesi, Gorontalo bölgesinin en ikonik turistik yerlerinden biridir. Çelik yapısı ünlü Paris anıtına benzediği için sık sık "Gorontalonun Eifel Kulesi" olarak anılır. Limboto Kulesi Gorontalo kentini izleyebileceğiniz en iyi panoramik manzaraya sahiptir. Ayrıca kuleye yakın mesafede yer alan "Great Mosque Baiturrahman Limboto", "Twins Garden Park", "Sport Center Limboto", "Limboto Lake", "Taman Menara Limboto", "Gorontalo University" ve "Bukit Proja" gibi Gorontalo kentinin turizm sembollerini de yüksekte görebileceğiniz en iyi mekân yine Limboto Kulesidir. Limboto Kulesi veya yerel adıyla "Menara Pakaya" sadece muhteşem kent manzarasıyla ve eşsiz mimarisiyle dikkat çekmez, aslında tüm duyularınızı harekete geçiren bir deneyimdir. Bölgede dolaşırken, kuleyi muhteşem manzaralar eşliğinde sergileyen, Fotoğrafçılar çekmek için mükemmel çeşitli noktalar bulacaksınız. İster tarih meraklısı olun ister sıradan bir gezgin, Limboto Kulesi Gorontalonun kalbine bir bakış sunarak Endonezya seyahatinizde mutlaka görülmesi gereken bir turistik mekândır.

Limboto Kulesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Milana Hotel
- Hotel Elisabeth Gorontalo

- Kost Triple 9 Limboto
- Kost Pondok Indah

Fotoğraf 63: Paris Kentindeki Eyfel Kulesine Çok Benzeyen 65 Metrelik Limboto Kulesi

Kaynak:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Menara_Keagungan_Limboto.jpg

Limboto Kulesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Great Mosque Baiturrahman Limboto
- Twins Garden Park

- Sport Center Limboto
- Limboto Lake
- Taman Menara Limboto
- Gorontalo University
- Bukit Proja
- Tugu Ketupat Yosonegoro
- Bukit Raga
- Universitas Muhammadiyah Gorontalo
- Pondok Pesantren Al Islam Gorontalo
- Masjid Al-Mujahidin
- Bukit Goresan Timuato
- Hunto Sultan Amai Mosque

11.2. Pulo Cinta Ekolojik Tatil Köyü

“Pulo Cinta Ekolojik Tatil Köyü” veya kısaca “Pulo Cinta Eco Resort”, Endonezyanın Gorontalo şehrinin büyüleyici sularında saklı bir mücevherdir. Bu çevre dostu tesis, muhteşem doğal çevresiyle uyum içinde tasarlanmış olup, huzur ve macera arayan gezginler için ideal bir kaçış noktası sunmaktadır. Tesisin mimarisi, geleneksel Endonezya tasarım unsurlarını bir araya getirerek, konfor ve kültürel mirasın kusursuz bir karışımını yaratmaktadır. Ziyaretçiler, turkuaz denizin, el değmemiş plajların ve yemyeşil doğanın nefes kesen manzaralarıyla karşılaşmakta, bu da dinlenme ve yenilenme için mükemmel bir ortam oluşturmaktadır.

Pulo Cinta Ekolojik Tatil Köyü kapsadığı özel kum Adası, berrak sığ suları, mükemmel dalış noktalarıyla ve lüks su üstü bungalovlarıyla Endonezya elitleri arasında iyi bilinen bir tatil köyüdür. Ailece tatil geçirmek isteyenler veya huzurlu bir kaçamak arayan turistler için burası mükemmel bir tatil seçeneğidir. Gorontalo Eyaletinin en ünlü turistik yerlerinden biri Pulo Cinta veya Pulau Cinta aslında Aşk Adası olarak bilinir ve Boalemo ilçesinin Patoameme köyünün hemen güneyinde yer almaktadır.

Fotoğraf 64: Aşk Adası Olarak Bilinen “Pulo Cinta Eco Resort”

Kaynak: <https://sunleisureworld.com/destination/indonesia/gorontalo/tour/top-attractions/1289/pulau-cinta-love-island>

Lito Molopinggulo Adasının batısında ve Tilamuta kasabasının güneybatısında yer alan Pulo Cinta Eco Resort daha çok orta ve üst gelir grubundaki Endonezyahlılara hitap etmektedir. Balayı ciftleri, baş başa kalmak isteyen çiftler ve aşkını tazelemek isteyenler için bu romantik tatil mekânı tam da aradıkları gizli tropikal cennettir. Tomini Körfezinde bulunan Pulo Cinta yapay Adası, Maldivlerdeki lüks tatil köylerine çok benziyor. Su üstünde yer alan bu turistik tesis, lüks su üstü bungalovlardan rahat sahil villalarına kadar çeşitli konaklama seçenekleri sunarak her misafir için eşsiz bir deneyim sağlamaktadır.

Kaliteli ve ilginç konaklama birimlerinin ötesinde, Pulo Cinta Eco Resort açık hava aktiviteleri ve tekne gezileri için de büyüleyici bir merkezdir. Misafirler, çevredeki mercan resiflerinde yaşayan canlı deniz yaşamını keşfetmek için şnorkelli yüzmeye, dalış ve kano gibi aktivitelere katılabilirler. Ayrıca, tesis rehberli turlar düzenleyerek turistlerin bölgenin zengin biyolojik

çeşitliliğini, benzersiz flora ve faunayı keşfetmelerini sağlamaktadırlar. Çarpıcı manzaralar, çevreye duyarlı uygulamalar ve ilgi çekici aktivitelerin birleşimini yansıtan Pulo Cinta Eco Resortu doğaya kaptırmak isteyen gezginler için unutulmaz bir destinasyona dönüşmüştür.

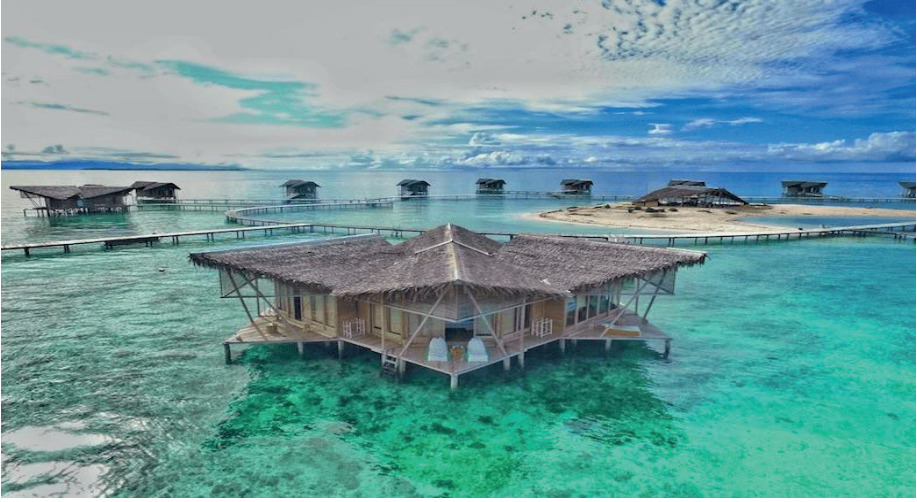
Pulo Cinta Eco Resorta Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Molopinggulo Adası
- Pantai Potanga
- Dermaga Pulo Cinta
- Tambatan Perahu Dulangeya
- Pantai Tapadaa
- Pantai Boalemo
- Bolihutuo Beach
- Puncak Bajo
- Pulau Idaman Boalemo

Pulo Cinta Eco Resorta Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Pantai Kubi
- Hotel Grand Amalia
- Tapadaa Beach Resort Boalemo
- Alan Abdullah Home Stay
- Selfiana Malae
- Pulau Boalemo

Fotoğraf 65: Maldiv Adaları Tatillerini Çağrıştıran “Pulo Cinta Eco Resort”

Kaynak: <https://www.travelmarbles.com/2018/08/manifold-gorontalo/>

11.3. Tangga 2000 Park

Şehir merkezine çok uzak olmayan “Tangga 2000 Parkı”, eskiden Pantai Indah olarak bilinen, Gorontalo şehrinin Hulonthalangi bölgesindeki Pohe köyünde popüler bir turistik mekândır. Bu turistik mekân Gorontalo şehir merkezine sadece 3 km. uzaklıktadır ve buraya arabayla ulaşmak yaklaşık 15-20 dakika sürüyor. “Tangga 2000 Parkı” ismine eklenen “2000” sayısı, Gorontalo şehrinin Güney Kota Bölgesi, Pohe Köyünde bulunan bu turistik mekânın açılış yılını temsil etmektedir. Turistler, Tangga 2000 Turizm Parkında çeşitli eğlenceli aktivitelerin tadını çıkarabilirler. Birçoğu bisiklete binmek, koşmak veya deniz melteminin tadını çıkarırken keyifli bir yürüyüş yapmak için gelir. Ziyaretçiler ayrıca estetik noktalarda Fotoğrafğraf çekebilir, yeşil alanlarda piknik yapabilir veya muhteşem gün batımını beklerken yerel yemeklerin tadına bakabilirler. Park yönetimi, ziyaretçilerin rahatlığını sağlamak için kapsamlı olanaklar sunmaktadır. Geniş bir otopark alanı, temiz tuvaletler, çardaklar ve park bankları çeşitli yerlere düzenli bir şekilde yerleştirilmiştir. Geceleyin park ışıkları tüm alanı aydınlatarak güzel ve güvenli bir atmosfer yaratır. Bazı alanlarda ücretsiz Wi-Fi erişimi bile mevcuttur.

Fotoğraf 66: “Tangga 2000” Parkında Deniz Kıyısında Oturan Mutlu Çocuklar

Kaynak: <https://apabuka.com/place/taman-wisata-tangga-2000>

Pohe Plajı, dik basamaklar, lokantalar ve canlı sahil kısmı Tangga 2000 Parkının ana turistik unsurlarını oluşturmaktadırlar. Tangga 2000’de ziyaretçiler, demirli gemilerle dolu Gorontalo Körfezi ve limanının egzotik manzaralarının tadını çıkarabilirler. Bu güzellik, dabu-dabu acı soslu kızarmış muz ve bir fincan sıcak çay gibi Gorontalo’ya özgü lezzetlerin tadına bakarak daha da artırılabilir. Tangga 2000, dinlenmek için harika bir yer olmasının yanı sıra, Fotoğrafğraf meraklıları için de favori bir mekân. Gün doğumu ve gün batımının güzelliği, güzel anları yakalamak için mükemmel bir fırsat sunuyor. Fakat yoğun gemi trafiği nedeniyle denizin çok ta temiz olduğu iddia edilemez. Zaten buraya gelen turistlerin büyük bir bölümü güneşlenmek veya yüzmek amacıyla ziyaret etmezler bu ünlü parkı. Tangga 2000 parkının bir bölümü Pohe Plajının kayalıklarına monte edilmiş beton basamaklardan oluşmaktadır. Çok sayıda basamak vardır ve şekilleri, kayalık kıyı şeridinin hatlarını takip ederek çeşitlilik göstermektedir. Uçurumun kenarına inşa edilmiş beton basamaklardan ziyaretçiler, Tomini Denizinin panoramik

manzarasının, Gorontalo Limanının hareketliliğinin ve Gorontalo balık müzayede alanının telaşının tadını çıkarabilirler. Gorontalonun meşhur tatlı közlenmiş mısırının tadını çıkarırken, ziyaretçiler geçen teknelerin ve balıkçı gemilerinin manzarasının keyfini çıkaracaklar. Gorontalo Limanı ayrıca, Gorontalo Körfezi boyunca balıkçılar için merkezi bir satış noktası olan bir balık müzayedesine de ev sahipliği yapmaktadır. Ziyaretçiler bu tekneleri balık tutmak için de kiralayabilirler. Ancak "Tangga 2000"den itibaren ziyaretçiler, ince dilimlenmiş muz çiçeği sebze soslu ızgara mısırın tadını çıkarırken doğrudan balık tutabilirler. İlginç bir şekilde, Tangga 2000 Parkı artık halk için bir gastronomi merkezi haline de gelmiştir. Orada, çeşitli menüler sunan ve uygun fiyatlara sahip küçük ve orta ölçekli işletmeler ve lokantalar faaliyet göstermektedir.

Tangga 2000 Parkına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Otanha Kalesi
- Limboto Gölü
- Dulanga Plajı
- Wisata Gunung Layang
- Kokoy Coffee
- Taman Wisata Religius Bubohu
- Pantai Lopo
- Masjid Al Amanah
- Pantai Indah
- Pantai Tanjung Kramat
- Rumah Makan Sate Tuna Ratu 2
- Wisata Kuliner Pollotaa
- Bukit Layang
- Lapangan Taruna Remaja

- Monumen Nani Wartabone

Tangga 2000 Parkına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Leato Beach Resort
- Grand Q Hotel Gorontalo
- Keluarga Abas
- Ipoeng Rest Bed & Breakfast
- Oceana Dive Resort
- Hotel Saronde
- New Melati Hotel

11.4. Taman Wisata Religius Bubohu

Gorontalo Eyaletindeki Bubohu Köyü, Sulawesi Adasının en popüler turistik mekânlardan biridir, ama her şeyden önce burası sıra dışı manevi bir turizm destinasyonudur. Bu geleneksel köy, Gorontalo'daki Jalaludin Havaalanına yaklaşık 35 kilometre uzaklıkta, Batudaa Pantai Yöresinde yer almaktadır. Bubohu Geleneksel Köyü, Gorontalo Krallığının tarihini öğrenmek için veya hayatımızdaki doğru yolu bulmak için doğru seçilmiş bir turistik mekândır. Gorontalo şehrinin güneybatısında yer alan “Taman Wisata Religius Bubohu”, büyüleyici ve renkli bir turistik mekândır. Sakin atmosferi ve çarpıcı dini yapılarıyla ünlü olan bu yer, huzur ve manevi tefekkür arayanlar için mükemmel bir inziva yeridir. Meraklı turistler, titizlikle bakımı yapılan bahçelerde dolaşırken, Endonezyanın zengin kültürel mirasını yansıtan çeşitli benzersiz mimari stillerle karşılaşır. Her yapı, yerel topluluğun köklü geleneklerini ve inançlarını somutlaştıran bir hikâye anlatır. Sakin ortam, dini mekânları çevreleyen yemyeşil bitki örtüsüyle tamamlanarak, tefekkür ve keşif için sakın bir zemin oluşturmaktadır. Bu destinasyon sadece gözler için bir şölen değil, aynı zamanda bölgenin manevi özüyle bağlantı kurma fırsatı da sunmaktadır. İster meditasyon için sessiz bir

yer, ister Endonezya kültürü hakkında eğitici bir deneyim arıyor olun, Taman Wisata Religius Bubohu tüm ilgi alanlarına hitap etmektedir. Ziyaretçilerin atmosferi özümsemeleri, yerel kültürle etkileşime girmeleri ve geleneksel topluluk etkinliklerine katılmaları teşvik edilmektedir. Bu turistik ve dinsel mekân her gün turistleri ağırlayarak, seyahat deneyimlerini maneviyat ve kültürel aydınlanmayla zenginleştirmek isteyen herkes için erişilebilir bir mekâna dönüşmektedir.

Bubohu Turizm Köyü, Gorontalo Eyaleti, Gorontalo İlçesi, Batudaa Pantai Yöresi, Bongo kasabasında yer almaktadır. Gorontalo şehir merkezine 10 km veya 25 dakika uzaklıkta bulunan bu köy, doğa temelli dini turizm çekicilikleri sunmaktadır. Bubohu Geleneksel Köyü, iyi korunmuş kültürel cazibesi sayesinde Gorontalo Eyaleti Hükümeti tarafından “Dini Turizm Köyü” olarak belirlenmiştir. Bu geleneksel köy aynı zamanda öğrencilerin İslami ilimler okuduğu “Bubohu Doğal İslami Yatılı Okulu” adlı bir İslami okul olarak da hizmet vermektedir. Dahası, Bubohu Geleneksel Köyü, Gorontalo Krallığının tarihi hakkında bilgi edinmek için harika bir yerdir. Köy içindeki “Maa Taduwole” adlı alan, değerli tarihi kaynaklara ev sahipliği yapmaktadır. Eşsiz bir şekilde, ziyaretçileri köy girişinde düzenli bir şekilde sıralanmış ahşap fosiller karşılamaktadır. Bubohu doğal İslami yatılı okulunun içinde, düzenli bir şekilde sıralanmış “Wombohe” kulüpleriyle dikkat çeken eşsiz bir manzara bulacaksınız. Bu geleneksel Gorontalo kulüpleri, yatılı okulun simgesidir. Bubohu köyünün Tepesinde yer alan görkemli Walima Emas Camisi, çevredeki doğal manzaranın güzelliğine katkıda bulunmaktadır. Aslında Walima Emas Camisi Gorontalo Eyalet sınırları içindeki en güzel deniz manzarasına sahip cami olduğu iddia edilebilir. Tomini Körfezinin nefes kesen manzarasına sahip bir Tepenin üzerinde yer alan Walima Emas Camisi muhteşem altın kubbeli bir cami olup yörenin en ünlü turizm merkezlerinden biridir.

Fotoğraf 67: Huzur, İnanç ve Doğanın Gizemli Birlikteliği: “Taman Wisata Religius Bubohu”

Kaynak: <https://bali.viva.co.id/Fotoğraf/9563-menapak-tradisi-keindahan-alam-di-desa-wisata-religi-bubohu-gorontalo>

Taman Wisata Religius Bubohuya Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Wisata Kuliner Pollotaa
- Dulanga Beach
- Pantai Lopo
- Masjid Al Maarif
- Pantai Tanjung Kramat
- Villa Bahagia
- Klenteng Hong San Bio
- Masjid Al-Ikhlas Tanjung Kramat

- Tangga 2000 Park
- Pantai Kayubulan
- Pantai Ombak Putih

Taman Wisata Religius Bubohuya Yakın Mesafede Yer Alan Konaklama Tesisleri:

- Rumah Aslam
- Rumah Vana
- Keluarga Abas
- Homestay Dulohupa

Fotoğraf 68: Bubohu Geleneksel Köyü Yakınındaki Altın Kubbeli Meşhur “Walima Emas Camisi”

Kaynak: <https://bongovillage.com/wisata/>

11.5. Pentadio Resort

Gorontalo Bölgesi Turizminin güzelliklerinden biri de, halk arasında "Pentadio Resort" olarak bilinen Doğal Kaplıca Turizm Destinasyonudur.

Pentadio Resort Turistik Mekânının avantajı, yüzlerce yıldır var olan ve çeşitli hastalıkları iyileştirebilen doğal sıcak su içeriğidir; su kükürt içerir ancak kokusuzdur ve Limboto Gölüne doğru akar. Limboto Gölünün kuzey Kıyısında yer alan Pentadio Resort Kaplıcaları, Gorontalo kentinin kuzeybatısında ve Limboto kasabasının güneydoğusunda yer almaktadır. Tesis yaklaşık 14 hektarlık bir alana yayılmıştır. 1928 yılından beri orada bulunmaktadır ve Hollandalılar tarafından inşa edilmiştir. Tarihi değeri ve tatmin edici olanaklarıyla tesis zaman içinde oldukça popülerlik kazanmıştır. Gorontalo kent merkezine, Limboto Gölüne ve Eyalet havaalanına yakın konumu Pentadio Resort tesisleri için büyük bir avantaj oluşturmaktadır. Pentadio kelimesi, Gorontalo dilinde plaj ve GÖL anlamına geliyor. Gerçekten de kükürtlü sıcak su kaynaklarına sahip olan bu tesis GÖL, plaj ve havuzu bir arada bulunduran Gorontalo Eyaletinin nadir turistik mekânlarından birisidir.

Fotoğraf 69: Havuzları ve Sıcak Su Kaynaklarıyla Ünlenmiş Olan “Pentadio Resort Kaplıcaları”

Kaynak: <https://travel.kompas.com/image/2017/10/07/130400927/pentadio-resort-fokus-pengembangan-kawasan-wisata-gorontalo?page=1>

Göl manzaralı kiralık kır evleri, lezzetli yemekler sunan restoranları, spor olanaklarına sahip havuzları ve çocuk oyun alanlarına sahip olan Pentadio Resort Kaplıcaları, Gorontalo ilçesinde Telaga Biru yöresindeki Pentandio Barat Köyünde yer alan tropikal bir cennettir. Ayrıca burada çeşitli hediyelik eşya ve atıştırmalıklar sunan birçok dükkân da bulunmaktadır. Bu çok fonksiyonlu turistik tesis, dinlenme, spor ve eğlencenin merkezi olan muhteşem yüzme havuzuyla tanınır. Yemyeşil bitki örtüsü ve nefes kesen manzaralarla çevrili olan tesis, huzurlu bir kaçamak arayan turistler için mükemmel, sakin bir atmosfer sunmaktadır. Geniş ve bakımlı yüzme havuzu, güneşlenmek veya serinletici bir yüzme keyfi yaşamak için davetkâr bir mekândır. Tesis, aileler, çiftler ve yalnız seyahat edenler için idealdir ve tüm tercihlere hitap eden çeşitli rekreasyon olanakları ve ilginç aktiviteler sunmaktadır. Muhteşem havuzun yanı sıra, Pentadio Resort, Gorontalo'daki çeşitli turistik yerlere yakın konumda olup, ziyaretçilerin bölgenin zengin kültürünü ve doğal güzelliklerini keşfetmelerine olanak tanır. Yerel pazarlardan manzaralı seyir noktalarına kadar, kısa bir mesafede keşfedilecek çok şey vardır. Tesis personeli, sıcak misafirperverliğiyle tanınır ve konukların konaklamaları boyunca kendilerini hoş karşılanmış ve iyi bakılmış hissetmelerini sağlar.

İster havuz başında dinlenin, ister tesis bünyesindeki restoranlarda yemek yiyin, ister kiralık tekneyle Limboto Gölünü gezin, ister yakındaki turistik yerleri keşfedin, Pentadio Resort unutulmaz bir deneyim vaat ediyor. Rahatlama, macera ve yerel cazibenin birleşimiyle bu destinasyon, Gorontalo'ya seyahat eden herkes için mutlaka ziyaret edilmesi gereken bir yerdir.

Pentadio Resorta Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Limboto Gölü
- Kolam Bermain Anak
- Barakati Halk Hamamı
- Great Mosque Baiturrahman Limboto
- Pentadio Hot Water Lagoon

- Telaga Laut
- Twins Garden Park
- Sport Center Limboto
- Taman Menara Limboto
- Bukit Proja
- Tugu Ketupat Yosonegoro
- Bukit Raga
- Pondok Pesantren Al Islam Gorontalo
- Masjid Al-Mujahidin
- Bukit Goresan Timuato

Pentadio Resorta Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Belle Fatia/Faiz Pakaya
- Pakaya House
- Home Nazara Satya
- Taufi Q Kost
- Sunset Homestay by Harry and Mimin
- Harfat Kost
- Kost Sinar Berkat

Fotoğraf 70: Limboto Gölünün Kenarında Yer Alan “Pentadio Resort”
Tesislerindeki Kiralık Kır Evleri

Kaynak: <https://gorontalo.antaranews.com/berita/47608/pentadio-resort-kembangkan-wisata-Fotoğraf>

11.6. Tiara Su Parkı

Gorontalo kent merkezine çok yakın mesafede yer alan Tiara Su Parkı, hem macera hem de eğlence arayan turistler için önde gelen bir destinasyon olarak öne çıkıyor. Bu geniş su parkı, küçük çocuklar için yumuşak eğimli yamaçlardan heyecan arayanlar için her yaşa hitap eden heyecan verici su kaydıraklarına sahiptir. Aileler, dalga havuzunda eğlenerek veya tembel nehirde yüzerek keyifli bir gün geçirebilir; bu da parkı hem rahatlama hem de heyecan için mükemmel bir turistik mekân haline getirmektedir. Park sadece kaydıraklardan ibaret değil; ziyaretçilerin güneşin altında dinlenebileceği veya tesis içindeki yiyecek tezgâhlarından bir şeyler yiyebileceği rahat dinlenme alanları da sunmaktadır. Lezzetli yerel ve uluslararası mutfaklar mevcut olup, her zevke hitap edecek seçenekler sunulmaktadır. Canlı atmosfer, her misafir için güvenli ve keyifli bir deneyim sağlamaya kendini adanmış güler yüzlü personel tarafından daha da zenginleştiriliyor. Her gün sabah 8den akşam 11e kadar açık olan Tiara Su Parkı, tropikal sıcağın kaçmak ve ailece eğlenceli bir gün geçirmek isteyenler için harika bir dinlenme fırsatı oluşturmaktadır. İster

çocuklarınızla ister arkadaşlarınızla seyahat ediyor olun, park sizlere kakhaha ve neşe dolu unutulmaz bir gün vaat etmektedir. Gorontalo kenti ziyaretiniz sırasında sizi ferahlatacak ve eğlendirecek bu keyifli su parkını kaçırmayın.

Fotoğraf 71: Gorontalo Kentinde Çok İşlevli ve Çok Popüler Bir Turistik Mekân: “Tiara Su Parkı”

Kaynak: travelspromo.com/htm-wisata/tiara-park-jepara/#google_vignette

Dulomo Selatan Köyünde bulunan Tiara Su Parkı, Gorontalo halkı ve bölge dışındakiler tarafından çok iyi bilinmektedir ve özellikle tatil günlerinde tercih edilmektedir. Gorontalo şehir merkezine sadece 5 kilometre uzaklıkta bulunan Tiara Su Parkına motosikletle yaklaşık 10-15 dakikada ulaşılabilir. Kent merkezi ile karayolu bağlantısı da oldukça iyi ve kolaydır. Gorontalodaki

TIARA Su Parkı, çocuklar ve yetişkinler için ayrı havuzları, spor salonları, karaoke ve oyun alanları sunan çok işlevli bir turistik mekândır. Tesis sınırları içinde çok sayıda heykel, lokanta, dinlenme alanı, satış dükkânı, oyun alanı ve hayvan barınağı bulunmaktadır. Özellikle timsah ve devekuşu barınakları çocukların en sevdikleri mekânlardır. Ziyaretçiler temiz havuzları, uygun fiyatlı giriş ücretini (20 000) ve yerel mutfağı överken, birçok kişi parkın bakımsız olduğunu, restoranların kapalı olduğunu, olanakların sınırlı olduğunu ve temizlik sorunları olduğunu belirtiyor. Yine de, bu renkli tesis, özellikle yüzme ve sıra dışı atraksiyonların bir karışımını arayan aileler için eğlenceli bir gün geçirme imkânı sunmaktadır.

Tiara Su Parkına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Kayra Private Pool And Resto
- Grand Palace Convention Center
- Malioboro KW
- Tempat Pemancingan Dam Tunggulo
- Masjid Agung Baiturrahim Gorontalo
- Planet Waterboom
- Masjid Sultan Amai Hunto
- Taman Kota Gorontalo
- Lapangan Taruna Remaja
- Monumen Nani Wartabone
- Monumen Tugu Langga
- Wisata Gunung Layang
- Bukit Layang
- Perintis Lake
- Benteng Ulanta
- Menara Center Point

- Bukit Bumi Cerah
- Air Terjun Milango Lo Jini
- Telaga Park

Tiara Su Parkına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Aston Gorontalo Hotel & Convention Center
- Hotel Amaris Gorontalo
- Millinov Boutique Hotel Gorontalo
- Hotel Santorini
- Kost Alfira
- New Sentris Hotel
- The Garden Hotel
- Sunrise Hotel
- Grand City Hote
- Hotel Imperial

11.7. Dulohupa Geleneksel Evi

Dulohupa Geleneksel Evi, Gorontalonun Kota Selatan Bölgesi, Limba Köyünde yer almaktadır. Gorontalo sakinleri arasında bu ev, “Yiladia Dulohupa Lo Ulipu Hulondhalo” olarak da bilinir. Dulohupa Geleneksel Evi, Gorontalo Eyaletinde bulunan ve topluluğun yerel bilgeliliğini temsil eden geleneksel halk evleridir. Dulohupa adı, Gorontalo dilinde "birlikte müzakere" veya "karşılıklı tartışma" anlamına gelir. Bu ev sadece bir konut değil, aynı zamanda topluluk içindeki geleneksel faaliyetler, müzakereler ve çatışma çözümü için bir merkez görevi görmektedir. Dulohupa Evi, Gorontalo halkının çevresiyle olan uyumunu yansıtan doğal malzemeler kullanılarak, eşsiz bir kazık ev mimarisiyle tasarlanmıştır. Bugün bu geleneksel ev, Gorontalo halkı için kültürel kimliğin ve gururun sembolü haline gelmiştir.

Fotoğraf 72: Dulohupa Geleneksel Evinin Ön Cephesi

Kaynak: <https://www.borneohouse.com/gorontalo-house.htm>

Dulohupa Geleneksel Evleri genelde 1,5 ila 2 metre yüksekliğindeki direkler üzerine inşa edilmiş olup, selden koruma saçlar ve kuruluşu korur. Hindistan cevizi ağacı veya meranti ağacı gibi sağlam yerel ağaçlardan yapılmış olup, çatısı palmye yapraklarından veya çinkodan yapılmıştır. Kavisli çatı, evi ısıdan ve yağmurdan etkili bir şekilde korumak için tasarlanmıştır. Dulohupa Evinin ön tarafında, müzakerelerde birlikteliği ve eşitliği simgeleyen iki merdiven bulunmaktadır. Ana salon, geleneksel toplantılar, müzakereler veya kültürel törenler için kullanılan bir mekândır. Evin alt katı genellikle depolama veya çalışma alanı olarak, özellikle geleneksel etkinliklerin hazırlığı sırasında kullanılır. Dulohupa Geleneksel Evi, Gorontalo topluluğunun estetik değerlerini ve inançlarını yansıtan çiçek motifleri ve geometrik desenler içeren ahşap oymalarla süslenmiştir. Zarif ve geleneksel bir görünüm yaratmak için ahşabın doğal renkleri korunmuştur.

Dulohupa Geleneksel Evi, Gorontalo toplumunun felsefi değerlerini somutlaştırır:

1. Birliktelik ve Müzakere: "Dulohupa" ismi, toplumsal işbirliği ve kolektif karar alma ruhunu yansıtmaktadır.

2. Doğayla Uyum: Çevre dostu yapı, topluluğun doğal çevreye duyduğu saygıyı vurguluyor.

3. Eşitlik: Çift merdivenler, müzakerelere katılan tüm topluluk üyelerine duyulan saygıyı sembolize eder.

4. Kültürel Kimlik: Ev, Gorontalo halkının yerel bilgeliğini ve geleneksel değerlerini yansıtmaktadır.

Dulohupa Geleneksel Evinin günlük yaşamdaki işlevleri arasında geleneksel dost veya akraba görüşmeleri, topluluk toplantıları, düğün törenleri ve anlaşmazlık çözümü yer almaktadır. Bu evler bir yandan Topluluk liderlerinin veya geleneksel şeflerin toplumsal sorunları görüşmek üzere bir araya geldiği mekânlardır, korunmaya devam edilen Gorontalo kültürünün bir sembolüdür, ayrıca kültürel değerlerini genç nesillere tanıtmak amacıyla bir eğitim merkezi olarak da kullanılmaktadır. Bu halk evlerinin eğitim ve kültür görevi olduğu gibi folklor ve turizm görevi de vardır. Dulohupa Evi, Gorontaloda hem yerli hem de yabancı ziyaretçileri kendine çeken kültürel bir turizm simgesidir.

Dulohupa Geleneksel Evine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Taman Molosipat W
- Museum Provinsi Gorontalo
- Lapangan Taruna Remaja
- Monumen Nani Wartabone
- Monumen Tugu Langga
- Wisata Gunung Layang
- Bukit Layang
- Perintis Lake
- Benteng Ulanta
- Menara Center Point
- Citimall Gorontalo

- Masjid Agung Baiturrahim Gorontalo

Dulohupa Geleneksel Evine Yakın Mesafede Yer Alan Konaklama Tesisleri:

- Aston Gorontalo Hotel & Convention Center
- Grand City Hotel
- Hotel Amaris Gorontalo
- Millinov Boutique Hotel Gorontalo
- Hotel Santorini
- Hotel imperial
- Hotel Liberty
- Hotel Varia
- Gorontalo Inn Hotel

Fotoğraf 73: Portekiz Sömürge Döneminin Tarihi Tanıklarından Biri Olan Otanaha Kalesi

Kaynak: <https://www.indonesia-tourism.com/blog/otanaha-fortress-gorontalo-historical-heritage/>

11.8. Otanaha Kalesi

Gorontalo'ya yapılan bir ziyaret, şehirdeki Portekiz varlığına tanıklık eden tarihi bir yer olan Otanaha Kalesini görmeden tamamlanmış sayılmaz. Yüksek bir Tepenin üzerinde yer alan kaleye ulaşmak için 348 basamak tırmanmak gerekiyor. Yol boyunca, mola verip temiz havanın tadını çıkarabileceğiniz dört dinlenme noktası bulunuyor. Zirvede ise Limboto Gölünün güzel ve sakin manzarası sizi bekliyor. Otanaha Kalesi, Gorontalo şehrinin Batı Kota Bölgesi, Dembe Köyünde yer almaktadır. Ana kale Otanahanın yanı sıra, yakın mesafede iki kale daha bulunmaktadır: Otahiya ve Ulupahu. Her üçü de Gorontaloda popüler turistik yerler haline gelmiştir.

Nefis manzaralara sahip olan bu üç kale doğrudan Limboto Gölüne bakmaktadırlar. Bu kaleler, Gorontalo halkının Portekizlilere karşı savaşları sırasındaki mücadelesine tanıklık etmektedir. Bu üç tarihi kaleden Otanaha Kalesi en eski olanıdır. Çeşitli kaynaklar 1522 yılında inşa edildiğini söylüyor. Yerel efsanelere göre ise 1585 yılında Limboto Krallığını yöneten Kral Ilatonun oğullarından biri olan Naha tarafından keşfedilmiştir. Üç kalenin de dairesel ve çatısız olduğu biliniyor. Özellikle Otanaha, sekiz rakamına benziyordu. Her kale yaklaşık 20 metre çapındaydı. Bir kale için yeterince büyük değildi, ancak savunma açısından stratejik olarak önemliydi. Duvarlar, gözlem ve nişan alma için mazgallarla kaplıydı. Üç kalenin de 2009 yılında yapısal yenilemelerden geçtiği, ancak orijinal mimarilerinin korunduğu belirtiliyor. XXI. yüzyılda Otanaha Kalesi, Eyaletin en popüler turistik yerlerinden biridir. 1522 yılında Gorontalo Krallığından Kral Ilato ve Portekizli denizciler tarafından bölgenin güvenliğini ve savunmasını güçlendirmek amacıyla inşa edilmiştir. Dembe Tepesinde bulunan bu kale, kum, kalsiyum ve Maleo kuşlarının yumurtalarının karışımından inşa edilmiştir. Kalenin Tepesine ulaşmak için, dört durak noktasına ayrılmış 348 basamak vardır.

Otanaha Kalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Masjid Jami Al Munir Desa Tabumela
- Wisata Pemandian Potanga

- Wisata Pemandian Barakati
- Mooi Lake
- Limboto Lake
- Museum of President Soekarnos Amphibious Aircraft Landing
- Masjid Nurul Ibadah
- Pintu Air Danau Limboto
- Kolam Renang Lihu-Lihu
- Danau Limboto
- RTH Kota Tengah
- Taman Kota Gorontalo

Otanaha Kalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Perumahan Tabumela
- Kost Alfira
- Hotel Palem
- Red Doorz near TVRI Gorontalo
- Hotel Eljie Syariah Gorontalo
- Aston Gorontalo Hotel & Convention Center
- Grand City Hotel
- Hotel Amaris Gorontalo
- Millinov Boutique Hotel Gorontalo
- Hotel Santorini
- Hotel imperial
- Hotel Liberty

- Hotel Sumber Ria
- Hotel Varia
- Gorontalo Inn Hote

11.9. Mooi Gölü Rekreasyon Merkezi

Limboto Gölüne sadece 500 metre mesafede bulunan Mooi Gölü, yerli ve yabancı turistler için cazip bir destinasyondur. Gorontalo İlçesi, Batudaa Yöresi, Huntu Köyünde yer alan Mooi Gölü, giderek daha çok tanınmaya başlayan doğal bir turistik cazibe merkezine dönüşmüştür. Bu hareketli destinasyon, serin ve doğal bir ortamda yüzme alanı, yeme-içme tesisleri ve dinlenme/eğlenme imkanları sunmaktadır. Mooi Gölü Rekreasyon Merkezi, Gorontalo şehir merkezine yaklaşık 13 kilometre uzaklıkta olup, yolculuk karayoluyla yaklaşık 30-35 dakika sürmektedir. Mooi Gölü Rekreasyon Merkezi her gün sabah 10:00dan akşam 19:30a kadar açıktır. Giriş ücreti oldukça uygundur: çocuklar sadece 10.000 Rp, yetişkinler ise 15.000 Rp ödemektedir. Yüzme havuzunun yanı sıra, işletme dinlenmek isteyen ziyaretçiler için 50 000 Rp karşılığında kiralanabilen çardaklar da sunmaktadır. Ayrıca, 7 000 Rpden başlayan fiyatlarla yiyecek ve içecek seçenekleri sunan bir restoran da bulunmaktadır. Geceyi geçirmek veya kamp yapmak isteyenler için gecelik 30 000 Rpden başlayan konaklama imkânları da mevcuttur. Bir başka deyişle, Mooi Gölü Rekreasyon Merkezi, yüzme havuzuna ek olarak, dinlenmek için uygun üç adet çardak, bir kafe, bir restoran, banyo ve dua etmek isteyen ziyaretçiler için bir ibadet odası ile donatılmıştır.

Fotoğraf 74: Mooi Gölü Rekreasyon Merkezinden Muhteşem Bir Kesit

Kaynak: <https://nusantara1.id/2023/12/mooi-lake-destinasi-alam-yang-memikat-di-gorontalo/>

Mooi Gölü Rekreasyon Merkezinin eşsiz ve popüler kılın şey, Gorontalo kırsalının havasını Bali esintileriyle birleştiren “Cafe Batudaa” adlı çok popüler kafeye sahip olmasıdır. Özellikle hafta sonlarında, bayramlarda veya resmi tatillerde Mooi Gölü Rekreasyon Merkezi oldukça hareketli ve kalabalık olmaktadır. Birçok aile ve genç havuza yüzmek, piknik yapmak, arkadaşlarla buluşmak veya sadece dinlenmek için buraya gelmektedir. Ağaçlarla çevrili yeşillikler içindeki doğal ortamı ve nispeten serin havası, Mooi Gölünün başlıca çekicilikleri arasında yer almaktadır. Oldukça kapsamlı olanakları ve uygun fiyatlarıyla bu destinasyon, ziyaretçiler arasında popülerliğini korumaya devam etmektedir. Eyalet merkezi olan Gorontalo kentine yakın mesafede bulunması ve çok çeşitli spor ve turizm aktivitesi sunması Mooi Gölü Rekreasyon Merkezinin en büyük avantajlarıdır.

Mooi Gölü Rekreasyon Merkezine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Kolam Pancing Ikan Bersehatı
- Benteng Otanaha

- Masjid Hidayatullah Desa Bua
- Museum Of President Soekarnos Amphibious Aircraft Landing
- Wisata Pemandian Barakati
- Bukit Dhira Trengginas Spn Polda Gorontalo
- Wisata Jati Lodungga
- Wisata Pemandian Potanga

Mooi Gölü Rekreasyon Merkezine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Aston Gorontalo Hotel & Convention Center
- Red Doorz near TVRI Gorontalo
- Gorontalo Inn Hotel
- New Melati Hotel
- Grand Q Hotel Gorontalo
- Ulu Laiya

Fotoğraf 75: Mooi Gölü Kıyısında Yer Alan Sıra Dışı “Cafe Batudaa”

Kaynak: <https://komparasi.id/2023/12/24/mooi-lake-cafe-hidden-gem-di-batudaa-gorontalo-dengan-view-danau-limboto/>

11.10. Gorontalo Eyalet Müzesi

Gorontalo İl Antik Eserler Müzesi veya diğer adıyla Gorontalo Eyalet Müzesi, Gorontalo ilçe sınırları içindeki Tamalate köyünde yer almaktadır. Gorontalo kentinin hemen doğusunda yer alan Eyalet Müzesi Djalaluddin Havalimanından (33 km) ve Gorontalo Limanından (4,3 km) uzaklıkta yer almaktadır. Endonezya Cumhuriyetinin 2015 tarihli ve 66 numaralı Müzeler Hakkındaki Hükümet Yönetmeliğinin 1. Maddesi uyarınca, tarihsel ve kültürel koleksiyonları koruyan, geliştiren, kullanan ve kamuoyuna ileten bir kurum olarak görev yapmaktadır.

Bu nedenle, bu yönetmeliği uygulamak için, Gorontalo Eyalet Hükümeti, Gorontalo Eyalet Müzesini şu anda yöneten Eğitim ve Kültür Ofisi aracılığıyla, özellikle öğrenciler, akademisyenler, araştırmacılar, bilim insanları ve çeşitli müze gözlemci toplulukları da dâhil olmak üzere çeşitli ilgi gruplarının bilimsel gelişimini destekleyen eğitim hizmetleri açısından toplumun ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadır. Gorontalo Eyalet Müzesi yaklaşık 1 hektarlık bir arazi üzerine inşa edilmiştir.

Fotoğraf 76: Sulawesi Adasının En Yeni Kültür Yapıtlarından Biri Olan
“Gorontalo Eyalet Müzesi”

Kaynak: <https://museum.gorontaloprov.go.id/informasi-museum-1>

Gorontalo Eyalet Müzesinin inşaatı 2010 yılında başlamış ve 2015 yılında tamamlanmıştır. Müzenin öncelikli işlevi ve amacı şöyle özetlenebilir. Gorontalo Eyalet Müzesi, Gorontalo kültürü ve medeniyeti hakkında bilgi merkezi olarak hayata geçirilmesi ve bu sayede hem niceliksel hem de niteliksel olarak ulusal kültürün gelişimine olumlu katkılar sağlayabilecek zeki bireylerin yetiştirilmesini hedeflenmektedir.

Müzenin öncelikli misyonu üç maddede özetlenebilir:

1. Gorontalo kültürü ve medeniyeti hakkında bilgi kaynağı olma işlevini sürekli olarak yerine getirmektedir.
2. Müzelerin, ulusun yaşamını aydınlatmak amacıyla bilgi, teknoloji ve kültür kaynakları olarak işlevini kavramak.
3. Müzeyi kültürel ve eğitici bir eğlence tesisi haline getirmek.

Gorontalo Eyalet Müzesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Masjid Baiturrahman
- Masjid Sultan Amai Hunto
- Monumen Nani Wartabone
- Lapangan Taruna Remaja
- GPIG Sentrum Gorontalo Wilayah I Kota Gorontalo
- Gereja Masehi Advent Hari Ketujuh
- Monumen Tugu Langga
- Nahdlatul Ulama University – Gorontalo
- Menara Center Point
- Perintis Lake
- Khansa Wedding Gallery

Gorontalo Eyalet Müzesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri

- Aston Gorontalo Hotel & Convention Center
- Grand City Hotel
- Grand Q Hotel Gorontalo

- FOX Hotel Gorontalo
- Kost Mitra Barokah
- Pondok Kost Amalia
- Kost Novita
- Hotel Amaris Gorontalo
- Gorontalo Inn Hotel

Fotoğraf 77: Limboto Gölü Kıyısında Yer Alan Bung Karno Amfibi Uçak Müzesi

Kaynak: <https://www.jurnaland.com/2015/02/gorontalo-heritage-rumah-pendaratan.html>

11.11. Bung Karno Amfibi Uçak Müzesi

Sukarno veya Bung Karno (1901 – 1970), 1945 ile 1967 yılları arasında bağımsız Endonezyanın ilk cumhurbaşkanıydı. Hollanda sömürge yönetimine karşı yorulmak bilmeden mücadele etti ve yönetimi ulusun yükselişi, anti-emperyalist hareket ve "yönlendirilmiş demokrasi" ile ilişkilendirildi. Hayatının son yıllarını ev hapsinde geçirdi ve 1978de ulusal kahraman ilan edildi. Bu nedenle Endonezya tarihinde ve ülkenin siyasi geçmişinde Bung Karnonun çok büyük önemi ve işlevi vardır. “Bung Karno Amfibi Uçak Müzesi” veya “Museum of President Soekarnos Amphibious Aircraft Landing”, Gorontalo Bölgesi, Batudaa İlçesi, Iluta Köyünde bulunan

bir kültürel miras alanıdır. Çok küçük bir alana sahip olan 5 x 15 metrelik müze, 1936 yılında Hollanda sömürge döneminde inşa edilmiş bir evi barındırmaktadır. Küçük iki odalı bu şirin beyaz evde Endonezyanın ilk Cumhurbaşkanı olan Bung Karno kısa süreliğine yaşamıştır. Bu nedenle bu ev-müze ona ait birçok eşya bulunmaktadır. Limboto Gölü Kıyısında yer alan müze alanında, Endonezyanın ilk Cumhurbaşkanı olan Bung Karno veya Sukarnonun Gorontalo'ya gelişine dair belgeler ve diğer eski tarihi eserler bulunmaktadır. Serin ve sakin doğal güzelliğiyle öne çıkan Limboto Gölü Kıyısında yer alan müzenin çevresinde dinlenme ve piknik alanları yer almaktadır. Gorontalo şehir merkezine 15 dakikalık sürüş mesafesinde bulunan Bung Karno Amfibi Uçak Müzesi, ziyaret etmeye değer tarihi ve ilginç bir mekândır. Bu müze, Bung Karnonun 1950 yılında bir deniz uçağı kullanarak Limboto Gölüne inişini anmaktadır. Burada Bung Karnonun Gorontalo ziyaretine dair belgeler ve kullandığı Catalina amfibi devriye bombardıman uçağının bir kopyası bulunmaktadır.

Bung Karno Uçak Müzesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Anjungan Perahu
- Danau Limboto
- Embung Hutadaa, Talaga Jaya
- Masjid Al-Ikhlas Tenggela Gorontalo
- Kolam Pancing Ikan Bersehati
- Benteng Otanaha
- Masjid Hidayatullah Desa Bua
- Museum Of President Soekarnos Amphibious Aircraft Landing
- Wisata Pemandian Barakati
- Bukit Dhira Trengginas Spn Polda Gorontalo
- Wisata Jati Lodungga

- Wisata Pemandian Potanga

Bung Karno Uçak Müzesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Kost Alfira
- Bele Li Nita
- Residence Al-Wahhab
- Aston Gorontalo Hotel & Convention Center
- Red Doorz near TVRI Gorontalo
- Gorontalo Inn Hotel
- New Melati Hotel
- Grand Q Hotel Gorontalo
- Ulu Laiya

11.12. Torosiaje Deniz Köyü

Tomini Körfezinin kuzey kıyılarında ve Gorontalo Eyaletinin güneybatısında bulunan Torosiaje Deniz Köyü, Pohuwatu ilçesinin Popayato yöresinde yer almaktadır. Trans Sulawesi otobanı ile Gorontalo şehrinden uzaklığı yaklaşık 270 kmdir. Popayato kasabasına varışın ardından, Torosiaje'ye tekne yolculuğu yapılır; burası denizin üzerinde veya sahilden yaklaşık 600 metre uzaklıktadır. Tekneyle on beş dakikalık bir yolculuğun ardından, Bajo halkına ait, su üzerinde 2 ila 3 metre yüksekliğe ulaşan kazıklar üzerine inşa edilmiş evler turistleri karşılamaktadır. Bajo köyündeki tüm evlerin sade ve basit olup, ayrıca “U” şeklinde süslemeleri dikkat çekicidir. Tomini Körfezine bakan Torosiaje, Gorontalo Eyaletinin en popüler ve en sıra dışı turistik köydür ve gelen herkese açıktır. Aslında burası deniz çingenelerin yaşadığı otantik ve turistik bir köydür. Maceraperestler için evde konaklama seçeneği de mevcut. Deniz Göçebelere veya Deniz Çingeneleri olarak bilinen Bajo halkı, yüzyıllardır bu bölgede yaşayan göçebe denizcilerdir. Bu göçebe topluluk geleneksel olarak su üzerinde, kazıklar üzerine kurulmuş evlerde

yaşayan balıkçılar ve inci tüccarlardan oluşmaktadır. Bajo halkı her zaman uçsuz bucaksız okyanusu hayatın ana terası olarak kabul eder. Torosiajenin ortasındaki köy meydanına ulaşmak için her tekne, evler arasındaki ara sokaklardan geçerek üzerinde "Bajoya Hoş Geldiniz" yazılı küçük bir levha bulunan köprünün altından geçmektedir.

Fotoğraf 78: Tomini Körfezinin Kuzey Kıyılarında Yer Alan Ünlü Torosiaje Deniz Köyü

Kaynak: <https://www.iwarebatik.org/torosiaje-coastal-village/>

Torosiaje köyü sakinlerinin çoğu balıkçıdır ve bu turistik köy yaklaşık 500 aileden oluşmaktadır. Diğer köyler gibi, Torosiajenin de bir Köy Başkanı tarafından yönetilen bir yönetim mekanizması vardır. Köy yönetiminin yanı sıra, Bajo halkı tarafından saygı duyulan geleneksel gruplar adı verilen köy kurumları da bulunmaktadır. Ayrıca Bajo halkına özgü karşılama törenleri, tekne yakma törenleri vb. gibi benzersiz geleneksel tören ve adetler da hala

yaşatılmaktadırlar. Özetle, Bajo halkı eşsiz bir dile, geleneksel yemeklere ve benzersiz tören ve ritüellere sahip. Torosiaje topluluğu, tüm ziyaretçileri ağırlayan misafirperver bir topluluktur. Bajo halkına göre okyanus, "hayatın ana terasıdır" ve bu düşünce biçimi bu deniz üstü köyünde tamamen somutlaşmıştır. Bu tarihi köy, Bajo topluluğun gelenekleri ve kültürel özellikleriyle meraklı ziyaretçilere unutulmaz bir ekoturizm deneyimi sunmaktadır. Ayrıca, mangrov ormanlarının korunması ve kıyı yaban hayatıyla ilgilenenler için de ilgi çekici bir doğa destinasyonudur.

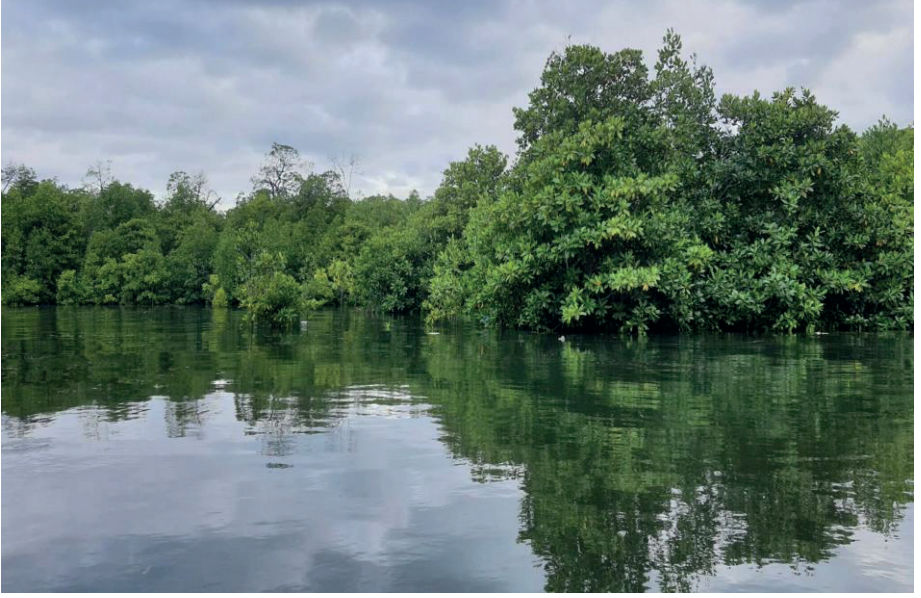
Torosiajeye Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Bonggilo Dahaga
- Pautu Trikora Popayato
- Sungai Tanah Merah
- Dermaga Perahu Desa Torosiaje
- GPIG Bethel Londoun
- Ema Emi Resort
- Molosipat Beach
- Masjid Jami At-Taqwa
- Kedai Toppi
- Lito Pajongge Kiki
- Lito Pasigiogo

Torosiajeye Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Home Stay Torosiaje
- Penginapan Kampung Orang Laut Torosiaje
- Hotel Isabela Popayato
- Hotel Sarah Popayato
- Rumah Singga APK

Fotoğraf 79: Torosiaje Köyü Çevresi Geniş ve İyi Korunmuş Mangrov Ekosistemine Sahiptir

Kaynak: <https://burung.org/en/mangrove-forest-in-torosiaje-village-from-spiritual-connection-to-conservation-efforts/>

11.13. Nani Wartabone Anıtı

Gorontalo, Endonezyanın bağımsızlığını ilan eden ilk Eyalettir. 23 Ocak 1942de saat 10.00da (GMT +9), Nani Wartabone, Gorontalo postanesinin önünde ulusal bağımsızlığı ilan eden bayrak törenine önderlik etmiş ve aşağıdaki konuşmayı yapmıştır:

“Bugün, 23 Ocak 1942de, biz Endonezyalılar tüm uluslardan bağımsızlığımızı ilan ediyoruz. Bu bizim bayrağımız, Kırmızı ve Beyaz. Milli marşımız Indonesia Raya. Hollanda hükümeti, ulusal hükümetle değiştirildi. Lütfen durumu güvenli ve düzenli tutun.”

Bildiri Japonlar tarafından geçersiz kılınmış ve II. Dünya Savaşının sonuna kadar hapsedilmiş olmasına rağmen, Endonezya hükümeti ona

Endonezya Ulusal Kahramanı unvanını vererek en yüksek seviyedeki nişanı takdim etmiştir.

Fotoğraf 80: Gorontalo Halkının Vatanseverlik ve Milliyetçilik Sembolü:
Nani Wartabone Anıtı

Kaynak: <https://kumparan.com/banthayoid/melihat-monumen-patung-nani-wartabone-di-gorontalo-1rlGuX6ZgVP>

Gorontalo kent merkezinde ve Lapangan Taruna Remaja parkı sınırları içinde yer alan Nani Wartabone Anıtı Gorontalo Eyaletinin en önemli tarihi simgelerinden biridir. Nani Wartabone Anıtı, sadece sıradan bir anıt olmaktan öte, Gorontalo halkının ve Endonezya ulusunun bağımsızlık mücadelesindeki savaşı ruhunun da bir hatırlatıcısıdır. Nani Wartabone Anıtı, Gorontalo kentinin beşinci Belediye Başkanı olan Dr. Ahmad Nadjamudin'in görev yaptığı dönemde, 1987 yılında inşa edilmiştir. Anıt bugün Gorontalo Valilik binasının hemen önünde yer almaktadır.

Nani Wartabone, Gorontalonun yerlisi olup, özellikle Hollanda sömürgeciliğine karşı vatansever harekette ulus ve devlet için milliyetçi bir

savaşçı olarak kendini adanmıştır. Nani Wartabone önderliğindeki vatansever hareket, mücadele taktikleri ve stratejileri kullanarak işgalci Hollandalıları Gorontalodan kovmayı başarmıştır. Gorontalo vatanseverlerinin mücadelesi, 23 Ocak 1942de Endonezyanın Gorontalodan bağımsızlığını ilan eden ve Hollanda sömürgeciliğinden kurtulan tek bölge olmasıyla doruk noktasına ulaşmıştır. Bir başka anlatımla, Nani Wartabone, Sukarnonun 17 Ağustos 1945te Endonezya Bağımsızlık Bildirgesini okumasından üç yıl önce, 23 Ocak 1942de Endonezya Bağımsızlığını başarıyla ilan etmesiyle tanınan ulusal bir kahramandır.

Nani Wartabone anıtı, vatansever, özgürlükçü ve kahraman kişilere saygı göstermek amacıyla inşa edilmiştir ve 23 Ocak 1942de yaşanan kahramanlık olayını Gorontalo halkı için tarihi bir hatırlatma anıtı olarak inşa edilmiştir. Bu görkemli anıt, bağımsızlık mücadelenin sonuçlarının günümüz nesillerinin ruhunda yaşamaya devam etmesi ve Endonezyayı daha iyi bir yer haline getirmesini amaçlamaktadır. Gorontalodaki Nani Wartabone Anıtı, halkın Hollanda sömürgecilğe karşı mücadelesinin bir sembolüdür. Nani Wartabonenin kahramanlığını anmak için inşa edilen bu anıt, genç nesle milliyetçiliğin önemini hatırlatıyor. Şehir merkezinde bulunan anıt, tarihi daha derinlemesine anlamak isteyen turistler ve yerel halk tarafından sık sık ziyaret ediliyor.

Nani Wartabone Anıtına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Wisata Gunung Layang
- Bukit Layang
- Masjid Sultan Amai Hunto
- Masjid Baiturrahman
- Lapangan Taruna Remaja
- GPIG Sentrum Gorontalo Wilayah I Kota Gorontalo
- Gereja Masehi Advent Hari Ketujuh

- Monumen Tugu Langga
- Menara Center Point
- Perintis Lake
- Khansa Wedding Gallery
- Tangga 2000 Park
- Wisata Pemandian Potanga
- Benteng Otanaha
- Benteng Ulanta

Nani Wartabone Anıtına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Grand Q Hotel Gorontalo
- FOX Hotel Gorontalo
- Hotel Amaris Gorontalo
- Gorontalo Inn Hotel
- Aston Gorontalo Hotel & Convention Center
- Grand City Hotel
- Hotel Imperial
- Yulia Hotel Managed by HIG
- Hotel Liberty
- Hotel Sumber Ria
- Hotel Varia

11.14. Ulanta Kalesi

Adından da anlaşılacağı gibi, Ulanta Kalesi (Benteng Ulanta) Bone Bolngo İlçesinin Ulanta Köyünde yer almaktadır. Gorontalo kentinin hemen doğusunda Suwawa yöresinde yer alan bu yapay kale, yüksekliği fazla olmayan bir Tepede yer almaktadır, bu nedenle ziyaretçilerin konuma ulaşmak için yürüyüş yapmaları gerekmektedir. Bu yorucu olmayacaktır, çünkü herkes gezi sırasında manzarayı seyrederek veya yakındaki panoramaları izleyerek

yolculuğun tadını çıkarabilir. Kaleye vardıklarında, görkemli binayı hemen görebilirler. Orta büyüklükte olan yapı, sömürge mimarisini temsil etmekte ve Avrupadaki tarihi kalelerini çağrıştırmaktadır. Giriş kısmında, dinlenmek için birkaç kulübe de mevcut, etrafta küçük satıcı dükkanları da faaliyet göstermektedir. Daha sonra, turistlerin ana binaya ulaşmak için kemerli kapılardan geçmeleri gerekmektedir. Kapılarda Fotoğrafğraf çekmek tavsiye edilir. Ulanta kalesi (Benteng Ulanta) tarihi bir yapı değil, Ulanta Tepesinde planlı olarak tasarlanmış yapay bir turistik mekândır. Ulanta Kalesi, 2017 yılında Bone Bolango İlçesi hükümeti tarafından yeni bir turistik mekân olması amacıyla inşa edilmiştir, daha sonra da 28 Aralık 2019 tarihinde Endonezya Temsilciler Meclisi Başkan Yardımcısı Rahmad Gobel tarafından resmen açılmıştır. Bu kalenin bir köprüyle birbirine bağlanan iki kulesi vardır. Bu kulelerin Tepesinden ziyaretçiler yeşil doğal manzarayı seyredebilirler ve çarpıcı Fotoğrafğraflar çekebilirler.

Yerel halk Ulanta kalesini hafta sonları ve tatil günlerinde daha yoğun olarak ziyaret etmektedir. Hatta düzenli olarak ailece eğlenmek veya piknik yapmak için buraya gelenler de var. Bir diğer amaç ise arkadaşlarıyla veya aileleriyle unutulmaz bir tatil geçirmektir. Ulanta Kalesini benzersiz kılan şeylerden biri de kesinlikle güzel manzaralı bir yerde yer alması ve manzaralı Fotoğraflara ilham vermesidir. Bu sayede ziyaretçiler, bölgedeki çiftlikler, kıvrımlı dereler, pirinç tarlaları ve bereketli ovalar gibi güzel kırsal manzaraların tadını çıkarabilirler. Mimari açıdan ise Benteng Ulanta, Avrupadaki gerçek tarihi kalelere çok benzemektedir. Günümüzde kale, gençlerin takılmak ve Fotoğrafğraf çekmek için en sevdiği turistik mekânlardan biri haline gelmiştir. Genellikle kaleye gelmek için en iyi zaman akşam veya alacakaranlıktır. Amaç, o bölgeden muhteşem gün batımını izlemektir.

Fotoğraf 81: Bone Bolngo İlçesinde Yer Alan Ünlü Ulanta Kalesi (Benteng Ulanta)

Kaynak: <https://gorontalo.antaranews.com/berita/137696/wisata-benteng-ulantha-bone-bolango-ramai-di-akhir-libur-panjang>

Ulanta Kalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Wisata Pemandian Air Panas Lombongo
- Lombongo Waterfall
- Masjid Hayatul Karim
- Wisata Alam Buntho Alale
- Puncak Kelapa Dua

- Agrowisata Mekar Jaya Farm
- Taman Taqwa
- Menara Center Point
- Perintis Lake
- RTH Suwawa
- Khansa Wedding Gallery
- Wisata Alam Bukit Peyapata
- Camping Ground Pinus Butu
- Malioboro KW
- Telaga Park
- Tiara Water Park

Ulanta Kalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Kost Putri Estetika
- Kost Wisma Antieq
- Pondok Tivera 1
- Kos Mawar Putri
- Swift Kos
- Kost Rezky
- Gilvers Kost
- Antariksa Kost

11.15. Orange Kalesi

Kuzey Gorontalo İlçesinin Kwandang kasabasının hemen kuzeyinde yer alan Orange Kalesi (Benteng Orange), bölgenin zengin tarihi dokusuna tanıklık eden tarihi bir yapıdır. Kwandang yöresi Dambalo Köyündeki Arang Tepesinin üzerinde yer alan Turuncu Kalenin 16. yüzyılda Portekizliler tarafından inşa edilmiştir. Askeri amaçlarla kurulan kalenin bazı kaynaklara göre 1630 yılında tamamlandığı iddia edilmektedir. 18. yüzyılda Orange Kalesi yeni sömürgeciler olan Hollandalılar tarafından onarılmıştır. Başlangıçta Gorontalo halkı bu kaleye Benteng Lalunga adını vermişti. Ancak Snouck Orange'nin hükümdarlığı sırasında kalenin adı Fort Orange olarak değiştirildi ve bu isim günümüze kadar korunmuştur. Bu ilginç turistik merkez, Gorontalo şehrine yaklaşık 61 kilometre veya Kwandang şehir merkezine 2 kilometre uzaklıktadır.

Gorontalo bölgesini kontrol altına alma ve özellikle Kwandangın kuzey Kıyısında Filipinlerden gelen düşman saldırılarına (korsanlara) karşı savunma arzusuyla hareket eden Portekizliler, Kwandangın kuzey Kıyısında bir savunma kalesi inşa etme çabalarına giriştiler. Bu kale, Portekizliler tarafından MS 1630 yılında inşa edilmiştir. Bu kalenin yapımında kullanılan malzemeler arasında mercan, Dağ taşı, kum ve kirecin yanı sıra, o zamanlar çimento henüz bulunmadığı için sagu palmyesi yapraklarından elde edilen reçine de vardı. Buna rağmen kale oldukça sağlamdı. 17. yüzyılın başlarında Hollandalıların Gorontaloya gelmesi, ticaret rekabeti ve baharat üretim bölgelerinden birinde yaşanan güç mücadelesi nedeniyle Portekizlilerin geri püskürtülmesine ve Gorontaloyu terk etmek zorunda kalmasına yol açtı. 18. yüzyılda bu kale, Hollandalılar tarafından Tepeye gözetleme ve atış merkezi olarak kullanılmak üzere küçük bir bina eklenerek ve bir top yerleştirilerek onarıldı.

Fotoğraf 82: Portekiz Sömürge Döneminin Tarihi Mirası: Orange Kalesi
(Benteng Orange)

Kaynak: <https://kumparan.com/banthayoid/menyelisik-situs-sejarah-benteng-oranye-1r4RFKCQqzM>

Orange Kalesine yaklaşıırken, devasa duvarlar ve iyi korunmuş yapılar hayranlık ve merak uyandırarak sizi geçmişinin öykülerine daha derinlemesine dalmaya davet etmektedir. Kaleden görünen panoramik manzaralar, Fotoğrafıgraflar için çarpıcı bir arka plan sunarak Gorontalonun güzelliğini yakalamak isteyen turistler için popüler bir yer oluşturmaktadır. İçeride, ziyaretçiler kalenin çeşitli bölümlerini keşfedebilir ve her bölüm, tarihinin ve işlevinin farklı yönlerini ortaya koyabilir. Bilgilendirici sergiler, kalenin yerel çatışmalardaki rolü ve Endonezyanın sömürge geçmişinin daha geniş anlatısındaki önemi hakkında bağlam sağlar. Bu yer sadece tarihi bir ilgi alanı değil; aynı zamanda huzurlu bir inziva yeri olarak da hizmet veriyor ve burada sakin çevrenin tadını çıkarabilirsiniz. Kaleyi çevreleyen yemyeşil bitki örtüsü, cazibesini artırarak, keyifli bir yürüyüş veya sakin bir tefekkür anı için mükemmel bir yer haline getiriyor. Benteng Orangeı ziyaret ederken, deneyiminizi büyüleyici hikâyeler ve bilgilerle zenginleştirebilecek bilgili yerel rehberlerden mutlaka yararlanın. Kale aynı zamanda diğer gezginlerle

bağlantı kurmak için de harika bir yer olup, bölgede canlı bir kültür merkezi konumundadır. İster tarih meraklısı olun ister sadece güzel bir gün geçirmek istiyor olun, Benteng Orange unutulmaz bir deneyim vaat ediyor.

Orange Kalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Pantai Gudang Arang
- Gereja Karmel Kwandang
- Penginpan Mega Mulya Emil
- Masjid Agung Baiturrahim
- Kampung Sawah Lami
- Wisata Taman Mangrove
- Pantai Logpon
- Ponelo Kepulauan
- Pantai Lito Mohinggito
- Gereja Katolik Stasi Santa Maria Bintang Kejora
- Embung Mootinelo

Orange Kalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Hotel Bidadari
- Hotel Puncak Panorama
- Villa Keizha
- Penginapan Satudua
- Kos Kosan Marwah
- Guest House Ppn Kwandang
- Titania Kost
- Kost Ar-Rozzaq
- Penginapan Dwı Putra
- Rumah Valdo Manitik
- Kos Kia

11.16. Limboto Kültür Parkı

Gorontalo Eyalet Valisi Prof. Nelson Pomalingoya göre, Limboto Kültür Parkının inşası, Limboto Kulesine sahip olan bu kent inşasının 3 temel direğinden birini temsil etmektedir. Eyalet valisine göre, Gorontalo kenti üç temel değer üzerine kuruludur: bilgi, din ve kültür; bunların üçü de medeniyetin bir parçasıdır. “Medine Verandası Şehri” olarak bilinen Gorontalo, İslam hukukuna ve Allahın Kitabına dayalı bir felsefeye sahiptir. Bu nedenle bu bölgenin çok sayıda dini turizm destinasyonuna sahip olması şaşırtıcı değildir. Gorontalo’yu ziyaret ederken popüler yerlerden biri de, Gorontalo Bölgesinin merkezinde, Trans Limboto karayolu üzerinde bulunan Limboto Kültür Parkıdır. Park, gezinti yapmak için keyifli bir yerdir ve genellikle öğleden sonraları kalabalık olur. Ön tarafta çeşitli yiyecekler satan birçok seyyar satıcı bulunmaktadır. Ziyaretçiler atıştırmalık aldıktan sonra parkta veya Pakaya Kulesi çevresinde oturabilirler. Birçok ziyaretçi kapının önünde veya Kuran heykelinin önünde Fotoğrafğraf çekmektedir.

Fotoğraf 83: Limboto Kültür Parkının Ana Giriş Kapısı

Kaynak: <https://travelspromo.com/htm-wisata/menara-keagungan-limboto-gorontalo/>

Limboto Kültür Parkını yaklaşık 2 hektarlık bir alana sahiptir, Gorontalo Kaymakamlık Ofisinin  n nden Limbotodaki Baiturahman Camisine kadar uzanmaktadır. Limboto Kültür Parkı, yeşil açık alan, oyun alanı, ücretsiz internet erişimi (Wi-Fi),  e me ve kültürel gösteriler için bir sahne de dâhil olmak üzere çeşitli olanaklarla donatılmıştır. Burası hem bir eğlence, dinlenme ve rekreasyon alanı hem de insanların bulu up konuştukları bir mekandır. Limboto Kültür Parkını ziyaret edenler, sadece temiz havanın tadını çıkarmakla kalmaz, aynı zamanda Instagramda paylaşmaya çok uygun birçok selfie çekme noktası da bulurlar. Limboto kültür parkında selfie çekmek için şiddetle tavsiye edilen binalardan biri, park girişinde yer almaktadır. Park alanının ana girişinde, K beyi anımsatan kalın, siyah bir kapı bulunmaktadır. Kapının önünde ise Kuran-ı Kerim şeklinde bir heykel yer almaktadır. Parkın içinde geleneksel bir Gorontalo evi de bulunmaktadır. Kültür Parkında otopark ücretsiz, giriş ücretsiz ve özellikle parkın içinde geleneksel evler bulunduğu için muhteşem manzaraların tadını çıkarabilirsiniz. Üstelik bu turistik mekan, ailece dinlenmek için oturma alanlarıyla da donatılmış. Ayrıca bu konum, nefes kesen doğal manzaralar da sunuyor.

Limboto Kültür Parkına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Gorontalo University
- Pentadio Resort
- Bendungan Batumerah Biyonga
- Bukit Proja
- Tugu Ketupat Yosonegoro
- Bukit Raga
- Universitas Muhammadiyah Gorontalo
- Pondok Pesantren Al Islam Gorontalo
- Masjid Al-Mujahidin
- Bukit Goresan Timuato
- Great Mosque Baiturrahman Limboto
- Universitas Muhammadiyah Gorontalo

- Twins Garden Park
- Sport Center Limboto
- Limboto Lake
- Taman Menara Limboto

Limboto Kültür Parkına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Milana Hotel
- Hotel Elisabeth Gorontalo
- Kost Triple 9 Limboto
- Kost Pondok Indah
- Kost Kenari Limboto

11.17. Puncak Meranti Kaplıcaları

Puncak Meranti, Gorontalo Eyaletinin Bone Bolango ilçesindeki Meranti köyünde yer almaktadır. Eyaletin en popüler rekreasyon merkezlerinin başında yer alır bu nedenle Bone Bolango ilçesinin en çok ilgi gören turistik destinasyonlardan biridir. Sadece yerli turistler değil, bölge dışından ve hatta yurt dışından gelen turistler de burayı ziyaret etmektedirler. Puncak Merantinin en büyük cazibe merkezi, suyuna klor gibi kimyasallar eklenmeden doğrudan Dağ kaynaklarından gelen yüzme havuzlarıdır. 2011 yılında kurulan ve 2012 yılında faaliyetlerine başlayan Puncak Meranti, kademeli olarak gelişerek bugünkü haline ulaşmıştır. Puncak Meranti, ziyaretçilerine çeşitli olanaklar sunmaktadır. Yaş gruplarına ve farklı derinliklere göre ayrılmış dört yüzme havuzu bulunmaktadır. Burası özellikle hafta sonları, gençlerin yoğun ilgisiyle çok kalabalık oluyor; ancak birçok aile de birlikte vakit geçirmek için buraya geliyor. Gorontalo şehir merkezine sadece 6 kilometre uzaklıkta ve yaklaşık 30 dakikalık bir yolculuk mesafesinde bulunan Puncak Meranti, Gorontalonun doğal güzellikleri arasında ferahlatıcı kısa bir kaçamak için mükemmel bir seçimdir. Buranın en büyük çekicilikleri, bozulmamış doğal güzelliği, şifalı suları ve serin havasıdır.

Bone Bolango ilçesinin merkezine sadece yaklaşık 5 kilometre uzaklıkta bulunan Puncak Merantiye hem iki tekerlekli hem de dört tekerlekli araçlarla kolayca ulaşılabilir. Stratejik kolay ulaşılabilir konumu, nefes kesen doğal güzellikleri bu turistik mekânı çeşitli gruplar arasında giderek daha popüler hale getirmiştir. Ziyaretçiler Puncak Meranti Kaplıcaları vardıklarında, büyüleyici bir açık doğal atmosferle karşılanırlar. Çeşitli kuş türlerinin cıvıltıları doğal bir izlenim yaratırken, berrak havuz suyu da gelen her turiste ferahlatıcı bir deneyim sunuyor. Ziyaretçiler, kişi başı sadece 10000 IDR giriş bileti ödeyerek mevcut tüm olanaklardan yararlanabilirler. Bu turistik mekân, erkekler, kadınlar ve çocuklar için ayrı ayrı olmak üzere toplam dört yüzme havuzu sunmaktadır. İyi yönetilen tesisler, Puncak Merantiyi ailece dinlenmek için konforlu bir yer haline getirmektedir. Puncak Meranti sadece bir yüzme havuzu sunmakla kalmıyor; Gorontalo'da eşsiz bir mutfak deneyimi de sunuyor. Tesis çevresinde ziyaretçiler, muzdan yapılan bir yemek olan “ilabulo” ve mısırdan yapılan bir yemek olan “binte biluhuta” veya “milu siram” gibi çeşitli yerel yemeklerin tadını çıkarabilirler. Puncak Meranti tesislerine en yakın konaklama yerini “Langge Hills Resort” oluşturmaktadır.

Fotoğraf 84: Puncak Meranti Havuzlarından Bir Manzara

Kaynak: <https://hargo.co.id/berita/pemandian-puncak-meranti-objek-wisata-alam-di-bone-bolango-yang-sejuk-dan-asri/>

Puncak Meranti ye Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Milango Lo Jini
- Jembatan Cinta Bone
- Objek Wisata Air Toino Desa Talulobutu
- Tugu Bundaran Gobel
- Warkop Citra Mandiri
- Bukit Bumi Cerah
- Puncak Tilemba Dunggala City
- Rumah Alam Dunggala
- Wisata Bukit Arang Gorontalo
- Air Terjun Malahu
- Puncak Lestari

Puncak Meranti ye Yakın Mesafede Yer Alan Konaklama Tesisleri:

- Langge Hills Resort
- Said & Alif Homes
- A³ Home
- Bele li Eraku
- Belledaa Li Bapu Kuni
- Lumbung Uti Asmoro
- Rumah Nova Moha

11.18. Tri Rukun Turizm Köyü

Tri Rukun, Endonezyanın Gorontalo Eyaletindeki Boalemo ilçesi Wonosari Yöresinde yer alan çok kültürlü ve çok inançlı bir köydür. Tri Rukun sakinlerinin çoğunluğu çiftçi küçük bir bölümü ise memurdur. Köy halkının büyük bir bölümü 1980li yıllarda Bali Adası, Minahasa ve Gorontalo kentinden gelen göçmenlerdir. Tri Rukun köyü ve yakın çevresinde

Müslümanlara, Hristiyanlara ve Hindulara ait olan birçok ibadethane, tapınak ve inanç merkezi yer almaktadır. “Pura Dalem Dwi Dharma Trirukun”, “Pura Ulun Suwi Dwi Dharma”, “Pura Agung Mandala Giri”, “Pura Dadya Pasek Gelgel”, “Pura Maha Gotra Tirta Harum”, “Pure Dalem Tampuagan”, “Pura Puncak Sari Demulih” ve “Pura Prajapati”, Tri Rukun köyü ve yakın çevresinde yer alan başlıca Hint tapınaklarıdır. Tri Rukun köyünde Müslümanların en önemli inanç merkezi “Masjid Desa Tri Rukun” oysa Hristiyanların en önemli inanç merkezi de “Gereja Des Tri Rukun” kilisesidir. Bir başka deyişle bu çok kimlikli ve çok kültürlü köyde kiliseler, camiler ve Hindu tapınakları da yan yanadır, farklı dinden ve farklı etnik kökenden olan ailelerin evleri de yan yanadır. Köyün bu kültürel çeşitliliği ve inanç hoşgörüsü yabancı turistlerin dikkatini çektiği için her yıl çok sayıda gezgin ve meraklı turist bu köyü ziyaret etmektedir. Köy sınırları içinde çok sayıda dinsel turizm merkezi yer aldığı için Tri Rukun bölgenin en önemli Dini Turizm Köyü olarak ünlenmiştir. Fakat köyde bar, restoran, otel gibi turistik tesislerin yer almaması büyük bir dezavantaj oluşturmaktadır.

Bali Adasının otantik kültürünü ve mistik Hindu havasını Gorontalo Eyaletinde yaşamak isteyenler mutlaka Tri Rukun Köyünü ziyaret etmelidirler. Tri Rukun Köyü, İslam, Hinduizm ve Hristiyanlık olmak üzere üç dine mensup ailelerin yaşadığı bir yerleşim yeridir. Başlangıçta Tri Rukun Köyü, Dusun Damai ve Bongo Dua köyleri olarak adlandırılan küçük bir yerleşim yeri idi. Bölgenin genişlemesi, Gorontalo Eyaletinin kurulması, Boalemo İlçesinin oluşturulması ve Wonosari Bölgesinin kurulmasıyla birlikte, 2003 yılında Bongo Dua Köyü üç ayrı köye ayrıldı: Bongo Dua Köyü, Tri Rukun Köyü ve Raharja Köyü. 2003 yılında, Damai köyü yetkilileri, dini liderler, geleneksel liderler ve topluluk liderleri, köyün genişlemesini görüşmek üzere bir toplantı düzenledi. Bir köy kurmak için elbette bir köy ismine ihtiyaç duyulur, bu nedenle köyün isimlendirilmesi yerel sakinlerin kökenlerine göre gözden geçirildi. Yukarıda açıklandığı gibi, Tri Rukun köyü üç etnik grubu, üç kabileyi ve üç dini içerir. Toplantı sonucunda, “Üç Dinsel Uyum” anlamına gelen Tri Rukun köy adı belirlendi. Köyün adı, “tri” ve “rukun” olmak üzere iki kelimeden türetilmiştir. “Tri” üç anlamına gelirken, “rukun” köy içindeki kültürel uyumu temsil eder. Tri Rukun Köyü,

sakinlerinin farklı dinsel ve etnik kökenlerden gelmeleri nedeniyle çeşitli gelenek ve göreneklere sahiptirler. Köyde üç farklı din (İslam, Hinduizm ve Hristiyanlık) bulunmasına rağmen, oldukça barışçıl ve uyumlu bir ortam yaşatılmaktadır.

Fotoğraf 85: Tri Rukun Köyünde Yer Alan
Bir Hindu Tapınağı ve Mutlu Turistler

Kaynak: https://gorontalo.jadesta.com/desa/tri_rukun

Tri Rukun Köyünün nüfusu üç etnik gruptan oluşmaktadır: Balili, Gorontalo ve Minahasan etnik grupları. Nüfusun büyük çoğunluğunu 885 kişiyle göçmen Balililer oluştururken, 85 kişiyle Gorontalolular ve 43 kişiyle Minahasalılar takip ediyor. Bu üç etnik grup, şu anda Tri Rukun Köyünde ikamet eden göçmenlerdir. Gorontalodaki çeşitli etnik gruplar arasında, yerel Gorontalo topluluğuyla birlikte yaşayan Balililer de bulunmaktadır. Tri Rukun Köyü sakinleri, nesiller boyunca birbirlerine yardım etmek için aktarılan bir gelenek olan gotong royong (karşılıklı işbirliği) sistemini hala uygulamaktadırlar. Din ve etnik köken farklılıklarına rağmen, birbirlerine

saygı duyarlar ve birbirlerini onurlandırır. Bunlar Tri Rukun Köyünün özellikleri ve gelenekleridir. Bu yoksul köyde, kültürel hoşgörü, dinsel saygı, yardımlaşma ve evrensel barış Endonezyanın diğer bölgelerine ve diğer köylerine örnek olacak kadar gelişmiştir.

Tri Rukun köyü, bölgenin en ünlü turistik merkezlerine örnek olan, “Pura Dalem Dwi Dharma Trirukun”, “Pura Ulun Suwi Dwi Dharma”, “Pura Agung Mandala Giri”, Hindu tapınaklarına ev sahipliği yapmaktadır. Bu turistik köyde turistlerden giriş ücreti alınmamakta, bunun yerine inanç merkezlerine sadaka veya yoksul ailelere gönüllü yardım kabul edilmektedir. Ziyaretçiler ayrıca Tri Rukun köyü doğal tazeliğin ve bozulmamış doğal güzelliğin tadını çıkaracaklardır. Cuma günleri ve bayram tatillerinde, Tri Rukun köyü, yerli ve yabancı turistlerle dolup taşmaktadır. Ziyaretçiler genellikle barış ve hoşgörü havasında yaşamlarını sürdüren Hinduizm, İslam ve Hristiyanlık olmak üzere üç din arasındaki uyumu gözlemlemek için bu köyü ziyaret ederler. Ayrıca, her ziyaretçi Tri Rukun köyünde bulunan kültürel çeşitliliğin ve görkemli inanç merkezlerinin güzelliğinin tadını çıkarabilir. Turistler ayrıca bu dini turizm köyünün yerel halkı ile sohbet edebilir, etraftaki doğal güzellikleri keşfedebilirler. Bu turistik köy, konaklama yerleri, turistik mekanlar, kültürel eğitim, dini yemekler ve ziyaretçilerin satın alabileceği ürünler de dahil olmak üzere çok sayıda olanak sunmaktadır. Fakat maalesef köyde lise, hastane, otel, restoran, sinema ve market gibi modern medeniyetin temel unsurları yer almamaktadır. Tri Rukun köyünü ziyaret eden turistler Tanjung Harapan Köyünde yer alan Wonosari Taş Bahçesini de mutlaka görmelidirler.

Tri Rukun köyüne Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Pondok Tempat İstirahat
- Embung Pemancingan
- Perbatasan Desa Suka Mulya
- Pura Dalem Desa Bongo 3
- Wisata Taman Bunga R.A
- Masjid Al-Falah
- Gereja Oikumene Hosiana

- Pura Dalem Dwi Dharma Trirukun
- Pura Agung Mandala Giri
- Pura Dalem Tampuagan
- Pura Prajapati
- Pura Dalem Desa Adat Raharja
- Pura Maha Gotra Tirta Harum
- Pura Dadya Pasek Gelgel

Tri Rukun köyüne Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Walet Anton T
- Lapak Imogen Milea
- Rumah İyaa
- Rumah Nurtin Polihito
- Fitria Homestay
- Belle Le Sede
- Homestay Febby
- Kost & Homestay Erlangga
- Karya Baru Atas

Fotoğraf 86: Tomini Körfezi manzaralı
Aşk Tepesindeki genç kızların mutluluğu

Kaynak: https://www.liputan6.com/regional/read/2902361/pagi-yang-meleleh-di-bukit-cinta#google_vignette

11.19. Bukit Proja Su Parkı

Gorontalo İlçesi, Limboto Barat Yöresi, Pone Köyünde yer alan Bukit Proja Su Parkı, birçok ziyaretçinin favorisi olup yörenin en popüler turistik rekreasyon merkezidir. Ziyaretçilerin büyük çoğunluğu Gorontalo ilçesinin dışından geliyor ve mekân sadece Bayramı tatilleri boyunca değil, her hafta sonu da oldukça kalabalık olup, ziyaretçi sayısı günlük 100-120 kişiye ulaşmaktadır. Gorontalo şehir merkezine yaklaşık 17 kilometre uzaklıkta bulunan bu turistik merkeze motosikletle yaklaşık 30 dakikada ulaşılabilir. Bu arada, meşhur Limboto Kulesi Bukit Proja Su Parkından sadece yaklaşık üç kilometre uzaklıktadır. Bukit Proja Su Parkı, Gorontalo ve çevresindeki insanlar için çeşitli cazip olanaklar sunan yeni bir dinlenme merkezidir.

Gorontalo kent merkezine yakın mesafede bulunan bu mekân, aile tatilleri, iş toplantıları, spor faaliyetleri ve büyük ölçekli sosyal etkinlikler için ideal bir seçimdir. Bir başka deyişle, Bukit Proja tesisleri her zaman ve her kesimden ziyaretçinin ihtiyaçlarını karşılamak üzere tasarlanmış çeşitli eğlence, spor ve dinlenme olanakları sunan çok fonksiyonlu bir mekândır. Bu tesislerin başlıca cazibe merkezlerinden biri, çocuk dostu yüzme havuzudur; bu da burayı ailelerin rahatlamak için güvenli ve keyifli bir yer haline getirmektedir. Su fiskiyeleri ve su kaydırakları çocukların en sevdikleri oyun alanlarıdır. Bukit Projanın tesisler arasında, bazıları çocuklar için, bazıları da yetişkinler için olmak üzere farklı derinlikte ve farklı boyutlarda yüzme havuzları bulunmaktadır.

Fotoğraf 87: Bukit Proja Su Parkından Bir Cumartesi Günü Manzarası

Kaynak: <https://tatiye.id/wisata-bukit-proja-buat-wisata-berada-di-singapura/>

Ayrıca, çeşitli yiyecek ve içecekler sunan yemek stantları, büfeler ve lokantalar da bulunmaktadır; bu da eksiksiz ve iştah açıcı bir turistik deneyim sağlamaktadır. Toplantılar veya etkinlikler için Bukit Proja, 500 kişiye kadar çeşitli kapasitelerde toplantı odaları sunmaktadır. Bu, mekânın küçük

toplantılardan düğünlere veya büyük seminerlere kadar çeşitli etkinlikler için kullanılmasını sağlamaktadır. Ayrıca, gece konaklamak isteyen ziyaretçiler için 20 odalı konforlu bir mini otel de mevcuttur. Çeşitli olanaklarıyla Bukit Proja turistik mekânının, doğal çevrenin tadını çıkarırken konforlu ve kapsamlı hizmetlerden yararlanmak isteyen yerli ve yabancı turistler için yeni bir cazibe merkezi olması beklenmektedir.

Fotoğraf 88: Gorontalo İlçesinin En Popüler
Su Parklarından Biri Olan Bukit Proja

Kaynak: <https://coolturnesia.com/coolturnesia/berita/detail/bukit-proja-destinasi-wisata-baru-nan-lengkap-dan-ramah-keluarga>

Bukit Projaya Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Fergarden Kebun Jambu Kristal
- Embung Biyonga
- Great Mosque Baiturrahman Limboto
- Twins Garden Park

- Sport Center Limboto
- Limboto Lake
- Taman Menara Limboto
- Gorontalo University
- Tugu Ketupat Yosonegoro
- Bukit Raga
- Universitas Muhammadiyah Gorontalo
- Pondok Pesantren Al Islam Gorontalo
- Masjid Al-Mujahidin
- Bukit Goresan Timuato
- Hunto Sultan Amai Mosque

Bukit Projaya Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Kost Sinar Harapan
- A4 Kost
- Kost Mutmainah
- Kost Kenari Limboto
- Milana Hotel
- Hotel Elisabeth Gorontalo
- Kost Triple 9 Limboto

11.20. Lombongo Kaplıcaları

Volkanik bir bölge olan Gorontalo Eyaleti, aynı zamanda birçok doğal sıcak su kaynağına ve birçok turistik kaplıcaya da ev sahipliği yapmaktadır. Bunlardan en ünlülerinden biri “Lombongo Kaplıcaları” veya diğer adıyla “Pemandian Air Panas Lombongo”. Lombongo Kaplıcaları, kırsal

yerleşmelerin ve tertemiz doğal güzelliklerin ortasında yer almaktadır. Buraya gelen ziyaretçiler, çeşitli geleneksel sanat gösterilerinin tadını çıkarırken doğal sıcak kaplıca sularında yıkanmanın rahatlığını yaşayabilirler. Lombongo Kaplıcaları, Gorontalo Eyaletinin önde gelen popüler turistik yerlerinden biridir. Gorontalo henüz Kuzey Sulawesi Eyaletinin bir parçasıyken ve Lombongo Kaplıcaları Gorontalo Bölgesine bağlıyken 6 Nisan 1989 tarihinde o zamanki Gorontalo Valisi P.P. Keppel tarafından açılmıştır. Lombongo Kaplıcaları, çevredeki volkanik Dağlardaki jeotermal aktiviteden kaynaklanan doğal sıcak su kaynaklarıyla ünlüdür. Kükürt içeren sıcak suyun, kas gerginliğini hafifletmek ve cildi tazelemek gibi sağlık yararları olduğuna inanılıyor. Bu nedenle birçok ziyaretçinin suya girip sunduğu doğal rahatlamamanın tadını çıkarmaya gelmesi şaşırtıcı değil. Bu popüler kaplıcalar özellikle hafta sonları ve bayram günlerinde ziyaretçilerle dolup taşmaktadırlar.

Fotoğraf 89: Lombongo Kaplıcaları Ana Havuzundan Bir Görüntü

Kaynak: <https://www.triptrus.com/destination/1514/air-panas-lombongo>

Turistik bir mekân olarak Lombongo Kaplıcalarının tamamı yaklaşık 32 hektarlık bir alanı kapsamaktadır. Bu alanda iki tür yüzme havuzu bulunmaktadır: sıcak sulu havuz ve soğuk sulu havuz. Kaplıcadaki ana havuz yaklaşık 500 metrekare büyüklüğünde ve 1 ila 2 metre arasında değişen derinliğe sahiptir. Havuzun etrafında akan dereler, serin Dağ suları ve çeşitli ağaç türleri bulunmaktadır. Bu da onu yoğun bir iş gününün ardından dinlenmek için ideal bir yer haline getirmektedir. Lombongo kaplıcaları eşsiz ve büyüleyici bir cazibeye sahiptir. Kayaların arasına gizlenmiş bir kaynaktan akan su, o kadar sıcak ki yumurta haşlamak için kullanılabilir. Bu şifalı suların çeşitli cilt rahatsızlıklarını iyileştirdiğine inanılmaktadır. Bone Bolango İlçesi Turizm Ofisi tarafından belirli günlerde düzenlenen etkinlikler sırasında, bu bölge genellikle kültürel ve turistik etkinliklere ev sahipliği yapmaktadır. Böylece kaplıcaları ziyaret eden turistler bir yandan çeşitli sanatsal gösterileri izlemektedirler diğer yandan da şıda Dağtan havuz suyundan faydalanmaktadırlar. Lombongo kaplıcaları, Gorontalo Eyaletinin başkenti olan Gorontalo kentine yaklaşık 17 km uzaklıkta, Bone Bolango İlçesi, Suwawa Bölgesi, Lombongo Köyünde yer almaktadırlar. Gorontalo il başkentinden turistik yerlere ulaşım motosiklet, özel araç, toplu taşıma veya geleneksel Gorontalo aracı olan Bentor ile sağlanabilir. Yiyecek getirmeye vakti olmayan ziyaretçiler endişelenmesin. Turistik yerlerin çevresinde yiyecek ve çeşitli atıştırmalıklar satan yerel geleneksel tezgâhlar mevcuttur.

Lombongo Kaplıcalarına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Lombongo Waterfall
- Agrowisata Mekar Jaya Farm
- Perintis Lake
- Wisata Alam Air Panas
- Masjid Al-Amin Desa Boludawa
- Menara Center Point
- Benteng Ulanta

- Alun - Alun Bone Bolango
- Bogani Nani Wartabone National Park
- Wisata Alam Buntho Alale

Lombongo Kaplıcalarına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Malahika Homes
- Rumah Padil
- Kost Karina
- Kost Putri Estetika
- Kost Wisma Antieq
- Pondok Tivera 1
- Kos Mawar Putri
- Swift Kos
- Kost Rezky
- Gılvers Kost
- Antariksa Kost

12. Gorontalo Eyaletinin Turistik İslam Kökenli İnanç Merkezleri

Gorontalo, tarihsel geçmişi ve toplum içinde yer alan güçlü İslami değerler nedeniyle "Medinenin Verandası" olarak bilinir. Bu terim aynı zamanda Gorontalo halkının, geleneklerin ve Kuran değerlerinin birliğini yansıtan yaşam felsefesini de ifade eder. Gorontalo Eyaleti Endonezyanın en dindar ve en muhafazakâr Eyaletlerin başında gelir. Bu nedenle Eyalet sınırları içinde çok sayıda inanç kökenli turizm çekicilikleri yer almaktadır. İddialı bir söylem olarak görülse de hem Sulawesi Adasında hem de tüm Endonezyada

inanç turizmin gelişimi için en müsait Eyaletlerin başında Gorontalo gelir. Gorontalo Eyaleti nüfusunun %95ten fazlasını Müslümanlar oluşturduklarından dolayı, camiler bölgede en sık görülen dinsel turistik mekânlardır. Gorontalo Eyaletinin en etkileyici mimariye sahip ve en çok ziyaret edilen camilerin başında şunlar gelir:

- “Baiturrahim Gorontalo Ulu Cami”,
- “Masjid Sultan Amai Hunto”,
- “Masjid Agung Baiturrahim Pohuwato”,
- “Masjid Walima Emas Gorontalo”,
- “Masjid Kompleks Blok Plan Gorontalo Utara”,
- “Masjid Aisyah Desa Pontolo”,
- “Great Mosque Baiturrahman Limboto”,
- “Masjid Al Kamal Kelurahan Pauwo”,
- “Masjid Sabiilurrasyaad UNG”.

Tablo 8: Gorontalo Eyaletinin Başlıca İslam Kökenli Turizm Çekicilikleri

Masjid Kompleks Blok P. Gorontalo Utara	Masjid Sultan Amai Hunto	Walima Emas Mosque
Great Mosque Baiturrahim Gorontalo	Masjid Al Hidayah	Masjid Darul Arqam
Great Mosque Baiturrahman Limboto	Masjid Al Mukhlisin	Masjid Al-Aksar
Masjid Agung Baiturrahim Pohuwato	Masjid Marhamah	Masjid Ar Rahmah
Masjid Al Kamal Kelurahan Pauwo	Masjid Darud Dawah	Masjid Keramat
Masjid Al-Ikhlâs Tenggela Gorontalo	Masjid Al Amanah	Masjid Babussaadah
Masjid Agung Baiturrahmah Boalemo	Masjid Bulontio Timur	Masjid Al-Musyawarah
Masjid Besar Al-Musyawarah Lemito	Masjid Baitul Rahim	Masjid Khusnul Anwar
Masjid Al-Kautsar Desa Sogitia	Masjid Baiturrahim Imana	Masjid At-Tawakkal
Masjid Al-Ikhlâs Tanjung Kramat	Mesjid Nur Ibnu Taimiyah	Masjid Al Hidayah
Masjid Al-Musyawarah	Masjid Besar Al Ihklas	Masjid At-Taqwa
Masjid Al Jannatun Firdaus	Masjid Darul Jannah	Masjid Al-Isra
TPQ Al-Khairiyyah Desa Kayubulan	Masjid Al-Muhajirin	Masjid Al-Aqsho
Masjid Hayatul Karim	Masjid Darut Taqwa	Masjid Al-Qamar
Masjid Besar Nurul-Nurul Huda D. B.	Masjid AR-Rahim	Masjid Al-Hijrah

Masjid At-Taubah Dusun Lomuli	Masjid Al-Qamar	Masjid An-Nusroh
Masjid Aisyah Desa Pontolo	Masjid Al Amanah	Masjid Walfajri
Masjid Sabiilurrasyaad UNG	Masjid Al Kahfi	Masjid Al-Bahri
Masjid Al Irsyad Al Islamiyah	Al-Aksar Mosque	Masjid Al Fath
Masjid Besar Al-Musyawah Lemito	Mesjid Nurul Huda	Masjid Al Maarif
Mesjid AL-Hidayah I Monano	Masjid Darul Arqam	Masjid Al Ikhlâs
Masjid Muzdalifah Villa Gorut	Masjid Baiturrahman	Masjid Keramat
Masjid Baiturrahim Imana, Atinggola	Masjid Al-Mubarakah	Masjid Al Fajri
Masjid Fastabiqul Khairat	Masjid Al-Ittihad	Masjid Raudah
Pondok Pesantren Al Islam Gorontalo	Masjid Al-Mukminin	Mesjid Jami Monas
Masjid Nur Iman Inogaluma	Masjid Asy-Syarif	Masjid Al-Jariyah
Masjid Sultan Amai Hunto	Nurul Islam Masjid	Mesjid Al-Hikmah
Masjid Baiturrahman Isimu	Masjid Ar-Rahmat	Masjid Al-Idrus
Masjid Agung Baiturrahim	Masjid Asy Syadah	Masjid Nurul Jihad
Mesjid Sabililhuda Boki Uwotango	Masjid Al-Mawaddah	Masjid Al-Gazali
Masjid Jami Al Jauhar Kel Bugis	Masjid Alhamdulillah	Masjid Darussalihin
Mesjid Al Fath Dulomo Selatan	Masjid Al-Munawwarah	Masjid Al Husna
Masjid Al Mizaan Kejaksaan Tinggi	Masjid Qornul Manazil	Masjid An Nasrulloh
Masjid Umar Ibn Khattab	Masjid Asy Syahidah	Masjid Dekat Ung
Masjid Raudhatul Jannah	Mushola Al-Hijrah	Masjid Nurul Ain
Masjid Almuhlisin Sidoharjo	Masjid Al-Adha X	Masjid Ar Radhiyah
Masjid Al Mubin Diloato Bongotua	Mesjid Al-Muminun	Masjid An Nida
Masjid Nurul Huda Lakeya	Mesjid Babul Khair	Masjid Al Aqoba

Aşağıdaki satırlarda Gorontalo Eyalet sınırları içindeki başlıca İslami dinsel turizm çekicilikleri irdelenmiş ve açıklanmıştır.

12.1. Hunto Sultan Amai Camisi

Hunto Sultan Amai Camisi, Gorontalo Şehri, Güney Kota Bölgesi, Biawu Köyünde bulunmaktadır. Bu cami, İslamın Gorontalo bölgesinde yayılmasının başlangıç noktası olmuştur. Çarpıcı mimariye sahip olup, Gorontalo Eyaletindeki en eski camisidir. 1495 yılında, Gorontalo Krallığının İslama geçen ilk lideri Sultan Amai tarafından inşa edilen camiye Hunto Sultan Amai Camii adı verilmiştir. Sultan Amainin kendisi de ölümünden sonra cami alanına gömülmüştür. “Hunto”, Gorontalo dilinde “İlohuntungo” kelimesinin kısaltması olup, "birleşme merkezi" veya "temel" anlamına gelir ve

caminin Gorontaloda İslamın yayılmasında bir merkez olarak oynadığı rolü yansıtır. Caminin geleneksel mimarisi ve özgünlüğünü koruyan Gorontaloya özgü süslemeleri ile ziyaretçileri büyülemektedir. Kültürel miras alanı olarak belirlenen bu cami, sayısız değişiklik ve yenilemeden geçmiştir. Bununla birlikte, 12 x 12 metrelik ana bina da dâhil olmak üzere bazı orijinal özellikleri korunmuştur. Bu arada zaman içinde, ön ve yan taraflarına ek odalar inşa edilmiştir. Önünde 60 metrekarelik ek bir oda, ana odanın kuzeyinde ise 8 x 12 metrelik ek bir oda inşa edilmiştir. Yüzyıllar öncesine dayanan binanın yanı sıra, iç mekânında bazıları 600 yıl öncesine dayanan çok sayıda eski eser bulunmaktadır.

Fotoğraf 90: Gorontalo Eyaletindeki En Eski Camisi Olan
“Hunto Sultan Amai Camisi”

Kaynak: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Masjid_Hunto_Sultan_Amai.jpg

Gorontalo kentindeki Hunto Sultan Amai Camisi, güzel mimari tasarımıyla ünlüdür. Camiinin güzelliği sadece tasarımına değil, aynı zamanda binayı süsleyen süslemelere de atfedilir. Bu süslemeler sadece dekoratif değil, aynı zamanda önemli İslami dini değerler de taşımaktadır. Hunto Sultan Amai Camisindeki süslemeler, İslamın biçimlerini ve öğretilerini yansıtır ve gerçekçi canlıları tasvir etmeyen motiflerle tezahür eder. Bu süslemeler, yüzlerce yıllık Sultan Amainin tarihi kalıntılarıdır ve hem caminin minberinde hem de ana sütunlarında bulunan süslemeleri içerir. Hunto Camisindeki süslemelerin varlığı sadece dekorasyon amaçlı değil, aynı zamanda kendi anlamlarını ve önemlerini de taşıyor. Gorontalo'daki Hunto Sultan Amai Camisi, Eğitim ve Kültür Bakanlığının Gorontalo'daki Kültürel Miras Koruma Merkezi tarafından korunması gereken bir kültürel miras alanı olarak belirlenmiştir.

Hunto Sultan Amai Camiye Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Monumen Tugu Langga
- Menara Center Point
- Perintis Lake
- Limboto Lake
- Khansa Wedding Gallery
- Tangga 2000 Park
- Wisata Pemandian Potanga
- Benteng Otanaha
- Benteng Ulanta
- Wisata Gunung Layang
- Bukit Layang
- Masjid Baiturrahman
- Lapangan Taruna Remaja

- GPIG Sentrum Gorontalo Wilayah I Kota Gorontalo
- Gereja Masehi Advent Hari Ketujuh
- Lenggana Pusthika Glass Bottle Art
- Planet Waterboom

Hunto Sultan Amai Camiye Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- New Melati Hotel
- Harry & Mimin Homestay
- Hotel Saronde
- Grand Q Hotel Gorontalo
- FOX Hotel Gorontalo
- Hotel Amaris Gorontalo
- Gorontalo Inn Hotel
- Aston Gorontalo Hotel & Convention Center
- Grand City Hotel
- Hotel imperial
- Yulia Hotel Managed by HIG
- Hotel Liberty

Fotoğraf 91: Tomini Körfezi Manzaralı Büyüleyici “Walima Emas Camisi”

Kaynak: <https://www.merdeka.com/sumut/mengunjungi-masjid-walima-emas-wisata-religi-andalan-di-kota-serambi-madinah-gorontalo-194449-mvk.html>

12.2. Walima Emas Camisi

Gorontalo şehrinin güneybatısında yer alan “Taman Wisata Religius Bubohu”, büyüleyici ve renkli bir turistik mekândır. Sakin atmosferi ve çarpıcı dini yapılarıyla ünlü olan bu yer, huzur ve manevi tefekkür arayanlar için mükemmel bir inziva yeridir. Bubohu köyünün Tepesinde yer alan görkemli Walima Emas Camisi, çevredeki doğal manzaranın güzelliğine katkıda bulunmaktadır. Aslında Walima Emas Camisi Gorontalo Eyalet sınırları içindeki en güzel deniz manzarasına sahip cami olduğu iddia edilebilir. Tomini Körfezinin nefes kesen manzarasına sahip çorak bir kireçtaşı Tepesinin üzerine inşa edilmiş olan Walima Emas Camisi muhteşem altın kubbeli bir cami olup yörenin en ünlü turizm merkezlerinden biridir. Bu 8x8 metrelik cami, ana kubbesi ve dört küçük yardımcı kubbesiyle dikkat

çekmektedir. Kubbeler, eşsiz bir şekilde, kolombengi kekleriyle dolu bir sedye veya teşhir tahtası şeklinde tasarlanmıştır. Bu kekler, Gorontalo halkının özel bir lezzetidir ve Hz. Muhammed'in doğum günü kutlamalarında ikram edilir. Dinsel mekânda ayrıca birçok selfie çekim noktası ve camiye çıkan merdivenlerin solunda ve sağında Hicri takvim ay isimlerinin büyük sıraları bulunmaktadır. Altın kubbeli caminin deniz manzarası, sosyal medya selfie koleksiyonunuza eklemek için mükemmel bir ortam sunmaktadır. Burası aynı zamanda düğün öncesi Fotoğrafğraf çekimleri için de sıkça tercih edilen bir turistik mekândır.

Fotoğraf 92: Gorontalo Şehrinin Güneybatısında Yer Alan Walima Emas Caminin Ön Cephesi

Kaynak: <https://kumparan.com/banthayoid/masjid-walima-emas-di-gorontalo-keindahan-berpadu-nuansa-religi-1qyYI2l80jf>

Gorontalo kenti yakınlarında yer alan Walima Emas Camisi, mutlaka görülmesi gereken turistik yerlerden biridir. 2008 yılında inşa edilen ve Aralık

2012’de resmi açılışı yapılan cami, Gorontalo İlçesi, Batudaa Pantai Bölgesi, Bongo Köyünde yer almaktadır. İlginç görünümüne sahip olan cami hem yurt içinde hem de yurt dışında oldukça popülerdir. Eşsiz konuma sahiptir, çoğu caminin yol kenarında yer almasının aksine, deniz Kıyısındaki Walima Emas bir Tepenin üzerindedir. Altın kaplamalı kubbeler ve nefes kesen deniz manzara bu ilginç caminin en önemli iki ayrıcalıklı özelliğini oluşturmaktadırlar. Bu turistik mekân yerli turistler arasında oldukça sevilen ve insanların aileleriyle, arkadaşlarıyla veya akraba gruplarıyla zaman geçirmek veya Fotoğrafğraf çekirmek için tercih ettikleri popüler bir yerdir. Bu caminin bir diğer eşsiz özelliği de Hicri takvimdeki ayların isimlerinin büyük harflerle sergilenmesidir. Ana binaya çıkan merdivenleri tırmanırken, ziyaretçileri sol ve sağ taraflarda Hicri takvimin yazılı olduğu çimento bloklar karşılayacak. Bu iki katlı cami, ibadet ve dini törenlerin yanı sıra Gorontalo kıyı şeridini ve Tomini Körfezini seyretmek için özel bir seyir noktası olarak kullanılmaktadır. Genellikle sabah namazlarından sonra ibadet eden birçok kişi, güneşin doğuşunu izlemek için cami avlusunda vakit geçirir.

Walima Emas Camisi iki katlıdır: birinci kat namaz kılmak için kullanılırken, ikinci kat Bongo Köyü ve Tomini Körfezi sularının manzarasını sunmaktadır. İkinci katta, dört küçük kubbe ile çevrili büyük bir altın kubbe bulunmaktadır. Bu kubbeler, Hz. Muhammed’in doğum gününü anmak için her yıl hazırlanan geleneksel bir pasta olan “walima” şeklinde tasarlanmıştır. Dolayısıyla, dini bir hava taşıyan bir yerden manzaranın tadını çıkarmak istiyorsanız, Walima Emas Camisi mutlaka ziyaret etmeniz gereken yerlerden biri olabilir. Tomini Körfezi kıyısının doğal güzelliğiyle iç içe geçmiş olan bu cami, nefes kesen okyanus manzarasıyla dikkat çekmektedir.

Walima Emas Camiye Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Wisata Kuliner Pollotaa
- Klenteng Hong San Bio
- Masjid Al-Ikhlâs Tanjung Kramat
- Pantai Indah
- Tangga 2000 Park
- Pantai Kayubulan
- Pantai Ombak Putih
- Dulanga Beach
- Pantai Lopo
- Masjid Al Maarif
- Pantai Tanjung Kramat
- Villa Bahagia
- Pantai Pasir Putih
- Taman Wisata Religius Bubohu
- Masjid Al Amanah

Walima Emas Camiye Yakın Mesafede Yer Alan Konaklama Tesisleri:

- Keluarga Abas
- Homestay Dulohupa
- Rumah Aslam
- Rumah Vana
- Puncak Pohe
- Aryan by Kadena

12.3. Baiturrahman Limboto Büyük Camisi

Gorontalo İlçesi, Gorontalo Eyaletinin en eski ilçelerinden biridir. İlçe başkenti Limboto yöresinde bulunmaktadır. 1959’da ilçe olarak kurulmasından bu yana Gorontalo İlçesi üç kez bölünmüştür. 1999’daki ilk bölünme Boalemo İlçesinin, 2003teki ikinci bölünme Bone Bolango İlçesinin ve 2007’deki son bölünme ise Kuzey Gorontalo İlçesinin kurulmasıyla sonuçlanmıştır. “Baiturrahman Limboto Büyük Camisi” veya “Limboto Ulu Camisi” olarak bilinen bu görkemli tarihi eser Gorontalo ilçesinin Limboto yöresinde bulunmaktadır. Hem yerli hem de yabancı turistler arasında çok popüler olan bu cami 1979 yılında inşa edilmiş ve sonuncusu 2013 yılında olmak üzere birçok tadilat ve mimari eklemelerden geçmiştir.

Fotoğraf 93: Baiturrahman Limboto Büyük Camisinden
Güzel Bir Manevi Kesit

Kaynak:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mihrab_masjid_Baiturrahman_Limboto.jpg

“Great Mosque Baiturrahman Limboto” yani “Baiturrahman Büyük Camii” olarak ta bilinen bu cami aynı zamanda 22500 m²lik bina alanı ve 62500 m²lik arazi üzerine kurulu olmasıyla Gorontalo Eyaletindeki en büyük camidir. Aynı anda 2500 ibadet edeni ağırlayabileceği bu cami, hem Limboto Kulesine (“Menara Pakaya” veya “Limboto Tower” olarak bilinir) hem de Limboto Kültür Parkına çok yakın konumdadır. Bu nedenle Gorontalo kentine gelen turistler genelde bu üç turistik merkezi aynı gün içinde ziyaret etmektedirler. Parlak beyaz duvarları ve görkemli siyah kubbeleriyle 130 yıllık büyük bir cami olan Banda Aceh şehrindeki Baiturrahman Ulu Camii ile isim benzerliği olsa da bu iki cami ayrı adalarda ve ayrı Eyaletlerde yer almaktadırlar. “Great Mosque Baiturrahman Limboto” veya “Baiturrahman Limboto Camii” Acehteki Baiturrahman Ulu Camiden hem çok daha küçük hem çok daha gençtir.

Yerli halkın “Masjid Agung Baiturrahman” olarak adlandırdığı “Baiturrahman Ulu Camisi”, Limboto şehrinin merkezinde yer almaktadır. Caminin yapısı, Endonezya ve Arap olmak üzere iki mimari tarzı bir araya getirmektedir. Camiye uzaktan bakıldığında, piramit şeklindeki ana çatı ve onu çevreleyen yedi yuvarlak kubbenin birleşimi açıkça görülmektedir. Dışarıdan bakıldığında, cami görkemli ancak sade bir görünüme sahiptir ve beyaz ile açık gri olmak üzere iki tonlu bir renk şemasına sahiptir. İç mekân ise sadeliği sergiler; bembeyaz duvarlar ve mihrabın (namaz nişi) önündeki altın detaylar dikkat çekmektedir. Baiturrahman Ulu Camiindeki mihrap, hat sanatı ve batık motifleriyle süslenmiş dikdörtgen duvar kabartmasıyla öne çıkmaktadır. Altın ve siyahın birleşimi lüks bir mihrap görüntüsü yaratmıştır. Mihrabın hemen önünde, bir zamanlar Peygamber Muhammedin (s.a.v.) Mescid-i Haramda vaaz verirken kullandığı Ar-Raudah minberine benzeyen bir minber bulunuyor. Minberin sütunları beşgen oymalar ve beş çiçek motifiyle süslenmiştir. Bu beş sayısı, Gorontaloda var olan beş krallığı simgelemektedir.

Limboto Ulu Camii iki katlı olarak inşa edilmiş olup, ikinci kata çıkan merdivenler ön verandada yer almaktadır. Caminin ikinci katı, ana ibadet salonunun arka, sol ve sağ taraflarında bulunan bir asma kat olarak inşa

edilmiştir. Bu caminin eşsiz bir özelliği, veranda ile koridor arasında yer alan, kalın camla çevrili ve zemine entegre edilmiş balık havuzudur. Baiturrahman Camisi, düzenli namazların yanı sıra, İslami bayramların kutlanması, dini çalışma grupları, bir kütüphane ve daha fazlası gibi çeşitli manevi faaliyetlere de ev sahipliği yapmaktadır.

Baiturrahman Büyük Camiye Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Gorontalo University
- Limboto Kulesi
- Pentadio Resort
- Grand Misfalah Limboto
- Twins Garden Park
- Sport Center Limboto
- Limboto Lake
- Taman Menara Limboto
- Gorontalo University
- Bukit Proja
- Tugu Ketupat Yosonegoro
- Bukit Raga
- Universitas Muhammadiyah Gorontalo
- Pondok Pesantren Al Islam Gorontalo
- Masjid Al-Mujahidin
- Bukit Goresan Timuato

Fotoğraf 94: Gorontalo Eyaletinin En Büyük Camisi Olan “Great Mosque Baiturrahman Limboto”

Kaynak: https://www.tripadvisor.com/Attraction_Review-g1602653-d8685659-Reviews-Baiturrahim_Great_Mosque-

Baiturrahman Büyük Camiye Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Milana Hotel
- Hotel Elisabeth Gorontalo
- Kost Triple 9 Limboto
- Kost Pondok Indah
- Kost Kenari Limboto
- A4 Kost
- Kost Mutmainah

Fotoğraf 95: Pohuwato İlçesinin En Büyük Camisi Olan “Masjid Agung Baiturrahim Pohuwato”

Kaynak: https://singgahkemasjid.blogspot.com/2019/07/masjid-agung-baiturrahim-pohuwato.html#google_vignette

12.4. Baiturrahim Pohuvato Ulu Camisi

“Baiturrahim Pohuvato Ulu Camisi” veya yerel adıyla “Masjid Agung Baiturrahim Pohuwato” Pohuwato ilçesinin en büyük ve en popüler camisidir. Pohuwato ilçe sınırlarında, ilçe merkezi Marisa kasabasının hemen doğusunda yer alan bu görkemli cami bölgenin en önemli ve en popüler turistik inanç merkezidir. Dev boyutları, koyu ve açık yeşil tonlarındaki dış cephe boyaması ve kaliteli içyapısıyla dikkat çeken cami Pohuwato ilçesinin İslami merkezi sayılır. Baiturrahim Pohuvato Ulu Camiye yakın mesafede yer alan “Tugu Panua Anıtı”, “Pantai Pohon Cinta”, “Lapangan Ormas Marisa”, “Lito Pomoliadaa”, “Wisata Pantai Maleo”, “Cagar Alam Nantu”, “Pantai Libuo”, “Lito Lolahe” yörenin en popüler turizm merkezleridir. Bu nedenle bu görkemli camiye ziyaret edenler bu turistik merkezleri görmelerinde fayda vardır.

Masjid Agung Baiturrahim Pohuwato caminin içi, parlak beyaz renk şeması ve yüksek tavanlarıyla ferah ve havadar bir görüntü oluşturmaktadır. Ağırıklı olarak yeşil olan halı özel olarak sipariş edilmiş olup, ana kubbenin altındaki odanın ortasına "Masjid Agung Baiturrahim" yazısı işlenmiştir. Caminin iç sütunlarının çeşitli taraflarını, mihrap (namaz nişi) dahil olmak üzere, hat sanatıyla işlenmiş oymalar süslemektedir. Mihrabın kible yönünde Fatıha suresi resmedilmişken, mihrabın üst kemeri ahşap oymalarla bezenmiştir. Mihrabın solunda ve sağında ise Allah ve Muhammed kelimelerinin büyük resimleri yer almaktadır. Endonezya Cumhurbaşkanı Joko Widodo, Gorontalo Eyaletine yaptığı çalışma ziyareti sırasında, 3 Haziran 2016da Cuma namazı kılmak için Baiturrahim Pohuwato Ulu Camisine yerel halkı selamlamak ve namaz kılmak amacıyla gelmiştir. Uzun kollu beyaz bir gömlek giyen Cumhurbaşkanı Jokowi, Cumhurbaşkanlığı Personel Ofisi Başkanı Teten Masduki ile birlikte namaz kılmıştır. Bu değerli ziyaret caminin popüleritesini daha da arttırmıştır.

Baiturrahim Pohuwato Ulu Camiye Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Lapangan Ormas Marisa
- Lito Pomoliadaa
- Lito Lolahe
- Tugu Panua Anıtı
- Pantai Pohon Cinta
- Cagar Alam Panua
- Wisata Pantai Maleo
- Cagar Alam Nantu
- Pantai Libuo

Pohuvato Ulu Camiye Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Berkah Taludıti İnthekest
- Kos Citra Mandırı
- Hotel Pohuwato Indah
- Irene Hotel
- Hotel Enjelina
- Rumah Kost Li Oma Munzi
- Kost Qiana
- Penginapan Rahmatia
- Penginapan Anita
- Hotel Golden Sri
- Grand Permai

12.5. Masjid Aisyah Desa Pontolo

Kuzey Gorontalo ilçesinde, Kwandang yöresindeki Pontolo köyünde yer alan “Masjid Aisyah Desa Pontolo” bu bölgenin en büyük ve en popüler camisidir. Kwandang kasabasının güneybatısında ve Malingkapoto kasabasının hemen batısında yer alan bu görkemli inanç merkezi, bölgenin en ünlü İslam Kültür Merkezi görevini üstlenmektedir. Masjid Aisyah olarak ta bilinen bu caminin çok geniş bir bahçesi ve toplanma alanı mevcuttur. Beyaz ve yeşil renklerle boyalı olan dış cephe uzak mesafeden dahi fark edilen çok güzel dış görünüme sahiptir. Devasa üç kubbeye sahip olan cami modern iç görünüm ve lüks işçilikle göze çarpmaktadır. Cuma ve bayram günleri cami dolup taşmaktadır. Komşu kasabalardan ve komşu köylerden yüzlerce Müslüman buraya dua etmek için gelmektedir. Bu nedenle “Masjid Aisyah Desa Pontolo” Kwandang bölgesinin en ünlü inanç merkezlerinin başında gelir. Bu popüler camiyi ziyaret eden turistler yakın mesafede yer alan “Masjid

Agung Baiturrahim”, “Gereja Katolik Stasi Santa Maria Bintang Kejora”, “Bulalo/Kwandang”, “Embung Mootinelo”, “Embung Molsel”, “Air Terjun Botuwombato”, “Puncak Pontolo Indah”, “Wisata Taman Mangrove”, “Taman Kwandang Gorontalo Utara”, “Gereja GPIG Bethel Tutuwoto”, “Benteng Orange”, “Pantai Gudang Arang”, “Pantai Mololohu”, “Gereja Karmel Kwandang” ve “Masjid Kompleks Blok Plan Gorontalo Utara” gibi turistik merkezlerini görmelerinde fayda vardır.

Masjid Aisyah Desa Pontoloya Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Masjid Agung Baiturrahim
- Gereja Katolik Stasi Santa Maria Bintang Kejora, Bulalo/Kwandang
- Embung Mootinelo
- Embung Molsel
- Air Terjun Botuwombato
- Puncak Pontolo Indah
- Wisata Taman Mangrove
- Taman Kwandang Gorontalo Utara
- Gereja GPIG Bethel Tutuwoto
- Benteng Orange
- Pantai Gudang Arang
- Pantai Mololohu
- Gereja Karmel Kwandang
- Masjid Kompleks Blok Plan Gorontalo Utara

Masjid Aisyah Desa Pontoloya Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- SR Homestay
- Rumah Tizon Djahidi
- Nabila Azzahra
- Morsella Kost
- Rumah Kos / Home Stay RQ
- Kost Syariah Al İkhlas

- Kos Kosan Marwah
- Orange Kost
- Kost Fadhil
- Hotel Bidadarı

12.6. Masjid Agung Baiturrahim Gorontalo Utara

Kuzey Gorontalo ilçesinde, Kwandang kasabası yakınlarında yer alan “Masjid Agung Baiturrahim Gorontalo Utara” yer aldığı ilçenin en büyük ve en popüler camilerinden biridir. Kwandang kasabasının merkezinde yer alan bu görkemli İslam merkezi, geniş bahçesindeki kırmızı renkli taş zeminle ve çok geniş iç ve dış alanı ile dikkat çekmektedir. “Kwandang Baiturrahim Ulu Camisi” olarak da bilinen caminin hem ibadet alanı, hem toplantı mekânı hem de otoparkı çok geniştir. Bu güzel ve büyük cami, özellikle geceleri ışıklar altında muhteşem görünmektedir. Caminin iç kısmı da bakımlı, temiz ve düzenlidir. Atmosferi serin ve otoparkı oldukça geniştir. Özetle, “Masjid Agung Baiturrahim Gorontalo Utara” Kuzey Gorontalo ilçesinde yer alan en görkemli ve en büyük üç camiden biridir. Kwandang Baiturrahim Ulu Camii, Kwandang yöresi Moluo Köyünde yer almaktadır. 2011 yılında 3500 metrekarelik bir arazi üzerine inşa edilen caminin 625 metrekarelik kapalı bir inşaat alanı vardır ve 1000 kişiyi aynı anda ağırlayabilir. Kuzey Gorontalo İlçesi 2007 yılında resmen kurulmuş olup başkenti Kwandang kasabasıdır. Daha önce ilçe, Gorontalo ilçesinin bir parçasıydı.

Fotoğraf 96: Kwandang Kasabası Yakınlarındaki
“Masjid Agung Baiturrahim Gorontalo Utara”

Kaynak: <https://www.suara.com/news/2019/12/31/232459/perayaan-malam-tahun-baru-di-gorontalo-diisi-zikir-dan-doa-bersama>

**Agung Baiturrahim Gorontalo Utaraya Yakın Mesafede Yer Alan
Başlıca Turistik Yerler:**

- Ponelo Kepulauan
- Gereja Pantekosta Di Indonesia GPdI Shekinah Kwandang
- Puncak Palakala
- Cagar Alam Tangale
- Gereja Katolik Stasi Santa Maria Bintang Kejora
- Embung Mootinelo
- Embung Molsel
- Air Terjun Botuwombato
- Puncak Pontolo Indah
- Wisata Taman Mangrove

- Taman Kwandang Gorontalo Utara
- Gereja GPIG Bethel Tutuwoto
- Benteng Orange
- Pantai Gudang Arang
- Pantai Mololohu
- Gereja Karmel Kwandang
- Masjid Kompleks Blok Plan Gorontalo Utara

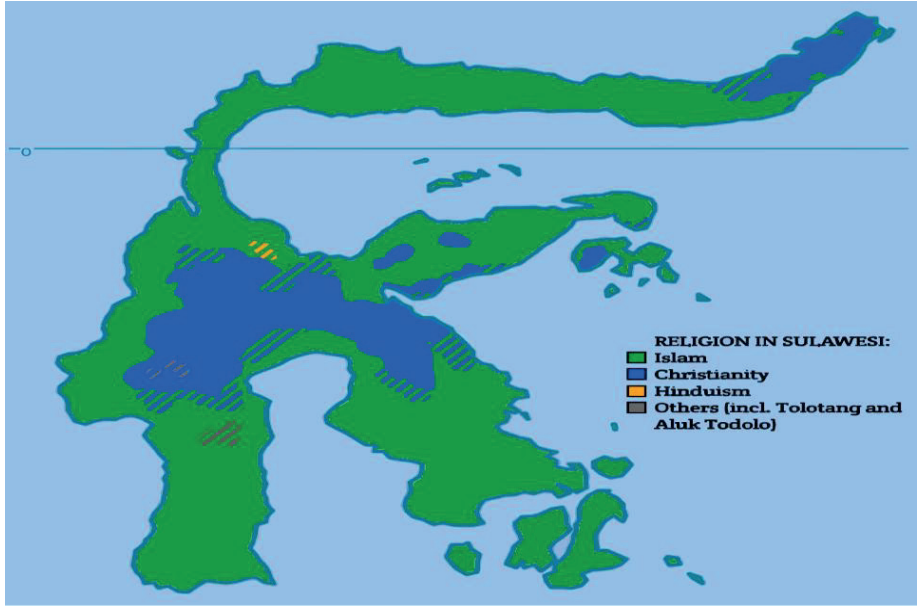
Agung Baiturrahim Gorontalo Utaraya Yakın Mesafede Yer Alan Konaklama Tesisleri:

- Hotel Puncak Panorama
- Penginapan Dwı Putra
- Kost Ar-Rozzaq
- SR Homestay
- Rumah Tizon Djahidi
- Nabila Azzahra
- Morsella Kost
- Rumah Kos / Home Stay RQ
- Kost Syariah Al İkhlas
- Kos Kosan Marwah
- Orange Kost
- Kost Fadhil
- Hotel Bıdadarı
- Dm Home Stay

13. Gorontalo Eyaletinin Turistik Hristiyan Kökenli İnanç Merkezleri

Endonezya nüfusunun yaklaşık %10unu Hristiyanlar oluşturmaktadır. 16. yüzyılda Portekizli Katolikler ve 17. yüzyılda Hollandalı Protestanlar tarafından getirilen Hristiyanlık, o zamandan beri takımadalar boyunca yayılmış ve Flores, Sulawesi ve Papuada önemli topluluklar oluşturmuştur. 1980ler ve 1990lar, özellikle Çin kökenli topluluklar arasında Evanjelik kiliselerin yükselişine tanık olmuştur. Endonezya Hristiyanlığı da senkretik etkileri yansıtmakta olup, yerel müzik, dil ve gelenekler genellikle ibadete entegre edilmektedir.

Fotoğraf 97: Sulawesi Adasındaki Müslüman, Hindu ve Hristiyan Toplulukların Coğrafi Dağılışı

Kaynak:

https://en.wikipedia.org/wiki/Christianity_in_Indonesia#/media/File:Religion_in_Sulawesi.svg

Tablo 9: Gorontalo Eyaletinin Başlıca Hristiyan İnanç Turizm Çekicilikleri

Gereja Katolik Stasi Santa Maria Bin. Kejora	GPIG Eben Haezer Marisa	GPIG Efrata
Gereja Katolik Stasi Santo Aloysius	Gereja Sion Alo Tibawa	GPT Filadelfia
Gereja GPDI Shekinah Kwandang	GPDI "Mawar Saron" Marisa	GKI Pentadu
Gereja Protestan Indonesia Gorontalo	GPIG Maranatha Langke	Gereja Huuyulah
GKI Jemaat Gorontalo "Family Blessing"	GBI Light Corner Gorontalo	GPDI Berea Londoun
City Harvest Church Gorontalo	GPSDI Ao Tabulo Selatan	GPDI Hermon Garapia
GPIG Sentrum Gorontalo Wilayah I	GPDI Alfa Omega Gorontalo	GPDI Rehobot
GPIG Jemaat Imanuel KOTA Gorontalo	Gereja Elim Lembah Permai	Gbi El Shaddai Kaaruyan
Gereja Masehi Advent Hari Ketujuh	GPDI Victory Puncak Mandiri	GSJA Tabernakel
GPIG Baithani Tabulo Selatan	GPIG Maranatha Langke	Kanisa
Gereja Protestan Indonesia di Gorontalo	GPDI El Shaddai Gentuma	GMS Gorontalo
GPIG Jemaat Elim Milangodaa	Gereja Karmel Kwandang	GPDI Kota Gorontalo
Gereja Advent Ekklesia, Didingga	Gereja Kanaan Suwawa	GPDI Bethesda Marisa
Gereja Katolik Paroki Santo Kristoforus	Baru Gereja GPDI Solagratia	Gereja GPIG BaitEl
GPPS Gunung Moria - Kota Gorontalo	GPIG Bukit Moria Pilahude	GMAHK Bumbulan
Gereja "Bele Lo Eya" Gorontalo	GPIG Bukit Moria Lelato	GKI Karangetang
Gereja Protestan Jemaat Nazareth Isimu	GBI Light Corner Gorontalo	GKI Bongo IV
Gereja Baptis Filadelfia Gorontalo	Gereja Bukit Moria Tapato	GPIG Imanuel Kaaruyan
Gereja Satya Wacana Liluwo	GPDI "Petra" Tanjung Karang	GPDI Tiberias - Tabulo
GPIG Maranatha Karangetang	GPDI Alfa Omega Sidodadi	GKI Maleo
GPdI Ekklesia - Kota Gorontalo	GBI Saving Grace Marisa	Desa Langke
Gereja KGMPI Jemaat Smirna Sapawea	GPDI Nazareth Bohusami	GPDI Kalvari Langke
Gereja Katolik Stasi Santo Paulus	Gereja Elim Lembah Permai	IFGF Mohiyolo
GPPS Gunung Moria - Kota Gorontalo	GPIG Bethel Londoun	GPDI Milangodaa

St. Theodorus Kaaruyan Catholic Church	GBI El Shaddai Kaaruyan	IFGF Gorontalo
Gpdi Alfa Omega Gorontalo	GPIG Imanuel Kaaruyan	Gereja GPIG BaitEl

Gorontalo Eyaletinin en etkileyici mimariye sahip ve turistler tarafından en çok ziyaret edilen Hristiyan Kiliselerin başında şunlar gelir:

- “Gereja Katolik Paroki Santo Kristoforus”,
- “City Harvest Church Gorontalo”,
- “St. Theodorus Kaaruyan Katolik Kilisesi”,
- “Gereja Masehi Advent Hari Ketujuh”,
- “GPIG Imanuel Kaaruyan”,
- “GPPS Gunung Moria - Kota Gorontalo”.

Aşağıdaki satırlarda Gorontalo Eyalet sınırları içindeki başlıca Hristiyan kökenli dinsel turizm çekicilikleri irdelenmiş ve açıklanmıştır.

13.1. St. Theodorus Kaaruyan Catholic Church

Sulawesi Adasında ve Gorontalo Eyaletinde çok küçük bir Katolik topluluk yaşamaktadır. Eyalet sınırları içinde hem Protestan hem de Katolik cemaatin kendine ait inanç merkezleri ve kiliseleri vardır. “Aziz Theodorus Kaaruyan Katolik Kilisesi” veya diğer adıyla “St. Theodorus Kaaruyan Catholic Church” Boalemo ilçesinin en görkemli ve en popüler Katolik kilisesidir. Tomini Körfezi Kıyısında yer alan “Villa Kencana Boalemo” bu kiliseye en yakı mesafede bulunan kaliteli konaklama tesisidir. Boalemo ilçesi, Mananggu yöresi, Kaaruyan köyünde yer alan bu tarihi kilise, 3 giriş kapısına ve 2 yüksek kuleye sahiptir. Sipayo kasabasının hemen doğusunda yer alan kilisenin çok geniş bahçesinde dinsel heykeller, çeşmeler, yardımcı binalar gibi farklı yapılar yer almaktadır. Yedinci Gün Adventistleri Kilisesi olan “Gereja Masehi Advent Hari Ketujuh”, Protestan kilisesi olan “GPIG Imanuel Kaaruyan” ve Katolik kilisesi olan “Aziz Theodorus Kaaruyan” çok yakın mesafede yer alan ve gizemli bir üçgen oluşturan üç Hristiyan inanç merkezini oluşturmaktadırlar. Boalemo ilçesi Kaaruyan köyü yakınlarında yer alan bu üç kilise bölgenin en önemli dinsel turizm merkezleridir. “Gbı El Shaddai

Kaaruyan” ve “GPdI Tiberias – Tabulo” yörenin iki küçük Pentekostal kilisesini oysa “GMPU Anugerah Kaaruyan Kilisesi” yörenin Protestan kilisesini oluşturmaktadırlar. Boalemo ilçesi, Mananggu yöresine yakın mesafede yer alan Air Terjun Bontula, Bolihutuo Beach, GPIG Imanuel Kaaruyan, Gereja Masehi Advent Hari Ketujuh, Pantai Boalemo bu bölgenin en önemli turizm çekiciliklerini oluşturmaktadırlar.

Aziz Theodorus Kaaruyan Kilisesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Air Terjun Bontula
- Bolihutuo Beach
- GPIG Imanuel Kaaruyan Kilisesi
- Gereja Masehi Advent Hari Ketujuh Kilisesi
- Pantai Boalemo
- GMPU Anugerah Kaaruyan Kilisesi
- Pantai Batu Buaya
- Lito Dulawono
- Lito Taludahe
- Lito Tomelo
- Tugu Sipayo

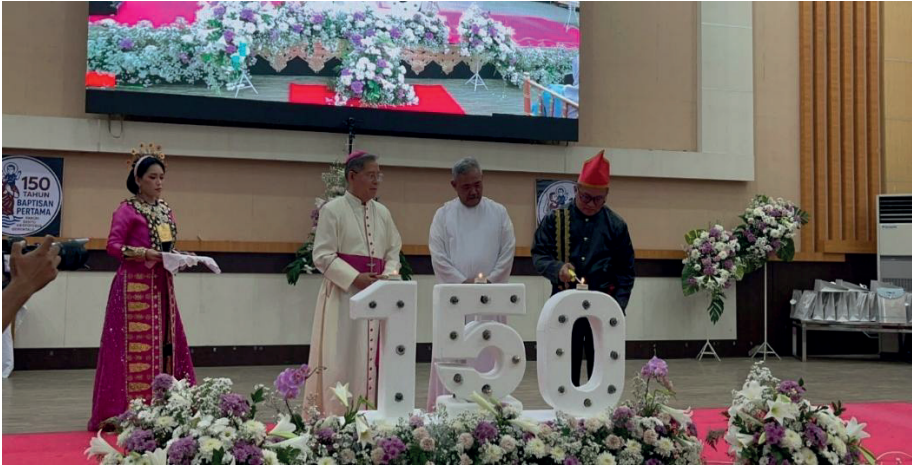
Aziz Theodorus Kaaruyan Kilisesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Penginapan Poliyama
- Villa Kencana Boalemo
- Gh Wolves
- Pita Tilola
- Penginapan Cemara Hijau
- Ppkbd Desa Salilama
- Tapadaa Beach Resort Boalemo

13.2. City Harvest Church Gorontalo

Gorontalo kentinin merkezinde yer alan “City Harvest Church Gorontalo” bir Hristiyan kilisesinden çok bir kongre merkezine, bir opera binasına veya büyük bir AVM’ye daha çok benzemektedir. Heybetli ve yüksek bina daha uzaktan dikkat çekmektedir. Endonezya Hristiyan Kilisesi Sinoduna bağlı olan bu heybetli kilise, Gorontalo kentinin en güney ucunda 10’den fazla kilisenin yer aldığı bölgede yer almaktadır. “Gpdı Alfa Omega Gorontalo”, “Gereja Masehi Advent Hari Ketujuh”, “GKI Jemaat Gorontalo Family Blessing”, “GPdI Ekklesia - Kota Gorontalo”, “IFGF Gorontalo”, “GPIG Sentrum Gorontalo Wilayah I Kota Gorontalo”, “GBI Light Corner Gorontalo”, “Gereja Katolik Paroki Santo Kristoforus”, “GPPS Gunung Moria - Kota Gorontalo”, “GSJA Tabernakel”, “Gereja GPIG BaitEl” bu Hristiyan inanç merkezlerin ve popüler kiliselerin başında gelirler. Gorontalo kentinin kültürel ve turistik sembolleri olan “Monumen Nani Wartabone”, “Masjid Sultan Amai Hunto” ve “Lapangan Taruna Remaja” “City Harvest Church Gorontalo” kilisesine çok yakın mesafede yer aldıklarından dolayı, tüm bu turizm çekicilikleri kentin turizm kalbinde bulundukları söylenilebilir.

Fotoğraf 98: Gereja Katolik Paroki Santo Kristoforus” Kilisesinde, Gorontalo Eyaletindeki İlk Vaftizin 150. Yıldönümünü Kutlamalarından Bir Kesit

Kaynak: <https://penakatolik.com/2026/01/29/syukur-150-tahun-pembaptisan-pertama-di-gorontalo/>

City Harvest Church Gorontalo Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- GPdI Ekklesia - Kota Gorontalo
- Gereja Katolik Paroki Santo Kristoforus
- Wisata Gunung Layang
- Bukit Layang
- Masjid Sultan Amai Hunto
- Masjid Baiturrahman
- Lapangan Taruna Remaja
- GPIG Sentrum Gorontalo Wilayah I Kota Gorontalo
- Gereja Masehi Advent Hari Ketujuh
- Monumen Tugu Langga
- Menara Center Point
- Perintis Lake
- Khansa Wedding Gallery
- Tangga 2000 Park
- Wisata Pemandian Potanga
- Benteng Otanaha
- Benteng Ulanta

City Harvest Church Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Grand Q Hotel Gorontalo
- FOX Hotel Gorontalo
- Hotel Amaris Gorontalo
- Gorontalo Inn Hotel
- Aston Gorontalo Hotel & Convention Center

- Grand City Hotel
- Hotel imperial
- Yulia Hotel Managed by HIG
- Hotel Liberty
- Hotel Sumber Ria
- Hotel Varia

13.3. Gereja Katolik Paroki Santo Kristoforus

“Gereja Katolik Paroki Santo Kristoforus” veya “Gorontalo Aziz Christopher Bölge Kilisesi”, Endonezyanın Gorontalo kentinde bulunan bir Katolik kilisedir. Bu görkemli kilise Aziz Christophera adanmıştır ve Manado Piskoposluğunun yetki alanındadır. Gorontalo kentinin tam merkezinde yer alan “Lapangan Taruna Remaja” park alanının hemen kuzeyinde yer alan kilise, Gorontalo Eyaleti sınırları içindeki en büyük üç Katolik kiliseden biridir. Gorontalo kentinin turizm sembolleri olan “Monumen Tugu Langga”, “Menara Center Point”, “Masjid Sultan Amai Hunto”, “Masjid Baiturrahman”, “Lapangan Taruna Remaja” Gorontalo Aziz Christopher Bölge Kilisesine adeta yürüme mesafesinde yer almaktadırlar. Bu nedenle bu tarihi kiliseyi ziyaret eden turistlere bu turizm merkezleri de ziyaret edebilirler.

Tarih kayıtlarına göre, 18 Ocak 1876 tarihinde Carolina adlı bir kadın, Bataviaya dönmeden önce Gorontaloyu ziyaret eden Peder Vanner SJ tarafından vaftiz edilen ve Hristaynlığı kabul eden ilk kişi olmuştur. Şimdi, 150 yıl sonra, bu olay inançta bir dönüm noktası ve çeşitlilik içinde birliği güçlendirme anı olarak hatırlanıyor. 21 Ocak 2026 tarihinde, Aziz Christopher Cemaati “Gereja Katolik Paroki Santo Kristoforus” kilisesinde, Gorontalodaki ilk vaftizin 150. yıldönümünü tam bir gelenek nüansı ve hoşgörü ruhuyla Manado Piskoposu ve Gorontalo Belediye Başkanının katılımıyla kutlamışlardır. Gorontalo Eyaletinde şu anda iki kilise bölgesi bulunmaktadır: Aziz Christopher Kilisesi (Gorontalo Şehri) ve Theodorus Kaaruyan Kilisesi (Boalemo ve Pohuwato İlçeleri). Gorontalodaki Katolikler, nispeten küçük nüfuslarına (2020’de yaklaşık %0,22) rağmen 150 yılı aşkın süredir Gorontalo Eyaletinde bir arada ve dinsel hoşgörü içinde yaşamaktadırlar.

**Gereja Katolik Paroki Santo Kristoforus Kilisesine Yakın Mesafede
Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:**

- Menara Center Point
- Perintis Lake
- Khansa Wedding Gallery
- Tangga 2000 Park
- Wisata Pemandian Potanga
- Benteng Otanaha
- Benteng Ulanta
- GPdI Ekklesia - Kota Gorontalo
- Gereja Katolik Paroki Santo Kristoforus
- Wisata Gunung Layang
- Bukit Layang
- Masjid Sultan Amai Hunto
- Masjid Baiturrahman
- Lapangan Taruna Remaja
- GPIG Sentrum Gorontalo Wilayah I Kota Gorontalo
- Gereja Masehi Advent Hari Ketujuh
- Monumen Tugu Langga

**Gereja Katolik Paroki Santo Kristoforus Kilisesine Yakın Mesafede
Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:**

- Grand Q Hotel Gorontalo
- Grand City Hotel
- Hotel imperial

- Yulia Hotel Managed by HIG
- Hotel Liberty
- Hotel Sumber Ria
- Hotel Varia
- FOX Hotel Gorontalo
- Hotel Amaris Gorontalo
- Gorontalo Inn Hotel
- Aston Gorontalo Hotel & Convention Center

Fotoğraf 99: Gorontalo Eyaletindeki Protestan Hristiyanları Kapsayan Dinsel Organizasyon

Kaynak: <https://www.tripadvisor.com/>

13.4. GPIG Imanuel Kaaruyan

Trans Sulawesi karayolu üzerinde yer alan “GPIG Imanuel Kaaruyan” Boalemo ilçesinin en popüler ve en büyük Protestan kiliselerin başında gelir. Dış cephesi beyaz ve sarı renklerle boyalı olan kilise üç yüksek kuleye sahiptir ve çok geniş iç alanı vardır. Tomini Körfezi Kıyısında yer alan “Villa Kencana Boalemo” bu kiliseye en yakı mesafede bulunan kaliteli konaklama tesisidir. Boalemo ilçesi, Mananggu yöresi, Kaaruyan köyünde yer alan bu tarihi kilise

Protestan cemaatin kültür merkezi ve en önemi ibadet yeridir. Boalemo ilçesinde çok küçük bir Protestan nüfus varlığını sürdürdüğü için bölgede Protestan kilise sayısı da çok azdır. Fakat kuşkusuz “GPIG Imanuel Kaaruyan” bölgenin en görkemli ve en çok ziyaret edilen Protestan inanç merkezidir.

GPIG Imanuel Kaaruyan Kilisesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Air Terjun Bontula
- Bolihutuo Beach
- GPIG Imanuel Kaaruyan Kilisesi
- Gereja Masehi Advent Hari Ketujuh Kilisesi
- Pantai Boalemo
- GMPU Anugerah Kaaruyan Kilisesi
- Pantai Batu Buaya
- Lito Dulawono
- Lito Taludahe
- Lito Tomelo
- Tugu Sipayo

GPIG Imanuel Kaaruyan Kilisesine Yakın Mesafede Yer Alan Konaklama Tesisleri:

- Penginapan Poliyama
- Villa Kencana Boalemo
- Gh Wolves
- Pita Tilola
- Penginapan Cemara Hijau
- Ppkbd Desa Salilama
- Tapadaa Beach Resort Boalemo

13.5. GPIG Sentrum Gorontalo Wilayah I Kota Gorontalo

Gorontalodaki Endonezya Protestan Kilisesi (kısaltması GPIG), Endonezya Protestan Kilisesinin (GPI) bağımsız bir koludur. GPIG, Gorontalo Eyaletinde 10 hizmet alanına bölünmüş olarak hizmet vermektedir. GPIGnin dinsel ve kültürel faaliyetleri, aslında 16. yüzyılda Gorontaloda Hristiyanların ve Hollanda sömürge hükümetinin varlığıyla başlamıştır. GPIG, 30 Nisan 1964'te Jakartada GPI Genel Çalışma Kurulunun kararıyla bağımsız bir kilise haline gelmiş ve 18 Temmuz 1965'te resmen kurulmuştur. 19-20 Temmuz 1965teki GPIGnin ilk resmi toplantısında, Sinod Çalışma Kurulu oluşturulmuş ve Rahip J. Pondaag başkan olarak seçilmiştir. Gorontalo Eyaleti sınırları içindeki Endonezya Protestan Kilisesi taraftarlarının toplam sayısı 10 000'den fazladır.

Endonezya Protestan Kilisesi (GPIG) Merkez Cemaati Protestan kiliseleri aracılığıyla azınlık dayanışmalarını, eğitim ve kültür politikalarını ve inanç özgürlüklerini yaymakta ve savunmaktadır. "GPIG Sentrum Gorontalo Wilayah I Kota Gorontalo" sıradan bir kiliseden ve sıradan bir ibadethaneden ziyade Gorontalo şehrinde yaşayan Protestan Hristiyanlar için bir kültür ve dayanışma merkezidir. "GPIG Sentrum Gorontalo Wilayah I Kota Gorontalo" Protestan Kilisesi Gorontalo kentindeki en eski kilise olup cemaati, 110 aileden yaklaşık 390 kişiden oluşmaktadır. Yerel Protestanlar, diğer inanç mensuplarıyla ve Müslüman topluluklarla birlikte yan yana, uyum ve ahenk içinde yaşamaktadırlar.

"GPIG Sentrum Gorontalo Wilayah I Kota Gorontalo" kilisesi Gorontalo Şehri, Hulonthalangi Bölgesi, Tenda Köyü, Jalan Pangeran Kalengkonganda yer almaktadır. GPIGnin eskiden sadece bir cemaati vardı, o da Sentrum Cemaatiydi. Ancak farklı gelişmeler nedeniyle GPIG artık iki cemaate genişlemiştir: "Sentrum" ve "Imanuel". GPIG Imanuelin bulunduğu yer, GPIG Sentrumdan çok uzak olmayan bir konumda inşa edilmiştir. GPIG Sentrum Gorontalo Wilayah kilise binası, GPIG tarihinin çeşitli önemli olaylarına tanıklık etmiştir. Tarihi anlardan biri de 18 Temmuz 1965'te bu kilise binasında GPIG Sinodunun kurulduğunun ilan edilmesiydi. Gorontalo şehrinde taraftar sayısı arttıkça ve Protestan cemaati büyüdüğü, aynı adı

taşıyan başka bir cemaatle karışıklığı önlemek amacıyla, 4 Mayıs 2014 tarihinde bu cemaat resmi olarak adını GPIG Sentrum Gorontalo Bölge I Cemaati olarak değiştirmiştir. Aslında Protestan Cemaat 1861 yılından beri var olmasına rağmen, mevcut kilise binası, kilisenin gelişim dinamiklerine ve cemaatin zaman içindeki ihtiyaçlarına uygun olarak çeşitli tadilatlar ve isim değişikliklerinden geçtikten sonra bugünkü görünümünü kazanmıştır.

Fotoğraf 100: “GPIG Sentrum Gorontalo Wilayah I Kota Gorontalo”
Kilisesinin Ön Cephesi

Kaynak: <https://zonautara.com/2020/12/25/menenggok-ibadah-natal-di-serambi-madinah-di-gereja-tertua-yang-berdiri-sejak-abad-ke-16/>

GPIG merkezli Protestan Kiliseleri ile Sulawesi topraklarında Hollanda sömürge hegemonyası arasındaki ilişki, çeşitli tarihsel, sosyal ve kültürel yönlerden analiz edilebilir. Bu bölgede Hristiyanlığın yayılması, genellikle sömürge hükümeti tarafından desteklenen Protestan misyonerler tarafından gerçekleştirilmiştir. Protestan Kiliseler, Hollandalılar için Batı kültürel, dinsel, siyasal ve ideolojik etkilerini yaymak için sıklıkla bir araç olarak kullanılmıştır.

Gorontalo bağlamında, “GPIG Sentrum Gorontalo Wilayah I Kota Gorontalo” kilisesinin kurulması muhtemelen bu bölgeyi sömürge yönetim ve Hollanda kültür sistemine entegre etmeye yönelik bir politik strateji olarak ortaya çıkmıştır.

14. Gorontalo Eyaletinin Turistik Hindu Kökenli İnanç Merkezleri

Tek tanrılı dinlerin yükselişinden önce Endonezya, Hindu-Budist bir takımda olarak kabul ediliyordu. Hintli tüccarlar ve rahipler tarafından getirilen Hinduizm, sanat, edebiyat ve yönetimi derinden etkilemiştir. Bugün Endonezyalıların sadece %2si, (çoğunlukla Bali Adasında) kendilerini Hindu olarak tanımlamaktadırlar. Bali Hinduizmi, kast sistemini canlı atalar kültü ve günlük adaklar ile harmanlayarak kendine özgü bir yapıya sahiptir. Nyepi (Sessizlik Günü) gibi festivaller Bali Yeni Yılı'nı kutluyor ve adayı, toplumsal ritüeli bireysel tefekkürle harmanlayan canlı bir manevi mekâna dönüştürüyor.

Gorontalo Eyaletinde az sayıda Budist ve Hindu inancına sahip küçük topluluklar yaşamaktadır. Bu nedenle Hindu ve Budist tapınaklarının sayısı da çok azdır. “Pura Girinatha”, “Pura Dalem Dwi Dharma Trirukun”, “Chouhan Tample”, “Rumah Tample”, “Pura Agung Mandala Giri”, “Pura Dadya Pasek Gelgel”, “Pura Prajapati”, “Pura Puncak Sari Demulih”, “Pura Puseh Banuroja”, “Pura Mandala Giri Sari Murni”, “Pura Kayangan Tunggal Tirta Buana Sari”, “Pura Tirta Bhuana Sari”, “Kampung Mati”, “Rumah Wato Saleh”, “Lorong Li Nano”, “Pura Tirta”, “Pura Pucak Desa Bongo IV”, “Pura Ulunsuwi Desa Bongo IV”, “Pura Dalem Desa Bongo IV”, “Pura Puseh Desa Bongo IV” ve “Wantilan Desa Bongo IV” Gorontalo Eyaletinde az sayıda Hindu tapınağına örnektirler. Bunların arasında en büyük, en popüler ve en görkemli mimariye sahip olanların başında “Pura Girinatha”, “Pura Dalem Dwi Dharma Trirukun”, “Pura Agung Mandala Giri” ve “Pura Mandala Giri Sari Murni” gelir.

Fotoğraf 101: Gorontalo Eyaletinin En Popüler Plajlarından Biri Olan
“Minanga Beach”

Kaynak: <https://read.id/pantai-minanga-gorontalo-utara-diarahkan-jadi-destinasi-nusantara/>

15. Gorontalo Eyaletinin Turistik Budist Kökenli İnanç Merkezleri

Endonezyanın Budist kökleri, hem tarihi mekânlarda hem de Çinli-Endonezyalı topluluğunun ve diğer etnik grupların yaşam biçimlerinde varlığını sürdürmektedir. Nüfusun %1inden azını oluşturmalarına rağmen Budizm, Borobudur Tapınağındaki Waisak (Buddhanın doğum günü) gibi büyük festivallerde resmi olarak tanınmakta ve görünürlüğünü korumaktadır. Atalara saygı gibi bölgesel uygulamalar, Budist ritüellerini genellikle yerel ruhlara saygıyla birleştirir.

Gorontalo Eyaleti nüfusunun sadece %0,1'i Budizmi uygulamaktadır. Bu nedenle Eyalet sınırları içinde az sayıda Budist nüfus olduğundan dolayı Budist tapınakların sayısı da 10'u aşmaz. “Vihāra Buddha Dharma - Kota Gorontalo”, “Vihara Buddha” ve “Klenteng Hong San Bio” Gorontalo Eyaletinde az sayıda Budist tapınağına örneklerdir. Kuşkusuz Gorontalo kent merkezinde yer alan “Vihāra Buddha Dharma - Kota Gorontalo” hem Eyaletin hem de Sulawesi Adasının en güzel ve en görkemli Budist tapınaklarından birine örnektir. Tanjung Kramat kasabasında yer alan “Klenteng Hong San Bio” Budist Tapınağı nefes kesen deniz manzarasıyla en iyi coğrafi konum ve en çarpıcı manzaraya sahip dinsel Budist mekân olarak dikkat çekmektedir.

Fotoğraf 102: Okyanus ve Doğa ile Bütünleşmenin Adresi: “Pantai Biluhu”

Kaynak: <https://www.celebes.co/pantai-biluhu-gorontalo>

16. Gorontalo Eyaletinin Başlıca Turistik Plajları

Minahasa YarımAdası üzerinde yer alan Gorontalo Eyaleti, güneyde Maluku Denizi (Molucca Sea) ve kuzeyde de Sulawesi (Selebes) Denizi ile çevrilidir. Eyalet kıyılarının toplam uzunluğu 600 kilometre civarında olup,

kuzey kıyılarının toplam uzunluğu 270 km. ve güney kıyı şeridinin toplam uzunluğu da 320 kilometredir. Gorontalo Eyaletinin kıyı şeridi boyunca 80’den fazla plaj alanı sunmaktadır. Bunların büyük bir bölümü ücretsiz halk plajlarıdır.

Sahillerdeki plansız yapılaşma, çirkin gecekondu ve bakımsız binalar, hızlı betonlaşma ve estetik olmayan beşeri görüntüler Gorontalo Eyaleti kıyılarının en büyük sorunların başında gelir. Deniz kıyılarında ve plajların etrafında kaliteli otel, market ve restoranın olmaması deniz turizmini engelleyen bir diğer unsurdur. Bakımsız ve kirli sahiller, kanun dışı yapılaşma, çevre dostu olmayan kirleticiler turizmi her yerde baltaladığı gibi bu bölgedeki faaliyetleri de baltalamaktadır.

Tablo 10: Gorontalo Eyaletinin Başlıca Turistik Plajları

Tilalohe Beach Resort	Leato White Beach	Kaisomaru	Kikia
Dulukapa Sumalata	Pantai Exotic Beach	Dulukapa	Biduri
Milango Gentuma Raya	Karang Putih	Sukamaju	Bengel
Kurenai Beach Resort	Pantai Desa Dunu	Motihelumo	Logpon
Pantai Panjang Desa Olibu	Biluhu Timur Beach	Kayubulan	Olele
Tanggul Puncak Langgula	Pantai Pohon Cinta	Potanga	Maleo
Pasir Putih Pinomontiga	Pantai Botubarani	Hutokalo	Monano
Pantai Tanjung Buaya	Pantai Kwandang	Minanga	Libuo
Pantai Botutonuo	Pantai Bolihutuo	Batudaa	Taulaa
Pantai Pasir Putih Saleo	Oluhuta Beach	Biluhu	Tenilo
Botuboluo Beach Park	Pantai Lahilote	Ombuo	Dunu
Pantai Leato Selatan	Pantai Taludaa	Buton	Tihu
Pantai Tanjung Kramat	Pantai Alumbango	Pelehu	Lopo
Tapadaa Beach Resort	Molosipat Beach	Langala	Ratu
Pantai Karang Tajam	Pantai Nestapa	Huwongo	Ulea
Pantai Tersembunyi	Pantai Moopiya	Panagu	Deme
Tilalohe Beach Resort	Pantai Minanga	Bintauna	Leato
Pantai Milango Gentuma Raya	Pantai Bangga	Kurenai	Potanga

16.1. Bolihutuo Plajı

Bolihutuo Plajı, Endonezyanın Gorontalo Eyaletinin pitoresk manzarası içinde yer alan büyüleyici bir halk Plajıdır. Bu gizli cennet, yumuşak, altın rengi kumları ve kristal berraklığındaki suları ile ziyaretçileri dinlenmeye ve güneşlenmeye davet eden çarpıcı doğal güzelliğiyle ünlüdür. Tomini Körfezinin kuzey kıyılarında ve Gorontalo kentinin güneydoğusunda yer alan Bolihutuo Plajı, Marisa ve Tilamuta kasabaları arasında yer almaktadır. Boalemo İlçesi sınırları içindeki ücretsiz halk Plajı, Adından da anlaşılacağı gibi Bolihutuo Köyünde yer almaktadır. Turistlerin plaja ulaşmak için Gorontalo Şehrinden batıya doğru gitmeleri yeterlidir. Uzun mesafeye rağmen, plaj güzel manzarası ve sakinleştirici atmosferiyle herkesi şaşırtacaktır. Aslında, plaj doğrudan ünlü Tomini Burnuna bakmaktadır. Manzaranın orada muhteşem görünmesi şaşırtıcı değil. Bu aynı zamanda çoğu turistin Plajı keşfederken neden yanlarında Fotoğrafğraf makinesi taşıdığını da açıklamaktadır. Plaj, romantik manzaralarla dolu تنها bir bölgede yer aldığı için huzurlu bir atmosfere sahip. Kıyı şeridi beyaz ve yumuşak bir dokuya sahip. Ayrıca, küçük ağaçlar, yeşil bitkiler, dev palmiye ve çam ağaçları da dahil olmak üzere diğer bitkiler de burada yaygın görülmektedir. Bolihuto Plajına varan turistler, bozulmamış doğadan hemen etkilenirler. Burada modern bina ve tesis yok, restoran, market ve hotel olmadığı gibi. Meraklı gezginler ve turistler güneş ışınlarından korunmak için palmiye ağaçlarının altında oturup dinlenebilirler. Deniz Kıyısındaki “Villa Kencana Boalemo” hem bu yörenin hem de Gorontalo Eyaletinin en huzurlu, en temiz ve en konforlu tatil körlerinden birisi olduğu için Bolihuto Plajını ziyaret edenlerin burada konaklama yapmaları tavsiye edilmektedir. Bolihuto Plajını ziyaret eden turistler yakın mesafede yer alan Pulau Bitila Adası, ilginç mimariye sahip “Masjid Dulangeya Camisi”, Boalemo Plajı ve görkemli bir Katolik Kilisesi olan “St. Theodorus Kaaruyan Catholic Church” gibi turistik mekânları mutlaka ziyaret etmelidirler. “Cabana Resto & Resort” ve “Villa Kencana Boalemo” yörenin en kaliteli konaklama tesileridir.

Fotoğraf 103: Yeşil Ağaçların Gölgesindeki Tenha ve Sessiz Bolihuto Plajı

Kaynak: <https://geopark.gorontaloprov.go.id/view/gabbro-bolihutuo>

Bolihutuo Plajına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Boalemo Plajı
- St. Theodorus Kaaruyan Catholic Church
- Wulungiyo Hulungopanua
- Gabbro Bolihutuo
- Masjid Al-Miptahulzannah
- Cabana Bolihutuo
- Kedai Kopi Orasawa
- Cabana Resto & Resort
- Pantai Batu Buaya
- GPIG Baithani Tabulo Selatan
- Masjid Dulangeya
- Tambatan Perahu Dulangeya

- Pantai Tapadaa
- Pulau Bitila

Bolihutuo Plajına Yakın Mesafede Yer Alan Konaklama Tesisleri:

- Tapadaa Beach Resort Boalemo
- Villa Kencana Boalemo
- Penginapan dan Kost Mananggu
- Cabana Resto & Resort

16.2. Leato Plajı

Adından da anlaşılacağı gibi, bu popüler ve dikkat çekici plaj Leato Köyünde yer almaktadır. Tomini Körfezinin kuzey kıyılarında ve Gorontalo kentinin güneydoğusunda yer alan 1,6 km. uzunluğundaki bu plaj, güzel kumlu kıyı şeridiyle bilinir. Bu nedenle birçok kişi buraya “Pantai Pasir Putih Leato” veya “beyaz kumlu Leato Plajı” da demektedir. Bu popüler Plajın kuzeyinde “Pantai Leato Selatan” güneyinde ise “Wisata Pantai Kaisomaru” yer almaktadır. Bu nedenle birçok kişi benzer olsalar da farklı coğrafi kavramlar olan “Pantai Leato Selatan” ile “Leato Beach” terimlerini karıştırmaktadırlar. Leato Plajının, Eyalet merkezine ve Gorontalo feribot limanına yakın mesafede olması Plajın popüleritesini daha da arttırmaktadır.

“Leato White Beach” Plajında denizin birkaç sığ bölümü olduğundan, su çok berrak ve güzel görünmektedir. Burada bazı mercan resifleri de görülebilir. Leato Plajının bir diğer özelliği ise ilginç konumudur. Plaj, vadinin dibinde ve ana yoldan biraz sapa yer almaktadır. Bu da plaja ulaşmak için biraz yürümek gerektiği anlamına gelmektedir. Fakat unutmayın ki buraya yaya ulaşmak oldukça kolaydır, bu nedenle herkes sorunsuz bir şekilde oraya ulaşabilir. Leato Plajı تنها, gürültüsüz, yabancı turistlerden yoksun, sakin ve huzurlu bir yerdir. Bunun nedeni, ziyaretçi sayısının çok az olmasıdır. Bu da turistlerin ve meraklı gezginlerin burada gönüllerince rahatlayabilecekleri anlamına gelir. Ayrıca, daha önce de belirtildiği gibi, plaj el değmemiş kumlu kıyı şeridiyle ünlüdür. Dokusu oldukça yumuşaktır! Denizin bazı sığ kısımları da vardır, bu nedenle su çok

berrak ve güzel görünür. Orada bazı mercan resifleri de görülebilir. Bu yüzden neredeyse tüm ziyaretçiler plaja varır varmaz suya girip yüzmenin tadını çıkarmak isterler.

Fotoğraf 104: Gorontalonun En Romantik ve En Huzurlu Plajlarından Biri Olan “Leato White Beach”

Kaynak: https://www.indonesia-tourism.com/gorontalo/leato_beach.html

Leato White Beache Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Kurenai Plajı
- Balina Köpekbalığı Noktası
- Wisata Gunung Layang
- Pantai Botubarani
- Oceana Resto & Resort

- Nayanlia Beach
- Pantai Kaisomaru
- Bukit Bako Tepesi
- Blue Marlin Seafood Resto

Leato White Beache Yakın Mesafede Yer Alan Konaklama Tesisleri:

Century Beach Resort

Wisata Pantai Leato

Oceana Dive Resort - Dive Center

Fotoğraf 105: Yeşil Yağmur Ormanlarıyla
Mavi Denizin Kavuşması: Kurenai Plajı

Kaynak: <https://sulut.inews.id/berita/bone-bolango-akan-kembangkan-wisata-pantai-kurenai>

16.3. Kurenai Plajı

Kurenai Plajı veya yerel adıyla “Pantai Kurenai”, Gorontalo şehir merkezine çok uzak olmayan bir konumda “Pantai Botubarani” ile “Pantai Exotic” plajları arasında yer almaktadır. Kurenai Plajı, Gorontalo şehir merkezine yaklaşık 21 km uzaklıkta olup, Eyalet merkezinden bu ünlü plaja yolculuk arabayla sadece 50 dakika sürmektedir. Nispeten yeni bir turistik mekân olmasına rağmen, bu plaj Gorontalo sakinleri arasında oldukça popülerdir. Botubarani köyü yakınlarında bulunan Kurenai Plajı aslında Bone Bolango ilçesine bağlı. Birçok kişi bilmemektedir ama Kurenai, Gorontalonun en iyi dalış noktalarından biri olarak kabul edilmektedir. Popülaritesi ve deniz canlıları zenginliği Biluhu ve Olele plajları ile kıyaslanabilir. Yüksek ağaçlarla çevrili geniş beyaz kumlu alan ve Plajın masmavi suları, Kurenai Plajının panoramasını daha da güzel ve çekici kılmaktadır. Sahil şeridi de eşsiz izlenimine katkıda bulunmaktadır. Burayı ziyaret eden turistler, güzel Tonimi Körfezi panoramasının tadını çıkarmanın yanı sıra, balık tutma, kamp yapma, piknik yapma, okyanus sularında dalış, sahilde yürüyüş ve yüzme gibi çeşitli aktivitelerde bulunabilirler. Kurenai Plajını diğer plajlardan ayıran şey, daha sakin ve huzurlu atmosferi ile dalış için uygun derin sularıdır. Öğleden sonranın yanı sıra, gelgitin düşük olduğu sabah saatleri de Kurenai Plajını ziyaret etmek için iyi bir zaman olabilir; bu saatlerde denizin birkaç metre ötesini keşfedebilirsiniz. Gelgit düşük olduğunda, mercan kayalıklarına tutunmuş birçok denizyıldızı ortaya çıkmaktadır.

Kurenai Plajına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Nayanlia Beach
- Tangga 2000 Parkı
- Botutonuo Plajı
- Pantai Botubarani
- Pantai Exotic
- Pantai Leato Selatan
- Al-Aksar Mosque

- Air Terjun Tenilo
- Oceana Resto & Resort
- Pantai Kaisomaru
- Wisata Bahari Leato
- Kedai Li Jenggo
- Puncak Botubarani

Kurenai Plajına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Pondok Wisata Wheelshark Botu Barani
- Shava Beach Resort
- Century Beach Resort
- Wisata Pantai Leato

16.4. Pohon Cinta Plajı

Marisa kasabasının hemen güneydoğusunda yer alan Pohon Cinta Plajı, Pohuwato ilçesinin en güzel ve en popüler plajlarından biridir. Tomini Körfezinin kuzey kıyılarında ve Gorontalo kentinin batısında bulunan bu plaj, Marisa ve Bumbulan kasabaları arasında yer almaktadır. Plaja ulaşan turistler hemen büyük bir kırmızı isim tabelası ile karşılaşacaklardır. Bu ilginç nokta genellikle ziyaretçilerin Fotoğrafğraf çekmek için en sevdiği yerlerden biridir. Bunun nedeni, ortamın temiz olması ve arka planının muhteşem deniz manzarasıdır. Sahilde koşu parkuru, atıştırmalık satıcıları ve tuvaletler gibi çok sayıda tesis bulunmaktadır. Koşu alanının varlığı, insanların rahat spor yapmalarını sağlamaktadır. Pohon Cinta Plajında başlıca keyif alınacak şeyler rahatlamak, Fotoğrafğraf çekmek, spor yapmak veya piknik organize etmektir. Turistler genellikle Plajın isim tabelasının bulunduğu belirli bir noktaya giderler ve orada ya dinlenirler, ya kahvaltı yaparlar ya da manzarayı seyrederek. Bazıları deniz manzarasını izlerken Gorontalonun lezzetli yemeklerinin tadına bakarlar ve unutulmaz bir kahvaltı yaparlar.

Fotoğraf 106: Pohuwato İlçesinin En Güzel ve En Popüler Plajlarından Biri Olan Pohon Cinta

Kaynak: https://www.indonesia-tourism.com/gorontalo/pohon_cinta_beach.html

Pohon Cinta Plajını popüler kılan bir diğer şey ise kulaktan kulağa dolaşan yerel bir efsaneyle ilgilidir. Rivayete göre, eskiden bölge mangrov ağaçlarıyla çevriliymiş. Birçok yerel çift de romantik atmosferin tadını çıkarmak için sık sık bu plaja gelirmiş. Bu da insanların buraya “Pohon Cinta” yani “aşk ağaçları” adını vermelerine neden olmuştur. Turist sayısındaki sıçrama ve artan popüleritesi nedeniyle, yerel yönetim bu bölgeye küçük bir tatil köyü inşa etmiştir. Pohon Cinta Plajına yakın mesafede çok sayıda hem doğal hem de beşeri turizm çekiciliği yer almaktadır. Gorontalo Eyaletinin deniz üzerinde inşa edilmiş nadir camilerinden biri olan “Masjid Apung Marisa”, çocukların en sevdikleri yüzme ve oyun yeri olan “Renata Water Park”, ıssız ama çok güzel “Pulao Lahe Adası”, etkileyici ve görkemli “Tugu Panua Anıtı”, yörenin en büyük camilerinden biri olan “Masjid Agung Baiturrahim Pohuwato” ve huzur dolu Libuo Plajı yörede yer alan ve mutlaka görülmesi gerek turistik mekânların başında gelirler.

Pohon Cinta Plajına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik

Yerler:

- Pulao Lahe Adası
- Renata Water Park
- Maleo Plajı
- Libuo Plajı
- Masjid Agung Baiturrahim Pohuwato
- Lapangan Ormas Marisa
- Taman Segitiga
- Lito Pomoliadaa
- Tugu Panua Anıtı
- Wilayah Wisata Pohon Cinta
- Taman Bermain Anak
- GPIG Eben Haezer Marisa Kilisesi
- Cagar Alam Panua
- Masjid Apung Marisa

Pohon Cinta Plajına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama

Tesisleri:

- Marina Beach Resort
- New Sunrise Hotel Pohuwato
- Grand Permai Hotel
- Hotel Golden Sri
- Libuo Beach Resort
- Hotel Enjelina
- Winner Hotel
- Irene Hotel

Fotoğraf 107: “Pantai Pelehu” İle “Tanjung Huwongo” Arasında Yer Alan Taulaa Plajı

Kaynak: https://wisato.id/wisata-air/pantai-aulaa-wisata-bahari-unggulan-provinsi-gorontalo/#google_vignette

16.5. Pantai Taulaa

“Pantai Pelehu” ile “Tanjung Huwongo” arasında yer alan Taulaa Plajı, Gorontalo Eyaletinin Bilato ilçe sınırları içinde yer almaktadır. Tomini Körfezinin kuzey kıyılarında ve Gorontalo kentinin batısında bulunan bu plaj, Dulupi ve Bubaa kasabalarının doğusunda, Biluhu kasabasının ise batısında yer almaktadır. Taulaa köyünün hemen batısında yer alan Taulaa Plajı, Gorontalo Eyalet merkezine iki saat uzaklıktadır. Plaj Çevresindeki manzara oldukça ferahlatıcı; derin sessizlik, serin yeşil Dağlar, kapanmaz okyanus manzarası ve masmavi bir gökyüzü. 2009 yılında Gorontalo Eyalet yönetimi tarafından öncelikli deniz turizmi alanı olarak ilan edilen bu plaj, daha iyi bir destinasyon haline getirilmesi için hala bazı iyileştirmelerden geçmektedir. Konumu oldukça çekici, تنها ve çevre dost olan bu kumlu plaj alanı, hoş palmiye ağaçları ve kıyı şeridinin geniş alanı ile dikkat çekmektedir. Taulaa Plajı, Tomini Körfezine bakan “U” şeklinde doğal bir koya sahiptir. Berrak mavi ve sakin sular, hem yüzmek hem de tekne gezisi yapmak için

mükemmel olanaklar sunmaktadır. Dalgalı denizden hoşlanmayan ve tekneyle rahat bir ortamda gezinti yapmak isteyenler için burası doğru bir turistik mekândır çünkü korunaklı konumu koy şeklinde olduğu için denizde neredeyse hiç büyük dalga gözlenmemektedir. Sahildeki bakımsızlık, biriken çöpler ve gözle görünen çevre kirliliği bu Plajın en büyük sorunlarıdır.

Taulaa Plajına Plajına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Pantai Pelehu
- Masjid Besar Nurul-Nurul Huda Desa Bilato
- Pantai Panjang Desa Olibu
- Pantai Nampanjang
- Syamsuddin Anshori
- Dermaga Lito
- Langala Beach
- Pantai Huwongo
- Tanjung Huwongo
- Pantai Miringan Desa Biluhu Barat
- Wisata Maleu, Desa Lobuto,
- Botuboluo Beach Park

Taulaa Plajına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Rumah Keluarga Datu – Siwu
- Pantai Lobuto Otel
- Pantai Bangga Bubaa

16.6. Pantai Biluhu

Gorontalo Eyaletinin güneyinde Biluhu Köyünün hemen batısında yer alan Biluhu Plajı (Pantai Biluhu), Gorontalo şehir merkezine yaklaşık 20 kilometre uzaklıktadır ve arabayla yaklaşık 50 - 60 dakikada Eyalet merkezinden buraya ulaşılabilir. Kalabalıktan uzakta yer alan Biluhu Plajı, başka hiçbir yerde kolay kolay bulunamayacak muhteşem doğal güzellikler, renkli deniz altı yaşamı ve huzur sunmaktadır. Gizli bir turistik destinasyon olan Biluhu Plajı, ziyaretçilerine gerçekten eşsiz bir tatil deneyimi sunmaktadır. “Pantai Alumbango” ile “Pantai Tersembunyi” plajları arasında yer alan Biluhu Plajı, şehir merkezine oldukça uzaktır. Bu sapa kalmış konumu, huzur ve mahremiyet arayanlar için ideal bir seçim olmasını sağlamaktadır ve dezavantajı avantaja dönüştürmektedir. "Gizli bir tropikal cennet" olarak bilinen Biluhu Plajı, ferahlatıcı, özgürleştirici, rahatlatıcı özel bir plaj atmosferi sunmaktadır. Yüksek ve dik falezler, sahil arkasındaki yeşil Tepeler, mavi deniz suları ile yağmur ormanlarının birleşimi Biluhu Plajını egzotik ve romantik kılmaktadır. Biluhu Plajının su altı güzelliği de aynı derecede büyüleyicidir; ziyaretçiler şnorkelli dalış yaparak mercan resiflerini ve rengarenk deniz yaşamını hayranlıkla izleyebilirler. “Oboss Resto and Resort”, “Aryan by Kadena” ve “Tilalohe Beach Resort” Biluhu Plajını ziyaret edenler için en kaliteli konaklama seçeneklerinin başında gelirler. Zaten yörede pek fazla otel de yoktur. Biluhu Plajını ziyaret eden turistler yakın mesafede yer alan Tanggul Puncak Langgula deniz manzara noktasını, Buton Beach ve Air Terjun Bongodaa Şelalesini de mutlaka görmelidirler.

Fotoğraf 108: Büyüleyici Bir Turistik Mekân: Biluhu Plajı

Kaynak: <https://www.tripadvisor.com>.

Biluhu Plajına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Pantai Alumbango
- Villa Le Lubis
- Air Terjun Bongodaa
- Buton Beach
- Pantai Imbihami
- Tanggul Puncak Langgula
- Pantai Biluhu Timur
- Kampoeng Haeda Dive

- Pantai Tersembunyi
- Bandayo Putih
- Pantai Pasir Putih
- Geosite Biluhu Timur

Biluhu Plajına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Oboss Resto and Resort
- Tilalohe Beach Resort
- Aryan by Kadena Resort Otel

16.7. Ratu Plajı

Ratu Plajı Gorontalo Eyaletinin en güzel ve en ünlü plajlarının başında gelir. Ratu Plajı, Tilamuta ilçe sınırları içinde, Tenilo Köyünde bulunan çok popüler bir turistik mekândır. Muhteşem Plajının yanı sıra, bu yer eşsiz bir eğlence ve su sporları deneyimleri sunmaktadır. Bu ünlü plaj, Tomini Körfezinin kuzey kıyılarında ve Gorontalo Eyaletinin güney kesimlerinde, Tilamuta kasabasının hemen doğusunda yer almaktadır. Plajın güzelliği bozulmamış doğal durumda ve ziyaretçiler bembeyaz kumların genişliğini doğrudan görebiliyorlar. Sabahları martıların ve flamingoların cıvıltıları gezginlere eşlik ediyor. Ayrıca, burada geceleme isteyen ziyaretçiler için çok uygun fiyatlarla kiralık kır evleri mevcuttur. Plaj alanı akşamları da aynı derecede büyüleyicidir, çünkü ziyaretçiler muhteşem gün batımına şahit olabilirler.

Uzun sahil şeridi, beyaz kumları ve muhteşem deniz manzarasıyla Ratu Plajı, hafta sonu kaçamağı için mükemmel bir yerdir. Ziyaretçiler, deniz seviyesinin üzerinde yer alan çardakların keyfini çıkarabilirler. Çardaklar ahşap bir koridorla birbirine bağlanmıştır. Sahilde organize edilen uygun fiyatlı tekne turları da mevcuttur. Ratu Plajına yakın mesafede yer alan Air Terjun Tenilo Şelalesi, Puncak Bini Desa Wisata Tenilo manzara noktası, Tambatan Perahu turizm noktası ve Dulupi Adası yörede yer alan ve

görülmesi gereken en popüler turizm çekicilikleridir. Ratu Plajı ilçe merkezi olan Tilamuta kasabasına çok yakın mesafede yer aldığından dolayı bu yerleşmede yer alan “Masjid Jami Baiturrahman”, “Alun-alun Tilamuta”, “Masjid Agung Baiturrahmah Boalemo” ve “Lapangan Mekar Modelomo” gibi turistik yerler de ziyaret edilebilir.

Fotoğraf 109: Boalemo İlçe Sınırları İçindeki Göz Kamaştırıcı Güzelliklere Sahip Ratu Plajı

Kaynak: <https://patoameme.digitaldesa.id/wisata/pantai-ratu-boalemo>

Ratu Plajına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Puncak Bini Desa Wisata Tenilo
- Air Terjun Tenilo
- Dulupi Adası

- Tambatan Perahu
- Langala Beach
- Puncak Raja Highland
- Masjid Jami Baiturrahman
- Alun-alun Tilamuta
- Lapangan Mekar Modelomo
- Masjid Agung Baiturrahmah Boalemo

Ratu Plajına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Wholecake Beach Otel
- Hotel Grand Amalia
- Hotel Putera Tunggal
- Hotel Citra Ayu

Fotoğraf 110: Tomini Körfezinin Kuzey Kıyılarında Tilamuta Kasabası
Yakınlarındaki Ratu Plajı

Kaynak: <https://coolturnesia.com/coolturnesia/berita/detail/menikmati-pagi-di-pantai-ratu-teluk-tomini>

16.8. Milango Gentuma Raya Plajı

Gorontalo Eyaletinin kuzey kıyılarında Gentuma Raya ilçe sınırları içinde ve Gentuma köyü yakınlarında yer alan Pantai Milango Gentuma Raya Plajı, uzun kumsalıyla, sıcak deniz suları ve sessiz ortamıyla dikkat çekmektedir. Plaj alanının hemen kuzeyinde iki küçük adacık yer almaktadır: “Rlibuto Dokokayu Kiki” ve “Rlibuto Dokokayu Daa”. Sahilden kiralık bir tekneyle bu adalara kolaylıkla ulaşılabilir. Pantai Milango Gentuma Raya Plajı, sakin ve huzurlu bir ortam sunan, nefes kesen manzarasıyla büyüleyici bir yerdir. Bu tenha ve sessiz plaj, kristal berraklığındaki suları, el değmemiş beyaz kumları ve çarpıcı doğal manzarasıyla ünlüdür. Plaj alanında dört önemli coğrafi unsur bütünleşmektedir: Küçük bir koy, yeşil Tepeler, masmavi deniz ve upuzun bir kumsal. Yüzme, güneşlenme ve sörf için popüler bir turistik mekândır; dalgaları yeni başlayan sörfçüler için mükemmeldir. Burayı ziyaret eden gezginler ve turistler yakındaki mercan resiflerini keşfedebilirler ve çeşitli su sporları aktivitelerinin tadını çıkarabilirler. Nefes kesen manzaraları ve huzurlu atmosferiyle Pantai Milango Gentuma Raya Plajı, günlük hayatın koşuşturmacasından kaçmak ve doğayla bağlantı kurmak isteyen herkes için mutlaka ziyaret edilmesi gereken bir yerdir.

Pantai Milango Gentuma Raya Plajına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Pantai Nestapa
- Pantai Bengel
- Masjid Gentuma
- GPDI El Shaddai Gentuma
- Pantai Minanga
- Pasir Putih
- Rlibuto Dokokayu Kiki
- Rlibuto Dokokayu Daa
- Kuburan China

Fotoğraf 111: Uzun ve Temiz Kumsalıyla Dikkat Çeken
Milango Gentuma Raya Plajı

Kaynak: <https://sandee.com/indonesia/south-sulawesi/data/pantai-milango-gentuma-raya>

Pantai Milango Gentuma Rayaya Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Oile Dive Resort
- Atinggola Bay 5 Star Dream Resort by ARSB
- Minanga Resort

16.9. Dunu Plajı

Dunu Plajının gerçek adı Ribua Plajıdır (Gorontalo dilinde “demirleme Plajı”). Ribua Plajı adını, aşırı hava koşullarında gemiler için sık sık demirleme noktası olarak hizmet vermesinden almıştır. Pantai Desa Dunu veya Dunu Plajı , Gorontalo Eyaleti, Kuzey Gorontalo İlçesi, Monano Yöresindeki Dunu Köyünde bulunan büyüleyici bir turistik mekândır. Gorontalo Şehir merkezinden bu plaja otomobille olan yolculuk yaklaşık bir buçuk saat sürmektedir. Küçük kavisli bir koyda, yeşil Tepelerle çevrili olan Dunu Plajı, Kuzey Gorontalo kıyılarının en etkileyici doğal güzelliklerinden biri olarak kabul edilir. Turistik aktiviteler açısından, ziyaretçiler genellikle ya plajda yürüyüş yaparlar, ya ailece piknik ya da sıcak deniz sularında yüzerler veya

dalış yaparlar. Herhangi bir tesis ve hizmetlerin olmaması nedeniyle, turistlerin şnorkelli yüzme veya dalış ekipmanlarını yanlarında getirmeleri gerekmektedir. Ayrıca, Plajın arka tarafında bol miktarda yeşil bitki örtüsü ve ağaçlar bulunur. Bunlar arasında, plaj sahasına GÖLge sağlayan uzun hindistan cevizi ağaçları da yer alır.

Fotoğraf 112: Pantai Dunu veya Diğer Adıyla Ribua Plajından Bir Kesit

Kaynak: <https://radarmukomuko.disway.id/wisata/read/691330/pantai-dunu-pesona-alam-yang-menakjubkan-di-gorontalo-utara>

Dunu Plajı kıvrımlı, açık kahverengi kumlu bir kıyı şeridine sahiptir. Kumun dokusu da yumuşaktır, bu nedenle herkes rahatça plajda yürüyüşün tadını çıkarabilir. Dunu Plajının etrafında ne bir restoran, ne bir market, ne bir hotel veya çağdaş bir turizm hizmet merkezi yer almamaktadır. Aslında bu ortak sorun Gorontalo Eyalet sınırları içindeki plajların %90'ında mevcuttur. Nefes kesen manzaralara sahip olan “Bukit Ceria Desa Dunu”, “Take Off Dunu”, “Puncak Dunu” ve “Bunto Koluoka” büyüleyici deniz panoramasıyla mutlaka görülmesi gereken turistik mekânlardır. Yakın mesafede bulunan “Pantai Dulukapa” ve “Pantai Monano” yörenin diğer ünlü plajları olduklarından onlar da ziyaret edilebilir.

Dunu Plajına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Bukit Ceria Desa Dunu
- Take Off Dunu
- Puncak Dunu
- Pulau Dionumo
- Pantai Monano
- Pantai Dulukapa
- Bunto Koluoka
- Pantai Koluwoka
- Mesjid AL-Hidayah I Monano
- Tempat Lumut Laut
- Pantai Motihelumo
- Masjid Istiqamah

Dunu Plajına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Penginapan dan Rumah Makan
- Humz RAN 2
- PPKBD Desa Monano
- Penginapan citra monas

16.10. Pantai Pasir Putih Pinomontiga

Gorontalo Eyaletindeki Bone İlçesinde yer alan “Pantai Pasir Putih Pinomontiga” veya diğer adıyla Pinomontiga Plajı geleceği parlak olan turizm merkezlerinden biridir. Tomini Körfezinin kuzey kıyılarında ve Gorontalo kentinin güneydoğusunda bulunan bu plaj beyaz kumlarıyla ve sakin deniziyle ünlenmiştir. Bonapantai kasabasının doğusunda ve Bulawa kasabasının batısında yer alan Pinomontiga Plajının temiz, sakin suları ve beyaz kumlarıyla parlak geleceği olan bir deniz turizmi destinasyonu olarak

dikkat çekmektedir. Aslında coğrafi konumları nedeniyle “Ombulo Beach” ve “Pinomontiga Plajı” adeta bitişik mesafede yer aldıkları için nerede birinci plaj başlar ve nerede ikinci plaj biter biraz zor tespit edilmektedir. Bu nedenle “Ombulo Beach” ziyaret edenler mutlaka “Pinomontiga Plajı”nı da ziyaret etmektedirler. “Pinomontiga Plajının 50 kilometrelik dairesel çevresinde hiçbir hotel veya konaklama tesisinin bulunması büyük bir dezavantajdır. Bir başka anlatımla bu plaja gelen gezginlerin ve yabancı turistlerin konaklama yeri bulamamaları çözülmesi gerek en öncelikli sorundur. Pinomontiga Plajına çok yakın mesafede yer alan “Mangrove Batu Hijau”, “Ombulo Beach” ve “Pantai Tihu” mutlaka ziyaret edilmesi gereken turizm çekiciliklerin başında gelirler.

Pasir Putih Pinomontiga Plajına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Ombulo Beach
- Pantai Tihu
- Dermaga
- Mesjid Al Anshar Desa Dunggilata
- Pantai Mamungaa
- Pantai Germanium Bulawa
- Mesjid Al-Amanah Luwoo
- Mangrove Batu Hijau

16.11. Pantai Exotic

“Pantai Exotic” Plajı ziyaretçilerine güzel doğal manzaralar, beyaz kum ve berrak deniz suyu sunmaktadır. Seyrek nüfuslu bir kıyıda yer alan bu plaj, şehir merkezlerinden ve medeniyetten biraz uzak görülmektedir. Ama hiç kuşkunuz olmasın ki Gorontalo Eyaletinin en sıra dışı turistik mekânlarından biridir. “Pantai Exotic” Plajına yakın mesafede çok az sayıda konaklama tesisi faaliyet göstermektedir. Temiz modern odalara ve geniş bir havuza sahip olan “Shava Beach Resort” bu yörenin belki de en iyi konaklama seçeneğini

oluşturmaktadır. “Pantai Botutonuo” ile “Kurenai Beach” arasında yer alan “Pantai Exotic” Tomini Körfezinin kuzey kıyılarında ve Gorontalo kentinin doğusunda yer almaktadır.

Exotic Plajı veya yerel adıyla Pantai Exotic, Huangabotu köyünün hemen güneyinde yer almaktadır. Adından da anlaşılacağı gibi, Plajın beyaz kumları ve berrak sularının güzelliği gerçekten egzotik ve kışkırtıcıdır. Bu ünlü Plajın güzelliği tartışılmaz ve Exotic Beach dalış olanklarıyla, yeşil ağaçlarıyla, berrak ve sıcak deniz sularıyla ziyaretçilerini büyülemektedir. Exotic Beachin bir diğer cazibesi ise Plajın bitişiğinde yer alan bol miktarda hindistan cevizi ağacı bulunmasıdır. Ziyaretçiler ve gezginler plajdaki hindistan cevizi ağaçlarının altında dinlenirken hafif deniz melteminin tadını çıkarabilirler. Bu ünlü plaja en yakın kaliteli konaklama tesisi “Shava Beach Resort”, en yakın popüler turizm noktası “Whale Shark Gorontalo”, en yakın şehir parkı “RTH Kabila Bone”, en yakın güzel plaj alanı “Pantai Botutonuo”, en yakın piknik, eğlence ve dinlenme yeri “Puncak Botubarani”, en yakın büyük cami “Masjid Nurul Iman”, en yakın deniz manzara noktası “Bukit Stairs Bali Botutonuo” oluşturmaktadır.

Fotoğraf 113: Tomini Körfezinin Kuzey Kıyılarındaki En Büyüleyici Plajlardan Birisi Pantai Exotic

Kaynak: <https://www.vlix.id/Fotoğraf/lifestyle/22637-cantiknya-keindahan-pantai-exotic-di-gorontalo?page=1>

Exotic Plajına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Puncak Botubarani
- Pantai Botutonuo
- Bukit Stairs Bali Botutonuo
- RTH Kabila Bone
- Wisata Batu Pandang
- Love Beach Cofee
- Masjid Nurul Iman
- Whale Shark Gorontalo
- Pondok Hiu Paus
- Wisata Hiu Paus Botubarani
- Pantai Botubarani
- Kurenai Beach Resort
- Geosite Batu Gamping Botubarani
- Nayanlia Beach

Exotic Plajına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Villa Pasir Panjang
- Shava Beach Resort
- Pantai Wisata Molotabu
- Century Beach Resort

Fotoğraf 114: Bone Bolango İlçesinin Turizm Yıldız Olan
Exotic Plajından Bir Kesit

Kaynak: <https://www.vlix.id/Fotoğraf/lifestyle/22637-cantiknya-keindahan-pantai-exotic-di-gorontalo?page=2>

16.12. Botutonuo Plajı

“Pantai Botutonuo” veya “Botutonuo Plajı”, yüksek palmiye ağaçlarıyla çevrili, sakin ve تنها bir sahil şerididir. Bu turistik mekân, geleneksel sazdan yapılmış kulübeleri ve kiralık balıkçı tekneleriyle öne çıkmaktadır. Ziyaretçiler bu güzel Plajın huzurlu atmosferinin tadını çıkarabilir veya denize açılarak zengin deniz yaşamını keşfedebilirler. Sakin atmosferi ve tropikal manzarasıyla Pantai Botutonuo, hareketli şehir hayatından kaçmak isteyenler için eşsiz bir deneyim sunmaktadır.

Botutonuo Plajı, Gorontalo Eyaletinin Bone Bolango İlçesinin Botutonuo Köyünde yer alan herkese açık ücretsiz halk Plajıdır. Plaj alanı Gorontalonun güney Kıyısında, Eyalet merkezi olan Gorontalo kentinin 17

km. güneydoğusunda Tomini Körfezine bakan bir konumdadır. Turistik bir yer haline gelmeden önce, bu plaj sadece balıkçıların balık tuttuktan sonra teknelerini demirledikleri bir yerdi. Son çeyrek yüzyılda ise yörenin en popüler plajlarından biri olmayı başarmıştır.

Fotoğraf 115: Bone Bolango İlçesinin En Popüler Plajı Olan Botutonuo Plajından Bir Kesit

Kaynak: <https://wanderlog.com/place/details/6140982/pantai-botutonuo>

Yerel halk tarafından bağımsız olarak yönetilen bir turistik mekân olarak, Botutonuo Plajındaki tesisler hala minimal, yetersiz ve ilkeldir. Plaja paralel olarak, ziyaretçilerin dinlenmek için kiralayabileceği çardaklar kıyı boyunca sıralanmıştır. Banyo ve tuvaletler, cüzi bir ücret karşılığında herkese açıktır, ayrıca Plajın küçük bir otoparkı da bulunmaktadır. Küçük bir koyda yer alan Plajın toplam uzunluğu 1200 metre civarındadır. Botutonuo Plajını ziyaret

edenler, ince beyaz kumları ve berrak mavi deniziyle Plajın muhteşem ve nefes kesen manzaraların tadını çıkarabilirler. Kent kirliliğinden ve metropol gürültüsünden uzakta yer alan plaj alanı temiz havası, beyaz kumsalları, berrak deniz suları ve hafif esintisiyle turistleri cezbetmektedir. Plajın tadını çıkarmak sadece manzarayı seyretmekle ilgili değil; bir tekne kiralayarak okyanus manzarasının da keyfini çıkarabilirsiniz. Plajda ayrıca, yerel halk tarafından küçük iskele olarak bilinen, okyanusa doğru uzanan bir ahşap yapı da bulunmaktadır. Bu küçük iskeleden, arka planda güzel plaj manzarasıyla Fotoğrafçılar çekebilirsiniz. Bu plajda otopark, mescit, bungalow tarzı konaklama birimleri, duşlar ve yiyecek satıcıları gibi bazı olanaklar mevcuttur.

Botutonuo Plajına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Pantai Wisata Molotabu
- Bukit Tangga Baly
- Wisata Batu Pandang
- Shava Beach Resort
- Pantai Exotic
- Whale Shark Gorontalo
- Puncak Botubarani
- Pantai Karang Tajam
- Pantai Oluhuta
- Taman Laut Olele
- Bukit Stairs Bali Botutonuo
- Wisata Bahari Leato
- Wiwis House
- Under Sunset Gorontalo Resort & Beach

Botutonuo Plajına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Shava Beach Resort
- Pantai Wisata Molotabu
- Villa Pasir Panjang
- Wila"s Home
- Guskam Homestay
- Gita Kasima

Fotoğraf 116: Minanga Plajından İlginç ve Neşeli Bir Kesit

Kaynak: <https://coolturnesia.com/coolturnesia/berita/detail/pantai-minanga-diakui-hasilkan-100-juta-perbulan>

16.13. Minanga Plajı

Kuzey Gorontalo kıyılarının en doğu Plajı olan “Minanga Plajı” veya “Minanga Beach” aynı zamanda Eyaletin en uzun plajlarından biridir ve 16

hektarlık bir kıyı turizm alanına sahiptir. Minanga Plajı, hem Gorontalo Eyaletinden hem de Eyalet dışından gelen turistlerin sıkça ziyaret ettikleri sevilen ve popüler bir destinasyondur. Gorontalo Celaleddin Havalimanına uzaklığı yaklaşık 72 kilometre veya 1 saat 40 dakikadır. Gorontalo şehir merkezine uzaklığı ise 102 kilometre veya 2 saat 30 dakikadır.

Kuzey Gorontalo İlçesi, Atinggola Yöresi, Kota Jin Utara Köyündeki Minanga Plajında çardaklar, villalar, tuvaletler ve duşlar gibi çeşitli olanaklar sunulmaktadır. Bir başka deyişle Gorontalo Eyaletinde çok az plajda var olan hizmetler ve olanaklar burada mevcuttur. Yaklaşık 2500 metre uzunluğundaki plajda çeşitli yiyecek ve içecek satan birçok satıcı ve bakkal da bulunmaktadır. Plaj çevresinde uygun fiyata kiralık çardaklar, kiralık villalar ve daireler vardır. Özellikle hafta sonlarında ve bayramlarda plaj alanı yerli turistlerle dolup taşmaktadır. Uzun ve geniş beyaz kumsalı, kristal berraklığındaki deniz suyu, sakin ve huzurlu ortam, yeşillikler ve ağaçlar Plajı daha da cazip ve popüler kılmaktadır.

Fotoğraf 117: Kuzey Gorontalo Kıyılarının En Doğu Plajı Olan
“Pantai Minanga”

Kaynak: <https://pantai-minanga.wheree.com/>

Minanga Plajına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Pasir Putih
- Monggoniomo Tanjung
- Pantai Minanga Sisi Timur
- Otaloin (Batu Jin)
- Pulo Bolas
- Gazebo Warong Pantai Minanga
- Pulau Bongkil

Minanga Plajına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Conttage Minanga Beach
- Minanga Resort
- Tanjung Pesona

Fotoğraf 118: Gorontalo Eyaleti Güney Sahillerinin Gizli Tropikal Cenneti:
“Olohuta Paradise”

Kaynak: <https://prosesnews.id/oluhuta-paradise-surga-tersembunyi-di-antara-tebing-jalan-trans-sulawesi/>

16.14. Oluhuta Plajı

“Oluhuta Plajı” veya diğer adıyla “Olohuta Paradise” ziyaretçilere büyüleyici doğal manzaralar, berrak mavi deniz, resifin kenarındaki güzel mercanlar, yüksek kayalıkların ve birçok eşsiz bitkinin fonunda, tarih ve egzotizm dolu bir atmosfer sunmaktadır. Turistler tarafından henüz çok bilinmese de, güzelliği ve sıra dışı görünümü turistik bir yer olmayı çoktan hak ediyor. Gorontalo Eyaleti, Bone Bolango İlçesinin Oluhuta Köyündeki plaja

ulaşım oldukça zordur. Motorlu taşıtlarla ulaşım imkânsız olduğu için ziyaretçilerin yürüyerek yaya gelmeleri gerekmektedir. Bu gizemli ve saklı plaja ulaşmak için ziyaretçilerin oldukça dik ve kayalık bir yoldan geçmeleri gerekiyor. Bu rota fiziksel dayanıklılığınızı test edecek olsa da, Plajın güzelliği yolculuğun tüm yorgunluğunu telafi etmektedir. Yol boyunca uçsuz bucaksız deniz manzarası görülebiliyor ve bu da turistleri yürüyüşe devam etmeye teşvik ediyor. Sahile varıldığında ziyaretçileri küçük bir koy ve turkuaz renkli berrak deniz suyu karşılıyor. Sahilde, bölgeye hâkim olan mercan kayalıkları bulunmaktadır. Gorontalo şehir merkezine yaklaşık 35 dakika uzaklıkta bulunan bu gizemli plaj, canlı mercan resifleri ve çeşitli deniz yaşamıyla ünlü, el değmemiş su altı güzelliğiyle tanınır.

Fotoğraf 119: Olohuta Kıyılarından Doğal Unsurların Görkemli Birlikteliği:
“Deniz – Orman – Kayalık Alanlar”

Kaynak: <https://mindtrip.ai/attraction/leato-sulawesi/pantai-oluhuta/at-FxwVtIRm>

Olohuta Paradise şnorkelli yüzme ve dalış için çok uygun olup, yüzlerce canlıyı ve renkli mercanlarıyla ziyaretçileri büyülemektedir. Dik falezler,

ürkütücü kayalıklar ve yoğun bitki örtüsü gelen turistleri biraz korkutmuş olsa da sıra dışı bir görüntü sundukları bir başka gerçektir. Oluhuta Plajında deniz sakin, sıcak ve berrak, yüzmek veya biraz denize girmek için mükemmeldir. Sahilin çevresinde ziyaretçiler, serin atmosfere katkıda bulunan ağaçlarla kaplı yüksek kayalıkların manzarasının tadını çıkarabilirler veya Fotoğrafğraf çekebilirler. Plaj etrafında ne modern bir restoran ne bir hotel ne de bir başka çağdaş turistik tesis faaliyet göstermez. Bu nedenle gelen ziyaretçiler günlük ihtiyaçlarını kendileri getirmelidirler. Mütevazı kamp alanı ve basit bir kafeterya Plajın tek hizmet sunan yerleridir. Örneğin kamp sahasında tam donanımlı şnorkelli yüzme ve kamp ekipmanı kiralama hizmeti vardır.

Olohuta Paradise, Balideki Nusa Penidaya benzer uçurum manzaraları, Salvador Dalinin Olele Adasındaki gibi su altı güzellikleri, dünyadaki tek sünger türü, sadece Gorontaloda bulunan mercanlar, 12 antik insanın mezarına yapılan tarihi bir ziyaret ve son derece konforlu ve geniş bir kamp alanı sunmaktadır.

Olohuta Paradise Plajına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Taman Laut Olele
- Jinn Caves
- Wisata Batu Tembaga KKNT23
- Puncak Oluhuta
- Pantai Karang Tajam
- Wombohe Cinta
- Pantai Botutonuo
- Bukit Tangga Baly
- Masjid An-nuur

Olohuta Paradise Plajına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Wila"s Home
- Villa Pasir Panjang
- Pantai Wisata Molotabu
- Shava Beach Resort

16.15. Monano Plajı

Kuzey Gorontalo kıyılarında mutlaka ziyaret edilmesi gereken plajların başında kuşkusuz Monano Beach gelir. Kuzey Gorontalo ilçe sınırları içinde Anggrek yöresinde yer alan Monano Plajı, Monano köyünün hemen kuzeyinde yer almaktadır. Bu tenha ve huzur dolu plaj, serin ve rahat bir atmosferle yerli turistleri mıknaş gibi kendine çekmektedir. Tropikal manzaralarla çevrili plaj, ziyaretçilerine nefes kesen doğal panoramalar sunmaktadır. Monano Plajı, büyüleyici beyaz kumları ve masmavi deniziyle bilinen, Kuzey Gorontoloda egzotik bir turistik destinasyondur. Ayrıca, muhteşem doğal manzarası kıyıda dinlenmek veya yüzmek için mükemmeldir. Bu plaj, Gorontalo şehrine yaklaşık 70 kilometre uzaklıkta olup, motorlu taşıtla yaklaşık 1,5 saatte ulaşılabilir. Plaja giden yol iyi durumda ve yolculuk boyunca muhteşem doğal manzaralar sunmaktadır. Diğer güzel plajlar gibi, bu destinasyon da uzun mesafeler kat ederek buraya gelmeye istekli turistlerin merakını giderecek eşsiz bir cazibeye sahip. Geniş, yumuşak beyaz kumlar, berrak mavi deniz suyu ve hindistan cevizi ağaçlarının GÖLgesi, gözlere ziyafet çeken doğal bir güzellik yaratmaktadır.

Bu Plajı ziyaret eden turistler Monano köyündeki Müslüman ve Hristiyan inanç merkezlerini yakından inceleyebilirler. Yakın mesafede yer alan Pantai Desa Dunu Plajı, Pantai Dulukapa ve Molosipat Plajı mutlaka görülmesi gereken doğal turizm çekiciliklerin başında gelirler. Monano Plajının 20-25 km güneyinde yer alan “Air Terjum Boroma” ve “Air Terjun Bondula” Eyalet sınırları içindeki en güzel Şelalelere örnek oldukları için

görmeye değerdirler. Yörede başka ne yapılabilir? Kıyıdaki balıkçılarla anlaşılıp bir tekne kiralanabilir ve Monano Beache yakın mesafede yer alan “Lito Limuyud Adası”, “Lito Monggaila Adası” veya “Lito Dudepo Adası”, yani bu üç adacıktan birine günübirlik gezi düzenlenebilir. Bu adalar hem dinlenme, yüzme ve güneşlenmek için hem de yürüyüş ve piknik için müsait doğal ortamlar sunmaktadırlar.

Monano Plajına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Mesjid AL-Hidayah I Monano
- GPDI Elshaddai Monano
- Pantai Desa Dunu
- Masjid AL- Hidayah II Monano
- Lito Limuyud Adası
- Lito Monggaila Adası
- Lito Dudepo Adası
- Puncak Dunu
- Bukit Ibarat
- Mesjid Monas
- Tanjung Desa Garapia
- Gereja Protestan Indonesia Gorontalo
- Tempat Lumut Laut
- Pantai Dulukapa
- Bunto Koluoka
- Pantai Motihelumo
- Sumalata Timur
- Pulau Dionumo

Monano Plajına Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- PPKBD Desa Monano
- Penginapan citra monas
- Penginapan dan Rumah Makan
- Humz RAN 2
- Homestay Alfathin
- Deswita Homestay

Fotoğraf 120: Kuzey Gorontalo İlçe Sınırları İçinde Yer Alan Monano Plajından Doğal Bir Görünüm

Kaynak: <https://beautyofindonesia.com/id/wisata/wisata-alam/pantai-monano>

17. Gorontalo Eyaletinin Görkemli Turistik Şelaleleri

Muhteşem su altı manzaralarıyla ünlü olan Gorontalo, aynı derecede büyüleyici Şelalelere de ev sahipliği yapmaktadır. Tepelerin, yağmur ormanlarının ve dağların hâkim olduğu bu engebeli Eyalet, turistlerin cesaretini sınanan zorlu doğal mekânlar ve nefes kesen Şelaleler barındırmaktadır. Aslında Endonezyanın ve Sulawesi Adasının neredeyse her bölgesinde aynı derecede büyüleyici Şelaleler bulunmaktadır. Gorontalo Eyaleti sınırları içinde farklı yörelerde ve farklı ilçelerde de olsalar 25ten fazla turistik Şelale yer almaktadır. Nefes kesen güzelliklere sahip bu Şelalelerin neredeyse tamamı modern karayolu bağlantılarına sahip değiller ve yakın çevresinde market, bar, restoran ve hotel gibi temel turistik tesislerden yoksundurlar. Alt yapı eksikliğe, iletişim ve ulaşım aksamaları, yetersiz yeme içme ve konaklama tesisleri neredeyse her Şelale bölgesinde görülen sorunların başında gelirler. Aşağıdaki satırlarda Gorontalo Eyaleti sınırları içindeki başlıca Şelalelerin özellikleri ve turistik potansiyeli kısaca tanıtılmıştır.

Tablo 11: Gorontalo Eyaletinin Başlıca Turistik Şelaleleri

Şelale (Waterfall)	İlçe (Kabupaten)	İl (Eyalet)	Şelale (Waterfall)	İlçe (Kabupaten)	İl (Eyalet)
Ayuhulalo	Boalemo	Gorontalo	Desa Rumbia	Boalemo	Gorontalo
Bongodaa	Gorontalo	Gorontalo	Botuwombato	North Gorontalo	Gorontalo
Payung	Gorontalo	Gorontalo	Botuwapadu	Gorontalo	Gorontalo
Malahu	Gorontalo	Gorontalo	Wageo 1	Bone Bolango	Gorontalo
Huila	Bone Bolango	Gorontalo	Lombongo	Bone Bolango	Gorontalo
Permai	Bone Bolango	Gorontalo	Milango Lo Jini	Bone Bolango	Gorontalo
Bontula	Boalemo	Gorontalo	Tuloa	Bone Bolango	Gorontalo

Bondula	Gorontalo	Gorontalo	Tumba	Gorontalo	Gorontalo
Waterblue	Gorontalo	Gorontalo	Henduma	Gorontalo Utara	Gorontalo
Taluditi	Pohuwato	Gorontalo	Didingga	North Gorontalo	Gorontalo
Tenilo	Boalemo	Gorontalo	Pondok Terasi	Pohuwato	Gorontalo

Aşağıdaki satırlarda Gorontalo Eyaletinin en popüler ve en güzel turistik Şelalelerin özellikleri kısaca açıklanmıştır. Bu araştırmada sadece 14 ünlü Şelale irdelenmiş ve ele alınmıştır.

17.1. Taludaa Şelalesi

Taludaa Şelalesi Gorontalo şehir merkezine 65 km uzaklıkta yer almaktadır. 42 metre yüksekliği ve 15 metre genişliğiyle bu doğal turizm çekiciliği ziyaretçileri cezbetmektedir Bone Bolango ilçesindeki Taludaa Şelalesi adından da anlaşılacağı gibi, Taludaa Köyünden yaklaşık 2 km. mesafede yer almaktadır. Konum ana yollardan uzak ve biraz تنها olduğu için, oraya ulaşmak için biraz çaba sarf etmek gerekmektedir. “Air Terjun Permai” olarak da bilinen Taludaa Şelalesi, şehir merkezine biraz uzak olsa da, turistlerin ziyaret ettiklerine pişman olmayacakları bir yerdir, çünkü Gorontalo Eyaletinin e yüksek üç Şelalesinden biridir. Şelale, tropikal bir yağmur ormanının ortasında, medeniyetten uzakta bir yerde yer almaktadır. Bu ilginç Şelale yüksekliği ve görkemli görünümüyle, temiz havası ve bozulmamış ekosistemiyle ziyaretçileri her zaman şaşırtmayı başarmaktadır. Ayrıca, Şelale çevresinde kuş, böcek, kelebek, sürüngen ve maymun türleri de dahil olmak üzere birçok hayvan yaşamaktadır. Şelalenin yakın çevresinde doğal ortam ise son derece huzurlu ve sakinleştiricidir. Taludaa Şelalesi, bir devlet organı veya şahıs tarafından yönetilmediği için bozulmamış ve doğal olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle, Şelaleye giriş ve Şelalede yüzmek ücretsizdir. Tek sorun aslında ziyaretçilerin bıraktıkları atıklar ve çöpler.

Taludaa Şelalesinin ilk etkileyici özelliği yüksekliği ve suyunun berraklığıdır. Bu görkemli Şelale Gorontalo Eyaletinin en yüksek Şelalesidir

(42 metre). O kadar berrak ve saf görünüyor ki, herkesi rahatlatılabilir. Bu da neredeyse tüm ziyaretçilerin orada yüzmenin ve su oyunları oynamanın keyfini çıkaracağı anlamına gelir. Şelalenin bir diğer güzel yanı ise, yerel yerleşim yerine yakınlığıdır. Turistler araçlarını yakındaki bir köye park edip doğrudan Şelaleye yürüyebilirler. Bu, aslında doğa yürüyüşü ve doğa keşfi için bir fırsat oluşturmaktadır. Fotoğrafçılığı sevenler, bölgeye yürüyüş yaparken ilginç ve renkli Fotoğrafğraflarını çekmeyi unutmamalıdır. Bozulmamış doğal ortam ve canlı çeşitliliği onları kesinlikle ziyaretçileri hayrete düşürecektir. Turistlerin Şelaleye giderken yanlarında sadece atıştırmalık, şapka ve şişe su gibi bazı malzemeler taşımaları yeterlidir.

Taludaa Şelalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Aır Terjun Huila
- Wisata Kolam Putri
- Taman Wisata Pantai Taludaa
- Masjid Nur Iman Inogaluma
- Masjid At-Taqwa Desa Sogitia
- Lion Ocean View
- Pantai Molosipat
- Kedai Halabolu
- Tambang Suwawa

Taludaa Şelalesine Yakın Mesafede Yer Alan Konaklama Tesisleri:

- Bele Li Pak Napris
- Huidu Beringin
- Rumah Harsip Bilewuto
- Rumah Le Bambang Usman

Fotoğraf 121: Gorontalo Eyaletinin en yüksek Şelaleleri olan
“Air Terjun Taludaa”

Kaynak: <https://mindtrip.ai/attraction/taludaa-sulawesi/air-terjun-permai/at->
PKSZEyif

17.2. Bondula Şelalesi

“Bondula Şelalesi” veya yerel adıyla “Air Terjun Bondula”, Gorontalo ilçesi, Asparaga yöresinin Bontula köyünde yer almaktadır. Gorontalo şehrinden ulaşım yaklaşık 3 saat (101 km) sürmektedir. Şelale çok yüksek değildir, sadece 5-6 metre civarındadır. Temiz ve devasa ırmak taşlarıyla ve doğal manzarasıyla aileler, arkadaşlar ve iş arkadaşları için doğa turizmine uygundur. Yerel halk Şelalenin yakınında yiyecek ve içecek satmaktadır. Bondula ırmağı kristal berraklığında ve serin suyuyla, ayrıca ırmak vadisindeki kocaman kayalarıyla ünlüdür, ayrıca doğa sevenler ve piknikçilerin de vazgeçilmez adresidir. Bondula vadisini çevreleyen GÖLgeli ağaçlar serin ve ferahlatıcı bir hava yaratmaktadır. Bu nedenle doğallık, serinlik, yeşillik, sakinlik ve huzur bu ünlü Şelaleyi en iyi tanımlayan kelimelerdir. Bondula vadisinde en az 4 Şelale bulunmaktadır ve bunlardan

3ünün Nantu Vahşi Yaşam Koruma Alanı içinde yer alması dikkat çekicidir. Bu nedenle Bondula Şelalesini ziyaret edenler akarsu vadisi boyunca en az 1000 – 1500 metrelik vadiyi yaya olarak dolaşmalı ve görmelidirler.

Fotoğraf 122: Tropikal Yeşillikler Arasında Saklanmış Olan Büyüleyici Bondula Şelalesi

Kaynak: <https://mindtrip.ai/attraction/sulawesi/air-terjun-bondula/at-RnTQw854>

Bondula Şelalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Botu Kapali River Tubing & Camp
- Mesjid Al-Magfirah
- Air Terjum Boroma
- SM. Nantu Boliyohuto
- Nantu Forest Checkpost
- Agrowisata Ampera Wonosari

Bondula Şalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama

Tesisleri:

- Rumah Yanti Nusi
- Tika Dawali
- Karlinang Bagu
- Suleman Panu
- Frangki Rauf
- Yunus Tangkudung
- Rahman Djafar
- Bele Li Cindy
- Rumah Awi Bima

Fotoğraf 123: Hafta sonlarında ve bayram günlerinde Bondula Şalesi epey kalabalıktır

Kaynak: gorontalopost.co.id/2023/01/03/air-terjun-bontula-tawarkan-pemandangan-alam-memukau-patut-dikunjungi/#google_vignette

17.3. Lombongo Şelalesi

Gorontalo kentinin hemen doğusunda yer alan “Lombongo Şelalesi” Bone Bolango ilçesinin, Suwawa Tengah yöresindeki Lombongo köyü yakınlarında yer almaktadır. Yaklaşık 25 – 30 metre yüksekliğindeki heybetli Şelale, Bogani Nani Milli Parkı ormanının ortasında yer alıyor, bu nedenle şehirlerden ana yollardan ve medeniyetten biraz sapa kalmaktadır. Bu da ziyaretçilerin Şelaleye giderken yemyeşil ormanları ve ilginç ekosistemleri izleyebilme şansı yakaladıkları, dahası mükemmel bir doğal keşif yapma şansına sahip oldukları anlamına geliyor. İyi haber şu ki, Şelale Lombongo köyüne çok yakın bir konumda yer almaktadır. Bu nedenle, her turist ve gezgin oraya oldukça kolay bir şekilde ulaşabilir. Turistler bölgeye vardıklarında, kayalık uçurumlar arasında yer alan yüksek, heybetli ve eğimli bir Şelale görebilirler. Bölgede ayrıca birçok ağaç türü de yetişerek GÖLgeli ve yeşillikli bir atmosfer yaratmaktadır. Lombongo Şelalesinin yüksekliği yaklaşık 25 – 30 metredir, bu nedenle Eyalet sınırları içindeki en yüksek Şelalelerden biridir.

Nispeten yeni bir turistik destinasyon olan Lombongo Şelalesi, diğer turistik yerler kadar çarpıcı manzaralar sunuyor ve Gorontalo şehir merkezine yaklaşık 19 kilometre uzaklıktadır. Bir başka anlatımla bu görkemli Şelale otomobille Gorontalo şehir merkezine yaklaşık 30 dakika uzaklıktadır. Bakir güzelliği, yemyeşil ormanları ve el değmemiş doğası göz önüne alındığında, bu Şelaleyi bu kadar çok insanın ziyaret etmek istemesi hiç de şaşırtıcı değildir. Gorontalonun en yeni turistik mekânlarından biri olan bu Şelale, insan faaliyetinin nispeten az olması nedeniyle oldukça bozulmamış doğal durumdadır. Lombongo köyünden yaklaşık 45 dakikalık yürüme mesafesinde bulunan bu yer, yüksek biyoçeşitliliğe ve Sulawesi Adasının en önemli yaşam alanlarından bazılarına ev sahipliği yapmaktadır. Şelaleyi gezdikten sonra, turistler mutlaka Gorontalo kentini, Perintis Gölünü ve ünlü Bogani Nani Wartabone Milli Parkını da ziyaret etmelidirler. Bogani Nani Wartabone Milli Parkı, birçok güzel kuş türüne ev sahipliği yapmaktadır. Milli Parkta yaklaşık 125 kuş türü, 24 memeli, 23 amfibi ve sürüngen türü ile 289 ağaç türü tespit edilmiştir.

Fotoğraf 124: Bogani Nani Milli Parkı Arazisinde Yer Alan
Lombongo Şelalesi

Kaynak: <https://www.tempco.co/hiburan/wisata-di-lombongo-pilih-mandi-di-kolam-air-panas-atau-air-terjun--564081>

Lombongo Şelalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Bogani Nani Wartabone Milli Parkı
- Swimming Pool Lombongo
- Masjid Hayatul Karim
- Wisata Alam Air Panas

- Wisata Alam Buntho Alale
- Perintis Lake
- Agrowisata Mekar Jaya Farm
- Benteng Ulanta
- Tugu Adipura Bonbol 2017
- Camping Ground Pinus Butu
- Wisata Taman Cıbutu
- Menara Center Point
- Lombongo Hot Spring
- Bukit Bumi Cerah
- Wisata Alam Bukit Peyapata
- Pantai Botutonuo
- Pantai Exotic
- Pantai Botubarani
- Air Terjun Wageo 1
- Wisata Hungayono
- Bukit Stairs Bali Botutonuo

Lombongo Şalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Pondok Tivera 1
- Kost Annisa
- Homestay Kost Kosan Sinar Lestari
- Kost Wisma Antieq
- Kost Cahaya
- Shava Beach Resort

Fotoğraf 125: Nefes Kesen Air Terjun Tenilo Şelalesi

Kaynak: <https://mindtrip.ai/attraction/tilamuta-sulawesi/air-terjun-tenilo/at-0K1puTox>

17.4. Tenilo Şelalesi

Boalemo İlçesi, Tilamuta Yöresi, Tenilo Köyünde bulunan bu Şelale, meraklı gezginler ve yalnız seyahat edenler için mutlaka görülmesi gereken bir doğa harikasıdır. Boalemo ilçe merkezine yaklaşık 30 dakika uzaklıkta bulunan Şelaleye, iki tekerlekli veya dört tekerlekli araçlarla ulaşılabilir. Boalemo kasabasının doğusunda ve Dulupi kasabasının batısında yer alan “Tenilo Şelalesi” veya yerel adıyla “Air Terjun Tenilo” Gorontalo Eyaletinin en görkemli ve en yüksek Şelalelerinden biridir. Yaklaşık 20 metre yüksekliğindeki Şelalede ziyaretçiler hatıra Fotoğrafğraf çekebilir veya serinletici sularında yüzmeyi tercih edebilirler. Ücretsiz olan Şelaleye ulaşım

kolay ve bulması da zor değil çünkü Tenilo Köyüne sadece 1 kilometre uzaklıktadır.

Air Terjun Tenilo, Endonezyanın Gorontalo bölgesinin yemyeşil manzaraları arasında yer alan pitoresk bir Şaleledir. Bu doğal güzellik, yemyeşil ormanlarla çevrilidir ve doğa tutkunları için sakin bir kaçış noktası sunar. Şalele, kayalık uçurumlardan aşağıya doğru akarak, serinletici bir havuz oluşturur ve bu havuz serinlemek için idealdir. Ziyaretçiler, bölgenin zengin biyolojik çeşitliliği arasında sakin ortamın ve suyun yatıştırıcı seslerinin tadını çıkarabilirler. Bölgeye orman içinden kısa bir yürüyüşle ulaşılabilir, bu da onu macera arayanlar ve doğayla bağlantı kurmak isteyenler için mükemmel bir yer haline getirir. PPLBD Desa Tenilo Tilamuta bu Şaleleye en yakın konaklama tesisidir. Tenilo Şalesini ziyaret eden turistlerin yakın mesafede yer alan Pantai Ratu Plajını, Dulupi Adasını, Puncak Bini Desa Wisata Tenilo ve Puncak Raja Higland deniz manzara noktalarını mutlaka görmelidirler.

Tenilo Şalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Pantai Ratu
- Puncak Bini Desa Wisata Tenilo
- Wholecake Beach
- Dulupi Adası
- Tambatan Perahu
- Langala Beach
- Puncak Raja Higland
- Masjid Jami Baiturrahman
- Alun-alun Tilamuta
- Lapangan Mekar Modelomo
- Masjid Agung Baiturrahmah Boalemo

Tenilo Şelalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama

Tesisleri:

- Wholecake Beach Otel
- Hotel Grand Amalia
- Hotel Putera Tunggal
- Hotel Citra Ayu
- PPLBD Desa Tenilo Tilamuta

17.5. Air Terjum Boroma (Tumba)

Boroma Şelalesi veya diğer adıyla Tumba Şelalesi, iyi korunmuş doğal güzelliğinin ötesinde, eşsiz bir tatil, eğlence ve dinlenme atmosferi sunmaktadır. Yüksek ağaçların GÖLgesinde taze ve temiz orman havası, kayalara çarpan suyun sesi, tropikal ormanların ve sakin atmosferin ortasında huzurlu bir melodi yaratmaktadır. Gorontalo ilçe sınırları içinde, Bululi kasabasının kuzeydoğusundaki Tamiala Utara köyü yakınlarında bulunan Boroma Şelalesi, karayollarından uzak çok sapa bir yerde yer almaktadır. Buraya otomobil veya motosikletle ulaşmak imkânsız olduğundan dolayı, yaya ulaşmak tek seçenektir. Gorontalo şehir merkezinden Tolangohula yöresine ve Tamiala Utara köyüne yolculuk yaklaşık iki saat sürmektedir. Gorontalo şehrinde Tamiala Utara köyüne motosiklet veya araba ile ulaşım mümkün. Fakat Kuzey Tamila köyünün merkezinden Boroma Şelalesine yolculuk yine yaklaşık 2 saatlik yürüyüş ile yapılır. Serin doğal ortam ve ağaçların GÖLgesi, Boroma Şelalesi Ekoturizm alanına yapacağınız yolculuk boyunca size eşlik edecektir. Doğal olarak, vardığınızda, yolculuğun yorgunluğunu Şelalenin nefes kesen güzelliği tamamen telafi edecektir.

Boroma Şelalesi, güzelliğiyle, serin ve temiz sularıyla, ayrıca huzur veren sakin ortamıyla ünlüdür. Şelale bölgesinde iyi korunmuş doğal ekosisteminin yanı sıra, çevredeki ormanlık alan da bozulmamış haldedir. Gorontalo Eyaletindeki birçok Şelale bölgesinde olduğu gibi Boroma Şelalesinde de

ulaşım sorunları, alt yapı sorunları, iletişim ve haberleşme sorunları var, ne bir restoran, market veya otel, ne de bir eczane veya konaklama mekânı bulunmamaktadır. Endonezyanın birçok turizm bölgesinde görülen ortak sorunlar burada da yaygındır.

Boroma Şelalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Air Terjun Bondula
- SM. Nantu Boliyohuto
- Batas Ka Cindra
- Mesjid Al-Ikhlâs Dusun Karya Baru
- Gereja Sikkhem Bululi GPIG
- Camping Botu Kapali Bihe
- Puncak Tarsius

Fotoğraf 126: Boroma Şelalesi Ekoturizm Alanından Büyüleyici Bir Manzara

Kaynak: <https://www.timurpost.id/2021/02/menelik-air-terjun-boroma-surga.html>

**Boroma Şelalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama
Tesisleri:**

- Adelialis
- Bele Li Cindy
- Rumah Awi Bima
- Karya Baru Atas
- Yendri Homes

Fotoğraf 127: Tropikal Yağmur Ormanları Arasında
Gizlenmiş Olan Huila Şelalesi

Kaynak: <https://gorontalopost.co.id/2025/12/27/air-terjun-huila-surga-tersembunyi-yang-butuh-penataan-sampah-jadi-perusak-pemandangan/>

17.6. Huila Şelalesi

Bone Bolango ilçesinde bulunan Huila Şelalesi, iyi korunmuş ve el değmemiş bir turistik mekândır. Gorontalo Eyaleti, Bone Bolango İlçesi, Ilohuuwa Köyünde yer alan Şelale, Gorontalo kentine yaklaşık 140 km uzaklıkta olup, ulaşım yaklaşık 2,5 saat sürmektedir. Bu Şelale, muhteşem doğal manzarası ve serin, sakın atmosferiyle dikkat çekmektedir. Huila Şelalesi, çok zorlu patikalara sahip, yoğun bir ormanlık alanda yer almaktadır. Bu turistik mekâna ulaşmak için ziyaretçilerin yaklaşık 2 km boyunca çukurlu bir yolda yürümeleri gerekmektedir. Yaklaşık 42 metre yüksekliğindeki Huila Şelalesi, ziyaretçileri büyüleyen eşsiz bir cazibeye sahip. Nefes kesen doğal manzarası ve etrafını saran temiz hava kesinlikle cezbedici. Bu Şelaleyi ziyaret eden turistleri, çağlayan suyun gürültüsü karşılıyor. Ayrıca, yemyeşil ağaçlar Huila Şelalesi çevresinde ferahlatıcı, doğal bir atmosfer yaratıyor.

Huila Şelalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Wisata Kolam Putri
- Kedai Halabolu
- Taman Wisata Pantai Taludaa
- Masjid An-Nur
- Pantai Molosipat
- Tapal Batas Gorontalo - Bolaang Mongondow Selatan
- Air Terjun Permai Taludaa
- Masjid Al-Kautsar Desa Sogitia
- Lion Ocean View

Huila Şelalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Huidu Beringin
- Bele Li Pak Napris
- Rumah Oma Luthfi
- Rumah Arsel Aboka

17.7. Botuwombato Şelalesi

Kuzey Gorontalo ilçesindeki Botuwombato Şelalesi, Malingkapoto kasabasının hemen doğusunda yer almaktadır. Karayollarından uzakta epey sapa ormanlık bir alanda yer alan bu Şelale, bozulmamış doğal güzelliği ve geçmiş bir kralın efsanesiyle dikkat çekmektedir. Bu turistik mekân, macera, adrenalin ve yerel kültür severler için mükemmel bir turistik mekândır. Botuwombato, Gorontalo dilinde "temel taş" anlamına gelen yerel bir kelimedir ve Gorontalo Krallığı efsanesine atıfta bulunmaktadır. Botuwombato Şelalesine ulaşmak için ziyaretçilerin şehir merkezinden yaklaşık bir saat yolculuk yapmaları gerekiyor. Motorlu taşıtların rotası bittikten sonra yaya yolculuğu rotası başlamaktadır. Yaya rotası oldukça zorlu, dik ve yokuşlu bir araziye sahip. Ancak yol boyunca turistler, ormanların ve dağların nefes kesen panoramik manzaralarıyla karşılaşacaklar. Şelaleye yaklaştıkça uzaktan gelen suyun sesi daha da belirginleşiyor. Kuş cıvıltıları ve yoğun orman bitki örtüsüyle karşılanan ziyaretçiler, berrak suyun tazeliğinin tadını çıkarabilir, etrafta serinleyebilir veya sadece suya girebilirler.

Şelale Bölgesi el değmemiş doğal ortamıyla ve henüz turistlerle dolup taşmamış duru ve bakir güzelliyle dikkat çekmektedir. Air Terjun Botuwombato veya Botuwombato Şelalesi, doğal güzelliğinin yanı sıra nesilden nesile aktarılan bir halk efsanesini de barındırıyor. Yerel halk, bu Şelalenin Gorontalo Krallığından ünlü bir kralın meditasyon yaptığı kutsal bir yer olduğuna inanmaktadır. Halk söylentilerine göre, bir zamanlar bu ünlü kral, Şelalenin yakınındaki büyük bir kayanın üzerinde oturup sık sık meditasyon yaparmış. Aylarca süren meditasyonun ardından oturduğu kaya,

oturma minderi gibi düzgün bir hale gelmiş. Bu efsane, "temel taş" anlamına gelen Botuwombato adının kökenini oluşturmaktadır. Yazılı tarihi bir kanıt olmamasına rağmen, bu ilginç yerel hikâye Gorontalonun kültürel mirasının bir parçası olarak yerel toplulukta yaşamaya devam ediyor. Yerel yönetimin, Botuwombato Şelalesinin turizm potansiyelini hem erişilebilirlik hem de folklorun korunması açısından geliştirmesi, böylece bu destinasyonun daha geniş kitleler tarafından tanınmasını ve doğal güzelliğinin korunmasını sağlaması bekleniyor.

Fotoğraf 128: Efsanelere Konu Olan Air Terjun Botuwombato

Kaynak: <https://kumparan.com/banthayoid/kisah-romantis-tebing-botuwombato-di-gorontalo-1stcV01mIaE/full/gallery/3>

Botuwombato Şelalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Puncak Pontolo Indah
- Taman Kwandang Gorontalo Utara
- Embung Mootinelo
- Masjid Aisyah Desa Pontolo
- Wisata Taman Mangrove
- Mesjid Al-Magfiroh

- Kampung Sawah Lami
- Gereja Katolik Stasi Santa Maria Bintang Kejora
- Sumur Tua

Botuwombato Şelalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- SR Homestay
- Rumah Tizon Djahidi
- Nabila Azzahra
- Morsella Kost
- Rumah Kos / Home Stay RQ
- Kost Syariah Al İkhlas
- Kos Kosan Marwah
- Orange Kost

17.8. Botu Helili Şelalesi

“Botu Helili Şelalesi” veya yerel dilde olduğu gibi “Air Terjun Botu Helili” Gorontalo Eyaletinin en zor ulaşılabilen, en izole olan ama en etkileyici manzarasına sahip Şelalelerinden biridir. Gorontalo ilçesinin Telaga Biru yöresindeki Tapaluluo Köyü yakınlarında, yağmur ormanlarının içinde gizlenmiş olan Botu Helili Şelalesi, doğa kâşiflerinin, adrenalin tutkunlarının ve yerel turistlerin dikkatini çekmeyi başarmıştır. Son yıllarda, bu destinasyon, bozulmamış güzelliği ve çarpıcı doğal manzarası sayesinde popüler bir turistik merkeze dönüşmüştür. Gorontalo şehir merkezine yaklaşık bir saat uzaklıkta bulunan bu Şelaleye ulaşmak için engellerle dolu yürüyüş yolculuğu gerekmektedir. Puncak Lestari turistik bölgesine kadar araçla gidilebilir ama Şelaleye ulaşmak için bu noktadan sonra yaya yola devam etmek gerekmektedir. Yaklaşık 1 saatlik bir yürüyüş, ziyaretçileri Tepelerden, yemyeşil koruma altındaki ormana ve dik bir patikadan Şelaleye götürür. Zorlu olmasına rağmen, bu rota aslında macera severler için özel bir cazibe

merkezidir. Büyüleyici panoramaları, berrak suları, maceralı erişimi ve bozulmamış doğal güzelliğiyle Botu Helili Şelalesi, Gorontalonun doğal turistik yerlerinden biri olmaya adaydır. Hem huzur hem de meydan okuma arayanlar için bu destinasyon, kolay kolay unutulmayacak renkli bir deneyim sunmaktadır. Onlarca metre yüksekliğindeki Şelale, siyah kaya duvarlarından sakın bir şekilde akarak huzurlu, doğal bir ortam yaratmaktadır. Çevrenin bozulmamış güzelliği olağanüstü bir şekilde korunmuş olup, ziyaretçileri el değmemiş bir dünyaya taşımaktadır. Turistik hizmet ve herhangi bir alt yapıya sahip olmayan Şelale çevresinde ne bir otel veya restoran ne de bir bakkal veya tesis yer almamaktadır. Ziyaretçiler için tek konaklama seçenekleri yakınlarda yer alan “Roemah Keboen Dulamayo” veya “Kedai” gibi ucuz ve bakımsız tesisler görülmektedir.

Fotoğraf 129: Yağmur Ormanları Arasında Gizlenmiş Olan
“Air Terjun Botu Helili”

Kaynak: <https://nusantara1.id/2025/11/tersembunyi-di-balik-hutan-lindung-air-terjun-botu-helili-permata-baru-di-gorontalo/>

Botu Helili Şelalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Air Terjun Botuwapadu
- Puncak Palakala
- Wisata Agro Piloaita
- Puncak Gunung Pau Pau
- Goa Kalilawa Waterfall Dulamayo Utara
- Air Terjun Payung
- Air Terjun Waterblue
- Puncak Lestari
- Air Terjun Tuloa
- Wisata Sungai Longalo Botu Motolioluwo
- Pasambaya River Side
- Alfred & Marsal Field
- Air Terjun Malahu
- Bendungan Batumerah Biyonga
- Puncak Dulamayo Barat

Botu Helili Şelalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Roemah Keboen Dulamayo
- Kedai
- Villa Dulamayo
- Villa Li Hamusa
- Villa Le FAMO
- Filla Sakinah

17.9. Waterblue Şelalesi

Gorontalo Bölgesi, Telaga Biru İlçesi, Dulamayo Utara Köyünde bulunan Waterblue Şelalesi, hem sakinleştirici hem de çarpıcı doğal bir güzelliğe sahip. Suyun rengi birkaç yıl öncesine göre artık o kadar mavi olmasa da güzelliği ve cazibesi burayı hala ziyaret etmeye değer doğal bir yer haline getiriyor. Şelaleye

ulaşmak için yolculuk Gorontalo şehir merkezinden başlar ve yaklaşık bir saat sürer. Ziyaretçiler Tonala Köyüne iki tekerlekli veya dört tekerlekli araçlarla gidebilirler. Oradan itibaren yolculuk, engebeli ve dik bir yoldan motosikletle devam etmeli ve bu da diğer turistik yerlerde nadiren bulunan bir macera duygusu katmaktadır. Yolum sonuna ulaştıktan sonra ziyaretçilerin yaklaşık 10 dakika daha yürümesi gerekiyor. GÖLgeli ağaçların arasından kıvrılarak geçen patika, doğal orman atmosferini çok yakından hissettirerek deneyimin bir parçası oluyor. Uzaktan duyulan Şelalenin gürültüsü, gizli güzelliklere doğru giden adımları yönlendiren bir rehber gibi görünüyor.

Fotoğraf 130: Siyah Kayalar ile Beyaz Irmak Suların Birleşimi: Göz Kamaştırıcı Waterblue Şelalesi

Kaynak:<https://gorontalo.pikiran-rakyat.com/pariwisata/pr-1967012115/10-top-tempat-wisata-di-gorontalo-yang-wajib-di-kunjungi?page=all>

Yıllar önce, Waterblue Şelalesi kristal berraklığındaki doğal havuzuyla biliniyordu ve bu nedenle yerel halk ona “Waterblue” adını vermişti. Ancak zamanla doğal dinamikler ve beşeri faaliyetler suyun rengini değiştirdi. Buna rağmen, Şelale yine de nefes kesen bir manzara sunuyor. Su, birkaç metre yükseklikten aşağıya doğru akarak, çevresindeki yosun kaplı kayalar ve yeşil bitki örtüsüyle tezat oluşturan beyaz bir köpük tabakası yaratıyor. Ziyaretçiler hala Şelalenin altında yüzmenin heyecanını yaşayabilir, serin Dağ suyunu hissedebilir veya sadece kayaların üzerinde oturup vahşi doğanın sakin atmosferinin tadını çıkarabilirler. Birçoğu sadece suda oynamak için değil, aynı zamanda şehrin koşuşturmacasından kaçmak ve dinlenmek için de buraya geliyor. Waterbluenun el değmemiş güzelliği, onu doğaseverler ve macera arayan turistler için de favori bir yer haline getiriyor. Turistlere hizmet verecek olan tesisler henüz yeterli olmasa da, bu durum tam da buranın güçlü doğal havasına katkıda bulunuyor. Bazı yerel sakinler, gelecekte yol erişiminin iyileştirilmesini ve aynı zamanda çevresel sürdürülebilirliğin korunarak bu Şelalenin güzelliğinin kaybolmaması umudunu taşıyor. Waterblue Şelalesi artık mavi olmayabilir, ancak cazibesi hiç azalmamış durumda. Ziyaret eden herkes için Waterblue, doğayla yeniden bağlantı kurmak için kısa bir kaçış olan basit ama unutulmaz bir deneyim sunuyor

Waterblue Şelalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Air Terjun Payung
- Air Terjun Malahu
- Puncak Bukit Alas
- Wisata Agro Piloaita
- Goa Kalilawa Waterfall Dulamayo Utara
- Special Stage Dulamayo
- Bantayo Riset ECB
- Wombohe Le Uyan Azza

- Camping Area – Dulamayo
- Bendungan Batumerah Biyonga
- Wisata Sungai Longalo Botu Motolioluwo
- Puncak Dulamayo Barat
- Puncak Lestari
- Puncak Gunung Pau Pau

Waterblue Şelalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Wombohe Lo Durian
- Belle Li Opa Damu
- Roemah Keboen Dulamayo
- Pondok Duda
- Villa Dulamayo

17.10. Ayuhulalo Şelalesi

Şelaleler, dünyanın dört bir yanından insanların çok sevdiği huzur veren doğal güzelliklerdir. Bir Şelalenin yakınındayken, şırl şırl akan suyun sesi eşliğinde güzel doğal çevrenin keyfini ve mutluluğunu yaşayabilirsiniz. Gorontalo'yu ziyaret ettiğinizde, bu atmosferi özellikle Ayuhulalo Şelalesinde bulabilirsiniz. “Ayuhulalo Boalemo Şelalesi” veya “Air Terjun Ayuhulalo” Boalemo İlçesinin e popüler turizm merkezlerinden biridir. Her ismin bir anlamı vardır ve bu Şelale de istisna değildir. Ayuhulalo "ay yağmuru" anlamına gelir. Gorontalo'da mutlaka ziyaret etmeniz gereken bir diğer Şelale ise Ayuhulalo Şelalesidir. Taludaa ve Didingga Şelaleleri kadar görkemli olmasada Ayuhulalo Şelalesi yine de görülmeye değerdir. Dahası, çevresindeki bozulmamış doğal manzara zihninizi ve ruhunuzu tazeleyecektir. Boalemo İlçesi, Tilamuta Yöresi, Ayuhulalo Köyünde bulunan Ayuhulalo Şelalesi, ziyaretçilerine nefes kesen doğal manzaralar, hala bozulmamış ve gizli olan doğal bir tropikal cazibe sunmaktadır. Bu Şelale Gorontalo Havalimanına 75

km uzaklıkta olup, buraya ulaşmak arabayla yaklaşık 2 saat sürmektedir. Ayuhulalo köyüne vardıktan sonra, turistlerin Şelale bölgesine ulaşmak için plantasyon alanından geçerek motosikletle 10 dakika yolculuk yapmaları gerekiyor. Yolculuk, Dağın yamacından yaklaşık 2 km veya 20-25 dakika daha yürüyerek devam etmektedir. Ayuhulalo Şelalesinin yüksekliği fazla olmayıp, ormanın derinliklerinde yer almaktadır, bu nedenle ziyaretçilerin araçlarını park edip yürüyüşe devam etmeleri gerekmektedir. Ulaşımı oldukça zor olsa da Ayuhulalo Şelalesinin güzelliği tüm çabaya değerlidir. Bu Şelalenin yüksekliği 20 metreden azdır ve su akışı oldukça güçlüdür. Berrak, temiz ve taze su, dağ kaynaklarından geliyor. Şelalenin etrafındaki doğal güzellikler ve yeşil ormanlar da en az onun kadar büyüleyici.

Ayuhulalo Şelalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Embung Piloliyanga
- Puncak Bini Desa Wisata Tenilo
- Air Terjun Tenilo
- Air Terjun Desa Rumbia
- Tambatan Perahu
- Puncak Raja Higland
- Masjid Jami Baiturrahman
- Alun-alun Tilamuta
- Air Terjun Bontula
- Lapangan Mekar Modelomo
- Masjid Agung Baiturrahmah Boalemo

Fotoğraf 131: Tilamuta Yöresinin Turizm Vitriini Olan Ayuhulalo Şelalesi

Kaynak: <https://gorontalo.tribunnews.com/2024/06/12/daftar-5-objek-wisata-kabupaten-boalemo-ada-destinasi-terkenal-di-dunia>

Ayuhulalo Şelalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Farm Cottage Tilamuta
- Modini Piloliyanga
- Perumnas piloliyanga
- Kost Jelita
- Penginapan Arwana Inn
- Wholecake Beach Otel
- Hotel Grand Amalia
- Hotel Putera Tunggal
- Hotel Citra Ayu

Fotoğraf 132: Ayuhulalo Şelalesine Usta Bir Fotoğrafğrafçının Bakışı

Kaynak: <https://travel.kompas.com/read/2020/10/08/073900527/25-wisata-gorontalo-wisata-sejarah-hingga-bertemu-hiu-paus-?page=all>

17.11. Didingga Şelalesi

Modern hayatın koşuşturmacası içinde, ruh bazen sessiz bir yere, doğanın seslerinin ana fon müziği olduğu ve zamanın yavaşladığı bir yere özlem duyar. Gorontalo Eyaletinde, Didingga Şelalesi huzur ve doğal serinlik sunan gizli bir cennet bulunmaktadır. Bu Şelale sadece bir turistik mekân olmaktan çok daha fazlası. Burası tefekkür için bir alan, zihni ve kalbi doğayla yeniden hizalamak için bir yer. Bu bölgeye adım attığınız anda, Didingga Şelalesinin ziyaretçileri dünyanın koşuşturmacasından bir anlığına uzaklaşmaya davet ettiği gibi, sizin bir atmosfer sizi karşılıyor. Didingga Şelalesine giden yol, deneyimin ayrılmaz bir parçasıdır. Yol, ziyaretçileri sade köylerden, geniş bahçelerden ve yemyeşil ağaçlardan geçirir. Hava giderek daha serin, daha taze ve daha temiz hale gelir; bu da doğanın kontrolü ele geçirmeye başladığının bir işaretidir. Yaklaştıkça, şırıldayan suyun sesi azalmaya başladı, yerini kuş cıvıltıları ve rüzgârın yaprakları hışırdatması aldı. Yürüyüş parkuru zorlu ama bir o kadar da keyifliydi, her adım küçük bir

macera gibiydi. İşte burada yorgunluk yerini bizi bekleyen güzelliğin heyecanına bıraktı. Didingga Şelalesine vardığınızda, görkemli cazibesini hemen fark edersiniz. Berrak su akıntısı yüksekten aşağıya doğru çağlayarak çarpıcı bir doğal perde oluşturuyor. Su püskürtmesi, yüze değen ince bir sis oluşturarak yatıştırıcı ve serinletici bir his veriyor. Şelalenin altındaki doğal havuz, berrak yeşil rengiyle çok davetkâr görünüyor. Su serin ve ferahlatıcı, ayaklarınızı suya sokmak veya çevrenin dinginliğinin tadını çıkarırken etrafta su sıçratmak için mükemmel. Yeşil yosunlarla kaplı sağlam kaya duvarları, tarif edilmesi zor doğal ve huzurlu bir hava katıyor.

Fotoğraf 133: Benzersiz ve Ayrıcalıklı Bir Turistik Mekân: Didingga Şelalesi

Kaynak: <https://read.id/hamzah-sidik-potensi-wisata-air-terjun-didingga-perlu-dikembangkan/>

Didingga Şelalesi gerçekten eşsiz çünkü suyu egzotik, siyah bir kaya duvarından aşağı dökülüyor. Aşağı doğru akan berrak, beyaz su, siyah kaya duvarıyla keskin bir kontrast oluşturuyor. Didingga Şelalesinde olmak, başka

bir dünyada olmak gibi. Trafik gürültüsünden, telefon bildirimlerinden ve yorucu rutinden uzakta, geriye kalan tek şey suyun sonsuzca akışının sesi; zihni yatıştıran doğal bir ritim. Burası, rahatlamak, iç huzuru bulmak veya sadece yalnız kalmak isteyenler için mükemmel bir yer. Birçok ziyaretçi büyük bir kayanın üzerine sessizce oturmayı, gözlerini kapatmayı ve doğanın kendi kendini anlatmasına izin vermeyi tercih ediyor. İşte bu sessizlikte çoğu zaman kendimizi yeniden keşfediyoruz. Didingga Şelalesini ziyaret eden gezginlere ve turistlere yörenin en ilgi çekici turizm merkezlerin başında gelen “Pantai Kikia” ve “Pantai Ulea” plajlarını da mutlaka görmeleri önerilmektedir.

Didingga Şelalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Home Risna Adam/Elin
- Desa Biau Park
- Pantai Ulea
- Gereja Advent Ekklesia
- Pantai Biduri
- Ba Lok Ilotunggula Limbato
- Desa Biau Beach
- Puncak Kecamatan Biau
- Pantai Kikia

Didingga Şelalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Molangga
- Bts Tolinggula

17.12. Payung Şelalesi

Gorontalo ilçesi, Telaga Biru yöresi Dulamayo Utara köyü yakınlarında yer alan Payung Şelalesi, yörenin en popüler dinlenme ve piknik mekânlarından biridir. Gorontalo kentinin kuzeyinde yer alan bu Şelale aslında ne Eyaletin en yüksek ve en görkemli Şelalelerinden biridir ne de en çok bilinen veya en çok ziyaret edilenlerinden biridir. Ama yöre halkının en sevilen turistik mekânlarından birisi olduğu kesindir. Gorontalo Eyaletindeki

diğer Şelalelerde olduğu gibi Payung Şelalesi yakın çevresinde de hiçbir turistik tesis yer almadığı gibi, otel, bakkal, lokanta gibi temel ihtiyaçları karşılayacak bir hizmet yeri de yoktur. Karayoluna çok yakın mesafede yer alan Payung Şelalesi kolay ulaşılabilen bir turistik mekândır. Bu da özellikle hafta sonlarında çevredeki köylerden birçok ailenin buraya dinlenme, yüzmeye veya piknik nedeniyle gelmelerine yol açmaktadır. Gorontalo kentinden otomobil veya motosikletle buraya 30 – 40 dakikalık bir yolculukla kolaylıkla ulaşılabilir. “Wombohe Lo Durian”, “Roemah Keboen Dulamayo” ve “Belle Li Opa Damu” Şelaleye en yakın konaklama tesislerini oluşturmaktadırlar. Bir başka anlatımla Şelalenin 3 km. çapında sadece bu üç konaklama tesisi faaliyet göstermektedir. Payung Şelalesini ziyaret eden turistler çok yakın mesafede yer alan “Air Terjun Waterblue”, “Puncak Bukit Alas”, “Camping Area – Dulamayo”, “Goa Kalilawa Waterfall Dulamayo Utara” ve “Air Terjun Botuwapadu” gibi yörenin diğer turizm çekiciliklerini de mutlaka görmeleri gerekmektedir.

Payung Şelalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Air Terjun Waterblue
- Puncak Bukit Alas
- Camping Area – Dulamayo
- Goa Kalilawa Waterfall Dulamayo Utara
- Air Terjun Botuwapadu
- Puncak Palakala
- Puncak Lestari
- Wisata Sungai Longalo Botu Motolioluwo
- Wisata Agro Piloaita
- Wombohe Le Uyan Azza
- Alfred & Marsal Field
- Air Terjun Malahu

Payung Şelalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Wombohe Lo Durian

- Roemah Keboen Dulamayo
- Belle Li Opa Damu

17.13. Botu Helili Şelalesi

Air Terjun Botuwapadunun hemen kuzeyinde yer alan Botu Helili Şelalesi tüm Gorontalo Eyaletinin en güzel, en vahşi ve en gizemli Şelalelerinden biridir. Çok geç keşfedildiğinden dolayı gizemli ve saklı Şelale olarak ünlenmiştir. Gorontalo ilçe sınırları içinde, Tapaluluo Köyü yakınlarında yer alan bu heybetli Şelale, Puncak Lestari yöresinin en ilginç ve en bakir doğal güzelliklerinin başında gelir. Mütevazı turistik imkânlara sahip olan “Roemah Keboen Dulamayo” oteli Botu Helili Şelalesine en yakın mesafedeki konaklama tesisidir. Telaga Biru Yöresi, Tapaluluo Köyünün koruma altındaki ormanının ardında gizlenmiş olan Botu Helili Şelalesi, doğa kâşiflerinin, maceraperest gezginlerin ve yerel turistlerin dikkatini çok geç çekmiştir. Son aylarda, bu destinasyon, bozulmamış güzelliği, vahşi cazibesi ve çarpıcı doğal manzarası sayesinde popüler bir turistik mekân haline gelmiştir.

Gorontalo şehir merkezine yaklaşık bir saatlik sürüş mesafesinde bulunan Tapaluluo köyüne hem iki tekerlekli hem de dört tekerlekli araçlarla ulaşılabilir. Ancak, köy kapısından girerken, kötü ve zorlu yol koşulları nedeniyle ziyaretçilerin son derece dikkatli olmaları gerekmektedir. Puncak Lestari turistik bölgesine varıldığında, araçlar yalnızca belirlenmiş park alanına park edebilir. Yolculuk daha sonra, yaklaşık 20 dakika boyunca motosikletle, yerleşimcilerin bahçelerinden geçerek, yolun sonundaki bir yerleşimcinin avlusuna kadar devam etti. Bu noktadan itibaren yürüyüş başlamaktadır. Ziyaretçiler yaklaşık 45 dakika boyunca Tepelerden geçmeli, yoğun koruma altındaki bir ormana girmeli ve ardından dik, kaygan bir patikadan aşağı inmelidir. Son inişte, coşkun suyun kükremesi duyulur ve bu da Botu Helili Şelalesine yaklaşıldığının işaretidir. Zorlu olmasına rağmen, bu rota büyük ağaçlardan, serin havadan ve Gorontalo bölgesinin bazı bölümlerinin yüksekte görünen güzel panoramasına kadar uzanan sakinleştirici doğal manzaralar sunmaktadır. Varışta, tüm yorgunluk anında karşılığını buluyor. Onlarca metre yüksekliğindeki Şelale, siyah kaya

duvarlarından sakin bir şekilde akarak huzurlu, doğal bir ortam yaratıyor. Çevrenin bozulmamış güzelliği olağanüstü bir şekilde korunmuş olup, ziyaretçileri el değmemiş bir dünyaya taşımaktadır. Büyüleyici panoramaları, maceralı erişimi ve bozulmamış ekosistemleriyle ve nefes kesen doğal güzellikleriyle Botu Helili Şelalesi, Gorontalonun popüler turistik yerlerinden biri olmaya adaydır. Hem huzur hem de meydan okuma arayanlar için bu destinasyon, kolay kolay unutulmayacak eksiksiz bir deneyim sunuyor. Botu Helili Şelalesinin varlığı, Tapaluluo Köyü halkı için yeni bir umut ve kalkınma kaynağı haline gelmiştir. Bu benzersiz turizm çekiciliği, yoksul yörenin kalkınması ve zenginleşmesinin yanı sıra, bölge sakinlerinin doğa tabanlı turizm faaliyetlerinden ekonomik olarak faydalanmaları için de fırsatlar sunmaktadır. Eşsiz güzelliği ve büyüleyici manzaralarıyla Botu Helili, sadece bir turistik yer olmaktan çok daha fazlası; huzur, sessizlik, doğaya meydan okuma ve doğayla bağlantı kurma yolculuğudur.

Fotoğraf 134: Gorontalo Eyaletinin En Vahşi ve En Gizemli Şelalesi:
“Botu Helili”

Kaynak: <https://prosesnews.id/air-terjun-botu-helili-di-desa-tapaluluo-mulai-menarik-perhatian-wisatawan/>

Botu Helili Şelalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Turistik Yerler:

- Puncak Palakala
- Puncak Lestari
- Huidu Lowulowu
- Malni Hill
- Wisata Sungai Longalo Botu Motolioluwo
- Wisata Agro Piloaita
- Wombohe Le Uyan Azza
- Alfred & Marsal Field
- Air Terjun Malahu
- Air Terjun Waterblue
- Puncak Bukit Alas
- Camping Area – Dulamayo
- Goa Kalilawa Waterfall Dulamayo Utara
- Air Terjun Botuwapadu
- Pasambaya River Side

Botu Helili Şelalesine Yakın Mesafede Yer Alan Başlıca Konaklama Tesisleri:

- Roemah Keboen Dulamayo
- Belle Li Opa Damu
- Wombohe Lo Durian
- Patah Kompas

Fotoğraf 135: Doğaseverlerin Tercih Ettikleri Bir Turizm Mekânı:
Taluditi Şelalesi

Kaynak: <https://darilaut.id/berita/menyusur-hutan-relaksasi-dan-menikmati-pesona-air-terjun-taluditi-di-pohuwato/2?noamp=mobile>

17.14. Taluditi Şelalesi

Gorontalo Eyaleti, Pohuwato ilçesindeki Mekarti Jaya köyü yakınlarında yer alan Taluditi Şelalesi yörenin en popüler turizm mekânıdır. Pohuwato ilçesinin en popüler rekreasyon alanlarından biri olan “Taman Wisata Talambukit” parkının hemen batısında yer almaktadır. Köy merkezinden bu Şelaleye ulaşmak sadece 30 dakika sürmektedir. Gorontalo Şehrinden ise karayoluyla yaklaşık 5-6 saat sürüyor. Taluditi Şelalesi yaklaşık 3,5 metre yüksekliğinde olup, altında yüzmek veya sadece suya girmek için mükemmel bir doğal havuz bulunmaktadır. Burada ziyaretçiler çeşitli yabani bitki ve kaya türlerini görebilirler. Ayrıca, Taluditi Şelalesine giderken yol boyunca yerel tarım ürünlerinin yanından geçeceklerdir. Bu çeşitli bitki türleri, Taluditi Şelalesinin cazibe merkezlerinden biridir.

Doğaseverler ve macera arayanlar için Pohuwato ilçesindeki Taluditi Şelalesi mutlaka ziyaret edilmesi gereken bir yerdir. Bu el değmemiş ve gizli doğal güzellik, eşsiz ve unutulmaz bir deneyim sunmaktadır. Taluditi

Şelalesinin yakın çevresinde çok sayıda ilginç turizm merkezi yer almaktadır. “Pura Tirta Bhuana Sari”, “Taman Wisata Talambukit” ve “Obyek Wisata Buah Taman Langit” yörenin en ünlü turizm merkezleridir.

Fotoğraf 136: Telaga Biru Kasabasında Yer Alan Şirin ve Ucuz Bir Konaklama Mekânı: “Sunset Cottages By Harry & Mimin”

Kaynak: <https://www.booking.com/hotel/id/harry-amp-mimin.ru.html?aid=2311236&label=tr-row-booking-desktop->

18. Gorontalo Eyaletinin Başlıca Turizm Sorunları

Gorontalo, çok büyüleyici turistik merkezlere ve çok sıra dışı doğal güzelliklere sahip ama az tanıtılmış, az reklamı yapılmış, yoksul ve muhafazakâr bir Eyalet olarak görülebilir. Eyalet zengin turistik kaynaklara ve büyük bir turizm potansiyeline sahip olsa da küresel pazarlara açılmayı ve yabancı turistleri topraklarına çekmeyi başaramamıştır. Aşağıdaki satırlarda

bu başarısızlığın başlıca nedenleri tartışılmış ve ayrı başlıklar altında Eyaletin başlıca turizm sorunları ele alınmıştır.

Gorontalo Eyaleti, eko-turizm, macera turizmi, deniz turizmi, agroturizm, su sporları turizmi, etnoturizm, ekstrem turizmi, helal turizmi, inanç turizmi, kültür turizmi, balayı turizmi, kaplıca turizmi, Dağ turizmi, gençlik turizmi, spor turizmi, SPA turizmi ve sağlık turizmi gibi çeşitli turizm pazarlarına hitap etmektedir. Son dönemde özellikle yat turizmi, tüplü dalış turizmi, botanik turizmi, şehir turizmi ve gastronomi turizmi Gorontaloda hızla geliştikleri görülmektedir. Eyalet topraklarında, çok sayıda rekreasyon ve turizm faaliyetinin sürdürülebilir turizm ve doğa dostu etkinlikler şemsiyesi altında birleştikleri de ayrı bir gerçektir.

Gorontalo Eyaletinde oldukça fazla turizm kaynağı bulunmakta, çok sayıda ilginç turizm merkezi faaliyet göstermekte ve bunlar çok heyecan verici olsa da, turizm alanında birçok çözüm bekleyen sorun da mevcuttur. Eyalet sınırları içinde gözlenen başlıca turizm sorunları aşağıdaki satırlarda özetlenerek açıklanmıştır:

18.1. Çevre ve yerleşme sorunları

Eyalet sınırları içindeki birçok turistik mekânın kirli, plansız ve bakımsız olduğunu göstermektedir. Bu durum, kurak mevsimde dökülen ve düzenli olarak süpürülmeyen yapraklar, biriken çöpler ve hatta turistik alanlarda serbestçe dolaşmasına izin verilen keçi, kedi veya köpek gibi çeşitli nedenlerden kaynaklanmaktadır. Bakımsız ve plansız gelişen yerleşmeler, kontrolsüz bırakılan sıvı ve katı atıklar, önlenemeyen ekosistem tahribatı ve önlenemeyen deniz kirliliği, kaçak yapılaşma ve kanunsuz ticaret, ayrıca yetersiz ve kirli turistik tesisler tüm Eyaletin ortak sorunlarıdır. Deniz kıyılarındaki تنها plajlar ile muhteşem okyanus manzaralar, sahildeki çirkin barakalar ve biriken çöpler büyük tezat oluşturarak, yabancı turistleri ürkütmektedir. Ekosistemlere, turistik merkezlere, milli parklara ve doğal unsurlara zarar veren madencilik faaliyetleri Eyaletin bir diğer ciddi ama önlenemeyen çevre sorunudur.

18.2. Turistik merkezlerde altyapı yetersizliği

Eyalet sınırları içinde birçok turizm merkezinde eczane, market, restoran, sıcak su, internet gibi temel hizmet olanakları ve temel turistik tesisler bulunmamaktadır. Ayrıca banyo, döviz bürosu, poliklinik, sıcak su ve tuvalet imkânları da çok sınırlı, bakımsız ve kirlidir. Turistik yerlerdeki sınırlı olanaklar bir sorun haline gelmekte ve turizmin çekiciliğini azaltmaktadır. Turistik yerlerde konaklama tesisi, bakkal, lokanta ve banyo gibi hizmet veren temel yerlerin bulmanın zor olmasının yanı sıra, var olanlar da çok bakımsız durumdadır. Eyalet genelinde temiz içme suyu sorunu, kesintisiz elektrik ve internet sorunu neredeyse tüm yörelerde gözlenmektedir. Yerleşmelerde sıklıkla yaşanan elektrik ve internet kesintileri hem yerli halkı hem de yabancı turistlerin gündelik hayatını zorlaştırmaktadır. Eskimiş elektrik, su, internet ve telefon alt yapısı yenilenmelidir ve çok çirkin bir görüntü oluşturan toprak üstündeki kablo bağlantıları mutlaka toprak altına alınmalıdır. Ayrıca kırsal bölgelerde internet erişiminin çok kısıtlı ve mobil sinyal gücünün çok zayıf olması Gorontalo Eyaletinde gözlenen bir diğer önemli sorundur.

Fotoğraf 137: Gorontalo Sahillerinden Romantik Bir Gün Batımı Manzarası

Kaynak: <https://www.booking.com/hotel/id/green-pearl-paradise.ru.html?aid=2311236&label=tr-row-booking-desktop->

18.3. Turizm faaliyetleri hakkında halka yönelik bilgilendirme yetersizliği

Turizm başarısını desteklemek için turizm destinasyonları çevresindeki vatandaşların eğitimi çok önemlidir. Çekici turizm destinasyonlarına rağmen, yerel halkın turistlerle etkileşimde yetersiz kalması nedeniyle turistler genellikle bu destinasyonlara ilgi göstermemektedir. Yerel yönetim ve belediye yetkilileri ile yerel halk arasında turizm konusunda iletişim çok zayıf düzeydedir. Çevre koruma, yabancılarla iletişim, doğal kaynakların korunması, turizm merkezlerinin korunması ve geliştirmesi konusunda yerel halk daha fazla bilinçlendirilmelidir. Belediye, kaymakam ve valilik yetkililerine bu konuda çok büyük iş ve sorumluluk düşmektedir.

18.4. Ulaşım bağlantıları sorunları ve turistik tesislere yetersiz erişim

Turistik yerler her zaman ana yolun kenarında bulunmadığından, turizm destinasyonuna bağlanan hasarlı ve çukurlu karayolları, turist çekimi için bir engel veya dezavantaj oluşturmaktadır. Gorontalodaki birçok turistik merkeze asfaltlı karayolu ile ulaşmak imkânsızdır. Yetersiz ulaşım bağlantıları, bakımsız karayolları, yetersiz deniz ulaşımı Eyaletin bir önemli sorunlarıdır. Aslında Eyalet genelinde hem liman sayısı hem de havalimanı sayısı çok yetersizdir. Eyalet sınırları içindeki turizm merkezleri ve büyük yerleşmeler arasında demiryolu ulaşımı olmadığı gibi liman yerleşmeleri arasında deniz yolu ulaşımı da yoktur. Adalar arasında düzenli ve güvenli feribot/tekne seferlerinin olmaması ve Eyalet sınırları içinde uluslararası uçuşlara hizmet veren modern havalimanının olmayışı diğer önemli ulaşım sorunlarıdır. Eyalet genelinde karayolunun dışında başka bir ulaşım seçeneğinin olmaması Gorontalodaki turizm faaliyetleri olumsuz etkilemektedir.

Yerleşmeler arasındaki ulaşımın modern otobüslerle değil de iki veya üç tekerlekli ilkel motosikletlerle yapılması Gorontalodaki ulaşım sorunlarını en iyi yansıtan örnektir. Eyalet sınırları içindeki karayolları çok eski ve bakımsız, çok dar ve yetersizdir. Gorontaloda uluslararası turizmin geliştirilmesi isteniyorsa, modern karayollarının ve geniş otobanların bir an önce inşa

edilmesi gerekmektedir. Var olan karayolu ağının da iyileştirilmesi, genişletilmesi ve modernleştirilmesi gerekmektedir. Eyalet genelinde otomobil kiralama şirketlerinin yok denecek kadar az olması, yabancı turistlerin ada içindeki ulaşımını daha da zorlaştırmaktadır.

18.5. Turistik merkezlerde insan kaynakları ve mesleki sorunlar

Turistik yerleri yöneten insan kaynaklarının yetersiz olduğu sıklıkla görülmektedir. Bu yetersiz kaynaklar genellikle turistik yerlerin yanlış yönetilmesine yol açarak turistleri hayal kırıklığına uğratmaktadır. Turizm alanında çalışma tecrübesinin olmayışı, hazırlıksız hizmet sektöründe işe başlaması, yetersiz yabancı dil düzeyi ve yabancılarla iletişim tecrübe eksikliği Gorontalo Eyaletinde en sık görülen insan kaynakları ve mesleki sorunların başında gelmektedir. Eğitimli turizm personelinin yetersiz olması ve hizmet sektöründeki deneyimsizlik birçok turistik tesiste yaygın görülmektedir. Turistik personeldeki bilgi ve deneyim yetersizliği, hotel, restoran, terminal, SPA ve bar gibi birçok turistik merkezde gözlenebilmektedir. Yabancı turistler ile yerli halk arasında gözlenen tutum ve davranış uyumsuzluğu, dil, gelenek ve kültür uyumsuzluğu bazen yabancı turistin tatilini karartacak kadar olumsuz sonuçlar doğurabilir.

18.6. Turistik merkezlerde ve büyük yerleşmelerde uygar hizmet tesisi yetersizliği

Büyük yerleşmelerde dahi modern hastanelerin, spor komplekslerinin, büyük alışveriş merkezlerinin, otomobil kiralama şirketlerinin, modern hotellerin, kentsel park ve rekreasyon alanlarının, sinema ve tiyatro gibi kültür merkezlerin çok yetersiz olması gelen yabancı turistleri olumsuz etkilemektedir. Eczane, bankamatik, kuaför, postahane, poliklinik, döviz bürosu gibi gündelik ihtiyaçlara yönelik hizmet alanlarının çok yetersiz olması neredeyse Eyalet sınırları içindeki tüm yerleşmelerde gözlenmektedir. Ulaşım, haberleşme, kanalizasyon, elektrik ve internet gibi alt yapı sorunlarının neredeyse Eyaletin her yöresinde görülmesi, Gorontalonun çözüm bekleyen öncelikli sorunlarının başında gelmektedir. Ayrıca spor, eğitim, kültür ve

sağlık hizmetlerinin birçok yörede yetersiz kalması veya sıklıkla aksaması hem yerli halkı hem de gelen turistleri zaman zaman olumsuz etkilemektedir. Yerli halkın iyi niyetli, yardım sever ve güler yüzlü olması ise tüm bu sorunları hafifleten ve mutlaka altı çizilmesi gereken olumlu bir toplumsal özelliktir.

Fotoğraf 138: Sulawesi ile Lembah Adası Arasında Yer Alan Lembah Boğazı

Kaynak: <https://www.diverslodgelembah.com/>

18.7. Plansız yapılaşma ve kıyılarda çirkin betonlaşma

Plansız yapılaşma ve yaygın gecekondulaşma tüm ülkede görüldüğü gibi Gorontalo Eyaletinde de çok yaygındır. Özellikle deniz kıyılarındaki çarpık yapılaşma ve çirkin betonlaşma her yabancı turisti rahatsız ettiği iddia edilebilir. Modern mimari yaklaşımlardan yoksun bakımsız ve kirli yerleşmeler, yeşil park sahalarından ve çocuk oyun alanlarından yoksun kasabalar ise Eyalet genelinde yaygın olup hem estetik ve çevre hem de planlama ve kentleşme sorunları teşkil etmektedirler. Deniz kıyılarının en güzel kesimlerinde kontrolsüz inşa edilen yapılar, mantar gibi çoğalan özel işletmeler maalesef belediye yetkilileri tarafından engellenememektedir. Yerel yönetim sahil kışağının ve muhteşem deniz kıyılarının koruması ve bölgesel turizmin gelişmesi için daha sert ve daha radikal politikal izlemelidir.

18.8. Başlıca ekolojik sorunlar

Hızlı orman kaybı ve kaçak ağaç kesimi son yarım yüzyılda Gorontalo Eyaletinde çok büyük sorunlar oluşturmaktadır. Kaçak avcılık, kaçak madencilik, kaçak balıkçılık ve yasa dışı altın aramalar Eyaletin diğer öncelikli sorunlarıdır. Ayrıca Eyalet genelinde, güçlü erozyon ve toprak kaybı, ormansızlaşma ve bitki örtüsü tahribatı, bitki ve hayvan türlerinin hızla azalması, son çeyrek yüzyılda Gorontoloda görülen başlıca ekolojik sorunlardır. Kontrolsüz tekne demirlemeleri, kontrolsüz turistik turlar ve kontrolsüz balıkçılık faaliyetleri mercan resiflerine çok büyük zarar vermektedir. Gorontoloda turizm faaliyetleri ile doğa korumacılığı arasındaki hassas dengeye dikkat edilmelidir. Denizlerin, barajların, GÖLLerin ve akarsularının hızla kirlenmesi adada çok yaygın bir ekolojik sorundur. Özellikle plastik kirliliği tüm Eyalette çok yaygındır. Kentsel ve kırsal yerleşmelerin genelde su arıtma tesislerine sahip olmaması, ayrıca sanayi ve evsel atıkların okyanuslara ve akarsu havzalarına geliş güzel boşaltılması uzun vadede turizmi olumsuz etkileyecektir. Bölgesel kalkınması ve turizm başarıları deniz turizmine bağlı olan bir ada iktisadi başarılarını sürdürebilmesi için deniz sularını korumak için daha radikal kararlar alınmalıdır.

18.9. Turist ve otel profili

Gorontalo Eyaletinde 4 veya 5 yıldızlı otel sayısı yok denecek kadar azdır. Bu nedenle lüks segmentteki konaklama tesislerinin azlığı ve mevcut tesislerin büyük bir bölümünün uluslararası standartların çok altında kalması ciddi bir eksiklik ve büyük bir turizm dezavantajı oluşturmaktadır. Gorontalo, kaprisli zengin turistlerin yüksek seviyedeki isteklerini karşılayacak bir Eyalet değildir. Bu nedenle bu az bilinen Eyalet alt gelir grubu ile orta gelir grubundaki turistlere daha fazla hitap ettiği söylenilebilir. Lüks oteller, modern barlar, kaliteli ve temiz yemekler, pırıl pırıl kent sokakları, sessiz ve güvenli trafik arayanlar için Gorontalo doğru bir destinasyon adresi değildir. Ama sırt çantasıyla özgürce dolaşmak isteyen, ekonomik tatil arayışında olan doğa tutkunları ve macera seven turistler için Gorontalo tam da aradıkları bir tatil adresi olduğu söylenilebilir.

Fotoğraf 139: Tilamuta Kıyılarında Sahibini Bekleyen Turistik Tekneler

Kayak: https://www.tripadvisor.ru/Hotel_Review-g17531392-d17537516-Reviews-Putra_Tunggal_Hotel-Tilamuta_Gorontalo_Province_Sulawesi.html

18.10. Tanıtım ve Reklam eksikliği

Gorontalo Eyaleti uluslararası turizm pazarında kendini yeterince tanıtmamış ve sesini dünyaya duyuramamıştır. Eyaletin turizm ve tanıtım bütçesi çok yetersizdir. Küresel reklam ve tanıtım olmadan Gorontalo toprakların potansiyelini, güzelliğini ve zenginliğini dünyaya duyurmak imkansızdır. Yabancı turistler Gorontalo'yu varış ve dinlenme mekânı olarak değil, Togian adalarına geçmek için basit bir “transit durağı” olarak görmektedirler. Yerel halkın muhafazakâr olması; eyaletteki spor, sanat ve turistik faaliyetlerinin çok yetersiz olması; ayrıca eğlence mekânlarının (bar, restoran, gece kulübü vb.) ve gece hayatının yok denecek kadar az olması, yabancı turistlerin buraya gelmemesini belirleyen diğer önemli faktörlerdir. Yabancı turistler için şehirlerde ve turizm merkezlerinde ne bilgi ofisleri ne de yönlendirme tabelaları yer almamaktadır.

18.11. Zıtlıklarla ve çelişkilerle yüzleşebilmek

Endonezya sınırları içindeki birçok Eyalette olduğu gibi Gorontalo'da da temiz, düzenli ve muhteşem doğal güzellikler ile kirli, düzensiz ve çirkin beşeri

yapıtlar yan yana aynı ekosistemi ve aynı coğrafi mekânları paylaşmaktadırlar. Berrak akarsular ile çirkin yerleşmeler, temiz plajlar ile kirli sokaklar, muhteşem yağmur ormanları ile ilkel gecekondular, büyüleyici Şelaleler ile bakımsız lokantalar yan yana aynı meraklı turistlere hitap etmektedirler. Gorontaloda Budist ile Protestan, Müslüman ile Hindu kökenli inanç merkezlerinin yan yana yer alması, farklı etnik ve dinsel kökene sahip toplulukların komşuluk içinde huzur ve barış içinde iç içe yaşamaları tüm bu olumsuzlukların üstünü örterek, Eyalet topraklarında iyimser bir turistik havanın oluşmasına yol açmaktadır. Tüm bölgesel sorunlarına rağmen Gorontalo turizm sektörüne umutla bakmaktadır ve yeni turizm yatırımlarını da hız kesmeden sürdürmektedir.

Fotoğraf 140: Gorontalo Kıyılarına Hüzünlü Bir Veda: İki Kara Parçasını Bağlayan Eski Ahşap Köprü'nün Altındaki Muhteşem Deniz Rengi

Kaynak: <https://amazingbalinatablog.wordpress.com/2017/04/26/heaven-under-the-enchanted-tomini-bay-in-gorontalo/>

19. Son Söz

Bu kitabı kaleme alarak Endonezya – Türkiye dostluğuna küçük bir katkıda bulunabildiysek ve Sulawesi Adasının en az bilinen eyaletinin tanıtımını yapabildiysek ne mutlu bize. Gorontalo gerçekten benzersiz ve güzel turistik merkezlere sahip büyüleyici bir tropikal mekândır. Fakat Gorontalo az incelenmiş, az tanıtılmış ve az bilinen bir eyalet olduğu için uluslararası turizmde beklenen başarıyı bir türlü yakalayamamış. Bu nedenle bu yoksul toprakları, bu renkli kültürleri ve bu az bilinen tropikal coğrafi mekânları size sunabildiysek ve sizlere tanıtabilysek ne mutlu bize.

Sulawesi halkı fakir ama mutlu, güler yüzlü, neşeli ve misafirperver, daha da önemlisi Türkiye dostu halktır. Yabancı turist olarak sizlere yardım etmekten büyük mutluluk duyan ve herkese kucak açan yoksul ama iyimser bir halktır. Sulawesi, terör ve çatışmaların olmadığı çok huzurlu ve çok güvenli bir adadır. İstedığınız eyalette istediğiniz plajda istediğiniz adada başınıza bir şey gelmeden, özgürce ve korkmadan dolaşabilirsiniz. Bu nedenle kafanızda Endonezya ile ilgili bir takım ön yargılar zamanla oluştuysa onları söküp atabilirsiniz. Gorontalo topraklarını görmemek ve heyecan dolu bir Sulawesi gezisine katılmamak için bir gerekçeniz de yok. Bu nedenle yola koyulma zamanı....

Aslında ne Sulawesi ne de Gorontalo bir kitaba sığmayacak kadar renkli, büyük ve zengin turistik mekânlardır. Yazarlar olarak kişisel girişimimizin amacı; küçük bir reklam, Türk gezginlerine bir armağan, meraklı turistlere farklı bir bakış açısı sunmaktır. Kitabı yazarken hiç sıkılmadık aksine çok çok keyif aldık. Gorontalo Eyaletinin görkemli şelalelerini, تنها plajlarını, ıssız adacıklarını yazarken büyük heyecan duyduk. Bir ilçeden diğerine, bir kasabadan ötekine, bir adadan diğerine harita üzerinde dolaşırken hiç sıkılmadık. Gezi ve seyahat olmadan, yurt dışı ziyaretleri olmadan kim ben coğrafyacım veya ben turizm uzmanıyım diyebilir ki? Bu nedenle bu kitap sadece; gezmeyi, görmeyi, yeni mekânlar keşfetmeyi sevenlere hitap etmektedir. Evde terlik pijama oturup televizyon izlemeyi sevenler bu kitabın ruhunu da amacını da vizyonunu da zaten anlayamaz.

Elinizdeki bu mütevazı eserle, binlerce kilometre uzaklıkta yer alan dünyanın en kalabalık Müslüman nüfuslu ülkesinin doğal güzelliklerini, kültürel zenginliklerini ve turizm merkezlerini Türk okuyucularının ayağına getirmeyi istedik. Evinizde oturup Cakarta uçak biletlerinin fiyatlarını kontrol etmeye başladıysanız bu kitap hedefine ve amacına ulaşmış demektir. İçinizden sessizce, *“Ölmeden önce ben bu şirin tropikal adaları mutlaka görmeliyim...”* düşüncesi aklınızın ucundan geçtiyse bu kitap amacına ulaşmış demektir. Elinizdeki kitabı okuyan meraklı gezginler ve sıradan okuyucular anlattığımız Gorontaloyu merak edip Sulawesi tatiline öncelik vermişlerse yazarlar olarak emeğimiz boşuna gitmemiş demektir. Bir başka tropikal adada, bir başka renkli turistik mekânda buluşmak üzere....

"Hoşça kalın...

Sevgilerimizle.... 29.06.2026

Prof. Dr. Emin Atasoy

Doç. Dr. Evren Atış

Saltanat Zh. Akhmedova

Akmaral M. Karabayeva

Aigul K. Serikbayeva

Zhanat E. Sdykova

Fotoğraf 141: Sulawesi Kıyılarında İssız Bir Ada ve Yalnız Bir Teknenin Aynı Karedede Buluşmaları

Kaynak: https://www.luwansamanado.com/places-to-go/manadotua-island/#gallery_description_-3

Fotoğraf 142: Gorontalo Kıyılarında Yer Alan Lito Mohinggito Adasının Kuş Bakışı Görünümü

Kaynak: <https://waktu.news/pulau-mohinggito-gorontalo/>

KAYNAKLAR

- Abdullah, A. A., Imran, S., & Sirajuddin, Z. (2023). Adopsi Inovasi Pupuk Organik Untuk Pengelolaan Lingkungan Berkelanjutan di Kecamatan Tilongkabila Provinsi Gorontalo. *Jurnal Ilmiah Membangun Desa Dan Pertanian*, 8 (3), 102-109.
- Ahmad, M., & Radji, D. L. (2022). Strengthening Attributes of Local Tourism Products to the Excellence Value of National Tourism Destination Objects Bongo Village Gorontalo. *European Journal of Research Development and Sustainability*, 3 (9), 1-8.
- Ananta, A., Arifin, E. N., Hasbullah, M. S., Handayani, N. B., & Pramono, A. (2015). *Demography of Indonesias ethnicity*. Institute of Southeast Asian Studies.
- Andri Kurniawan, I., Sugawara, H., Sakakibara, M., Arifin Indriati, Y., & Suly Eraku, S. (2020, July). The Potential of Gorontalo Province as Global Geopark. In *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science* (Vol. 536, No. 1, p. 012004). IOP Publishing.
- Arifin, Y. I., Pattiro, W. M., Manyoe, I. N., Napu, S. S. S., & Sugawara, H. (2023). Analysis And Quantitative Assessment Of Geodiversity at Karya Murni, Gorontalo, Indonesia. *Geo Journal of Tourism and Geosites*, 48, 763-773.
- Ashari, U. (2020, November). Analisis Pendapatan Dan Kelayakan Usahatani Jagung Di Kecamatan Patilanggio Kabupaten Puhwato Provinsi Gorontalo. In *Prosiding Seminar Nasional Pembangunan Dan Pendidikan Vokasi Pertanian* (Vol. 1, No. 1, pp. 240-254).
- Baruadi, M. K., Eraku, S., & Koem, S. (2017). The Role Of Folk Culture In The Promoting Tourism. A Case Of Folklore of Otanaha Fort in Gorontalo Province. *Journal of Environmental Management & Tourism*, 8 (6 (22)), 1279-1283.
- Baruadi, M. K., Eraku, S., Naway, F. A., Napu, N., & Koem, S. (2019). Local Wisdom Value Of Bubohu Bongo Cultural Tourism From Folklore Perspective. *European Journal of Literary Studies*, 2 (1).
- Baruadi, M. K., Naway, F. A., Napu, N., Koem, S., & Eraku, S. (2019). Cultural Tourism As A Support Of Local Content Learning In Gorontalo Regency. *Journal of Social Science Studies*, 6 (1), 39.

- Cahyono, Y. E., & Dunggio, I. (2021). Analisis Pola Perubahan Penggunaan Lahan Di Daerah Aliran Sungai Biyonga, Kabupaten Gorontalo, Provinsi Gorontalo. *Gorontalo Journal of Forestry Research*, 4 (2), 72-85.
- Dai, S. L., Ayuningsih, A., Taghulihi, B., Hirto, V. A., Limpas, Z. W., & Sunarti, S. (2023). Urban Tourism: A Potential Tourism Attraction in Gorontalo City. *International Journal of Tourism Business Research*, 2 (1), 14-20.
- Danial, H., Talib, R., Dako, R. T., & Pakaya, U. (2024). Digipreneur 101: Regenerative Tourism And Bilingual Promotion For Local Community Empowerment In Gorontalo. *Jurnal Pengabdian Masyarakat: Pemberdayaan, Inovasi dan Perubahan*, 4 (6).
- Eraku, S. S., Lasaripi, S., Baruadi, M. K., Mohamad, N., & Hendra, H. (2023). Analysis The Potential of Ecotourism In North Gorontalo Regency, Gorontalo Province. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 400, p. 01008). EDP Sciences.
- Eraku, S. S., Permana, A. P., & Rijal, A. S. Hendra, & Baruadi, MN (2021). Analysis of Ecotourism Potential of Botutonuo Beach in Bone Bolango Regency, Indonesia. *GeoJournal of Tourism and Geosites*, 36 (2), 624-629.
- Farid, F. (2025). Sistem Informasi Geografis Tempat Wisata Di Provinsi Gorontalo Berbasis Metode Arcview Gis. *Journal Of Software Engineering And Communication*, 3 (2), 43-47.
- Halid, A., & Abdul, I. (2018). The Development Model Of Socio-Economic Institution Of Community-Based Tourism Village In Botubarani, Bone Bolango, Gorontalo Province, Indonesia. *Journal of Social Studies Education Research*, 9 (4), 168-184.
- Hamzah, S. N., Sahami, F. M., Habibie, S. A., & Djunaidi, S. (2025). The Suitability of Tomini Bay Gorontalo for Marine Tourism: Opportunities and Challenges. *Jurnal Ilmiah Perikanan dan Kelautan*, 17 (2), 453.
- Hijriah, N. D., & Dai, S. L. (2020). Perception Of Foreign Tourists Towards Gorontalo Tourism Destinations. *Journal Dimensie Management and Public Sector*, 1 (1), 23-30.
- Indonesia, S. *Statistics of Indonesian Village Potential in Gorontalo 2005*. Statistics Indonesia.
- Jepril, J., Melo, R. H., Pambudi, M. R., & Asrul, A. (2025). Kajian Geospasial Untuk Pengembangan Fasilitas Pendukung Destinasi Wisata Di Gorontalo: Literatur Review. *Jurnal Riset dan Pengabdian Interdisipliner*, 2 (2), 362-368.

- Jumiyanti, K. R. (2018). Analisis Location Quotient Dalam Penentuan Sektor Basis Dan Non Basis di Kabupaten Gorontalo. *Gorontalo Development Review*, 1 (1), 29-43.
- Junaid, I. (2014). Opportunities And Challenges Of Cultural Heritage Tourism: Socio-Economic Politics Of Sustainable Tourism in South Sulawesi Province, Indonesia.
- Juniarti, G., Sulistijowati, R., Thomas, A. W., & Rosidi, M. I. (2023). Exploring Perspective of Local Tourists About City Branding: Study on Gorontalo As Serambi Madinah and Manokwari As Kota Injil. *Jurnal Bina Praja*, 15 (1), 29-42.
- Kartikasari, S. N. (2008). *Your Biodiversity In My Backyard: Key Local Stakeholders Perceptions Of Biodiversity Conservation in Gorontalo, Indonesia* (Doctoral dissertation, Lincoln University).
- Kusuma, C. A., Ismail, Y. L., & Hariyanti, F. (2025). Tourism Destination Promotion Through Social Media: A Content Study Of Dmo Gorontalo. *Jurnal Ilmiah Manajemen, Ekonomi, & Akuntansi (MEA)*, 9 (1), 145-158.
- Laxmiwaty, S., Sunarti, S., Talib, D., & Lagalo, A. M. (2021). Perception of Tourist Guide to Gorontalo Tourism Destination. *Journal of Asian Multicultural Research for Economy and Management Study*, 2 (1), 23-30.
- Mada, S., Kalangi, L., & Gamaliel, H. (2017). Pengaruh Kompetensi Aparat Pengelola Dana Desa, Komitmen Organisasi Pemerintah Desa, Dan Partisipasi Masyarakat Terhadap Akuntabilitas Pengelolaan Dana Desa di Kabupaten Gorontalo. *Jurnal Riset Akuntansi Dan Auditing "Goodwill"*, 8 (2).
- Melo, R. H., Sabihi, A., Pambudi, M. R., & Rusiyah, R. (2025). Pemetaan Fasilitas Pendukung Objek Wisata di Kabupaten Gorontalo Berbasis Sistem Informasi Geografis. *Geosfera: Jurnal Penelitian Geografi*, 4 (1), 70-76.
- Mohamad, R., & Niode, I. Y. (2020). Analisis Strategi Daya Saing (Competitive Advantage) Kopia Karanji Gorontalo. *Oikos Nomos: Jurnal Kajian Ekonomi Dan Bisnis*, 13 (1), 1-14.
- Mohi, W. K., & Mahmud, I. (2018). Kualitas Pelayanan Publik di Desa Potanga Kecamatan Boliyohuto Kabupaten Gorontalo. *Publik (Jurnal Ilmu Administrasi)*, 6 (2), 102-110.
- Mopangga, H., & Puhi, F. (2019). Gorontalo Province Tourism: Leading Sector In The Middle Of Weakness And Challenge. *Jambura Equilibrium Journal*, 1 (1).

- Noho, Y., Husain, D., & Kadir, R. (2020). Gastronomic Tourism Development In Gorontalo Province. In *Proceedings of International Interdisciplinary Conference on Sustainable Development Goals (IICSDGs)* (Vol. 3, No. 1, pp. 41-47).
- Noho, Y., Modjo, M. L., & Ichsan, T. N. (2020). Pengemasan Warisan Budaya Tak Benda Paiya Lohungo Lopoliâ Sebagai Atraksi Wisata Budaya Di Gorontalo. *Aksara: Jurnal Ilmu Pendidikan Nonformal*, 4 (2), 179-192.
- Novriansyah, M. A. (2018). Pengaruh Pengangguran Dan Kemiskinan Terhadap Pertumbuhan Ekonomi Di Provinsi Gorontalo. *Gorontalo Development Review*, 1 (1), 59-73.
- Nusantara, E., Abdul, A., & Harmain, R. M. (2017). Ikan Bandeng Tanpa Duri (Chanos Chanos) Sebagai Peluang Bisnis Masyarakat Desa Mootinelo, Kabupaten Gorontalo Utara, Provinsi Gorontalo. *Agrokreatif: Jurnal Ilmiah Pengabdian kepada Masyarakat*, 3 (1), 78-87.
- Olii, S., Latief, M., Ahaliki, B., & Tome, A. H. (2023). Mapping of Village-Based Economic Leading Potentials Geographic Information System in the Tomini Bay Area. *American Journal of Multidisciplinary Research & Development (AJMRD)*, 5 (01), 08-15.
- Paudi, S. R., Umar, Z. A., & Niode, I. Y. (2025). Strategi Pengembangan Desa Wisata Bubohu Untuk Meningkatkan Kesejahteraan Masyarakat Desa Bongo Kecamatan Batudaa Pantai Kabupaten Gorontalo. *Jambura: Jurnal Ilmiah Manajemen dan Bisnis*, 8 (2), 229-242.
- Pauweni, M., Rahayu, T., Winarno, M. E., Amali, Z., & Setyawati, H. (2022). Potensi Pariwisata Olahraga Di Provinsi Gorontalo. *Bajra: Jurnal Keolahragaan*, 1 (1), 31-42.
- Perdana, D. A., Tomayahu, M. H., & Kaaba, T. S. (2022). Halal Tourism Industry for the Improvement of Micro Economy in Gorontalo: Potential, Opportunity, and Challenge. *Jurnal Penelitian*, 153-166.
- Polontalo, M. S. M., Tahir, A., Abdussamad, Z., & Aneta, Y. (2023). Factors Determining The Effectiveness of Regional Tourism Development Policies in Gorontalo Province. *Russian Law Journal*, 11 (12S), 317-325.
- Pratama, A. R., Khosihan, A., & Hindayani, P. (2021). Potential Of Domestic Tourist Loyalty In Indonesia: A Spatial Analysis. In *Promoting Creative Tourism: Current Issues in Tourism Research* (pp. 321-328). Routledge.
- Sofiyah, E. S., Suryawan, I. W. K., Rahman, A., Ulhasanah, N., & Sari, M. M. (2025). Socio-Demographic And Governance Drivers Of Sanitation

Participation: Preliminary Evidence from Gorontalo City, Indonesia. *International Journal of Marine Engineering Innovation and Research*, 10(4), 1244-1257.

- Suharto, B., & Adam, M. (2016). Meretas Pulau Raja Sebagai Destinasi Unggulan Di Kabupaten Gorontalo Utara. *Jurnal Ilmiah Pariwisata*, 21 (2), 102-114.
- Tolodo, D. D., Suma, M. D., Yusuf, N. J., & Manyoe, I. N. (2019). Subsurface Structure Identification In Ilotidea Using Electrical Method For Developed The Flood Tourist Science Village. *J SIG (Jurnal Sains Informasi Geografi)*, 2 (1), 44-49.
- Tuloli, M. Y. (2005). The Case in The City of Gorontalo. *Statistics*, 156 (2009), 82-861.
- Utina, R. (2012, September). Kecerdasan Ekologis Dalam Kearifan Lokal Masyarakat Bajo Desa Torosiaje Provinsi Gorontalo. In *Prosiding Konferensi Dan Seminar Nasional Pusat Studi Lingkungan Hidup Indonesia Ke* (Vol. 21, No. 5, pp. 14-20).
- Wala, M., Naping, H., & Tahara, T. (2025). The Existence of Otanaha Fort in Gorontalo as a Cultural Heritage and Tourist Attraction. *ETNOREFLIKA: Jurnal Sosial dan Budaya*, 14 (2), pp. 276-294.
- Wunarlani, I. (2019). Service Area Coverage With Economic Infrastructure And Accessibility By The Local Society. *International Journal of Economics & Business Administration (IJEBA)*, 7 (2), 108-117.
- Wunarlani, I., & Idji, B. (2023). Development Diversity Study of Tourism Urban Area Function in Tomini Bay Coast-Indonesia. *International Journal of Professional Business Review: Int. J. Prof. Bus. Rev.*, 8(6), 15.
- Yapanto, L. M., Fadhli, A., Tamod, Z. E., Warouw, F. F., Musa, D. T., & Tenda, M. P. (2023). Community Participation in the Management of Tourist Areas (Case Study in the Tourist Area of Bongo, Gorontalo District) Indonesia. *Revista de Gestão Social e Ambiental*, 17(5), 1-11.
- Yusuf, D., & Kasim, M. (2019). Analisis Potensi Wisata Bahari Berbasis Sistem Informasi Geografis Di Pantai Langala Provinsi Gorontalo. *Jambura Geoscience Review*, 1 (1), 30-39.
- Yusuf, I. D. S., Rostitawati, T., & Obie, M. (2019). Cultural And Natural Resources As A Tourism Destination In Gorontalo Regency-Indonesia: Its Potentials, Problems, And Development. *International Journal of Tourism & Hospitality Reviews*, 6 (2), 01-07.

- Zees, D. S. T., Jamaluddin, M. F., Lamusu, M. F., & Modaa, A. T. (2026). Tourism Connectivity among Small Islands in the Formulation of a Sustainable Island Tourism Hub Concept in North Gorontalo. *Jurnal Penelitian Pendidikan IPA*, 12 (1), 568-580.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

- <http://gorontalopost.co.id/>
- <https://amazingbalinatablog.wordpress.com/>
- <https://apabuka.com/>
- <https://authentic-indonesia.com/>
- <https://bali.viva.co.id/>
- <https://beautyofindonesia.com/id/>
- <https://bongovillage.com/>
- <https://burung.org/en/>
- <https://commons.wikimedia.org/>
- <https://coolturnesia.com/>
- <https://darilaut.id/>
- <https://en.wikipedia.org/>
- <https://geopark.gorontaloprov.go.id/>
- <https://getlost.id/>
- <https://gorontalo.antaranews.com/>
- <https://gorontalo.jadesta.com/>
- <https://gorontalo.pikiran-rakyat.com/>
- <https://gorontalo.tribunnews.com/>
- <https://hargo.co.id/>
- <https://id.trip.com/>
- <https://indobuddies.com/>
- <https://indonesiakaya.com/>
- <https://infopublik.id/>
- <https://jadesta.kemenpar.go.id/>
- <https://jadesta.kemenparekraf.go.id/>
- <https://journeybeyondhorizon.com/>
- <https://kids.mongabay.com/>
- <https://komparasi.id/>

- <https://kumparan.com/>
- <https://lifestyle.haluan.co/>
- <https://luwukbanggai.com/en/>
- <https://mindtrip.ai/>
- <https://mongabay.co.id/>
- <https://murexresorts.com/>
- <https://museum.gorontaloprov.go.id/informasi-museum-1>
- <https://mynameis.travel/en/>
- <https://nantuforest.org/>
- <https://nusantara1.id/>
- <https://observerid.com/>
- <https://pantai-minanga.wheree.com/>
- <https://patoameme.digitaldesa.id/>
- <https://penakatolik.com/>
- <https://perkim.id/profil-pkp/>
- <https://prosesnews.id/>
- <https://radarmukomuko.disway.id/>
- <https://read.id/>
- <https://regional.kompas.com/>
- <https://sandee.com/>
- <https://sarondeisland.com/>
- <https://singgahkemasjid.blogspot.com/>
- <https://stujarvis.com/>
- <https://sultansinindonesieblog.wordpress.com/>
- <https://sulut.inews.id/>
- <https://sunleisureworld.com/>
- <https://tatiye.id/>
- <https://theworldtravelguy.com/>
- <https://travel.detik.com/>
- <https://travel.kompas.com/>
- <https://travelingyuk.com/>
- <https://travelspromo.com/>
- <https://wanderlog.com/>
- <https://waktu.news/>
- <https://wiotto.com/en/>
- <https://wisata.viva.co.id/>

- <https://wisato.id/>
- <https://wisato.id/wisata-alam/>
- <https://www.booking.com/>
- <https://www.borneohouse.com/>
- <https://www.celebes.co/>
- <https://www.citypopulation.de/en/>
- <https://www.diverslodgelembeh.com/>
- <https://www.idntimes.com/>
- <https://www.indietraveller.co/sulawesi>
- <https://indobuddies.com/>
- <https://www.indonesia.travel/>
- <https://www.indonesia-tourism.com/>
- <https://www.investinsouthsulawesi.com/>
- <https://www.iwarebatik.org/>
- <https://www.jurnaland.com/>
- <https://www.legendakhatulistiwa.com/>
- <https://www.liputan6.com/>
- <https://www.merdeka.com/>
- <https://www.quora.com/>
- <https://www.suara.com/>
- <https://www.tempo.co/>
- <https://www.timurpost.id/>
- <https://www.travelmarbles.com/>
- <https://travelingyuk.com/>
- [https://www.tripadvisor.com.](https://www.tripadvisor.com)
- <https://www.triptrus.com/>
- <https://www.vlix.id/>
- <https://www.wandernesia.com/>
- <https://www.worldatlas.com/>
- <https://www.worldnomads.com/>
- <https://zonautara.com/>

Fotoğraf 143: Gorontalo Eyaletinin Kuzeydoğusunda Yer Alan Logpon Plajı

Kaynak: <https://travelingyuk.com/sunset-indah-di-pantai-logpon-gorontalo/308858/>

Fotoğraf 144: Nefes Kesen “Bogani Nani Wartabone Milli Parkı”

Kaynak: <https://indobuddies.com/sulawesi/discover-the-top-9-must-see-sights-in-gorontalo/>